

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE

BORUSSICAE

CONTINUATA.

LEO GRAMMATICUS.

EUSTATHIUS.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXLII.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΤΙΓΓΡΑΦΗ

ΤΗΣ ΚΑΤ ΑΤΤΗΝ ΑΛΩΣΕΩΣ.

EUSTATHII ARCHIEPISCOPI

DE CAPTA THESSALONICA

NARRATIO.

Εὐσταθίου τοῦ Θεσσαλονίκης συγγραφὴ τῆς εἰδῆς ὑστερας 267 ed. κατ' αὐτὴν ἀλώσεως, ἠρρωστημένης μὲν ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν Tafel. Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον δυσδαίμονος βασιλείας καχεξίας λόγῳ, ἣν ἐκεῖνος φαῦλα διαιτῶν κατὰ τῆς οἰκουμένης πολλὴν ἐκ 5 μακροῦ ἤθροϊζε, ταχὺ δὲ πύνυ τεθεραπευμένης ὑπὸ τοῦ ἔλευθερωτοῦ, μεγάλου βασιλέως Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, διαδεξαμένου ἐκεῖνον εὐδαιμόνως καὶ εὐτυχῶς τῷ κόσμῳ, προνοίᾳ καὶ εὐμενείᾳ Θεοῦ, μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας τοῦ ἀλῶναι τὴν πόλιν, ἐν τῷ χρήσασθαι ὀξυχειρίᾳ ἔργων, ὡς δέον μάλιστα 10 ἦν, ἧς αὐτῷ Θεὸς συνεφήσατο, καθὰ λόγος ἕτερος κατωρὸν εὐρηκῶς περιηγῆσεται.

Eustathii archiepiscopi de capta Thessalonica (capta utinam postremum) narratio, quum ea urbs graviter afflicta esset infausto Andronici Comneni imperio propter magnam, quam ille prava administratione per orbem terrarum undecunque conflabat miseriam, sed mox restitueretur felicissime a liberatore et imperatore eximio, Isaacio Angelo, qui prospere et orbi terrarum saluberrime providentia et gratia dei non multis post captam urbem diebus illum excepit, magna usus, qua sane quam opus erat, et quam illi dens impertiverat eximiam, agendi alacritate, quemadmodum, tempus et occasio nisi deerant, libro explicabitur alio.

Προθεωρία τῆς τοιαύτης συγγραφῆς.

Πόλεων ἀλώσεις ιστορούμεναι εἴτε συγγραφόμεναι μισθόδοις διοικοῦνται ὡς τὰ πολλὰ ταῖς αὐταῖς. οὔτε δὲ ἀπάσας τὰς ἐπιβαλλούσας ἠναγκασμένως ὁ γράφων διαχειρίζεται, οὐδὲ μὴν τὰς ἀμφοτέρωθεν χρηστὰς ὡσαύτως διοικονομῆσεται· ἀλλὰ καθιστορῶν μὲν καὶ ἀπαθῶς γράφων καὶ θεολογήσει ἔστιν οὗ, καὶ πρὸς φύσεως λόγον ἐμπλατυνεῖται, καὶ τὴν φράσιν δὲ ψιμιθιώσει πρὸς κάλλος ἀφειδέστερον, καὶ τοπογραφῆσει, καὶ ἐκφράσεσιν ἐναγλαῖσται, καὶ ὅλως οἷα ἔξω πάθους λαλῶν πολλὰ διαθήσεται πρὸς χάριν ἀκοῆς, οὐκ ἀφέ-10 ξεται δὲ οὐδὲ τῶν ὡς εἰκός, στοχαζόμενος αὐτὸς ἐνταῦθα γε, ὅτι μηδὲ παρῆν τοῖς ἀφηγησόμενοις κακοῖς, ὡς καὶ παθαίνεσθαι καὶ αὐτὰ δὴ φράζειν ἐκεῖνα. καὶ οὕτω μὲν ὁ τὰ πρὸς ἱστορίαν δηλῶν· ὁ δὲ καὶ συγγραφόμενος καὶ χρωτισθεὶς τῷ κακῷ πάντων ἐκείνων προσάψεται μὲν ἀναγκαίως, οὐκ ἐπὶ 15 τοσοῦτον δέ, μόνω πλεονάζειν ὀφείλων τῷ πάθει, καὶ αὐτῷ ἀναλόγως τῇ κατ' αὐτὸν προσωπικῇ ποιότητι. τοῦ λαοῦ μὲν γὰρ ὧν τίνα ἂν ἔχοι ψόγον εἰς κόρον παθαίνόμενος; βίβη δὲ ἀνειμένους τῷ κατὰ πνεῦμα, καὶ μεταξὺ τοῦ πενθεῖν καὶ τοῦ εὐχαριστεῖν τῷ κρείττονι οὐκ ἐπιτείχισμα ἐρμυνὸν ἀλλὰ χάος 20 μέγα βλέπων, φείδοιτ' ἂν ἀκράτως τραγωδεῖν. ὁ δ' αὐτὸς

DE TALIS HISTORIA PRÆBENTENDA DISQUISITIO.

Expugnationes urbium sive priscae sive recentis memoriae quum narrantur, rationibus tractantur plerumque hisdem. neque autem quae locum habent rationes, scriptor necessario cunctas sequetur, nec in utroque genere utiles pari usurpabit modo. sed quum res olim gestas narrat et liber ab affectu animi vehementiori scribit, causas rerum nunc divinas scrutabitur, nunc copiose explicabit naturales, narrationemque ad suavitatem ornabit studiose, descriptionibus locorum indulgebis, gloriosiusque se iactabit in depressionibus, atque omnino, utpote a se aliena narrans, multa ad gratiam audientium conformabit, nec vero reticebit, sua usus divinandi facultate, quae probabilia ipsi videntur, quoniam non interfuit malis, quae narrat, nec vehementius illis commovetur. atque ita quidem scripserit, qui temporum priorum historiam consignaverit. sed qui suae aetatis historiam scribit et ipsa tinctus est calamitate, profecto ad omnia ista devolvetur necessario, sed non pari, atque ille, modo, sola coactus animi cupiditate, modum excedere, idque varie pro varia vitae statione. nam si e laicis sit, quid reprehendatur, si ad satietatem excanduerit? in vita autem spiritali collocatus, atque luctum et erga deum gratiam non vallo firmo, sed

οὐδ' ἂν καίτοι χορεύων ἐν πένθεσιν, ὁποῖον δὴ τι καὶ τὸ
 πάνυ καλλύνειν τοὺς λόγους κομμωτικῶς ἐν σκεθρωποῦς πά-
 θεσι. καὶ τὰ ἄλλα δὲ συγγραφικὰ εἶδη σοφρόνως μεταχει-
 ρεῖται κατὰ μέθοδον ἰδίων, οὔτε παράθεξα ἐκτιθεὶς ἀκού-
 5 σματα κατὰ τὸν ἀπαθῆ ἱστορικόν, οὔτ' ἄλλα ὅσα πρὸς οὐκ
 ἄκαιρον φιλοτιμίαν καὶ πολυμαθίας ἐνδείξιν οἱ ἔξω πάθους
 τεχνάζονται.

Ἐὶ τοίνυν καὶ ἐμὲ τοιόνδε τινὰ ἢ παροῦσα συγγραφή 268
 διαδείξει, αὐτίκα φανεῖται. ἄρξεται δὲ ὁ ὑποτεταγμένος λό-
 10 γος ἀναγκαίως ἐξ αὐτοῦ πάθους, ὅτι μηδὲ ἦν τὸν ἐν ἐλπει-
 νοῖς ὄντα μὴ τραγικεύσασθαι τό γε πρῶτον. εἶτα καθιστά-
 μνος τοῦ οἴκτου, καὶ τι πρὸς βίαιος ἔπομεμψάμενος τὸν αἴ-
 τιον καὶ συναίτιον τοῦ κακοῦ, γενήσεται τοῦ καὶ εὐκρινῶς καὶ
 σαφῶς, ἐπὶ τι δὲ καὶ μεγαλείως ἀφηγεῖσθαι· καὶ πῆ μὲν
 15 ἀφελῶς, ὡς ἄρχῃν, πῆ δὲ καὶ γλαφυρώτερον καὶ ἀπὸ κεφα-
 λῆς ἠρηγμένος, ἧς οὐδὲν καιριῶς πρᾶσβύτερον, καταβήσεται
 εἰς τὰ ἐχόμενα καθ' εἰρμόν καὶ τάξιν οὐ πάντῃ ἀπεριλάλη-
 τον, καὶ ἄψεται πάλιν τῶν τῆς ἀλώσεως πλατύτερον κατὰ
 πᾶσαν ἀνάγκην, ἐπεὶ καὶ αὕτη μάλιστα πρὸ ἔργου ὑποβέβλη-
 20 ται τῇ συγγραφῇ. ὅτι δὲ καὶ σημεῖα ἐν τοῖς τοιούτοις προ-
 φαίνει τὸ θεῖον, ἃ δὴ κἀνταῦθα ἐμφανῶς προέλαμψε, προσ-
 ἐφύεται καὶ τοιούτων τινῶν ὁ λόγος εἰς σύμμετρον. οὐκ

ingenti separata intervallo videns, caveat profecto, immodice indol-
 gere tragoediae. nec vero luserit idem in luctu choream duceus,
 qualis est quaesita illa in lugubri calamitate orationis exornatio.
 idem reliqua, quae ad historiam pertinent, prudenter ratione propria
 instituet, neque improbables rumores adhibens, sicut rerum priscarum
 scriptores solent, neque alia, quae historici, a calamitatibus, quas
 narrant, remoti, facere solent, ambitione illi quidem et ostentandae
 doctrinae studio laud inepto.

Iam vero, num me talem haecce historia scriptorem habitura sit,
 statim apparebit. ordietur autem narratio nostra necessario ab ipsa
 calamitate, quoniam lamentari fieri omnino non poterat, ut qui in malis ver-
 saretur, non lamentaretur certe quidem ab initio. deinde autem, missis
 lamentis et nonnihil pro merito reprehensis calamitatis auctore et eius
 socio, clare et perspicue et quadam ex parte adeo elate rem enarrabit
 ipsam; et quidem nunc simpliciter, prout res postulabat, nunc polite at-
 que ornate; et deflexa nonnunquam a rei capite, quo nihil suo tempore
 antiquius, descendet ad res nexu et ratione non omnino praetermittenda
 cum illa coniunctas, ac revertetur rursus ad expugnationem copiosius
 omni ex parte enarrandam, siquidem id operis praecipue propositum
 est huic scriptioni. quoniam autem portenta rebus huiusmodi numen

ἀποστήσεται δὲ οὐδὲ τοῦ ἐκθεῖσθαι ἀμαρτητικὰς αἰτίας, ὧν ἔνεκεν τὰ δεινὰ, ὃ καὶ αὐτὸ οἱ συγγραφόμενοι ἐν ἔργῳ ἐλλόγως τίθενται. ἀνασκαλεύσει δὲ ἀμυδρῶς ἢ συγγραφῇ τὰ τοιαῦτα αἰτία ἐν ὑστέρω τοῦ ὄλου λόγου κατὰ μέθοδον διδασκαλικήν. οὐ γὰρ ἐν ἑτεροίῳ καιρῷ καὶ ἀνέγνωσται καὶ ἐκδέδοται, ἀλλ' ὅτε οἱ προεισώδιοι, τῶν νησιτίμων ἀγίων ἡμερῶν κατηχοῦνται εἰς ἀκοάς, ὡς ἀποτελεστικῶν τὸν λόγον εἰς διδασκαλίαν ἐκκλησιαστικὴν, ἀρξάμενον ἄλλως ἀφ' ὧν κακῶν ἢ πόλις ἔπαθεν.

Ἀρχὴ αὐτοῦ δὲ τοῦ συγγραφικοῦ λόγου τῆς ἀλώσεως.

10

Ἔφησε καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς ἄρτι χρόνος, εἴπερ τις ἕτερος τῶν πάλαι, ὑπόθεσιν ἦν ἀπαθῆς μὲν ἄνθρωπος καὶ μακρὰν ἑστῶς τοῦ κατ' αὐτὴν κινδύνου μεγάλην εἴποι ἂν καὶ βαρυσύμφορον καὶ πάνδεινον καὶ ἀπενεκταίαν καὶ οὐ ῥᾶον φορητὴν καὶ πολυπενθῆ καὶ θακρῶν πηγὰς ἐθέλουσαν καὶ τοιαῦ-¹⁵τά τινα, ὃ δὲ δικτύων, ὃ φασι, σπειραθεῖς καὶ καθ' ἡμᾶς ἐνειληθεῖς τῷ πράγματι ἴσως μὲν οὐκ ἂν εὐπορήσοι πρὸς ἀξίαν ὀνομάσαι τὸ κακόν, ἐκκρουόμενος οὐπερ ἐθέλει νοεῖν τῷ ποικίλῃ καὶ ἐπαλλήλῃ τῶν συμφορῶν, ὅσαι κατέχασκον ἐκίστον τῶν δυστυχοῦντων, πολλαῖς καὶ διαφόροις οἰκειοῦμεναι²⁰

divinum praemittere solet, quae sane tum quoque clare micuerunt, illa quoque narratio nostra apte commemorabit. nec praetermissura est, peccata enumerare, unde ortae sint calamitates: quod et ipsum historici recte muneris sui existimant. scrutabitur autem obiter scriptio nostra huius generis causas in posteriore totius operis parte in modum praecipientis. etenim tempore recitata et edita est eo, quo vestibularii solemnis ieiunii ad auditiones congregati instituuntur, ita ut commentatio nostra in orationem ecclesiasticam exeat, profecta aliunde, a malis, quibus urbs afflicta est.

INITIUM IPSIUS DE ΚΙΡΥΘΗΚΑΤΑ URBE OPERIS HISTORICI.

Nostra nunc aetas, si qua vetusta, calamitatem genuit, quam quisquis ab ea alienus et longe remotus a periculo magnam, gravem, terribilem et detestandam, non facile ferendam, luctuosam et lacrimarum fecundam et aliis id genus nominibus appellaverit; sed ventis, ut aiunt, datus et miseria nobiscum implicatus nemo facile invenerit, quomodo malum illud digne nominaverit, ex loco quippe, quem tenere voluerit, extrusus semper varietate et fluctuatione calamitatum, quae undique inhiabant civibus miserandis, multis illae et variis appellandae nominibus. si tamen quis calamitatem verbo vo-

κλήσειν· εἰ δὲ καὶ δυνήσεται κατευστοχῆσαι τοῦ κακοῦ
 πρὸς ἔπος, ἐρεῖ ἂν αὐτὸ οὐκ ἀπεκτότως φωστῆρος μεγάλου
 ἀφάνειαν, οὐδὲν μὲν ἐκεῖνος λέγων πρὸς πάθος (ἐχρῆν γὰρ
 ἄλλοις ὀνόμασιν ἐνταῦθα παθῆναι), τῷ μεγαλείῳ δὲ ὄμως
 5 ὁρθῶς ἐπιβάλλων τοῦ δυσπραγῆματος. ἦ γὰρ οὐ τοιοῦτόν
 τι τὸ τὴν ἐν ταῖς ὑπ' οὐρανὸν πόλεσι πάνυ λαμπρὸν φαίνου-
 σαν Θεσσαλονικὴν οὕτω παθεῖν ὡς νῦν ἔχει; ἔχει δὲ ὡς ἂν
 ἀπεύξαιτο καὶ ἐχθροί, ὡσεὶ καὶ καλὸν εἶδος ἀφανισθὲν λυ-
 πεῖ καὶ τὸν ἦν ὅτε ἀπόστορον. ὦμοι δαίμονος, ὃς οὕτω βρι-
 10 θῆς τηλικαύτης πόλεως εὐετηρία ἐνήλατο καὶ κατέστρεψεν.
 ἀπήγαγε μὲν οὖν αὐτὴν τέλεον, ὡς μηδὲ λείψανον ἐναπομεῖ-
 ναι παλαιᾶς καλλονῆς. καὶ τείχη μὲν αὐτῆς ἠχρειωμένα, καὶ
 ἱερὰ τὰ πάντα κατηκισμένα εἰς ὅσον οὐδὲ τόποι τολμητοὶ
 πᾶσι, καὶ οἴκοι εὐπρεπεῖς κατησχυμένοι, καὶ περιουσίαι πο-
 15 λιτῶν αἱ μὲν ἠντιλημέται αἱ δ' ἐκκεχυμένα καὶ ἄλλως δὲ
 διεσπαρμένα, τί ἂν λέγοιντο, ἔνθα οὐκ ἔστιν, ὡς ἐχρῆν, αὐ-
 τὰ διΰξεσθαι; τὸ δὲ ἐν τῇ πόλει πλῆθος, οὐ μόνον τὸ στρα-
 τιωτικὸν ἀλλὰ καὶ τὸ λοιπὸν, ὅσον ἐν ἱερᾷ πολιτείᾳ τῇ κατὰ
 κόσμον καὶ ὅσον δὲ λαϊκόν, τίς ἂν ἐς ἀξίαν δακρύσειε; ναὶ
 20 μὴν καὶ ὅσον τοῦ βίου τὸν φλοῖσβον διακρουσάμενον ὡς εἰς
 λιμένα κατήνησε τὸ ἀπρόϊτον τῆς ἐνοικήσεως, πάντες οὗτοι,
 ὡσεὶ καὶ ἀκριδὲς πυρὶ κατὰ λήϊον ἐλαυνόμενοι, τῇ καυστηρᾷ
 μάχῃ πρὸς ὄλεθρον ἐξετινάσσοντο. καὶ οἱ μὲν πολέμοι πε-

luerit assequi, haud immerito dixerit sideris eximii occasum: minime ille quidem significans rei miseriam (aliis enim lamentandum foret vocabulis), sed tamen magnitudinem rei recte attingens. annon tale quid est Thessalonicae inter urbes longe splendentis ea, qua afflicta iacet, calamitas? iacet autem ita, ut misereantur etiam inimici, sicuti formosam faciem, quum deleta est, miseretur etiam qui olim oderat. eheu daemones invidiam, qui tam violenter tantae urbis felicitatem invasit et evertit! delevit eam, ut ne particula quidem pristinae pulcritudinis relicta sit. moenia urbis destructa, atque templa omnia ita dedecorata, ut ne loca quidem turpari solent cunctorum ludibrio obnoxia, aedificia splendida foedata, et bona civium partim exhausta partim dissipata et quocumque modo dispersa: haec, inquam, quo nomine appellentur, quando enarrari, ut par foret, non possunt? multitudinem autem urbis, non modo militare, sed etiam reliquam, tum vitae mundanae clericos, tum laicos, quis digne lugeat? quid, quod etiam, qui evitarant tempestates vitae et tanquam in portum in claustra monasteriorum penetrarant, omnes, velut locustae flammis per segetes correptae, aestuoso bello in perniciem dabantur? hostes enim circumstantes flammam irae in omnem civitatem evomebant; illi

ριστοιχιζόντες θυμοῦ πῦρ ἐξέκαιον ἐπὶ τὸν πολιτικὸν ἄπαν·
 ἐκεῖνοι δὲ οἱ μὲν ἐπικαταλαμβανόμενοι καὶ πον καὶ σπαργα-
 νούμενοι πυρὶ τοιοῦτῳ πάντοθεν οὐκ εἶχον διεκπίπτειν ἀλλὰ
 πολυειδῆ τὸν κίνδυνον εἶχον, οἱ δὲ ὅσα καὶ σπινθῆροι τοῖς
 βέλεσι πόρρωθεν ἔπασχον τὸ κακόν. ἡέλιος μὲν νέον προσέ-
 5 βαλλεν ἀρούρας, οὐκ ἔσχε δὲ τὴν θανάσιμον διαλύσαι νύκτα,
 ἀλλὰ κατεκαυχάτο τοῦ φωτὸς ἢ τῶν πιπτόντων ζόφωσις. οὐ-
 πω τις ἔφθη τὸν γλυκὺν ὕπνον ἀποθέσθαι· ὁ πικρὸς καὶ
 ἀνέγερτος αὐτὸν διεδέχετο, καὶ ὄναρ κακὸν ἐφίστατο ὕπαρ
 τῆ κεφαλῆ, καὶ ὁ βλέπων αὐτὸ κατέμυεν εἰς θάνατον. ἀπηλ-
 10 λάττετο κλίνης ἐργηγόρσεως λόγῳ· καὶ ὁ πολέμιος σίδηρος
 ἄλλως αὐτὸν κατέκλινεν, ὡς ἐκεῖνος χαίρει κοιτάζων. πολλοὺς
 δὲ καὶ ἡμιγύμνοις ἔτι τὸ κακὸν τοῦτο θηρίον ἐνεφύετο, ἵνα
 μηδὲ κάμοι τοὺς ὀδόντας ἐντρῆβον σωμαίων καλύμμασι. καὶ
 στρατιωτῶν μὲν, ἥδη δὲ καὶ τῶν ἄλλως ῥωμαλέων ἢ καὶ ὄλωσ
 15 ἀκμύων εἶπερ ὁ πόλεμος ἐδράττετο καὶ διέσπα, ἐμπεί-
 ρας ὀξείας ὄνυχας, ἐκαινοπράγει οὐδέν· φιληδεῖ γὰρ σῶμασι
 τοιοῦτοις ἐκεῖνος, ὕφ' ὧν καὶ συγκροτούμενος θεραπεύε-
 ται ὡς τὰ πολλά. εἰ δὲ καὶ ἄνδρας ἀθλίους ἐφιλοτιμῆ-
 το ἀπάγειν, ἥδη τυμβογέροντας ὄντας καὶ εἰς γῆν κεκν-
 20 φότας καὶ πον, πρὶν ἢ καὶ πληγῆναι, γινομένους τοῦ Χάρω-
 νος οἷς τῷ δέει παρίεντο, καὶ γραῦς δὲ τὰς πλείους καὶ ἐξ
 ὀμμάτων οὐσας καὶ κωφευούσας διὰ βαθὺ γῆρας, καὶ οὔτε

17. δξέας T (i. e. editio Tafellana)

autem, partim correpti et undique quasi involuti incendio non
 poterant evadere, sed in multifario versabantur periculo, partim
 tanquam sparsis undecunque scintillis eminens telis obruebantur.
 sol radios in arva mittere coeperat, nec dispellere poterat no-
 ctem funestam; sed illudebant lucem pereuntium tenebrae. nemo
 citius suavem deposuerat somnum, quam somnus iste acerbus et per-
 petuus illum exciperet, et funesta species capiti eius adstaret, quam
 qui videret, oculos ad mortem claudebat. desiliebat de lecto, ex-
 pecturus scilicet: at ferrum hostile eum prosternebat, quo illud mo-
 do prosternere solet. multos adeo seminudos cruenta ista bellua
 feriebat, ut dentes ne fatigaret tegumentis inhaerens corporis. quodsi
 milites atque reliquos robustos et strenuos homines corripuisset et
 lacerasset, infixis unguibus acutis, nihil fecisset novum; gaudet enim
 eorum corporibus, a quibus excitatur et exercetur plerumque; sed
 quod etiam fractos rapiebat homines, senes morti propinquos et in
 terram curvatos adeoque, priusquam ferirentur, magno, quo angeban-
 tur, terrore Charoni mandatos, atque mulierculas plurimas visu audi-

βλεπούσας τὸ τῶν ὀπλων ἀστραπαῖον οὔτε βροντῆς αἰσθημέ-
 νας τῆς ἐξ ἀπειλῶν, ἀλλὰ τοῦτο οὐ φρενήρης Ἄρης ἀλλὰ 269
 δόρυ ἐνήργει μαινόμενον καὶ ξίφος οὐκ εὐδιάκριτον.

Οἴκτιστα δὴ ταῦτα βροτοῖς· ἐλεεινότατον δὲ ὅτι καὶ
 5 βρέφη συνέκειντο τοῖς παντοδαπῶς πίπτουσι, τὰ μὲν συνεκ-
 κεντούμενα ταῖς φερούσαις ἀγκάλαις, τὰ δὲ τῷ καταρρίπτε-
 σθαι ὑπὸ δέους ἢ καὶ φόνου τῶν βασταζόντων, τὰ πλείω
 δὲ συγκαταπατούμενα. ἡ γὰρ τοῦ φεύγειν ἀνάγκη καὶ τοι-
 οῦτον ἀπλήγα φόνον ἐτυράννει, τὸν μὲν ἔσω τῶν ἐκκλησιῶν
 10 ἀθίζομένου τοῦ λαοῦ καὶ τῇ συμπιλήσει δυστυχοῦντος ψυ-
 χῶν ἀπαγωγῆν, τὸν δὲ περὶ τῆς ἀκροπόλεως τὴν εἰσοδον,
 οἷε πολεμικοῦ δόρατος ἄνω-τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐφ' οὗ πύργου
 ἀρθέντος ταῖς ἀντιμάχοις εἰς σύσσημον τοῦ τὴν πόλιν ἤδη
 καταπεπονῆσθαι, ὡς καὶ ἀναρριχᾶσθαι τοὺς βουλομένους
 15 ἔξωθεν, τὸ μὲν κάτω περιεῖναι ἀπέγνωστο, ἦραν δὲ τοὺς
 ὀφθαλμοὺς οἱ πλείους ὡς εἰς ὄρη τὴν ἀκρόπολιν, ἔνθα βοή-
 θιαν ἐκαραδόκουν αὐτοῖς ἔσεσθαι.

Ὁ δὲ μάλιστα τὴν τοῦ κακοῦ πολυφθορίαν ἐνταῦθα κα-
 τηγορεῖ, τοῦτ' ἦν ὅτι ταῖς νεκρिकाῖς θημωνίαις καὶ ἀλόγων
 20 ζώων σώρευμα παρετέθειτο. ἀχωρήτον γὰρ ὄντος μιᾶ πύλης
 τοῦ συνερρευκότες ἄνω λαοῦ, καὶ βιαζομένων μὲν παραβύε-
 σθαι ὥστε σώζεσθαι, μὴ ἐχόντων δὲ παραδύεσθαι ἐκίστων,

tuque propter senectulem orbas, nec cernentes armorum splendorem,
 nec sonorum minacium tonitrua audientes, id quidem sanæ mentis
 Martis non erat, sed hastæ rabidæ et gladii insanientis.

Sane quam acerba hæc fuerunt mortalibus; acerbissimum vero,
 quod etiam infantes commixti iacebant cum ceteris ubique pereunti-
 bus, partim perfossi inter amplexentium brachia, partim a portanti-
 bus inter caedem terroremve proiecti, plerique inter pedes concul-
 cati. fugiendi autem necessitas etiam incruentam necem creabat,
 partim in templa compulsa et propter angustias animam efflante mul-
 titudine, partim in aditu arcis, quum, hasta hostili supra orientalem
 ad mare turrim ab adversariis elata, quod signum exhaustæ iam ur-
 bis esset, ita ut etiam extrinsecus muros scanderet, quicumque vellet,
 partem urbis inferiorem servari posse desperaretur, sed oculis pleri-
 que in arcem tanquam in montes converterent, unde salutem sibi
 fore sperarent.

Quod vero inprimis miseriae calamitatem arguit, illud est, quod
 cum caesorum hominum acervis miscabantur animalia. etenim
 quum una porta capere non posset confluentem ad arcem multitudi-
 nem, omnesque penetrare niterentur, ut servarentur, nec possent cun-
 cti intrare, tum pedites tum equites, ruentium turba a tergo instante

των τε πεζῶν των τε καθ' ἵππους, ὁ κατόπιν θέων βαρῆς ὄχλος τὸν προάγοντα, καὶ τῇ ἐπιπτώσει πάσχων ἐκεῖνος τὸ ὁμοιον ὑπὸ των ὀπισθαίτερον ἐγκειμένον, οὐδ' αὐτῶν ἀπληλαγμένων τοῦ καθ' εἰρμὸν οὕτω πάσχειν, εἰς κολωνὸν θανατουμένων ἐκορύφου τὸ σύμπτωμα, πάντων ὁμοῦ πεφυρμένων, 5 ἀνθρώπων ἵππων ἡμιόνων ὄνων, οἷς ἐπισεσαγμένα ἦσαν τὰ τοῖς πολλοῖς ἀναγκαῖα. καὶ βουνὸς ἐκεῖνος τοιοῦτος ἀντιστατο τῷ τῆς πόλεως ἐκεῖσε πυργώματι, μικροῦ παρεοικῶς τοῖς ἐγειρομένοις πρὸ τειχέων χώμασιν, ἃ δὴ καὶ αὐτὰ σκευορεῖ ποτὲ πόλεμος.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τῇ πύλῃ τῆς ἀκροπόλεως, τῇ γε προφαινομένῃ· οὓς δὲ συνέσχε καὶ ἡ ἐνδοτέρω, ὅτε ὁ ἀχρεῖος αὐτὴν ἀκαίρως κατήραξε στρατηγὸς παρεισφθαρεῖς ἐν τῷ φεύγειν, ἄλλη τραγωδία οὗτοι καινότερος. ὥσπερ γὰρ μὴ ἀρκούντων των ἄλλως πεπτωκότων, προσεπηύξησε τὸ κακὸν 15 ἐκεῖνος ὁ μικρὸς μὲν τὰ καλὰ μέγας δὲ τὴν πονηρίαν, καὶ οἷόν τινα κορωνίδα καὶ αὐτὸς τῷ δυστυχήματι ἐκεφαλαιώσατο, οὐκ ἀνασχόμενος μὴ καὶ αὐτόχειρι φόνῳ προσεπιβλάψαι οὓς δυσβουλίας κατεστρατήγησε, μάλιστα δ', εἰπεῖν τὰληθές, ταῖς εἰς μάχην καὶ φυλακὴν καθυφέσειν, ὡς ὁ λό- 20 γος προβαίνων ἐκφανῶς διαγράφεται, ὡς ἄν, οἶμαι, τοὺς πολεμίους πρὸς ἑαυτοῦ ποιησάμενος ἐκμειλίζαιτο, εἶγε καὶ πόλιν τοσαύτην ἀφῆκεν οὕτω πεσεῖν καὶ φόνων δὲ γέγονεν αὐτουργός, ἐπικαταθύσας καὶ αὐτὸς οὓς ἐπεμέτρησεν ὁ καιρός.

20. ὡς] ἄς?

prioribus et ipsa rursus idem patiente impetu sequentium, qui nec ipsi non premerentur similiter, turba morientium ad acervum accrescebat, cunctis confusis, hominibus, equis, mulis, asinis, quibus impositae erant res tantae multitudini necessariae. atque acervus is ita cumulabatur iuxta illud urbis propugnaculum, ut paene adaequaret aggeres pro moenibus exstructos, quos et ipsos aliquando bellum parat.

Atque haec quidem ad portam arcis foris gesta sunt. qui autem intra erant, quum male porta deiecta esset ab imperatore nequam, qui irreperat inter fugam, aliam novam agebant tragoediam. etenim tanquam non sufficerent, qui cecidissent, auxit miseriam homo iste iners ad virtutem, sed strenuus ad nequitiam, et quasi coronidem imposuit calamitati, quum abstinere non posset, quominus ipse manu sua pessumdaret quos ducebat imperite, et quidem maxime, ut verum dicam, pugnis et stationibus perfidiose instituendis, quemadmodum rerum deinceps enarratio clare ostendet, quo hostes, opinor, sibi conciliaret demulceretque, si tantam urbem ita temere prodidisset

οὐ γὰρ ἄλλοις ἐπέταξε χαλασθῆναι τὴν κρυφαίαν ἐκείνην
 πύλην, μετέωρον ἤρμηνην ἐκ μηχανῆς, ἀλλ' αὐτὸς τὸ τέχνα-
 σμα σχάσας κατὰ σπουδὴν κατήνεγκε καὶ κατὰ τῶν παρεισ-
 δυομένων συγκλείσας ἐπαγίδευσεν τοὺς ὑποτρέχειν λαχόντας
 5 εἰς ὄλεθρον, σφιγκτῶ θανάτῳ μετηλλαχότας τὸ ζῆν καὶ κει-
 μένους οἰκτρὸν θάμα, τῷ μὲν ἡμίσει τοῦ σώματος προκύ-
 πτοντας ἐπὶ τὰ ἐντός, τῷ δὲ λοιπῷ προφαινομένους τοῖς ἐκ-
 τός, ὥστε κλαίεσθαι.

Ὁ δὲ καὶ εἰς τοσοῦτον ἦν ἀνδρεὺς διολέσαι τὴν ὅλην
 10 πόλιν, ὡς ἅμα τε τοῦ πύργου γενέσθαι ὅς ὑπερανίσταται
 τῶν ἐκεῖσε πυλῶν, καὶ ἅμα διὰ σχοίνου καθεῖναι εἰς τοὺς
 ἐπιδραμόντας πολεμίους ἑαυτὸν, ἐάσαντα τοὺς ἐπὶ τοῦ πύρ-
 γου στρατιώτας κενὰ μελετᾶν ὑπὲρ τοῦ ἐρύματος, καὶ τὴν
 τριβὸν αὐτοῦ καὶ τὴν σχοῖνον ταύτην ἐπαράτους ἐξιχνιάζε-
 15 σθαι καὶ περιᾶδεσθαι.

Ἐνταῦθα παθαινόμενος προάγομαί τι λαλῆσαι πρὸς τὸν
 ἄνδρα, καὶ πυθέσθαι αὐτοῦ· τί δήποτε, ὦ βέλτιστε στρα-
 τηγέ, τὴν κάτω πόλιν κατακόπτεσθαι ἀφείς ἐγένου τῆς ἄνω
 μοίρας καὶ σπεύδων ἐκρύβης ἐντός, εἰ οὕτω ταχὺ ἐχρῆν σε
 20 καὶ αὐτὴν ἀφεῖναι τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριον; τί δὲ μὴ τὴν
 ἀγενῆ φωνήν, τὴν τοῦ ἐλεηθῆναι σε, προέκρωξας, πρὶν ἢ
 καὶ καταπνῖξαι τοὺς ἐν τῇ πύλῃ σχεθέντας καὶ τοὺς λοιπούς;
 πῶς οὐ γελοῖον εἰσδραμεῖν τὴν ἀκρόπολιν ὡς εἰς ἄμνυαν καὶ

et ipse caedem fecisset, morti immolatis, quos tempus et occasio illi
 obtulisset. neque enim alios occultam illam portam, ex machina
 quadam suspensam solvere iusserat, sed ipse, machinamento soluto,
 festinanter eam demisit, et, quasi decipula captos, perdidit, qui
 intrarent quum maxime, strangulatione enecatos et, miserabili ac
 flebili spectaculo, corpore dimidio intra, dimidio extra valvam pro-
 iectos.

Erat autem ille ad perdendam totam urbem ita eximius, ut,
 quum in turrim, quae supra illam portam exstructa est, perve-
 nisset, statim per funem ad obsidentes hostes se demitteret, reli-
 ctis, qui in turri erant, militibus, qui nequidquam defendebant id
 propugnaculum, et semitam illam et funem detestabilem insectaban-
 tur execrationibus.

Hic iam inter lamentationem meam facere non possum, quin, ad
 hominem istum conversus, quaeram: "cur tandem, dux bellissime, urbe
 inferiore pernicii tradita, in partem te superiorem recepisti et tam
 festinanter intus abdidisti, si ita cito illam quoque in manus hostium
 traditurus eras? aut cur infamem istam vocem, qua misericordiam
 flagitabas, non emisisti, priusquam ii, qui porta oppressi sunt, et ce-

ἀναπηδῆσαι εἰς πύργον ὡς ἐπ' ἀγαθῶ τῶν ἄνω ἐστώτων, καὶ αὐτίκα δρᾶξασθαι σχοίνου καὶ θάττον κάτω γενέσθαι ἤπερ καδδῖον ἐν ἰμονίᾳ κατὰ φρέατος; ὃ γέλωτος τούτου, ὅτι παρατεταγμένος ὁ λαμπρός, ἡγεμῶν πρὸ τῶν ἐψῶν πύλων ὡς ἐπὶ μάχῃ λαμπρῶ, εἶτα ἰδὼν ἕνα τινὰ πολέμιον ἐλαφροσθέντα⁵ καὶ ὑπερφανέντα κατὰ τῶν ἐπάλξεων, ἀνῆκε τὸν ῥυτῆρα τῷ ἵππῳ θέειν, προτρέχων τοῦ παντός ὁμίλου τῆς στρατιᾶς· καὶ συμπατήσας τοὺς παρευρημένους καὶ εἰσδραμῶν ἄνω, εἶτα καὶ βλάβας πολλοὺς διὰ πύλης ἣν προεξεθέμεθα, τοὺς μὲν ὑπ' αὐτῆς ἐκείνης κατενεχθείσης ἐκ μετεώρου, τοὺς δὲ καὶ οἷς¹⁰ ἔξω συνεκλείσθησαν, ταχὺ μὲν ἀνέβη πυργομαχῆσων, τάχιον δὲ κατέβη δουλωσόμενος, τοῦτο καὶ μόνον ἀνδρισάμενος, ὅτι μὴ διὰ σαργάνης ἐχαλύσθη σχολαίτερον, ἀλλὰ μικροῦ κατεπετάσθη ὡσεὶ καὶ βοσκηματώδες πτηνὸν ἐπὶ νομῆν· οὐ γὰρ δήπου ὡσεὶ καὶ τι ἀετῶδες ἐπὶ ἄγραν εὐγενῆ.¹⁵

Καὶ οὐκ ἐχρῆν μὲν ἄνδρα, πάλαι μεμελετηκότα χειρῶν 270 ἀπλωῶσαι γυναικικῶς τοῖς διώκουσιν, εἰς ἔρημα παρεισδύεσθαι καὶ κόπους δίδοναι τοῖς ἐπιτρέχουσι, μὴ καὶ εἰς πλεῖον μαινοιντο. ὁ δ' ἀλλὰ τὰς φρένας βλαβεῖς ἔφευγε μὲν ὡς ἐπὶ φυλακῇ ἄνω, κατεφέρετο δ' εὐθύς ἐκεῖθεν, ὡς ἂν εἴη τὸ²⁰ ἀγεννὲς αὐτοῦ ἄτοπον, καὶ μὴ δοξασθεῖη πρὸς τινῶν ὡς ἄρα ἐάλω μαχόμενος. ἀνέβης εἰς ὕψος φρουῶδος, ὃ οὗτος, τὸ

teri exspirarent? annon ridiculum, quum in arcem tanquam munimentum festinaris et turrin quasi ob salutem militum conscenderis, continuo funem comprehendere et delabi citius, quam situla in puteum demittitur? eheu mirum spectaculum, quod eximius iste dux ad portam orientalem constitutus, pugnam scilicet pugnaturus praeclaram, quum unum aliquem hostium moenia scandentem et supra propugnacula enitentem conspexit, immissis equo habenis, ante omnem militum multitudinem fugae se dedit, et conculcatis, qui obvii erant, in arcem contendit, multisque valva portae, de qua supra diximus, deletis, quum alii ictu portae desuper demissae, alii impetu eorum, quibuscum exclusi erant, perirent, festinanter turrin escendit, ut dimicaret, festinantius descendit, ut serviret, hoc unum strenuus, quod non in sporta delapsus est lentius, sed paene devolvit, velut in pascua avis pecuaria, minimo vero aquilae instar in praedam honestam ruentis.

Haud decebat profecto virum, qui pridem stauisset muliebriter manus obtendere insectantibus, in arcem irrepere et plectere obvios, ne dimicaret longius. verum fugit ille mente captus, velut servaturus arcem, atque statim illinc delapsus est, quo scilicet incredibile esset nequitia eius, neve existimaretur pugnans captus esse. eva-

τῆς ἀκροπόλεως ἠχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, ἣν καὶ ἐκεῖ τοῖς πολεμίοις προὔδωκας. ἀπ' ἐναντίας ταῦτα οἷς ψάλλει Δαυΐδ, οὗ τὴν κλῆσιν φέρων ἠχρεΐωσας.

Καὶ μὴ μοι νεμεσάτω μηδεὶς ἐνταῦθα γέροντι μικρο-
 5 ψύχῳ, τοιαῦτα καταλέγοντι ἄνδρὸς οὐπερ ἡδέως ἂν μέσον ἦπαρ
 ἔχοιμι ὁδὰξ ἐμφύς, κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν εἰπεῖν γραῖαν, ἀνθ'
 ὧν καὶ τηλικαύτης πόλεως κατέλυσε κάρηνα καὶ πολλῶν ἀν-
 δρῶν γούνατ' ἔλυσε. γένοιτο δὲ μὴ καὶ εἰσέτι λυθῆναι, ὧ
 θεὲ βασιλεῦ καὶ ὧ θεράπον αὐτοῦ, πολιοῦχε ἡμῶν, μὴ καὶ
 10 ἐπεκταθείη εἰς μήκιστον τὸ κακόν. καὶ οἶδα μὲν συνιστῶν
 ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον τὰ πρὶ τῆς μάχης, καὶ εὐλογῶν ἔν
 εἰρήνης καιρῷ τὰ ἐκείνου, ὅτι οἱ μὲν κέρδους προηκτῆρες πο-
 λῖται λαλαγοῦντες ἐπέκειντο κατ' αὐτοῦ ἄπερ ἦθελον, ἡμεῖς
 δὲ ἄλλως, ὡς ἔφησεν, ἡρμοστώμεθα. καὶ αὐτὸς δὲ ἀντιστρέ-
 15 φων τὸ φίλιον ἔφαινεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ βλεμμα καὶ νεῦμα
 καὶ τὸ ἐν πρακτέοις βῆδισμα. νῦν δ' ἀλλὰ τί καὶ δράσομεν,
 εὐρηκότες τὸν ἐπαινετὸν ἐκεῖνον μεταβαλλόμενον καὶ μηκέτι
 τόπους εἰς εὐφημίαν ὑποβαλλόμενον; ἢ πάντως ἐνθνητέον
 ὡς καινὸν οὐδέν, καθὰ στέργων ἐκεῖνος τὰ προῖην ἡμᾶς εἶτα
 20 ἐν ὑστέροις οὐκ ἡγάπα ἐλέγχοντας οἷα μηδὲ σοφὸς αὐτὸς
 κατὰ τὸν παροιμιαστὴν, οὕτω καὶ ἡμᾶς τότε μὲν πρὸς ἐκεῖ-
 νοὶς εἶναι διὰ τὸ ὅσιον, ὅτι μηδὲ λίαν θρασὺς ἦν κατὰ τοὺς

sisti subito, o bone, in summam arcem; praedam praedatus es, quam hostibus inde obtulisti. contraria haec illis sunt, quae David cecinit, cuius tu nomen inquinavisti.

Nolito autem quisquam mihi ut seni animi pusilli succensere, quod ita hominem increpem, cuius medium hepar tenere cupiam dentibus, ut muliercula illa ait Homericæ, quoniam tam eximie urbis arcem destruxit, et tot virorum solvit genua. fas autem, o deus rex, et tu, serve eius, urbis nostrae patrone, ne iterum posthac profligemur, ut ne malum in infinitum crescat. atque fateor equidem, commendasse me ante bellum istum hominem et laudasse in pace facinora eius, quum quaestuosi cives conviciis eum, quantum vellent, insectarentur, nos autem aliter, ut decebat, erga eum affecti essemus. atque ille vicissim amicis nobis os vultumque et in rebus, quas ageret, ingenium ostendebat. enimvero quid iam agamus, postquam illum olim laudabilem mutatum nec iam laudi occasionem praebentem invenimus? profecto res minime mira videri debet, sicuti ille prius nos dilexerit, postea non amaverit reprehendentes, minime ille sapiens secundum proverbiam, ita nos tunc calumniantibus obnisos esse, ut aequum esset, quoniam minime erat, secundum aequorum hominum sententiam, ad laedendam rem publicam temerarius, deinde au-

αὐθεκάστους τὰ κοινὰ σίνεσθαι, εἶτα δὴ ὄλεθρον ἐξ ἐκείνου προορωμένους μισεῖν ὡς αἴτιον, ἄρτι δὲ καὶ ὠλοθρευμένους ἐθέλειν καί τι μέγα κακὸν ἐκείνῳ προσβᾶσθαι, ἀνδρὶ ἄλλως μὲν ἀγαθῷ δόξαντι (οὐ γὰρ σκορακιστὸν τὰ πρὸς ἀλήθειαν), οἷς δὲ στρεβλῷ κανόνι συνδιεγράφη τῷ τοῦ δεσπόζοντος Ἀνδρονίκου, ἀλλ' ἐνταῦθα διεκπεσόντι ἐς ἄκραν φανλότητα· οὔτε γὰρ ἀγαπῶν ἦν ἐκεῖνον, ὡς ὑποκαταβαίνοντες παραστησόμεθα, οὔτε αὖ ἀγαπώμενος, καὶ οὔτε εἰς γέρονς ἐννοίαν τινα καθήκων, ἀλλὰ καὶ ποινὴν προορώμενος, ἕπερ ἡμῖν φανεῖται λυμηνάμενα. τοῦτό τε οὖν οὕτω ῥητέον, καὶ 10 ὅτι οὐκ ἂν ποτε πρόστήσας τὸ φιλητὸν ἐγὼ κατόπιν θείην τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τὰ συμπεσόντα προβαλλόμενος εἰς συγγραφὴν, ἧς ἀρετὴ τὸ φιλάληθες, οὐκ ἂν τὸ ταύτης ἐπισκιάσας φῶς ἀχρειώσομαι· κατὰ γὰρ τὸν ὀρθῶς ἀποφηνάμενον φίλος μὲν ὁ ἀνὴρ, φίλτερον δὲ τὸ ἀληθές. ἔτι δὲ συνθεωρητέον 15 καὶ ὡς ἐγκωμιάζουσι μὲν ἐπιλεκτέον ὅσα χρηστά, καὶ πον καὶ τὰ φαῦλα μεταχρωστέον δικηγορικώτερον, συγγραφομένοις δὲ μὴ οὕτως ἀλλὰ διαχειριστέον τοὺς λόγους ὡς τὸ ὑπερ ἐκάστων ἀληθὲς ἀπαιτεῖ· ἐνθα οὐ καιρὸς ἐπιλέγεσθαι τὰ πρὸς εὐλογίαν ἐγκωμίου νόμῳ, ἀλλὰ σπεύδειν πολυωρεῖν εἰς 20 μνήμην τῶν ἐπιόντων αὐτὸ ἕκαστον, ὧνπερ ὁ χρόνος τρέχων παρέρριπεν. εἰ δὲ φθάσας ὁ ἡμέτερος οὗτος Δαυὶδ ἀγαθῶν ἦν τὸ τοῦ θεοῦ λάχος, ἀκουέσθω μὲν ἰδοὺ καὶ τοῦτο, συνακουέσθω δὲ καὶ ὅτι ἐξώλεσε, μικρὰ μὲν ἡδύνας, πικρά-

tem, miseriam ex eo praesagientes, ut perniciosum odio habuisse, nunc vero pessumdatos maledictis eundem insectari, hominem ceteroquin non melum (neque enim conviciari licet praeter id, quod verum est), sed ex quo pravae subscripsit Andronici tyranni factioni, ad extremam nequitiam delapsum. neque enim amabat illum, sicut deinceps demonstrabimus, nec amabatur ipse, nec vero praemium sperare sensit, sed etiam expectare poenam debebat pro iis, quae nobis apparebunt perniciosae. hoc ita dicendum est, siquidem ego nunquam praelata amicitia postponam veritatem, sed receptis, quae gesta sunt, in historiam, cuius laus veritas, huius lucem nunquam obscurari sinam. namque, ut vere ille dixit, amicus ipse, magis amica veritas. deinde etiam hoc considerandum est: laudantibus eligenda esse honesta, adeoque turpia fucanda tanquam patronis, historicis non item, sed narranda his esse, quae postulat cuiusque rei veritas: ubi minime decet laudabilia componere secundum leges laudationis, sed ad posteritatem transmitti debet curiose, quidquid flumen temporis tulit. quodsi David noster prius bene administravit dotem sibi a deo impertitam, au-

νας δὲ μέγιστα, οἷς περιποιησάμενός τι χρηματιδίου τούτοις
 ἢ ἐκείνοις τέλος ἐζημίωκε τούς ἄπαντας μὲν εἰς πάντα τὰ
 αὐτοῖς ὄντα, μυρίους δὲ καὶ εἰς ζωήν. καὶ μὴ τις ὑποφε-
 ρέτω νῦν ἀναφρονεῖν με καὶ ὑστέρω χρόνῳ ἐπιμηθικῶς αἰ-
 5 σθεσθαι οἷος ὁ Δαυὶδ ἀπέβη, ἐπειδὴν δηλαδὴ ἐδικαιώθη πεμ-
 φθῆναι τῷ Σικελῷ σὺν γε τῷ Μαυροζώμῃ πρωτόλειον καὶ
 τῆς ἡμῶν ἀπωλείας ἀκροθίνιον· ὃν ὠφείλον Ἀρπυιαὶ φθά-
 σασαι οὕτω πως διαθέσθαι πρὶν ἢ καὶ ἐξαπολέσαι ἡμᾶς. οὐ
 γὰρ ἄρτι ἐς νῦν ἐγὼ ἐστράφη, ἀλλὰ τὸν ὄλον τῆς ἐπὶ πο-
 10 λέμῳ στρατηγίας αὐτοῦ χρόνον ἡμᾶς μὲν ἐθλιβον οἱ ἐχθροί,
 ἐγὼ δὲ ἐκείνον, ἐλέγχων, ἐξονειδίζων, ἐκφαίνων τὰ ὡς ἐκά-
 στοτε σφάλματα, λαλῶν, εἰ καὶ εἰς ἀνήνυτον, ἄπερ ἤκουεν ἄν
 καὶ ἐξ ἄλλων, εἴπερ ἐπαρρησιάζοντο καὶ μὴ τὸ τῆς πόλεως
 κακοτυχῆς ἐκλείεν αὐτοῖς τὰ στόματα.
 15 Δέδεικται μοι ἀρκούντως, οἶμαι, ὡς οὐδέν τι καινοπρα-
 γῶ κακολογῶν ἀλλοφρονήσαντα τὸν Δαυὶδ, ὃν σωφρονοῦντα
 φθάσας εὐλόγουν. ἐγὼ δὲ οὕτω καὶ τὸν βασιλέα Ἀνδρόνι-
 κον, ὃν ὑποκαταβὰς οὐκ ἄν εὖ λέγειν εἰς τὸ πᾶν ἔχοιμι, ἐν
 ἄλλοις ἐθαύμασα, φράσας ἐπιλέγδην ὃ τι τῶν κρείττωνων
 20 ἐκείνῳ ἐνέλαμπεν. οὐ γὰρ τι κατὰ τοὺς φαύλους τῶν σοφι-
 στῶν ἀναγράφω ἀντίφωνα. πρὸς δὲ συγγραφικὴν ταύτην
 ἱστορίαν οὐκ ἔχω κρύπτειν ὅσα τοῖς ἄρτι πρὸς εἰρμὸν συμ-
 βῆνουσιν, ὡς ἢ γε λοιπὴ ῥητορεία, ἢ πρὸς ψιλὸν ἔπαινον,

diendum hoc est, sed simul audiendum, paucis rebus bene, multis
 male gerendis, privasse eum postremum non solum, quibus prius quid
 nummorum parasset, singulos, sed cunctos bonis, innumerabiles etiam
 vita exuisse. ne tamen quis mihi exprobet, me nunc respicere
 et Epimethei instar sero sentire, qualis David iste fuerit, ex quo sci-
 licet pateat, misisse eum Siculo cum Maurozoma praedae et miseriae
 nostrae primitias, quem utinam Harpyiae abstulissent prius quam nos
 pessumdaret: equidem non nuper animum mutavi, sed quamdiu ille
 bellum administravit, ut nos hostes vexabant, ita ego illum vicissim
 arguendo, exprobrando, ostendendo, quid peccaretur, dictitando de-
 nique, quamvis incassum, quae etiam ex aliis auditurus fuisset, si
 libere illi locuti essent, nec miseria urbis occlusisset ora.

Satis, opinor, demonstravi, nihil me singulare facere, quum re-
 prehendo nequam factum David, quem prius sapientem laudabam.
 similiter imperatorem Andronicum quoque, quem procedente rerum
 narratione non laudarem perpetuo, in aliis rebus miratus sum, stri-
 ctim commemoratis, quibus praecipue splendebat, virtutibus. minime
 enim malorum sophistarum exemplo declamationes in utramque par-
 tem scribo. quod autem ad hanc rerum nuper gestarum enarratio-

δοκεῖ κατὰ τὴν σοφὴν καὶ αὐτὴ μέλισσαν οὐ μόνον ἐξ ἀνθέων
 γλυκέων καὶ λοιπῆς χρησιμότητος ἑαυτῇ συγκροτεῖν τὸ μυρέ-
 ψημα τοῦ γλυκάσματος, ἀλλὰ πού καὶ ἐκ μὴ τοιούτων. καὶ
 γὰρ τοὶ καὶ ἐκ περιττωμάτων οὐκ εὐαποφόρων ἐκεῖνη τιθαι-
 βώσσει, ἐκλεγομένη τὰ συντείνοντα, καθὰ παρατηρηγότες οἱ 5
 δεξιοὶ σιμβλοποιεῖν οἶδασι· καὶ τι συναγείρει κάκειθεν, εἰς
 ὅσον τὰ κηρία στύφουσαι καὶ συνέχεσθαι. ὅποια δὲ τινα.
 μελίτταις Ἑρμοῦ ὑποκείμενα καὶ ὁ Δαυὶδ εἰχέτην καὶ ὁ Ἄν-
 δρόνικος, καὶ μάλιστα ὁ Ἄνδρόνικος, παντοδαπὸς ἐκεῖνος ἄν-
 271 θρωπος καὶ παμπούκιλος, καὶ τοῦτο οὐ χαιμαλέοντος δίκην 10
 εἶτε πολυπόδος, Πρωτέως δὲ μάλλον, καὶ μάλιστα κατὰ Ἐμ-
 πουσαν, ἣ φρικτὰ ἐφάνταζεν. ὁ δ' αὐτὸς καὶ κατὰ εὐρίππου
 πολύστροφος ἦν, καὶ κατὰ τὴν ἀρχέγονον ἀνείδειον ὕλην ἡπα-
 σιν ὑποτέθειτο εἶδεσι πολυειδῶς· ὧν τὰ μὲν ἐπαινοῖτο, τὰ
 δ' οὐκ ἄν. ἔστι δ' ἐπ' αὐτοῦ προσαρμόσαι καὶ τὸ εἶναι μὲν 15
 τινα παρ' αὐτῷ οἶκτον, εἶναι δὲ καὶ θυμὸν μέγαν· ἔτι δὲ
 συμβιβῆσαι καὶ τὸ "ἦν ὁμοῦ ἐν αὐτῷ χρήματα πάντα," καὶ
 ὡς πολυμυγέων ἔνωσις ἦν τις καὶ παρ' αὐτῷ καὶ δῖχα φρο-
 νεόντων συμφρόνησις, οὐ μὴν ὄθεν συγκροτεῖται ἁρμονίας
 ἀρετῆ, ἀλλὰ κακία συγχύσεως. πολύτροπον γὰρ τι χρῆμα ὁ 20
 ἀνὴρ, καὶ πολυπόριστον τοῖς ἐφ' ἑκάτερα γράφειν δεινοῖς.
 ἐναχθεῖη δ' ἂν τις καὶ σφαιρίῳ αὐτὸν παρεϊκάσαι, οὐ τῷ
 μεταλαμβανομένῳ πρὸς γένεσιν κατὰ παλαιὰν τερατείαν, ἀλλὰ

nem attinet, non debeo celare quae cum his rebus arcte coniuncta
 sunt; sicut illa, quae meras laudes habet, eloquentia, ita haec quo-
 que sapientium apium instar non solum e suavis floribus plantisque
 salubribus, sed etiam ex aliis gratam mellis dulcedinem fabricatur.
 etenim ex quiescentibus quoque nullius usus apes mel sugitant, colli-
 gendo, quae idonea sunt, sicut eas homines attenti favos fabricari
 norunt, et vero inde colligunt etiam, quo confirmantur et contineantur
 cellulae. talia igitur avibus Mercurii utilia David ille habebat
 et Andronicus maxime, homo multiplex et varius, neque id chamae-
 leonis aut polypi instar, sed ad Protei potius et vero Empusae, quae
 horribilis visu erat, similitudinem. idem fretis similis erat mobili-
 tate, atque figura carentis primae materiae instar omnes induebat
 formas, quarum aliae laudabiles essent, aliae non essent. possis etiam
 illud ad eum transferre, esse in eo, quod doleas, esse, quod mirere,
 vel illud, "erant in eo omnia," atque erat in eo rerum diversarum
 unico et discrepantium consensio, minime tamen illa, unde grata ori-
 tur harmonia, sed unde prava confusio. namque varium et mutabile istae
 homo erat, et uberrima scriptoribus sive laudis, sive vituperii mate-
 ries. ausit quis etiam globo illum comparare, non propter illam,

πρὸς ποικιλίαν ἡθῶν. εἰ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ δύο πίθους ἐστίναι τις φαίη, τὸν μὲν ἀγαθῶν πλήρη, κακῶν δὲ τὸν ἕτερον, ὧν ἀρῶμενος καὶ καταμιγνύων ἐκείνος ἐπεμέτρει τοῖς ὑπ' αὐτὸν, τὰ πλείω δὲ γε μόνου τοῦ τῶν κακῶν, αἰνίξαιτο ἂν προσφυσέτατα. ἦν γὰρ σύμμικτος καὶ πρὸς ἀκριφῆ χάριν οὐκ ἄκρατος, οὐδὲ μὴν εὐκρατος.

Ἄλλ' οὕτω μὲν ταῦτα πυρεκβεβιάσθω, καιρίως, οἶμαι, καὶ οὐδὲ πάνυ τι ἀμεθόδως. ἐγὼ δὲ βραχὺ τι ἄνεμι πρὸς τὸν ἦν μὲν ὅτε (ὁ μακρὰν) τινὸς φιλίας Δαυὶδ, νῦν δὲ μίσους παγκοσμίου ἄξιον. ταχὺ μὲν ἔστρεψας νῶτα, ᾧ γενναιότατε, φεύγειν. Θᾶπτον δὲ ἀντιμέτωπος οὐκ εἰς ἀντιπαράταξιν ἀλλ' εἰς δούλωσιν ἔδραμες, εἰς τοσοῦτον τῇ φυγῇ προσμείνας εἰς ὅσον ἄνδρον τὴν στροφήν ἐπιδείξασθαι, ἵνα μηδὲν τι γενναιότητος ἔχνος ἐν σοὶ εὐρίσκηται, μήτ' ἐν τῇ πολιορκίᾳ, ἣν καὶ εὐχόμενός σου ἦσθα συγκεφαλαιωθῆναι τάχιον, ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὑποκρουσόμεθα, μήτε μετὰ τὴν ἄλωσιν, ἐν ἧ ἔψεύσω καὶ τὸν ἀνδριζόμενον καὶ τὸν φεύγοντα, οἷς φεύγειν τραπεῖς ἐπιδέδωκας σεαυτὸν τοῖς μηδὲ διώκουσιν. αὐτοῖς γὰρ ἄλλα ἐν φρεσὶ μεμέλητο, τὰ πρὸ ἔργου καὶ ἀναγκαῖα σοφίσι. σοῦ δὲ οὐκ ἂν, οἶμαι, οὐδὲ μνημῆν ἔσχον, εἰ μὴ ἐνεφάνισας σεαυτὸν. οἶδασι γὰρ οἱ εὐγενῶς ἀνδρεῖοι ἔξαθερίζειν τὸν μὴ τοιοῦτον στρατηγόν, ὅποῖον δὴ τινα κατέγγων καὶ σὲ οἷς τῶν τῆς σῆς ἀβελτηρίας πεπεύραντο.

quae est in vetusta fabula, originem, sed propter morum volubilitatem. aut si quis duo in eo fuisse dolia dicat, alterum bonis, alterum malis refertum, unde hauriens et commiscens porrexit hominibus sibi subiectis, plura tamen mala, quam bona, aptissime significaverit naturam eius. erat enim mixtus, et probae laudis nec nihil habebat, nec vero multum habebat.

Sed sufficiant haec, quae ita interposuimus, opportune, credo, et minime inepte. redeo aliquantisper ad illum olim amicitia quondam, sed nunc odio communi omnium dignum David. celeriter tergum vertisti, bellissime, ut fugeres; celerius adversa fronte non ad pugnam, sed ad servitium festinasti, in fuga moratus, quantum satis esset ad declarandam turpitudinem tuam, quo nullam in te cerneretur virtutis vestigium, nec in obsidione, quam quondam cito confectum iri iactaveras, quemadmodum mox ostendemus, nec post captam urbem, quum sefellisti fortes ignavosque, qui in fugam conversus tergum dares ne persequentibus quidem. etenim alia illis cordi erant, quae tempus et necessitas postulabat; tui autem ne recordati quidem fuissent, nisi in conspectum eorum venisses. norunt enim generosi viri talem contemnere ducem, qualem te esse cognoverant ex iis, quae a nequitia tua experti erant.

Ἄλλὰ τί δὴ παρενεχθεῖς ὑπὸ τοῦ πάθους, καὶ τῶν ἄρι
καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς γενόμενος, ἀποπλανῶ τὸν χρόνον ποθ' ὕστε-
ρον ἀκουσόμενον τοῦ συγγραφικῶς εἰδέναι τὰ τῶν καθ' ἡμᾶς
ἔξ ἀρχῆς ἄχρι καὶ πέρατος, ἵνα παρακολουθῶν εἰδείῃ ἐξ ὧν
τῶν πάλαι οἷα τὰ νῦν, καὶ τὰ μὲν παθαίνοντο, τὰ δὲ ἄλλως⁵
θανυμάζοι, τὰ δὲ καί, εἴπερ ἐθέλοι, μανθάνοι καθ' ἱστορίαν
ἐπιλεγομένην ὅσα τοῖς νῦν συγκυρήμασι χρήσιμα; τί δὲ μὴ
κεφαλὴν τινα ἐφιστῶ, καθὰ τινι σώματι, τῇ συγγραφῇ ταύ-
τη, δι' ἧς καταβαίνων τῷ λόγῳ προποδίσω εὐόδως, ἔνθα τὸ
ἔσχατον, ἔνθεν ἔλῶν;

Μέλλον εἶναι φαίνεται, καθὰ θεῶ εὐηρέστητο, πεσόντι
τῷ Κομνηνῷ βασιλεῖ Μανουῆλ συγκαταπεσεῖν καὶ εἴ τι ἐν
Ῥωμαίοις ὄρθιον, καὶ ὡς οἷα ἡλίου ἐκείνου ἐπιλιπόντος ἀμαν-
ρὰν γενέσθαι πᾶσαν τὴν καθ' ἡμᾶς. οὐκοῦν ἀπῆλθεν ἐκείνος
ἔνθα ἐχρῆν, διαδοχὴν ἀφείς γένους οὐχ οἷαν ἐχρῆν. παῖδα¹⁵
γὰρ μικρὸν τι παρηλλαχότα τὸν παναφήλικα, μὴ ὅτι γε βα-
σιλείας μεγίστης κρατεῖν οὐκ ἔχοντα δι' ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ
κατὰ παῖδας διατεθεῖσθαι στερεῶς, ἀμέλει καὶ ἐπέτρεψε φθά-
σας κηδεμόνι τὸν υἱὸν τῇ μητρὶ, ἐρώτων οὐση ὠραία, εἰ καὶ
κρύπτεσθαι αὐτοὺς ἐπηγγείλατο ἐκείνη, τὸν τοῦ κάλλους ἥμιον²⁰
πνευματικῶς νεφώσασα κατὰ περιβολὴν μέλαιναν. οἱ δὲ ἔρω-
τες ἐκεῖνοι πυρσεύσαντες, ὡς ἂν εἶδεῖεν αὐτοί, ἀνῆσαν κακὸν
κοσμικόν. καὶ ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι τοῦ ἐπιτροπεύειν, ἐν οἷς

Sed quid dolore abreptus et delatus ad ea, quae praesentia et in oculis sunt, prohibeo lectorem mox ordine haec cogniturum, quominus ab initio ad finem discat, quae nobis acciderunt, ut deinceps intelligat, ex quo statu rerum priori quae orta sint praesentia, ut quae alia detestetur, miretur alia, nonnulla etiam, si velit, discat ex historia nostra ad praesentem rerum perturbationem non inutilia. quin historiae huic, sicut corpori, caput aliquod praefigo, unde progrediens narrationi nostrae viam sternam, principium ex eo repetens, quod ultimum est.

Futurum esse apparet, secundum ea, quae deo placuerunt, ut cum imperatore Manuele Comneno intereat etiam si quid Romanis integrum, et obscuretur quodammodo, tanquam sole deficiente, omnis terra nostra. quippe haud decessit ille, quando debuerat, nec relicto imperii haerede, quali debuerat. filium enim vix egressum e pueris, qui non modo magno imperio praeesse ipse, sed ne adolescentes quidem regere posset strenue, tutelae etiam matris temere commiserat, mulieris Veneri maturaе, tametsi eam dissimulare affectabat, sole pulcritudinis quasi obscurato veste pulla. verum Venus illa, accensa face, ut consuevit, flammam excitavit per orbem terrarum in-

καὶ ὁ λαχὼν πατριαρχεῖν, ὁ καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὸν λόγον περιττὸς Θεοδοσίος, ὃν ἡ τῶν Ἀντιοχείων τῇ μεγαλοπόλει ἐχορήγησεν ἀγαθὸν πολυτίμητον· ἀλλ' ἡ γυνὴ προεῖχεν οἶα καὶ γυνὴ καὶ μήτηρ, καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ σκοπὸς αὐτῇ διὰ τὸ προ-
 5 φαίνεσθαι, καὶ τινες ἔρωτος νόμῳ ἐτοξάζοντο κατ' αὐτῆς λυ-
 θάνοντες, εἴ πως μεσιτεύσει τὰ τῆς βολῆς, ὡς εἴκει, πρὸς
 βασιλείας ἐπιτυχίαν. ὑπερηκύντιζε δὲ τοὺς λοιποὺς Ἀλέξιος
 ὁ Κομνηνός, ἀδελφιδοῦς μὲν ὢν τῷ αὐτοκράτορι Μανουήλ,
 τὴν τοῦ πρωτοσεβαστοῦ δὲ ζώνην φέρων, καὶ προσείχετο τῇ
 10 δεσποίνῃ τῇ τοῦ βασιλέως μητρὶ πλέον τῶν ἄλλων. ὑφέρει
 οὖν ζῆλος ἐντεῦθεν, καὶ ὁ φασιν ὄστρακίοντα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς
 ἐποβλεψάμενος οὐκ ἀνίει ἐλίττων στροφὰς ποικίλας, εἴ πως
 ἐκείνῳ μεθουδένει μετὰστασιν. καὶ πως οὕτω δόξαν τοῖς
 15 τηρικαῦτα προφέρουσι τῶν εὔγεγονότων, συνθεσίας κατ' αὐ-
 τοῦ πέπλος ῥάπτεται, περιδύσων αὐτὸν καὶ συνέξων οὐ πρὸς
 ἡδονήν. ὕφαναν δὲ τοιοῦτον πέπλωμα οὐκ ὀλίγοι τε ἕτεροι
 καὶ οἱ δύο παῖδες Ἀνδρονίκου τοῦ ἐκ Κομνηνῶν, ὃς αὐτανέ-
 ψιος μὲν ἦν τῷ βασιλεῖ Μανουήλ, καὶ ὡς ἂν ἡ πεδιναὶ λα-
 20 λούσα εἴποι γλαῦσσα, πρῶτος ἐξᾶδελφος, εἰς βασιλεῖον δὲ θρό-
 νον ἑαυτὸν ἐκάθισεν ὕστερον οὐ πᾶνν εὐτυχῶς οὐτ' αὐτῷ
 οὐτε τοῖς περὶ αὐτόν. ὀνόματα δὲ τοῖν παιδίον ἦτην, τῷ
 πρώτῳ μὲν κατὰ γέννησιν Μανουήλ, Ἰωάννης δὲ τῷ μετ' αὐ-
 τόν, ὃν καὶ αὐτὸν ἐγγώρισεν ἡ βασιλεία, καθὰ καὶ τὸν πα-

gentem. fuerunt quidem etiam alii tutores, in quibus is, cui obtige-
 rat patriarchatus, virtutibus et facundia eximius Theodosius, quod
 bonum pretiosum imperii capiti commodaverat ecclesia Antiochensium.
 sed tamen primaria illa erat, quippe et mulier et mater, eratque
 quasi scopus quidam propter eam dignitatem, quem nonnulli per
 tela amoris occulte petebant, si forte ea tela metam imperii scilicet
 ferirent. superavit autem eo certamine reliquos Alexius Comnenus,
 qui patruelis imperatoris Manuelis et protosebasti cingulo ornatus
 erat, atque ceteris studiosius imperatrici, imperatoris matri, operam
 dabat. surrepit igitur invidia et puerorum instar testis ludentium
 circumspiciens, haud cessat variis sinuari orbibus, si forte illum sum-
 moveat. quumque sic fere visum esset primoribus procerum, conspi-
 rationis tela textitur, qua ille involvatur et contineatur minime ad
 laetitiam. texuerunt autem eam telam quum alii non pauci, tum duo
 filii Andronici, qui e Comnenis et imperatoris Manuelis patruelis ger-
 manus, h. e. ut verbis dicam planis, fratris filius erat, ac postmodum
 sellam occupavit imperialem, nec sibi nec amicis salutem. nomina
 duobus filiis erant natu maiori Manuel, minori Ioannes, quem et

272 πέρα μετ' οὐ πολὺ. καὶ οὗτοι μὲν δύο τότε συνωμοσάσθην, ἐν δὲ τοῖς καὶ Ἀλέξιος ἦν, πρωτοστράτωρ μὲν τὴν ἀσίαν, ἀνεμιδοῦς δὲ γνήσιος καὶ ὑπερλίαν φιλητὸς τῷ βασιλεῖ Μανουήλ· πρὸς θεὸν καὶ Ἰωάννης Δούκας ὁ ἐπαρχος, ὃν καὶ ἐξ αὐτῆς θέας τεκμήρται ἄν τις καλλιστεύειν ἐν ἀγαθοῖς (με-5 γάλῃ δ' ἐν τούτοις μοῖρα ζήλου), καὶ οἱ Καίσαρες, ἡ πορφυρογέννητος Μαρία, ἣν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ Μανουήλ ἡ ἐξ Ἀλαμανῶν Εἰρήνη τὸ ἅγιον ἐκείνη γέννημα ἐγένετο, καὶ ὁ συζυγῶν αὐτῇ Ἰωάννης ὁ μαρκέσιος, νεανίας μὲν τὴν ἡλικίαν, τέλειος δὲ τὴν ἀνδρίαν. ὅποια δὲ ἐν τοιοῦτοις ὡς τὰ πολλὰ 10 ξυμπίπτει, ἔνθα ὁ λόχος οὐκ ἔχει κρύπτεσθαι εἰς τέλος ἀλλ' ἐκφαίνεται, φρωῶνται πάντες οἱ τοιοῦτοι ἐνός τινος τῶν λοχιτῶν καταμηνύσαντος, καὶ συγκρότεται δίκη. καὶ προκαθι-
ται μὲν ἡ ἐπίτροπος μήτηρ, κυρία πάντων ἤδη προβεβλημένη ψήφῳ κοινῇ, ὡς μὴ ὄφελεν, ὑποκάθεται δὲ ὁ υἱὸς καὶ βασι-15
λεὺς Ἀλέξιος. καὶ κατηγοροῦνται οἱ τὸν πρωτοσεβαστὸν οὐ φαύλως μισοῦντες, καὶ μετὰ πολλὰ τὰ διὰ μέσων κατακρί-
νονται, βραβεύοντος εἰς τὸ πᾶν τῇ τοιαύτῃ εἰςθυδικίᾳ τοῦ βα-
στυάτου Θεοδώρου τοῦ Παντεχνου, τοῦ δικαιοδότου καὶ ἐπὶ
τῶν οἰκειακῶν· καθ' οὗ θελήσας ἐνοστῆναι ὁ μέγας ἐν πατρι-20
ἀρχαῖς ἔσχασε πᾶσαν ἐν κενοῖς μηχανήν· ἦν γὰρ ὁ Παντε-
χνῆς ἀληθῶς Παντεχνῆς. καθείργωνται οὖν ἐν τῷ μεγάλῳ

12. τινῶν T

ipsum mox imperium nobilitavit, sicut nobilitavit patrem. hi igitur duo iuvenes tum conspirarunt, et una cum iis Alexius, protostator dignitate, patruelis et mire carus imperatori Manueli; praeterea Ioannes Ducas eparchus, quem vel ex ipso vultu putares virtute primum (quorum omnium magna erat ambitio); tum Caesar, Maria porphyrogenita, quam imperatori Manueli Irene Alemana partu peperit sacrosancto, et coniux eius Ioannes marchio, aetate adulescens, virtute adultus. verum ut fere evenit in tali re, quandoquidem conspiratio usque ad finem celari nequit, sed in lucem profertur, deprehenduntur omnes, ab uno aliquo e coniuratis re indicata, ac quaestio instituitur. ac praesidet iudicio mater imperatoris, ferum iam domina declarata suffragio communi omnium, id quod minime decebat, assidebat autem filius eius imperator Alexius. itaque accusantur, qui haud temere oderunt protosebastum, atque multis transactis quaestionibus condemnantur, adiuvante studiosissimis eam sententiam callidissimo viro Theodoro Pantechne, qui iudex et praefectus aerarii erat, cui obnixus patriarcharum princeps, omnes incassum machinas adhibebat. erat enim Pantechnes ille re vera παντεχνῆς i. e. homo versutissimus. dantur igitur custodiae in

παλατίῳ καὶ οἱ ἀδελφοί, ὁ Μανουήλ καὶ ὁ Ἰωάννης, πρὸς δὲ καὶ ὁ πρωτοστράτωρ Ἀλέξιος, ἔτι δὲ καὶ ὁ ἑπαρχος· τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἀφείθησαν, ἀληθῶς μὲν εἰς ἔωλον δεῖπνον ταῖς βουλομένοις αὐτῶν θοιγήσασθαι, φαινόμενως δὲ κατὰ 5 φιλίαν καὶ τὸ εἶναι ἀνύποπτοι, οἱ δὲ τινες ἀπώλοντο ποικίλως καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ἴδοιτο. πολλοὶ δὲ καὶ ὑπερορίᾳ ἐκόντες ἐδικαίωσαν ἑαυτούς· ὧν ἦν καὶ ὁ καλὸς Λαπαρδάς, ὁ πάνσοφος τὰ στρατηγικά, ὃν ἰέρακα διὰ τὸ τῆς φρονήσεως καὶ τὸ κατὰ πρᾶξιν ὄξυπετὲς ὁ τῶν Τούρκων σουλτάν ὀνο- 10 μάζειν ἐθέκρινεν, ὁ τότε μὲν εὐτυχῶς περιωσθεὶς, μετὰ δὲ γὰρ ἀθλίως ταῖς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου καὶ αὐτὸς πάγαις περιετυχηκῶς καὶ ἐξολωλῶς.

Ἦν δὲ ταῦτα τότε. καὶ τέως μὲν περὶ μίαν ἡμέραν οἱ τέσσαρες ἡτιμωμένοι ἐάλωσαν δῆθεν ξυνομοσίας, ὁ Μανουήλ 15 καὶ Ἰωάννης οἱ ἀδελφοί, ὁ πρωτοστράτωρ Ἀλέξιος καὶ Ἰωάννης ὁ ἑπαρχος· καὶ εἶχεν αὐτούς ἡ κἀθειρξίς, καὶ πρὸ αὐτῆς τὰ λίαν ἄτιμα. τὸ δὲ ζέον τοῦ θυμοῦ ταῖς κρίναισι ἐβράττοτο καὶ κατὰ τῆς πορφυρογεννήτου καὶ τοῦ συμβιοῦντος Καίσαρος. οὐκ εἶχε δὲ καὶ ἐκζέσαι αὐτίκα, ὡς καὶ γενέσθαι 20 πρόοπτον τὸ κακόν, ἀλλ' ἐνδομυχοῦν καὶ ὑποτυφόμενον ἐπέσχεν εἰς τοσοῦτον ὡς καὶ τὸν πατριάρχην δοκῆσαι πρὸς αὐτῶν εἶναι τοὺς κρίνοντας. διὸ καὶ αὐτὸς μὲν ἀπλοῦκῶς ἐμηνύσατο πρὸς ἑσπέραν τὰ λήγονα. οἱ δὲ οὐχ ἀπλοῖ ἐμελέτων

1. τῆς?

magno palatio fratres Comneni, Manuel et Ioannes, Alexius protostrator, et eparchus. e reliquis alii dimissi sunt, revera ad epulas, ut aiunt, hesternas, si qui epulari vellent, sed specie amicitiae et confidentiae, alii perierunt fati variis et quae nemo facile viderit. multi eiam ultro se exilio multarunt; e quibus eximius ille fuit Lapardas, vir rei militaris peritissimus, quem propter ingenii acumen et celeritatem agendi eximiam sultan Turcarum nomine vulturis dignum iudicabat; qui tum quidem feliciter conservatus, sed postea imperatoris Andronici laqueis irretitus, miserabiliter et ipse periit.

Haec igitur ita tum erant. uno die quattuor illi viri contumelias affecti coniurationis scilicet damnati sunt, Manuel et Ioannes fratres, Alexius protostrator et Ioannes eparchus; continebatque eos custodia, afflictos prius summa ignominia. verum fervor iracundiae aestuabat in animis iudicum etiam adversus porphyrogenitam et vitae sociam Caesarem. non poterat tamen effervescere illico, ut despumaretur et manifesta fieret pernicies, sed intus aestuabat gliscebatque, ut etiam patriarcha iudices illis favere putaret. itaque ipse quidem simpliciter sub vesperam suadebat meliora; sed illi iam

ἀνυποστόλως διακαιμένων αἰφνης τὸ κακὸν καταράξαι, καὶ συλλαβέσθαι καὶ αὐτούς, ὡς ἂν οὕτω τὸ ἐσπέρας ἀυλισησεται ἀγαλλίασις παρ' αὐτοῖς καὶ τὸ πρῶτ' κλαυθμὸς ἀπ' ἐναντίας τῆ ψάλλουσι. καὶ οὕτω μὲν ἡ κακία ἐπικρύπτειν ἤθελεν ἑαυτήν· ὡς δὲ ἡ σποδιά ὡς θείου καὶ ἡ ὀδμὴ κατεμήνησε πῦρ κρύπτειν σκηπτῶ ὄλεθριου καὶ οὐκ ἦν λαθεῖν, μαιθύνουσι τὴν ἐπιβουλήν οἱ Καίσαρες, καὶ ἀπέριττοι, ὡς εἶχον, φεύγουσιν εἰς τὸ τῆς μεγίστης τοῦ Θεοῦ Σοφίας εὐαγέστατον τέμενος, ἄσυλον αὐτὸ εἰδότες καὶ πᾶσι προσώποις ἀβέβηλον. διαπετιάννυσι τὰς ἀγκάλας αὐτοῖς ὃ ἐν ἀρχιερεῦσι πρωτεῶν¹⁾ περιποιεῖται ὡς ἐξῆν· δίδωσιν ἀνάπαισιν· λεαίνει λόγοις τε τοῖς πρὸς παρμυθίαν καὶ ἔργοις, ὡς εἶχεν ἰσχύος. εἶχε δέ, ὅσα καὶ πατὴρ ἅγιος. ὑπὲρ ἀληθείας φιλαθλος. οὐ διήλθε τῆς ἡμέρας πολὺ, καὶ οἱ τῆς δεσποίνης ἔτρεχον εἰς τὴν ἁγιωτάτην μεγάλην ἐκκλησίαν ὡσεὶ καὶ κνηγγέται κατὰ τινοσ¹⁵ ἀξιολόγου ὄγγρας, εἰπεῖν μετριώτερον. καὶ εὐρηκότες τὰ μὲν ἠτιῶντο, εἰ κατὰ μηδὲν αἴτιον φόβου ἔφουκον, τὰ δὲ παρεκάλουν τοῦ σφετέρου πάλιν ἀδεῶς οἴκου γεέσθαι, παραπλέκοντες τοῖς λόγοις καὶ ὡς δύσνον ὑπόνοιαν ἀποπέμπουσιν οἷς οὕτω δραπετεύουσι, ταῖς δὲ τοιαύταις ἐννοίαις καὶ ἐμφύσεις²⁰ ὑποσκιάζοντες βουλῆς οὐκ ἀγαθῆς ἐπ' αὐτοῖς· οὐκ ἔχει γὰρ τὸ πᾶν θυμολύμενον σταθερῶς ἐπικρύπτειν ἑαυτὸ, ἀλλὰ που

haud simplices aperte moliebantur, quod decreverant, subito facinus patrare et illos quoque comprehendere, ut vespere habitaret apud eos laetitia, mane lamentatio, contra quae psalmista canit. atque ita quidem pravitas celare se posse sperabat; sed quum suboleret cinis sulfuris, et odore isto qui occultaretur praecipitis perniciiei ignis indicaretur, nec posset latere, comperiunt insidias Caesares, ac nullis rebus instructi, fugiunt, ut erant, ad templum potentissimae apud deum Sophiae sacrosanctum, quod asylum et cunctis inviolabile esse scirent. obtendit illis brachia sacerdotum princeps; officia praestat pro viribus; requiem parat; delenit tum verbis ad consolandum factis, tum beneficiis dolorem, uti potest. erat idem, velut pater sanctus, pro vero ad certandum paratus. haud multum diei effluxerat, quum imperatricis ministri in sanctissimam magnam ecclesiam advolarunt, venatorum instar eximiam insequentium bestiam, ut modeste dicam; repertosque partim accusabant, quod, quum non esset, cur timerent sibi, fugissent, partim exhortabantur, ut securi domum redirent, verbis illos irretientes, quo malam suspicionem fugitivis eximerent, sed tali ratione etiam adumbrantes quasi haud boni consilii indicia. nimirum animus ira fervens occultare se constanter nequât, sed erumpit, quod intus aestuat, velut typhon subterraneus vehemens.

καὶ ἐκρήγνυσι τὸ ἐνδύμυχον ὅποιά τις τυφῶς τερτάριος βί-
αιος. οἱ τοίνυν Καίσαρες βεβαιώσαντες τὸ δέος ἐν ἑαυτοῖς
οὐκ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς τοὺς λαλοῦσιν ὡς εἰς ἀγαθόν, ἀλλὰ
τῷ παραμειμιγμένῳ πικράζοντι καὶ τὸ γλυκάζειν δοκοῦν ὑπε-
5 βλέποντο, ἐπιτυγχάνοντες αὐτοὶ τοῦτο γε. ὡς οὖν ἀπέγνωστο
ἢ τῶν Καρσάρων πειθῶ, καὶ ὡς οὐκ ἔσται αὐτῶν ἄγραν θέ-
σθαι διὰ δόλου διέγνωστο, κατανοεῖται βία, καὶ τὸ τοῦ στό-
ματος ἀπαλὸν σκληρὰ χεῖρ διαδέχεται, καὶ τὰς βολίδας γλώσ-
σας συστειλάντες οἱ δεσποινικοὶ τὰς ἐκ σιδήρου μελετῶσι χει-
10 ριάσασθαι. καὶ πρῶτα κατὰ τοῦ ἱεράρχου τραχύνονται, ὅτι
μὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προϊστάμενος ὡς εἶπεν ἀκροπόλεως
καταπρῆται τοὺς πεπιστευμένους αὐτῇ, συνειλεγμένους εἰς
πάνυ πυκνὸν στίφος καὶ οὐδὲ ἀγεννές. καὶ γίνεται τις ἐν-
ταῦθα συγγραφή, ὅποιαν δαίμων ἂν τεχνάσαστο.

15 Ἦν ἐορτὴ μεγάλη τοῦ σωτηρίου πάσχα, καὶ ὄφειλον τῷ
βασιλεὶ ἀσπασμὸν ἢ ἐκκλησιαστικὴ λογία, ὅσοις τὸ τοιοῦτον²⁷³
ἀνέκαθεν ἐψήφισται φιλῆμα. ὡς δὲ καὶ τὸν ἀρχιερέα ἔδει
κορυφαῖον παρεῖναι καὶ κατάρξαι τῆς ὀφειλῆς (τῷ δὲ ἦν δῆ-
λον ὡς τὸ τοιοῦτον φιλῆμα παραδώσει αὐτόν, κατὰ τι ὁμοίω-
20 μα τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, τοῦ Χριστοῦ), καὶ
ἐδέδεικε ἀνθρωπίνως ἐκεῖνος, εὐλαβούμενος ἀποβῆναι κατὰσχε-
τος, καὶ ὤκησε τὴν εἰς τὰ βασίλεια ὁδόν, γίνεται ἀναβολὴ

1. ἦν] ὡ T

itaque Caesares, confirmata sibi formidine, ad securitatem hortantibus aures haud faciles prae buerunt, sed propter ea, quae admixta essent acerba, etiam quae dulcia viderentur, suspecta habebant, et recte id quidem. quare quum desperarent asseclae imperatricis, fore ut persuaderetur Caesaribus, atque intelligerent, dolo se iis potiri non posse, vim adhibendam esse decernitur, orisque blanditias aspera excipit manus, atque cohibita lingua suaviori ferream parere constituunt. ac primum in archipresbyterum asperantur, quod sacrae, ut ita dicam, arci praefectus prodere nolebat, qui in eam confugerant, coactos in globum densissimum et haud ingenerosum. hinc iam narratio sequitur, qualis daemone alicui pertexenda videatur.

Erat dies in primis festus, pascha salvatoris, debebatque imperatorem adorare collegium sacerdotum, quibus quidem ea osculatio inde a prisco tempore mandata erat. quum autem etiam archipresbyterum ducem agminis oporteret adesse et debitam praeire adorationem (qua osculatione manifestum erat, fore ut proderetur, exemplo magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi), veritusque ille, quae est natura humana, ne captivus fieret, ad palatium ire cunctaretur, moram patitur solita osculatione differturque in tempus aliud, imperatori si-

τοῦ καθήκοτος ἀσπασμοῦ, καὶ ὑπερτίθεται εἰς ἑτέραν ὥραν, μαθητευθεῖσαν τῷ βασιλεῖ. καὶ ἦν ἐκείνη παρασκευή, καὶ ἀλλοία μὲν τις φαύλη, καὶ ἑβδομάδος δὲ τῆς μετὰ τὴν πασχάλιον κυριακῆν· καθ' ἣν συλλεγέντος τοῦ πλήθους, ὅσον εἴωθεν ἐν τοῖς τοιοῦτοις πληροῦν τὰ βασίλεια, τελεῖται μὲν καὶ τὸ ἀσπᾶσθαι, τὸ ἐπιπολάζον τῆς μηχαῆς, συντελεῖται δὲ καὶ τὸ κρύφιον, ἢ ἐξ ἐρήμης τοῦ πατριάρχου καθαιρέσεις, ὡς οὐκ ἂν εὐφρόμως εἰπεῖν ἔχοι τις. τῶν μὲν γὰρ ἀρχιερέων, εἰ χρὴ φάναι, κερδαλεότης, τῶν δὲ εὐλάβεια κατὰ πολὺν φόβον, τῶν δὲ καὶ μῖσος οὐκ εὐλόγιστον κατὰ τοῦ ἀρχιερατεύοντος οὕτω ῥαδίως ἤνυσαν τὴν ἐκείνου καταβολήν, ἐπιτιθεμένων καὶ τῶν τιμῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς, κατακτυπούνται, ὡς οὐκ ἂν οὐδὲ Ἱεριχοῦντία τείχη κατηχούμενα σάλπιγγιν ἐκείναις ἐπιπτοχ.

Καὶ τὸ ἐκείθεν, βραχυλογικῶς καὶ ἀπὸ ἱστορησῆαι (τί 15 γὰρ ἀναμετρητέον τὰ πέρα μέτρον;), τύραχος μέγας τῶν τοῦ παλαίου, ὅσον ἦν πρὸς τοῦ θεοῦ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀληθείας, τῶν τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως, τῶν αὐτῆς δὴ τῆς ἐκκλησίας. καὶ ἐκείνης γὰρ ὀλίγοι κατεσκήρτησαν ἐπὶ τοῖς προχθεῖσιν· οἱ δὲ γε πλείους προωρῶντο τὸν κύριον ἐνώπιον 20 αὐτῶν διὰ παντός, καὶ κατὰ τῶν πεπραγμένων ἐγίνοντο. οὐκ οὖν καὶ μερίζονται. καὶ οἱ μὲν τῷ μικρῷ βασιλεῖ ἐκομίζοντο, καὶ καθάπαξ ὑπαγορεύσαντες ἐκείνῳ, καὶ ὡς οὐκ ὄφελον,

gnificatum. ac fuit solemnitas illa tum reliqua parum laeta, tum hebdomade ea, quae dominicam paschalem sequitur: qua hebdomade, congregata multitudo, quae in eiusmodi rebus palatia implere solet, tum osculatio fit, id quod quasi supernatabat consilio, tum consummatur, id quod celabatur, indicta causa patriarchae defectione, quam nemo faustis possit verbis commemorare. sacerdotum enim, siquidem dici oportet, quod verum est, partim astutia, partim ex nimio metu prudentia, partim etiam invidia haud honesta, faciebat, ut facile illius defectionem perficerent, suffragantibus etiam quibusdam senatorum, ac tumultuantibus vehementius, quam quo tubarum sonitu percussa Ierichus moenia conciderunt.

Secuta est, ut paucis hoc quoque verbis dicam, (quid enim remittiar, quae omnem excedunt modum?) magna seditio palatinorum, qui quidem deo adhaerebant et veritati eius, civium, ipsorumque adeo clericorum; namque ex his quoque pauci exsultabant propter ea, quae acciderant, plerique suspiciebant dominum perpetuo sibi obversantem, damnabantque quae facta erant: unde orta utique inter eos discordia est. ac nonnulli quidem parvum imperatorem adeunt, et recta viae officii docuerunt, ut minime debebant, archipresbyteri imminutionem,

διδάξαντες τὴν τοῦ ἀρχιερέως ἀτιμίαν, ἐπέμενον ὡς ἐκακοῦρ-
 γησαν, καὶ τὴν διδασκαλίαν ἠσφαλιζόντο, καὶ τὸν παῖδα τῷ
 μαθηματι ἀνερείδοντες τηρεῖν αὐτὸ εἰθίζον, καὶ μάλιστα ἡ τὸ
 πᾶν δυναμένη μήτηρ καὶ ὁ μετ' αὐτὴν πρωτοσεβαστός, ὁ κατὰ
 5 τῆς ἐκκλησίας τότε μελετήσας δυνατὸς γενέσθαι καὶ σὺν γυναιξὶ
 συστήσας κατὰ τὴν παροιμίαν μάχην. καὶ οὕτω μὲν τινὲς οἱ
 τοῦ μὴ καλοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ τῷ πατριαρχεικῷ καταστου-
 γνάζοντες δυσπρόγηματι ἐπὶ τῇ τῶν Καισαρῶν δυστυχίᾳ,
 καταλήγουσιν εἰς κακὸν μέγα καὶ οἰκτιστόν. εἰπεὶν γὰρ ἐν
 10 βραχυτάτῳ, πόλεμος κροτεῖται ἱερός, ὡς ἂν καιρίως φαίη τις·
 καὶ στεγανούεται μὲν οἱ τῆς ἐκκλησίας ἕντος ὡς ἐπὶ πολιτορ-
 κία μεθ' ὀλλῶν, οἱ δὲ βασιλικὸν ἔξωθεν ἐπιπέπτονται καὶ πολ-
 λοι καὶ γενναῖοι. καὶ πίπτονσι μὲν οὐκ ὀλλῶσι τῶν ἐν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ, τῶν δὲ βασιλικῶν ἀμύθητοι. διέβη δὲ τὸ τοῦ τοιοῦ-
 15 του κακοῦ καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν· τὸ γὰρ βασιλικὸν συμμαχι-
 κὸν πολλοῖς ἐνεπήδησε, καὶ τοὺς μὲν ἄλλως ἔβλαψε, τινὰς δὲ
 καὶ τοῦ ζῆν ἀπήγαγεν. ὅθεν καὶ πλατυνθέν τὸ κακὸν ἐπλή-
 θυνε τὸ κατὰ τῆς βασιλείδος μέγας καὶ ἠπλώσε μικροῦ· ὅθεν
 εἰς ἀπαντας· καὶ ἔγεμον αὐτῆς τὰ πάντων στόματα οὐκ εἰς
 20 ἀγαθόν, καὶ ἐβούλευοντο τὰ εἰς κάκωσιν αὐτῆς καὶ ἀπόστα-
 σιν. ὁποῖα δὲ ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλεῖ γινέσθαι, ὅδ' μόνον ἐκ
 τῶν παρὰ πόδας ἐπορεύοντο τὰ εἰς ἄμνησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ
 κέρρωθεν ἀνεβίβασον τοὺς λογισμούς, καὶ ἀνέβη αὐτοῖς ἐπὶ

perseverabantque id iis, quae commiserant, sententiamque suam stabilie-
 bant, et puerum confirmantes in praeceptis suis, ut observaret ea adsue-
 sciebant, in primis, quae plurimum pollebat, mater eius et secundus
 post eam protosebastus, qui ecclesiam tum dominari cupiebat et cum
 mulieribus secundum proverbium excitaverat pugnam: atque ita quidem
 nonnulli virtutis parum amantes; reliqui autem animis afflicti pro-
 pter patriarchae et Caesarum iniuriam ad malum ingens et miserabile
 deveniunt. ut enim brevi dicam, bellum oritur sacrum, ut fure quis
 dicat. armis teguntur intus ministri ecclesiae ad defendendam obsi-
 dionem, adoriuntur eos extra imperatorii multi et generosi: cadunt
 haud pauci eorum, qui in ecclesia erant, ex imperatoris adtem in-
 numerabiles. transfuit autem aliquid eiusdem mali etiam in forum.
 partis imperatoriae asseclae enim adorti sunt plurimos, atque alios
 laeserunt, alios etiam vita privarunt. unde latius grassata perniciosis
 auxit odium imperatricis et ad omnes prope pertinuit. fremebant ad-
 versus eam ora omnium et moliri coeperant inimicitias et defectio-
 nem. itaque, ut fere fit in rebus eiusmodi, non solum, quae prae-
 sentia erant, ad defensionem pararunt, sed etiam ad longinqua verto-
 runt animos, et venit in mentem, culus supra mentionem inieciimus.

νοῦν ὁ Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος, ὃν ἄνω τοῦ λόγου παρερρίψα-
 μεν. ἐδόκει γὰρ ἀξιόμαχος ἐπίκουρος ἀναφανήσεσθαι ἄν
 πρὸς τὰ ξυμπεισόντα καὶ ἀλεξίκακος, οὐχ ὥσπερ μὴν ἐκείνον
 δραξασθαι καὶ πρὸς ἑαυτοῦ θέσθαι τὰ ζυγὰ τῆς βασιλείας,
 ἀλλ' ὡς τῆς μητρὸς, ἢ φανύλως ἐπιτροπεύειν ἐδόκει, ἐπὶ δὲ 5
 καὶ τῆς τοῦ πρωτοσεβαστοῦ οἰκσεως ἐξελέσθαι τὸν καταπρα-
 γματευόμενον. καὶ ἦν τοῖς πολλοῖς — ὀκνῶ μὲν εἰπεῖν ὡς
 πρὸ καὶ αὐτοῦ θεοῦ, θαρρῶ δὲ ἀσφαλέστερον φράσαι ὡς
 ἀφ' αὐτοῦ μετὰ θεοῦ τὰ τῆς παραδαχίας εἰς τὸν Ἀνδρόνικον.
 ὅθεν καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολέμου ἀκμὴν ἔχοντος περὶ πον¹⁰
 μισημβριάζουσαν ὄραν, καὶ διαβλεπομένου ὡς ἑτερορρηγῆς
 ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν ἔσται, πλάσμα ἦν λόγων τοῖς πολλοῖς,
 ἤδη δὲ καὶ διαφωῶν ἀνάπλασμα ὑπόκεινον, ὡς ἰδοὺ ὁ Κο-
 μνηνὸς ἦκει καὶ ἄγγύς πον τῆς ἀντιπόρθμου τῷ Βυζαντίῳ
 αὐλίζεταί σαμάλεως. καὶ τὸ βουλόμενον ἐκάστου τῶν πολι-¹⁵
 τῶν εἶχεν ἐκείνον παρόντα τῇ μάχῃ, ὡς εἶπερ ἐκ τῆς Σινο-
 πικῆς χειρονήσου, ἣν τότε κατεῖχεν, εἰς τὴν μεγαλόπολιν
 ἐπερῶζατο. καὶ ἐδόξαζον ἐκείνον σωτήρα σφῶν ἐκαστοῦ ἔσε-
 σθαι καὶ ἔγμα τῆς βασιλείας, κούφως ἐνταῦθα κάκει παρα-
 γαμένης πρὸς τοῦ θέλοντος, εἶπερ μόνον τῷ πρωτοσεβαστῷ²⁰
 καὶ τῇ ξυνασπιζούσῃ βασιλίδι χαρίζοιτο. ἔπεμπε γὰρ ὁ Ἀν-
 δρόνικος φαντασίαν τοῖς πλείοσιν ἄνθρωπος εἶναι οἷος διέπειν
 κόσμον καλῶς, καὶ οἷς δὲ ἔπαθε, μαθεῖν ἀγαθὸς εἶναι, πάν-

videbatur enim socius esse, Andronici Comneni idoneus ad comprimenda
 et accenda, quae futura essent, neque tamen ita, ut caperet ipse et
 sibimet vindicaret habenas imperii, sed ut matri, quae male exercere
 tutelam videretur, ac protosebasti arbitrio, eadem eriperet prudentia
 sua. atque erat ille — vereor dicere — plerisque deo ipso ca-
 rior, sed affirmare audeo, proximum post deum locum in animis An-
 dronicum habuisse. quare quum pugna ecclesiastica circa horam me-
 ridianam vehementissime exarsisset, videreturque in eo esse, ut se-
 cundum partes imperatorias verteret, sermonibus ficta et consiliis
 mox reflecta plerorumque subibat animos opinio inanis, adventare Co-
 mnenum et constituisse ad iuvencam, quae Cpoli opposita est in freti
 ripa altera. itaque vota cuiusvis civis illum in pugna praesentem
 habebant, tanquam e Sinopensi chersoneso, quam tum tenebat, in
 urbem advolasset. fore eum sibi quisque servatorem sperabant et
 propugnaculum imperii, quod facile huc illuc ab unoquoque trahere-
 tur, qui protesebaste et sociae eius, imperatrici, gratificaretur. et
 enim in animum induxerant hanc opinionem plerique, esse Androni-
 cum hominem ad imperium bene administrandum idoneum, ac didi-
 cisse per ea, quae passus esset, bonae frugis esse, et inprimis cultu-

τως δ' ἂν καὶ τὸν τοῦ Μανουὴλ παῖδα αἰδέσσεσθαι κατὰ τοὺς
 συγχροὺς ὄρκους, καὶ μάλιστα τοὺς ὕστερον, οὓς μετὰ πάθας
 πολλὰς ἐπέκρινε δοῦναι, καὶ δεδωκὼς τὴν τῶν Παφλαγόνων
 ἀπεκληρώσατο γῆν, ὡς καὶ στρατοπεδαρχεῖν ἐκεῖσε καὶ τὰ
 5 ἐκεῖθεν εἰς κέρδος ἀπονοσφιζέσθαι. καὶ εἶχον μὲν οὕτως ἐλ-
 πίδων οἱ τῆς μεγαλοπόλεως· αἱ δὲ ἦσαν ἐλπίδες ἄλλως καὶ
 ὀνείρων κατὰ τὸν εἰπόντα σκιαί, ὡς ὁ ἐπιὼν χρόνος ἀνέδειξε,
 ψεύσας τὴν καλὴν ζωγραφίαν ἣν ὁ καδ' ἕνα ἐπὶ τῷ Ἄνδρο- 274
 νίκῳ ἐνετυπώσατο εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀπαλείψας μὲν αὐτὴν,
 10 ἐκφήνας δὲ τὸν ἄνδρα καινότροπον, εἶπεῖν εὐφημότερον.

Ἄλλὰ τοῦτο μὲν μικρὸν τι ὕστερον· τότε δὲ ἀνεκαλεῖτο
 ἕκαστος τὸν Ἄνδρόνικον ὡς ἤδη καὶ παρόντα ἢ γοῦν ἀλλὰ
 παρεσόμενον. ὡς δὲ τὸ φάντασμα ἐψεύσατο, καὶ ὁ πόλεμος
 περὶ δεῖλην ὄψιαν κατειργάσθη, θίψας πολλοὺς καὶ τὸ νότιον
 15 πολυάνδριον τὸ πρὸς τῇ Θαλάσσει πλήσας νεκρῶν βασιλικῶν,
 ὃ δὲ σαπρία τεθέληται λέγεσθαι, καὶ ἐχρῆν κατὰ τινα ξύμ-
 βασιν τὴν τότε δόξασαν ἡρέμα καταστῆναι τοὺς τε βασιλι-
 κοὺς τοὺς τε ἐκκλησιαστικοὺς, ὅποι μὲν ἤλθον μεθόδων οἱ
 τότε, πάρεργον οἴμαι ξυγγράφειν, ὃ δὲ ἡμῖν ὁδοποιεῖ τὰ ἐφε-
 20 ξῆς, εἰρήσεται.

Ἀποκαθίσταται μὲν μετὰ τινα διαστήματα ἔμμηνα πα-
 τριαρχεῖν αὐθις ἀναγκαιῶς ὁ ἱερώτατος Θεοδοσίος, συγκαθί-

rum Manuелиs puerum propter iuramentā, quae fecerat, plurima, po-
 steriora praesertim, quae post magnas miserias dare decreverat, et
 quum dedisset, Paphlagoniam in vicem accepit, ut et imperium eius
 provinciae exerceret et sibi inde lucrum faceret. talem igitur spem
 omnis civitas alebat. sed erat ea spes inanis et somnii, quod aiunt,
 vana species, quemadmodum tempus deinde secutum declaravit, quod
 pulcrā illam imaginem, quam de Andronico sibi quisque confinxerant,
 delevit et abstersit, ostenditque hominem, ut benignius dicam, no-
 vum et insolitum.

Sed illud quidem paulo post factum est. tum autem vocabat
 unusquisque Andronicum, tanquam iam praesentem, aut certe quidem
 mox affuturum. quae spes quum fefellisset cives, et bellum multa ve-
 spera cessasset, fractisque multis et coemeterio australi, quod ad mare
 pertinet et putredinis nomen meruit, cadaveribus impleto imperato-
 riis, secundum pactionem tum initam quiescere oporteret et impera-
 torios et ecclesiasticos, supervacaneum puto narrare, quas illi tum
 conditiones constituerint, ac dicturus sum, quod viam nobis muniat
 ad res deinde secutas.

Restituitur post unius fere mensis dissidia in patriarchatum ne-
 cessitate cogente sanctissimus Theodosius, sociaturque cum eo com-

σταται δὲ καὶ τὸ ἀρχιερατικὸν ζύμπαν εἰς μίαν ἔνωσιν, καὶ δοκεῖ τὰ τῆς πόλεως οὕτω κύματα γαλήνην εὐρεῖν. ὡς δὲ ἐχρῆν ἕκαστον μέγα πρόσωπον τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐμφαίνεσθαι κατὰ εἰρήνης δῆθεν λόγον (ἔγμε γὰρ αὐτῶν εἰσέτι τὸ θεῖον ἔμμενος, παραμενόντων ἕξ οὔτου προσηφεύγασιν), οἷς μὲν οὐκ ἦν ὑποπτον τὸ βιῶν, καὶ οἷς δὲ ἀπαλῶς εἶχεν ἡ ψυχὴ, προυφαίνοντο, καὶ ἐλάλουν καὶ ἐποίουν ὅσα ὑπέβαλλεν ὁ καιρός. ἡ δὲ τοῦ Ἀνδρονικοῦ θυγάτηρ, ἡ τὸν Συναδηνὸν Θεόδωρον ὑστερον εἰς ἄνδρα λαβοῦσα καὶ ταχὺ ἀποβαλοῦσα, οὐ καθ' εἰρμόν, ὡς λέγεται, φήσεως, ἐφαίμετο οὐδ' αὖτις οὐδ' αὖτις ἀνεψηλαφῶτο κατ' ἐπιμέλειαν. ἦν δὲ ἡ αὐτῆς ἐκκλησιασθῆναι ἀποκρυβῆ φρυγὴ πρὸς τὸν πατέρα ἕως καὶ εἰς Ἄνωπην, ἔνθα ἐκείνον ἔγνω εἶναι. καὶ ἔσχεν εὐδός, ὡς οὐκ ἂν τις οὐδὲ ἀνὴρ δεξιώτατος· εἶπε γὰρ ἡ φῆσις φιλατιμῆσασθαι καὶ αὐτῇ τέχνην τοῦ φεύγειν, καθάπερ καὶ τῷ πατρὶ, ὃν μικροῦ ἂν δεῖσῃ τις εἰπεῖν ὡς διὰ βίου κατώρθου τὸ καὶ φυγᾶς εἶναι καὶ διαδιδράσκειν τὸν ἐπιτρέχειν ἐθέλοντας. ἡ τοίνυν θυγάτηρ ἐκείνη οὕτως ἀνδρισσαμένη τὴν εἰς δρασμὸν, καὶ εἰς ἔν γενομένη τῷ πατρὶ καὶ τὰ τῆς πόλεως περιηγησαμένη, τὰ τε ἄλλα ἐνέγραψεν εἰς ἀνακάλειπτον ἑκαίμου ψυχῆ, καὶ ἦτι δὲ θεὸς τοῖς Κωνσταντινουπολίταις αὐτὸς περὶ γῆν μετὰ τὸν οὐράσιον, καὶ τὴν καρδια-

7. προῦφαίνετο T

muni foedere collegium archipresbyterorum universum, ac videntur ita tandem sedati esse fluctus urbani. quum autem eorum, qui in ecclesia erant, illustrior quisque prodire deberet secundum conditionem pacis (refertur enim etiam tum erat sacrum delubrum, remanentibus, ex quo eo fugerant, plerisque), qui vitae non timebant et animo erant placidi, prodibant et loquebantur faciebantque, quae tempus suaderet. sed Andronici filia, quae Theodorum Sydadenum postea maritum habuit et mox amisit, non secundum legem, ut aiunt, naturae, nusquam comparebat quamvis studiose quaesita. erat autem ex ecclesia fugientis latibulum iter Sinopen ad patrem susceptum, in qua illud urbe commorari sciebat; fecitque id iter ita strenue, ut ne vir quidem expeditissimus. videbatur enim natura quasi ambitiose illi quoque fugiendi dedisse artem, quam patri dederat, quem quis paene dixerit vita comprobasse illud "fugitivam esse et effugere insectari conantes." filia igitur eius, postquam fuga laudem virtutis meruit et cum patre coniuncta est, res in urbe gestas enarravit, inscripsitque animo eius acutissimo stilo cum reliqua, tum quod post deum coelestem ipse a Cpolitianis alter in terris deus haberetur. quae quidem verba multum secum versans, et varia volvens in animo con-

κὴν γραφὴν ταύτην ἀνελάττων συχνὰ δ' Ἀνδρόνικος, καὶ δια-
 λογισμοὺς ἀναβιβάζων αἰεὶ ἐν καρδίᾳ ποικίλους, ἐκνικᾶται
 λογισμῶ ἐνί, ὃς τὸ σύμπαν εἰς φθορὰν ἐπέκθησεν. ἀρξά-
 5 μενος γὰρ ἐκεῖθεν ἀκροβολίζεσθαι κατὰ τῆς βασιλείδος καὶ
 τοῦ πρωτοσεβαστεῦ καὶ μέμψεις ἐπιπέμπειν διὰ τῆς γραμ-
 μάτων καὶ στομάτων, ὡς ἄρα τὸ τῆς βασιλείας καθάρειον
 καπηλεύοντες παροινουσι κατὰ τοῦ βασιλέως παιδός, καὶ σκώ-
 πτων καὶ ἀπειλούμενος, καὶ τῶν ὁμοίων αὐθις ἀντιπειρώμε-
 νος καὶ οἷα ἔλεγεν ἐπακούων, ὡς τοῖς ὑβριζομένοις ἤρσεσκεν,
 10 εἶτα καὶ παραινῶν δῆθεν καὶ μὴ εἰσακούόμενος, ὅτι μηδὲ ἦν
 ἐπιτάσσειν φορητὰ, ἐκμαίνεται εἰς ὁδὸν ὡς ἐπὶ ἀμύνην τῇ
 ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, οἷα καὶ φημιζόμενος ἐπιτετάχθαι πρὸς
 τοῦ μακαριῶν Μανουὴλ συνδιαφέρειν καὶ αὐτὸς τὸ βᾶρος
 τῆς ἐπιτροπῆς.

15 Καὶ ἦν ἡ τοῦ Ἀνδρονίκου εἰς τὴν μεγαλόπολιν τὸ ἐν-
 τεῦθεν ὄρη· βασιλεὺς πρόφασις, Ἀλέξιος δηλαδὴ ὁ μικρός,
 ληψόμενος ἄμνην· ἄλλως μέντοι ἀληθῶς πρόθεσις βασι-
 λεὺς ἐκεῖνος, ἄσπρος θανούμενος, ὡς οὐκ ἔχρην. καὶ γοῦν
 συλλεξάμενός τινα στρατιάν, τὴν μὲν κατὰ γῆν τὴν δὲ λοιπὴν
 20 κατὰ θάλασσαν, ὡς εἶχεν ἰσχύος (εἶχε δὲ ἀμυδρῶς), ἤλαυνε
 πῆ μὲν κατὰ σπουδὴν, τὰ πολλὰ δὲ σχολαίτερον, μεθοδεύων
 τῇ σχολῇ δοκεῖν βαρὺς εἰς ὁδὸν εἶναι διὰ τὸ πολὺ τοῦ στρα-
 τοῦ· ὅπερ οὐχ οὕτως εἶχεν.

20. ἀμυδρᾶς T 22. δοκεῖ T

silia Andronicus, in eo maxime consilio constitit, quod universam rem publicam perturbaturum erat. etenim eminus e provincia sua lacesere imperatricem et protosebastum, atque contumelias in eos sive libellis sive ore effundere, quod imperii sacrum profanarent et male haberent puerum imperatorem, atque conviciari ac minitari ausus, et simili invicem ratione obiurgatus ipse, et, qualia clamaret, talia audiens ab iis, quos provocarat, praecipere quin etiam conatus, nec auditus, quoniam praecipiebat intolerabilia, ad id postremum processit insaniae, ut adversus urbem proficisceretur ad auxilium scilicet ferendum imperatori. et erat sane fama, a beatae memoriae imperatore Manuele adscriptum eum iis esse, qui ferrent onus tutelae.

Proficiscitur igitur urbem Andronicus: imperator praetextui erat, parvus ille Alexius, opem scilicet habiturus; revera scopo erat, immatura quippe morte periturus, qua minime decebat. itaque comparato exercitu tum terrestri tum maritimo, cum copiis, quas habebat: habebat autem exiguas: partim festinanter, plerumque tardius proficiscitur, quo videretur difficulter propter copiarum procedere multitudinem, id quod secus erat.

Ὡς δὲ τὴν τῶν Θυνῶν καὶ Βιθυνῶν γῆν περιελθὼν ἦν τῆς τῶν Βεβρυκῶν, καὶ περὶ τὴν ἀντιπέραν τῆς μεγαλοπόλεως Χαλκηδῶνα ἐστρατοπεδεύσατο, ἦν μὲν ἥκιστος τὸν λαὸν ὁ ἀνὴρ, διασπείρας δὲ τὴν ἀμφ' αὐτὸν στρατιὰν πρὸς τέχνην καὶ σκηπὰς πηξάμενος ἐν τόποις καιρίοις, ὡς φαίνεσθαι π-5 κνοῦσθαι τε καὶ πλῆθος ἔχειν, καὶ τὰ πλοῖα δέ, οἷς ἐνέβαλέ τε τοῦ στρατιωτικοῦ, περὶ τὰ κατ' αἰγιαλὸν βράχεια καὶ λοιπὰς θαλαττίους ἀγκύλας δεξιῶς μερίσας καὶ καταστήσας, ὡς μὴ σαφῶς διαφαίνεσθαι οἷά τε καὶ ὅποσα ἐκεῖνα, τοιαύτην σκοτώσιν ἔπεμψε τοῖς μεγαλοπολίταις, τοῖς τε ἄλλοις καὶ αὐ-10 τοῖς δὴ τοῖς πρὸς ἐκεῖνον ἐχθραίνουσιν, ὡς δοκεῖν τὴν τε περαίαν γῆν καὶ τοὺς αὐτῇ προσκυροῦντας αἰγιαλοὺς πεπλησθαι, τὴν μὲν στρατευμάτων πεπνυκνωμένων, τὴν δὲ συγγῶν τριήρων καὶ ἐτέρων πλοίων, ὅσα προμήκη σκευωροῦσιν αἱ κατὰ θάλασσαν μηχαναί. καὶ εἰώθαμεν ἀληθῶς ἐν τοιοῦτοις 15 οὔτω πάσχειν οἱ ἄνθρωποι· κληθύνομεν γὰρ ὡς τὰ πολλὰ καὶ μεγαθύνομεν ἃ θαυμάζομεν, ὅλα μὴ ἀκριβοῦν δυνάμενοι διὰ τὸ τὴν ψυχὴν συγκαχῦσθαι τοῖς ἐκπλήττουσι.

Τοιοῦτος οὖν ὁ Ἀνδρόνικος φανείς, καὶ ὁ οὔτως ὀλίγος μυρίος διακριθεὶς, ἐφέλκεται διὰ βραχέος καιροῦ πάντας, καὶ τὴν ὅλην 20 πόλιν μεταίγει, ὡς οὔτως εἰπεῖν, πρὸς ἑαυτὸν. καὶ ἵνα μὴ μακρᾷ θαλάσῃ διηγημάτων ἐπαφῶμεν τὸ τοῦ λόγου ἀκάτιον ἀλλ' ὡς διὰ πορθμοῦ βραχυπορήσωμεν, ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ πλωτίζονται

Per Thynorum et Bithynorum terram profectus, quum in regionem Bebrycensium pervenisset, et ad urbem Cpoli oppositam Chalcedonem castra posuisset, quoniam exercitum perexiguum habebat, copias callide distribuit et tentoria locis idoneis ita collocavit, ut densa et crebra esse viderentur, navigia autem, impositis aliquot militibus, per vada ad litus et sinus maris reliquos apte disposuit, ut numerus eorum et magnitudo minus posset discerni, tantamque Cpolitianis quum reliquis, tum vero inimicis suis fraudem fecit, ut terram oppositam et litora repleta esse putarent partim militum multitudinem, partim copia triremium et aliorum navigiorum, quae bellis maritimis parantur praelonga. ac solemus sane homines in eiusmodi rebus ita affici: amplificamus plerumque et exaggeramus, quae admiramur, quoniam accurate ea iudicare non possumus, propterea quod mens turbata est stupentibus.

Talis igitur cum appareret Andronicus, et exiguae eius copiae ingentes esse viderentur, brevi tempore cunctos sibi conciliat, et totam urbem, ut ita dicam, in partes suas traducit. sed ne ingenti mari rerum narrationis nostrae scapham committamus, sed via tanquam per fretum compendiaria proficiscamur, confestim ad illum navigant

εἰς ἐκεῖνον οἱ μεγάλοι, οἱ μικροί, οἱ μέσοι. καὶ θαυμάζουσι
 μὲν, ὅποια προφῆν δοκοῦντες βλέπειν οἷα νῦν ἐμφανῶς βλέ- 275
 πουσι, καὶ ὡς αἱ μὲν μακρὰι νῆες ἀλιάδες ἄρτι γνωρίζονται
 τῆς πρὶν κατὰ ἀπάτην σκοτώσεως διάφωτισθείσης, αἱ δὲ σκη-
 5 ναὶ μακροῦς ἀλλήλων διαστήμασιν ἀφορίζονται, σικνηλατοῖς
 πρέπουσαι, ὁ δὲ στρατὸς ὅσος πανήγυρις οὐκ εὐγενής, οἱ δὲ
 ἔμποι ὁποίους τοὺς πλείους μύλωσιν ἄν καταδέχοιντο. καὶ
 ἀφυπνίζοντο μὲν καὶ ἀνένηφον, ὡς τὰ μικρὰ γνωρίζειν αὐτὸ
 τοῦτο μικρά, καὶ μηκέτι μεγαλιῶν τι αὐτοῖς ἐπιψηφίζεσθαι.
 10 τὸ δὲ πάλαι ποδοῦν παραμένον ἔπειθεν ἐθέλειν τὴν ἄνδρα
 μόνον αὐτὸν φαινόμενον τὸ πᾶν, κατὰ πρὸς ἀγαθοῦ σφίσι
 ἦν, καταπράξεσθαι. οὐκοῦν ἠσπάζοντο ἐκεῖνον, ἐφίλουν πρόσ-
 ωπὸν τε, οὗ τὴν θεῶν εὐχοντο, καὶ χεῖρας, ἐφ' αἷς ἐπαινοῦσαι,
 15 ἐπ' αὐταῖς ἐνεθουσίων· ἐξηρεύοντο ἐπαίνους παντοδα-
 πούς, ἀνεβόων συχρὰ δόξαν τῷ θεῷ· προεκαλοῦντο, εἰ οἶόν
 τε, διαπηθῆσαι εἰς τὴν ἀντίπορθμον ταχύ· τὸ γὰρ ποδῶκες
 τοῦ ἀνδρός, ἐπίσημον αὐτῷ τυγχάνον πρὸς φύσεως, καὶ τοιαύ-
 την, οἶμαι, καινοτροπίαν ἐνθυμήσεως ὑπέβαλλε τοῖς πολλοῖς.
 ὁ δὲ τὰ μὲν ἀντιχαρεῖς ὡς εἰκὸς καὶ μάλα, τὰ δὲ καὶ φιλε-
 20 δεικτῆσας ἐν οἰκείοις κενεαυχήμασιν, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ θαρ-
 ρύνας τοὺς εἰς αὐτὸν ἀφειωρακότας, αἴρεται μικροῦ δεῖν ἐπὶ
 χειρῶν, οὐ μόνον πρὸς Ἀγγέλων, γένους τούτου βασιλικῶ

8. ἀνέτηνον T

qui sunt in summa, infima, media statione vitae. ac mirantur, quum
 quae prius videbantur sibi videre, nunc vident revera, et naves illae
 longae iam scaphae apparent, oculorum ante tenebris nunc discussis,
 tentoria autem magnis separantur intervallis, areis, quibus cucume-
 res gignuntur, apta, exercitus concioni haud illustri similis, atque
 equi plerique, quales in pistrinum mitti solent. itaque expergefati
 et crapula soluti agnoscebant quidem copias id quod essent, exi-
 guas, neque iam opinione sua splendorem illis addebant; sed ve-
 stustum residens desiderium persuadebat, virum ipsum, quum appare-
 ret, solum omnia, quae saluti sibi essent, perfecturum esse. itaque
 salutabant illum, et deosculabantur os illud, cuius aspectum exopta-
 verant, et quibus confisi erant manibus, in iis exsultabant; rugie-
 bant laudes varias, vociferabantur multa ad gloriam dei; exhortaban-
 tur, ut transsiliret, si fieri posset, fretum confestim. hominis quippe
 celeritas, quod habebat insigne a natura, illam, opinor, miram cupi-
 ditatem plerisque iniiciebat. atque ille vicissim gavisus, ut par est,
 vehementer, et ostentans nonnulla ad vanam sui gloriationem, non-
 nihil etiam confirmandos eos, qui in se suspicerent, manibus prope ge-
 statur, non solum ab Angelis, gente illa imperatoria splendidissima et

λαμπρῶν τε καὶ πολυθυσιάμων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ λοιπῆς εὐγενείας καὶ συγκλήτου λογίδου καὶ τῶν ἄλλων τέκνων τῆς πόλεως, καὶ εἶχε λοιπὸν αὐτὸν οὕτως ἢ μεγαλόπολις, μυρία καινοπραγῆσαντα.

Ἦταῦθα ἔστιν εἰπεῖν ὡς ὁ μὲν εἰπὼν “εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ ποδί μου” αἰοιδιμὸς ἔστιν εἰς ἀγαθόν, ἐπεὶ οὐδὲ ἔξω ἐγκωμίων ἢ τοῦ δικαίου μνήμη πίπτειν οἶδε· τὸν δὲ Ἀνδρόνικον ἐξ αὐτῶν βαλβιδῶν εἰσόδου ἔχει ἂν ἡ μεγαλόπολις μέμφεσθαι, ὅτι οὐκ εὐλόγησεν αὐτὴν ὁ πούς αὐτοῦ. οὐδὲ γὰρ ἴσταιτο ἐν εὐθύτητι, ὡς τὰ ἐφεξῆς ἅπαντα ἔδειξαν. ἅμα γὰρ ἢ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κληρονομία εἶχεν αὐτόν, καὶ αὐτίκα οἱ ἀμφ’ αὐτόν Παφλαγόνες, ἔθνος ἀτάσθαλον καὶ ἐν Ἑλλήσι βάρβαρον, κελευσθέν ἐνεπήδησε τῇ τῶν Λατίνων φύλῃ, οἱ ἀφώρισμένοι κατ’ ἔθος ἀρχαῖον περὶ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ Βυζαντίου κέρατος, τὸν τοῦ φωσφορίου ἐχόμενον, ὑπὲρ ἐξήκοντα χιλιοστῦας ἐχέοντο εἰς ἀριθμὸν. ἐπεκάλουν δὲ τοῖς Λατίνοις ἐκεῖνοι ὅτι πρὸς τοῦ πρωτοσεβαστοῦ καὶ τῆς δεσποίνης Ξένης ἦσαν καὶ δι’ ἐκείνους ἐβούλευον κατὰ Ῥωμαίων κακά. καὶ ἦν ἀληθῶς οὕτως ἔχον τὸ πρᾶγμα· διεκπεσόντες γὰρ καὶ ἡ δεσποινα καὶ ὁ πρωτοσεβαστὸς τοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων στέργεσθαι ἀπέβλεψαν εἰς τοὺς Λατίνους, καὶ δώροις ἐπάραντες καὶ μάλιστα ὑποσχέσεσι τοῦ τὴν πόλιν τε προνομεῦσαι καὶ ὑπὸ δουλείαν αὐτοῖς τοὺς Ῥωμαίους θέσθαι,

potentissima, sed etiam a nobilitate et delectis senatus ceterisque urbis civibus. tali igitur modo urbs Andronicum illum habebat, qui innumerabilia peccaverat.

Hic iam dicere licet, qui dixit, “beavit te deus per pedem meum,” eum merito gloriosum esse, quoniam laudibus carere nequit iusti memoria; Andronicum autem ex ipsis introitus quasi carceribus urbs reprehendere possit, quod non beaverit ipsam pes eius. neque enim in iustitia consistebat, id quod omnia, quae deinceps secuta sunt, declararunt. simulatque enim magni Constantini illi hereditas obvenit, illico qui eum stipabant Paphlagonae, gens impia et in Graecis barbara, iussu eius Latinorum invaserunt gentem, qui more prisco in litore sinus Cpolitani, quod cum phosphorio cohaeret, separati numerum plus sexaginta milium conficiebant. exprobrabant autem Latinis, favere eos protosebasto et imperatrici Xenae, horumque causa insidiari Romanis. ac revera res ita habebat. etenim quum excidissent amore Romanorum imperatrix et protosebastus, in Latinos oculos converterunt, donisque invitatos et promissa maxime urbis depraedatione et servitute civium commoverant illos, ut ad bellum

ἀνέπεισαν ἤδη καὶ πρὸς μάχην ἔξαρκύεσθαι, εἰ μὴ ταχὺ ὁ Ἀνδρόνικος ἐπεραιώσατο· οἱ γὰρ καὶ τοῦ ὡς ἐρρέθη ἱεροῦ πολέμου συνεφάσασθαι τότε προσελήφθησαν μὲν, ἤρρησαν δὲ διὰ τὸ ταχὺ ἐκεῖνον λυθῆναι. ἐπεκλᾶτο μὲν οὖν τοῖς Λατίνοις αὕτη αἰτίασις οὐ ψευδής, οὐδ' εἶχον εἰπεῖν, οὔτε μὴν ἔχοιεν ἄν, ὡς ἦσαν ἄμεμπτοι· ἐμελλον δὲ οἴμοι κακῷ μεγάλῳ μέγα κακὸν ἐκθεραπεῦσαι οἱ Παφλαγόνες, οἷς ἀλογίστως ἐθρασύναντο. εἰσελθόντες γὰρ τὴν μεγαλόπολιν καὶ πλαγιάσαντες ἐπὶ τοὺς Λατίνους (εἰκὸς δὲ πάντως καὶ ἄλλους τῶν τοιαῦτα νεωτερίζεσθαι φιλούντων συναίρεσθαι αὐτοῖς) ἐπέρχονται τοῖς Λατίνοις οὐκ ἂν ἐλπίζουσι, καὶ διατίθενται τὰ ἐλεεινότερα, καὶ σπέρματα ἐκεῖνα προκαταβαλλόνται ἀφ' ὧν ἡμεῖς καὶ πολλοὶ ἕτεροι σὺν ἡμῖν τεθρῆκαμεν λειμῶνος Περσεφόνης, οὕτω φάναι, δράγματα· ἐκείθεν γὰρ ἡμῖν κα-
15 θήκει τὰ παρόντα κακά.

Καὶ ἀφηγεῖσθαι μὲν τὰ τότε δεινά, ὅσα εἶδον οἱ Λατίνοι, τὸ πῦρ ὃ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐπενείματο δίχα γὰρ τῶν ἀφαρπαγόντων, τοὺς κατὰ θάλατταν ἐμπρησμούς· ἐκ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις ὠμβρημένον πυρὸς τοῖς ἐπὶ πλοίων φεύγειν ὁρμή-
20 σασι, τὰ κατ' αἰγιαλούς, τὰ περὶ τὰς ἀμφόδους, ἔργον ἂν εἴη πολὺ, καὶ ὡς οὐ μόνον τῶν ἀνθοπιλιτῶν Λατίνων κατεφέροντο οἱ τοῦ Ἀνδρονίκου, ἀλλὰ καὶ ὅσοις περιεποιεῖτο ἔλεον τὸ ἀπάλαμνον· καὶ γυναῖκες γὰρ αὐτῶν ἐρριπτοῦντο ξίφεσι καὶ βρέφη. καὶ τοῦτο μὲν δεινόν, οὐχ οὕτω δὲ ὡς ὅτε καὶ

iām se accingerent, nisi confestim Andronicus traiecisset. iidem, ut bello sacro, de quo diximus, interessent, invitati fuerant, sed prohibiti, quoniam celerem id bellum finem habuit. exprobrabatur igitur illud non falsum crimen Latinis, nec poterant hi, nec vero hodie, affirmare, insontes se esse. sed, eheu, curaturi erant malo magno magnum malum Paphlagonēs, siquidem temere animum expleverunt. namque urbem ingressi et ad Latinos conversi (consentaneum autem omnino est, etiam alios rerum novarum cupidos adiunxisse se illis), adoriuntur eam gentem minime ista exspectantem, et pessime tractant, et semina illa serunt, unde nos et multi nobiscum alii mergites, ut ita dicam, prati Proserpinae messuimus. inde enim praesentia ad nos mala redudarunt.

Enarrare autem cunctas miseras, quas Latini tum experti sunt, ignem, quo bona eorum delebantur praeter ea, quae praedae erant, incendia maritima, quibus Romani coniecto igne insectabantur fugientes in navigiis, reliqua mala, quae vel in litore vel in plateis fiebant, longum est. nec armatos solum Latinos assecclae Andronici invadebant, sed etiam eos, quorum inopia videatur misericordiam ex-

γαστέρων ἀναρρηγνυμένων μητρικῶν ἔμαιούτο σίδηρος τὰ ἔμβρυα, καὶ πρὸ ὄρας βλέποντος ἡλίου τὸ μικρὸν ὁ τοῦ ἄδου σκοτός μετεξεθέχτο αὐτό, τεθνηκὸς πρὶν ἢ καὶ ζῆσαι τὸ τέλειον. Θηριῶδες τοῦτο καὶ ἀσύγκριτον μανίαις ἐτέραις. ἔπεσε τότε καὶ ἀνὴρ ἱερὸς ἐν Λατίνοις, οὐκ οἶδ' εἴτε ἀπὸ τῆς⁵ πρεσβυτέρας ἦκων Ῥώμης κατὰ πρεσβείαν, εἴτε Σικελιάθεν, πάντως δὲ ἢ Ῥωμαῖος ὢν ἢ Σικελός. καὶ οὐχ ἀπλῶς ἔπεσεν, ἀλλὰ μετὰ τῆς παρ' ἐκείνῳ ἱερᾶς ὄλης περιβολῆς, ἣν ὄπλων πρόβλημα περιέθετο, εἴ πως αὐτὸν αἰδέσονται οἱ κακοί. καὶ γέγονε καὶ ταῦτα ἡμῖν προκεντήματα ὧν ἐπάθομεν· ἡμῖν¹⁰ γὰρ οὐδὲ οἱ ναοὶ τοῦ Θεοῦ ἄσυλοι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ ἄχραντοι ἔμειναν, ὅτε νεκροὶ μὲν ἐστρώννυσον αὐτοῖς τὰς κρηπίδας παντοδαποί, ἐν οἷς καὶ ἱερὰ πρόσωπα, αἵματι δ' ἐρράδατο τοῖχοι καλά τε μεσόδμαι, παρ' ὅσοις αἱ ἱερὰι στέγαι ταπειναὶ ἤφροντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον· τότε δὲ τηλίκον¹⁵ 276 ἦν τὸ κακὸν τοῖς Λατίνοις ὡς ἐκβοήσαντας κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου δοκεῖν δικαιοθῆναι καθ' ἡμῶν, καὶ ἀκουστάς θεῶ γενέσθαι τὰς αἰτήσεις αὐτῶν.

Καὶ οὕτω μὲν, ὡς ἐφθη στενολεσχήσας ὁ λόγος, κατέδυ πόλιν ἐκείνην εὐρυάγυιαν ὁ Ἀνδρόνικος. καὶ ἦν σκοπὸς αὐτῷ²⁰ τοῦ λοιποῦ τῶν ἐφεξῆς πράξεων καὶ ἀληθῶς προύργου στερεῶσαι μὲν πρὸς μικρὸν τὴν βασιλείαν ἐμπορικῶς τῷ μικρῷ

21. προὔργη T

citatura fuisse. mulieres enim et infantes gladiis perimebantur: horrida sane res, nec tamen tam horrida, quam quum uteris matrum proscissis ferro fetus protraherentur, et infans, antequam lucem solis aspexisset, tenebris orci obruebatur, mortuus, priusquam recte vixisset: hoc bestiarum more immane nec cum ceteris facinoribus comparandum. cecidit tum etiam homo Latinus sacerdos, qui veneritne a metropoli Roma legatus, an ex Sicilia, nescio, sed certe aut Romanus aut Siculus erat. nec simpliciter ille cecidit, sed cum omni suo sacro ornatu, quem pro munimento induerat adversus tela, num forte veneraturi se essent hostes. ac fuit ea quoque imago eorum, quae ipsi passi sumus. nam nec nobis templa dei intacta sunt. etenim ne ea quidem incruenta manserunt, quando cadaveribus pavimenta oblecta sunt variis, in quibus viri etiam clerici erant, et sanguine adpersi muri trabesque pulcræ quibus sacra tecta sublimia gestabantur. sed haec quidem post facta sunt. tunc autem tanta erat Latinorum calamitas, ut Andronicum detestati clamarent, poenas nos daturus et deum auditurum esse preces suas.

Andronicus ita igitur, ut supra paucis memoratum est, intravit urbem amplissimam. spectare autem coeperat ea, quae deinde consecuta sunt, gradiebaturque ad ea ita, ut stabiliret nonnihil frau-

Ἀλεξίῳ, κατασεῖσαι δὲ τῆς κραταιότητος τὴν [τε] μητέρα, ἐπεὶ τὸν ἰστορούμενον προποσεβαστὸν ἀποσκευάσσοιτο, πρωτόλειον ἐκεῖνον Ἑρινύσιον ἐκδούς· καὶ κατέμενεν οὕτω προκεντῆσαι τὰς τῶν πρακτέων ἀρχάς. καὶ ὡσιώσατο μὲν ἐνταῦθα 5 καὶ ὄρκους, καὶ αὐτοὺς ὄλους καὶ ὄσους, ὧν εἷς καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ μεγάλου πανσεβαστοῦ βήματος πεθμελιωμένος εἰς κρηπίδα, ἣν οὐκ ἔστι κατασεῖσαι Χριστιανοῖς· εἰς αὐτὸ γὰρ ἦν συμπεπηγῶς τὸ αἷμα καὶ τὸ σῶμα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, τὰ πᾶσι φρικτὰ καὶ πάντιμα. ἐδίδου δὲ ὑπονοεῖν ἀσφάλειαν 10 πίστεως βασιλικῆς καὶ τὸ τῆς ταπεινότητος ψευδεπίγραφον· πεδοῖ γὰρ ἐαυτὸν ῥίψας ὁ Ἀνδρόνικος καὶ ἀπαλὸν βασιλικὸν πόδα χειρὶ ἄρας ῥέμα τῷ σκληρῷ τραχήλῳ ἐπέθετο, φαντάζων ὡς οὕτως ὑπὸ πόδα τῷ βασιλεῖ αἰεὶ πατήσεται. καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐλαφρίσας ἐπεκάθισεν ὦμῳ σφετέρῳ, πρὸς 15 σύμβολον καὶ τοῦτο τοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτὸν ἔχειν καθάπερ ὄσιον.

Ἦσαν ταῦτα. καὶ οἱ μὲν ἀγχινούστεροι καὶ οἶοι ἔχειν τὸ ἀληθῶς εὐεπήβολον ὄκνον πρὸς τῷ ἀνδρὶ εἶναι, οὐ πάνυ πολλοὶ ἐκείνοι, εὖ ὀτιμάλιστα εἰδότες οἷος πέπλαστο· οἱ δὲ 20 πλείους παρήγοντο τοῦ ἀληθοῦς, καὶ ἠνθισμένας τὰς ἐκείνου τρίβους ὀρῶντες τοὺς βοθύνους οὐχ ὑπεβλέποντο, ἀγαθοὶ καὶ οὗτοι γὰρ ὄντες Χριστιανοί, καὶ λογισμῷ διοικούμενοι ὡς οὐκ ἄρα τοιοῦτους ὄρκους συγχέαι κατατολήσει ἄνθρωπος γένους

dulenter imperium Alexii pueri, deiceret de rerum fastigio matrem, exuto, quem commemoravimus, et primitiarum loco furiis dicato protosebastro. ac perseveravit in delineandis ita agendi principiis. iuravit quin etiam iurairuranda, et qualia illa quantaque! e quibus unum in magno gradu venerabili tanquam fundamentum iactum est, quod concutere non licet Christianis. in eo enim abdita erant corpus et sanguis Christi salvatoris, cunctis horrenda et venerabilia. ac faciebat, ut sperares firmam imperatori fidem, ementiebaturque humilitatis signa. etenim humi prostratus tenerum pedem imperatoris leni manu sublatus asperas cervici suae imposuit, simulans ita se semper sub pedibus imperatoris fore. quid, quod sublevatum in humero sibi collocavit imperatorem, quod et ipsum documento esset, induxisse se in animum, quod fas esset.

Quae quum ita fierent, prudentiores et ii, qui haberent veram divinandam facultatem, dubitabant, non admodum multi illi, homini isti se adiungere, optime gnari, ex quo ille luto factus esset. plerique autem a vero aberrabant, et vias floridas dum vident, non suspicabantur fossas latentes, boni illi et ipsi Christiani, qui ita secum ra-

γας πατέρω σκέλει τοῦ σημαινομένου τῆς ἐκφροντίσεως ἐν-
 ρεισάμενος, φάναι εἶπε τὸν λόγον, καθότι σοῦ εἰς ἀστραβῆ
 κίονα ὑποστήσαντος ἑαυτὸν, βαστάζειν τὰ ὑπὲρ τοῦ παιδός,
 αὐτὸς ἀπεφορτισάμην τὸ πολὺ τοῦ φροντίζειν, ἀναθέμενος ὡς
 λαχυρῶ σοι αὐτῶ τὰ βαρήματα. ἤσυχάζει ἐνταῦθα ὁ Ἄν-5
 δρόνικος, καὶ τὸν θυμὸν ὑπενδακῶν καὶ τοῦτο μόνον ἀκροβο-
 λισάμενος δίχα ῥοίζου λιγέος κατὰ τοῦ γέροντος, ὡς ἄρα
 βαθὺς Ἀρμένιος. καὶ παραμίζας τῇ βαρύντητι καὶ σαρχα-
 σμὸν τὸν ἄχρι καὶ μειδιάματος, ἀρχὴν ἐκείθεν ἔθετο τραπέ-
 στερον μελετᾶν. καὶ εἰς τοσοῦτον ἐξίκετο δραστηριότητος 10
 277 ὡς μετὰ μικρὸν ἐπαναστῆσαι καὶ ἐπιστῆσαι τοὺς χυδῆν πι-
 κρούς ἕως καὶ εἰς ἐσχάτην θρασύτητα, ὡς καὶ διαχρησθῆναι
 κίνδυνον γενέσθαι τὸν ἀρχιερέα μετὰ πολλὰς ὕβρεις, ὁποίας
 καὶ Ἰουδαῖοι ἐτοξάσαντο ἂν κατὰ Θεοῦ. καὶ εἰ μὴ τεργη-
 σάμενος ὁ γέρον ἐαυτῶ τὰ σωτήρια ἐκ μέσων κρυβεῖς ἀπέ-15
 σύρη, ἀποδυσάμενος, ὡς ἐχρῆν, τὸ ἄρχειν, ἔπαθεν ἂν ὕπερ
 οὐκ ἦν αὐτῶ ἐθέλοντι.

Καὶ αὐτὸς μὲν οὕτω ξυνέστειλεν αὐτόν, ἀφείς καθ' ἐτί-
 ρων μεμνημένοι τὸν Ἀνδρόνικον. ὁ δ' ἐπεὶ οὐκέτι προσβλήτι
 σκοπέλω τινὶ ἀνεκρούετο, ἐξεκύμαιεν ὀλέθρια κατὰ πάντων, 20
 οὐχ ὥστε καὶ εἶπεῖν "ὅς τε αἴτιος ὅς τε καὶ οὐχί," ἀλλὰ
 κατὰ τῶν μηδὲν ὅλως αἰτίων, τὸ ἀδικώτατον· καὶ τῆν τε
 τοῦ βασιλέως περιγράφας μητέρα ἐν τῷ σεμνεῖω τοῦ ἐν ἀγίοις

quo tandem sensu dicat, nihil sibi propter ipsum dubium esse de
 imperatore. atque ille, alteram significationem locutionis "dubium esse"
 praetendens, dixisse se illud ait, quod, postquam iste se tanquam fir-
 mam columnam obtulisset ad curam sustinendam pueri, ipse magnam
 eius curae partem deposuisset, idque illius humero onus imposuisset.
 quiescit ad haec Andronicus, et premit pectore stomachum, perstrin-
 gere conatus non magno strepitu senem, utpote subdolo ingenio Ar-
 menius. atque admixto superbiae ludibrio prope cum risu, apertius
 iam incepta moliri coeperat. itaque eo processit audaciae, ut brevi
 excitaret et provocaret cavillatorum vulgus ad extremam petulantiam,
 et archiepiscopo ne vis fieret periculum esset, post multas contume-
 lias, quales Iudaei in deum fuderunt. ac nisi senex prudenter sa-
 lutem quaesisset, clam se illis subtrahendo, et deposito, ut debebat,
 imperio, forsitan haud grata sibi passurus erat.

Itaque ille ita se continuit, Andronicum passus adversus alios
 furere. qui quum non iam retunderetur scopulo eminente, perniciem
 adversus omnes spirabat, non ita ut quaereret, quis sons esset, quis
 non esset, sed adversus prorsus insontes, summa iniuria; atque ma-
 trem imperatoris in templum sapientis, qui in sanctis est, medici Dio-

σοφοῦ λατῆρος Διομήδους, ἐπισχῶν οὐ πολὺν χρόνον ἀπῆγά-
τε καὶ ἐβύθισεν, ὑπουργοῖς χρησάμενος ὧν ἐνίοθις ὁ κατα-
βραβεύων αὐτοῦ θυμὸς οὐ πολλῶ ὕστερον εὖ ποιῶν ἐτίσατο,
παιδεύοντος ἡμᾶς καὶ οὕτω τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ ὁ ἐπιτάσων
5 τὰ φανυτότατα καὶ ὁ ὑποτασσόμενος τοῦ προσώπου πειρῶνται
τοῦ Θεοῦ ὁποίου οἶδε Δαυΐδ.

Τοῦτό τε οὖν οὕτως ἐξήμαρτε, καὶ σύγκλητον δὲ θέμενος
ἀνδρῶν λογάδων ἀπάντων τῶν τοῦ μεγίστου γένους, κατὰ τινα
ἡμέραν ἦν καὶ ἐγγράφηται τις ἄν εἰς ἀποφράδα δεινὴν, συλ-
10 λαμβάνει ἐκείνους ὡσεὶ καὶ ἰχθύας τινὰς ἐν ἀφύκτῳ πανά-
γρω, δίχα γε τῶν καλῶν Ἀγγέλων, οἳ καὶ οἶα περὺξάμενοι
ἐς φυγὴν ἐσκορπίσθησαν. καὶ διατίθεται πάντας ὡς οὐκ ἄν
εὐλόγησοι τις, λαβῶς ἐπικαλῶν ἐκάστοις τὸ κατὰ βασιλέως
ἐνδομυχεῖν, ἐκείνου (εὐστόχως εἶπεῖν) ἀλιτήριος. καὶ ὀλίγους
15 μὲν τινὰς ἐδικαίωσεν εἰς εἰρκτήν, ἦσαν δὲ οἱ καὶ ἐξ ὀμμάτων
ἐγένοντο, πλείους γε οὗτοι. τινὰς δὲ καὶ ἐς ἀειφυγίαν ὑπερ-
ορίους ἔστειλε. μετὰ βραχὺ δὲ καὶ τοὺς καθειρχθέντας ὑπο-
διελὼν ἐμέρισεν εἷς τε τυφλοὺς ἐκ σιδήρου καὶ μὴ τοιούτους,
ὡς ἄν, οἶμαι, βλέποντες αὐτοὶ τοὺς πεπηρωμένους αἰεὶ ζῶσιν
20 ἔμφοβοι καὶ συνεπαιῶσιν οὕτω τὸ κακὸν τῆς καθειρήξεως.

Οὐ πολὺν δὲ χρόνον μείνας ἐπιβαλεῖν ἐφίεται καὶ τῆ
ὑπερανεστηκότι βαθμῶ, καταγνοὺς τῆς πρώτης ἐκείνης βαθ-
μίδος ὡς ταπεινῆς. γογγυσμὸς τοίνυν αὐθις αὐτῆ τεχνᾶται,

14. ὁ ἐκείνου?

medis inclusam brevi post abduxit et submersit, satellitibus usus,
quorum nonnullos exitiosum eius ingenium non multo post bene fe-
cit quod puniret: quippe ducebat ita nos deus, ut et qui iuberet sce-
lera et qui obediret numen experirentur divinum, quale David novit.

Quo patrato facinore, quum in senatum legisset summi generis
viros omnes primarios, quodam die, quem in maxime nefastis quis
numeret, comprehendit illos tanquam pisces uno reti omnes, praeter
eximios Angelos, qui quasi alati fuga huc illuc discesserant. habet
omnes eo modo, quem nemo laudaverit, crimini dans singulis, quod
imperator insidiarentur, quem violabat, ut leniter dicam, ipse. pau-
cos aliquot ad vincula damnavit; sed fuerunt etiam, qui oculis priva-
rentur, et hi quidem plures; nonnullos exilio perpetuo e patria ex-
terminavit. mox etiam vinctos divisit ita, ut alios caecaret, alios
non caecaret, quo, opinor, hi perpetuo, dum mutilatos illos vident,
in metu viverent augerentque sibi vinculorum miseriam.

Haud diu erat, quum ad gradum escendere superiorem aggredi-
tur, priorem illum humilem esse ratus. itaque fremitum rursus si-
mulat et molestias praetendit et onus consiliorum non iam ferendum,

καὶ βαρύτης προβάλλεται καὶ φόρτος φροντίδων οὐ φορητός, καὶ ὡς οὐκ ἂν εἶη αὐτῷ στερκτέα εἰ οὕτω πάσχειν κινδυνεῖει τρόποις πολλοῖς. ἔπασχε δὲ ἄρα οὐδέν, ἀλλ' ἐνδόμυχος ἦν πολλοὺς αὐτὸς ὑποβαλεῖν καὶ εἰσαυθίς ἀτλήτοις παθήμασιν. ὡς δὲ ἐπέμενε μακρὰ γογγύζων καὶ κατὰ σχῆμα δυσανασχετῶν, 5 καὶ τῇ μὲν ψυχῇ νεμόμενος βασιλικῶς τὴν μεγαλόπολιν, τῇ δὲ γλώσση τὴν Παφλαγονίαν προφέρων καὶ ἄπερ αὐτὸς ἐρρηγόρευεν ἐκεῖσε καλὰ, ὧν δῆθεν Κωνσταντινούπολις ἐστέρητο, καὶ θησαυροὺς ἐκόμπαζεν ἐκεῖ πεφυλαγμένους αὐτῷ, Φαρίου δὴ τινὰ θύραν, καὶ αὐτὸς ταύτην ἀναπλαττόμενος τοῖς 10 ἀγνοοῦσιν οἷα τύχη αὐτὸν τὰ πρὸ τούτων ἤλαυνε, καὶ ἦσαν τὰ τοιαῦτα προβλήματα φωνασκούμενα τῷ ἀνδρὶ ἐν συχνοῖς ὄχλοις καὶ συνεχῶς, καὶ ποτε καὶ παρὰ τισι τῶν θερμότερων ἐν τῷ κοινῷ, καὶ οὐς οὐδέν τι ἐκφοβεῖ διὰ τὸ μὴ ἔχειν πρᾶγμα καθ' ὃ δεδίζονται, καὶ ἤρесе τοῖς τοιοῦτοις ἀναβοῆ- 15 σαι ὡς, εἰ μὴ καλὰ σοι τὰ ἐνταῦθα, οὐδ' ἔστι προσμένειν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς μεγαλοπόλεως, τίς ἂν εἶη ὃ προσίστασθαι φρονῶν σωτηρίᾳ τοιοῦτου ἀνδρός; καὶ ὅτι ἡ ὀδηγήτρια ἡ πολιούχος ἡμῶν ἀρκέσει αὐτῇ ἀντὶ πάντων καταπράξεσθαι τὰ ἡμῖν σύμφορα, — ὡς τοῖνυν, ἐφ' οἷς παίζων ἐλάλει, οὐ- 20 τως ἐμπεφορβίωτο, σιγᾷ εὐθύς, τὴν ὑποκριτικὴν σκηνὴν καθελὼν καὶ μηδέν τι πλεόν εἰπεῖν προσθέμενος. καὶ γοῦν τὴν μηχανὴν ταύτην εἰς κενὸν ἰδὼν σχάσασαν, καὶ πον καὶ αὐ-

1. φόρτος φροντίδων T

nec sibi gratum esse, si ita sibi patiendum sit multis modis. verum nihil ille patiebatur, sed meditabatur denuo multos intolerabili afficere miseria. itaque quum ita perpetuo fremeret et parum se rebus contentum esse simularet, et animo sibi placeret in regia urbis administratione, verbis autem Paphlagoniam praeferret et quae illic sibi bona esse praedicabat, quibus scilicet careret Cpolis, iactaretque thesauros ibi sibi asservatos, Phamiae videlicet quandam ianuam, a se ipso confictam, si qui nescirent, quae illum fortuna ante egisset: talia igitur quum in ore semper haberet in coetu quocumque, accidit id quondam coram quibusdam fervidioris in civitate ingenii, qui nulla re terrentur, propterea quod nom habebant, cur sibi timerent, ac placuit his vociferari, si displicerent, quae fierent, non esse, cur maneret bono civitatis: quis enim, aiunt, obstare velit talis hominis saluti! erit dux nostra praeses urbis, instar omnium ad perficienda, quae nobis salubria sunt. quum igitur ab iis, quibus illudere conatus erat, ita refutatus esset, conticuit statim, scena praestigiarum prostrata, nec verbum insuper addidit. eam igitur fraudem quum irritam videret, et ipse proverbio dixisset, ille funiculus nihil piscium attraxit, et

τὸς παρομιμωδῶς εἰπὼν ὡς αὕτη μὲν ἢ μῆριδος ἡμῖν οὐδὲν ἔσπασε, καὶ τὸν ἀκκισμὸν τοῦ ἐθέλειν ἀπελθεῖν γνωματεύσας οὐκ ἀγαθὸν εἶναι, οἷα τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τοῦ χρώματος ἀνεποιούντος ἄπερ κατὰ τῆς βασιλείας ἐβουλευέσαστο, καὶ ἀπο-
 5 τελοῦντος αὐτὸν ἀντὶ ἄρχοντος ὑπαρχον, ἐτέρας γίνεται σο-
 φωτέρας περιεργίας. ἡ δὲ ἦν μηκέτι ἀμέσως τοὺς ὀχλικοὺς
 καὶ ξύγκλυδας εἰς ὀμιλίαν ἀξιούν ἤκειν αὐτῷ, ἀλλὰ τοὺς ἐν
 αὐτοῖς πρὸυχοντας καὶ οἶους ἔχειν περιάγειν τοὺς πλειόνας
 καὶ κεφαλαρχεῖν ὡς ἐν οὐραῖς. ἀλιτήριοι ἄνθρωποι ἐκείνοι,
 10 φιλοστασιασταί, ὀχλοκῆποι, βασιλεῖς οἷον ἕκαστος περὶ τοὺς
 ὀμοήθεις. φιλοῦμεν γὰρ οἱ ἐλαφρότεροι εὐκόλως ἐπεσθαι
 κελεύουσαι τοῖς πρὸς ἃ κερύκαμεν ὀδηγοῦσι· κερύκαμεν δὲ
 οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ φιλόκαινον, ἐπιθυμηταὶ ὄντες καινῶν ξυμ-
 βαμάτων, καὶ τὸν χρόνον ἀκαιτοῦντες ἐγκαινίζουσιν ἡμῖν ἄλλο
 15 τε ἄλλα ξενίζοντα.

Οἱ τοίνυν τῶν τοῦ δήμου τὰ πρῶτα φέροντες καὶ ἀνε-
 γείρειν τοὺς λοιποὺς ἔχοντες, προβληματισθέντες οἷον ὑπο
 τοῦ Ἀνδρονίκου τὸ βουλευτέον ἐκείνῳ, εἶτα τόπους αὐτοὶ ἐξεύ-
 ρισκον κατὰ τοὺς δεινοὺς τοιαῦτα σοφίζεσθαι, δι' ὧν ἐπιχει-
 20 ρήσαντες συμπερανοῦσι τὸ ἔκτοπον καὶ (ὀκνητέον δὲ εἰπεῖν)
 καὶ ἄτοπον· καὶ μυστηριασθέντες τὸ μὴ ὄσιον ἐτελοῦντο
 πρὸς ἐκεῖνο, καὶ ἐδαδούχουν εἰς ἐμφανὲς τὰ σκοτούς ἄξια,
 καὶ ἀναπέισαντες τοὺς ὀχλους μὴ ἂν ἐκφυγεῖν τὴν πόλιν τὸ

affectatam redeundi cupiditatem haud utilem esse intellexisset, quoniam artes illae fucusque ipsi afferebant, quod adversus imperium moliebatur, faciebantque eum pro imperatore ministrum, aliud prudentius artificium meditatur. erat id, ut iam non ipsos continuo de plebe et sentina homines in consuetudinem suam admitteret, sed primores eorum et qui reliquos tanquam agminis extremi milites regere et ducere possent, nequam illi homines erant, seditiosi, aurae popularis captatores, quasi reges quisque inter eiusdem farinae reliquos. solemus enim leviores facile sequi hortantes eos, qui praesunt ad ea, ad quae inclinamus natura; inclinamus autem plerique ad rem novarum studium, cupientes, ut quid novi fiat, expetentesque, ut alia alio tempore dies ferat.

Plebis primores igitur et ii, qui reliquos excitare possent, agere aggressi, quod Andronico placeret, vias deinde facile ipsi inveniebant, quibus plebem ad ea pellicerent, quibus perficerent rem inauditam eheu! et incredibilem. edocti igitur quod nefas esset, initiati-
 que istis mysteriis, facibus illustrabant, quod tenebris obruendum erat, ac dictitantes coram plebeiis, non posse urbem evitare interi-

ἀπολεισθαι, εἰ μὴ τῷ μικρῷ καὶ ἀγυμνάστῳ Ἀλέξιῳ τὰ εἰς
 278 βασιλείαν τὸν Ἀνδρόνικον συνδυάσουσιν, εὖ μάλα δεδασμέ-
 νον καὶ τὰ εἰς τοιαύτας τέχνας, οἷόν τε ὄντα συνδιαφέρειν
 ἐκείνῳ τὸν βασιλεῖον ζυγόν, οὐχ ὥστε μὴν καὶ καταρριπτεῖν,
 ἀλλὰ καὶ μάλιστα ὑπανάχειν καὶ τὴν ἐκείνου μεγαλύνειν συμ-
 5 κρότητα κοινωνίᾳ μὲν ἀξίας μιᾶς, ὑπεροχῇ δὲ κόπων καὶ πό-
 νων, οἷς ὁ Ἀνδρόνικος εἰδίστο ἄδδην, πολυπλάνοις πλάναις
 κατὰ τὸν εἰπόντα γεγυμνασμένος, ἤγειραν οὐκ ὀλίγους ἀνα-
 πεισθῆναι ὀρθῶς ἀκούειν καὶ διαθερμανθῆναι εἰς ἐξάνουσι
 τοῦ συνάρχειν βασιλικῶς τὸν τε Ἀλέξιον τὸν τε Ἀνδρόνικον. 10
 καὶ τὴν ἀρχὴν μὲν ὑπεψιδυριζέτο ἡρέμα τὸ σόφισμα, μετὰ
 δὲ ἐλαλεῖτο, μικρὸν δὲ ὅσον καὶ ἐξεβοᾶτο τρανέστερον. καὶ
 ἔδει λοιπὸν ἐμφανῶς προκληθῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Ἀνδρό-
 νικον, καὶ εἰ μὴ πείθοιτο, ἀλλὰ τότε δυσωπηθῆναι. εἰ δὲ
 μηδὲ οὕτω κατακλίνοιτο ἀτενῶς ἔχων, πειραθῆναι καὶ βίας, 15
 καὶ κάλλιόν φασιν ὃν παθεῖν ἐκείνον ὃ μὴ βούλεται, τὸ βα-
 σιλεῦσαι δηλαδὴ, ἥπερ ἐξολέσθαι τὰ κοσμικά. καὶ ἐταιρί-
 ζονται μὲν εἰς τοῦτο πολλοὶ τῶν τοῦ λαοῦ, συνεπιρροεῖ δὲ
 τῷ κλύδωνι τοῦτῳ καὶ ἀπόρροιά τις τῶν τῆς συγκλήτου, οὐ
 πολλὴ μὲν, ἐπίρροτος δὲ καὶ τοῦτό γε ἡμῖν ἀπόρροτος. οὐ 20
 γὰρ ἀπλῶς ἀφωσιούτο αὕτη τὴν κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀλέξιου
 νεωτέρισιν κατὰ χάριν Ἀνδρονίκου, ἀλλ' ὥσει καὶ μεμηνυῖα
 βυσσόθῳ ἐκκαῖτο καὶ τὸν Ἀνδρόνικον συνεξέμαινε.

tum, nisi parvo et imperito Alexio imperii socium adderent Andronicum, virum earum artium scientissimum, et idoneum ferendo cum illo iugo imperii, non ita, ut deiiceret id onus, sed sustineret praeclare, et auctoritatem adderet illius exiguitati tum eiusdem communione dignitatis, tum defensione aerumnarum et laborum, quibus ad satietatem assuetus esset, vagis iactatus, ut ille ait, erroribus: talia igitur dictitando excitarunt haud paucos, ut non gravate illud audirent arderentque cupiditate partiendi inter Andronicum et Alexium imperii. atque initio quidem susurrabant leniter fraudem, deinde sermonibus agitabant, mox aperte clamitabant. debebat iam palam ad imperium vocari Andronicus, et, si non obsequeretur, tum vero precibus urgeri; si ne sic quidem moveretur, sed resisteret pertinacius, vi compelli: quippe praestare aiunt, pati illum, quod nolle, imperium scilicet, quam perire mundum. sociantur ad haec multi de plebe, sed abripitur eo flumine etiam senatorum pars, non magna quidem illa, sed, taedet dicere, infamis. neque enim detestati sunt suscepta adversus imperatorem Alexium in Andronici gratiam consilia, sed etiam quasi furore intus acti aestuabant et in furorem adigebant Andronicum.

Καὶ ἔσονται αἰοίδιμοι ἐν τούτοις οἱ τῆς ἡμέρας ἐκεῖνος πιστοί, Κωνσταντῖνος ὁ Πατρηνός, τὸ τῆς κολακείας ἠκριβωμένον ἀφίδρυμα, καὶ ὁ ἀπλούχειρ Μιχαήλ, ἀνὴρ γλοιοῦς μὲν πολιτεύσασθαι στρυφνός δὲ πονηρεύσασθαι. ἦν δὲ καὶ τις ⁵ ἀνὴρ λάμπων ἐν τοῖς τοιούτοις ὡσεὶ που καὶ φρυκτὸς ὀλέθριος, μέσος ἦν ὅτε τὴν τύχην, πατρὸς ἐκφύς δεξιῶν λογιζοσθαι τὰ δημόσια καὶ ἐμβαθύνειν κλέμμασιν. Στέφανος μὲν τὸ κύριον, τὸ δὲ ἐπ' αὐτῷ Ἀγιοχριστοφορίτης· ὃς μεταθέμενος ἐξ ὧν ὁ κατὰ θεὸν διάκειται, Ἀντιχριστοφορίτης πα-
¹⁰ ρωνυμεῖτο τοῖς ὕρθα νοοῦσι. τοῦτον ὁ μὲν φθάσας χρόνος παρεσημήγατο εἰς ἀνδριάντα φαυλότητος. κηδεύσας γὰρ οὐ καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ πανουργευσάμενος ὑπὲρ ἀξίαν γάμον εὐγενῆ, δέδωκε τιμωρίαν οὐκ ἀγεννῆ· τὰς ὀδνάς τε γὰρ ἀπεσχίσθη αἶτε μὴ καλῶς φριμαξάμενος καθ' ἧς οὐκ ἔπρεπε, καὶ ¹⁵ τῶν αὐτοῦ νότων σωφρονιστῆρες ἰμάντες κατεχόρυσαν. καὶ ὁμως ἰταμὸς ὧν καὶ τὴν αἰσχύνην ἀπὸ προσώπου θέμενος οὐκ ἀπήγγαγεν ἑαυτὸν τοῦ προφαινεσθαι, μὴ καὶ γελῶτο, ἀλλ' οἷα μηδὲν τι κακὸν δεδρακῶς περιήροχτο ἔνθα καὶ πρῶην, φιλενδεικτῶν τὸ θράσος καὶ ἐπιδεικνύμενος τὸ μὴ αἰδεῖσθαι, ²⁰ καὶ οὕτω βιαζόμενος τὸ μηδὲν τι φαῦλον ἢ ποιῆσαι ἢ παθεῖν. ὡς δὲ περιεωρᾶτο πρὸς πάντων, καὶ τοῦ γάμον τε τοῦ ὑψηλοῦ ἦν ἔκπτωτος καὶ οὐδέ τινα εἶχεν ἄλλην ἀνάβασιν, ἀλλ' ἐν κενοῖς τὰς βασιλείους θύρας ἐξέτριβε, λαγχάνει ποτὲ

Atque laudibus in his ferentur fideles isti, Constantinus Patrensis, adulationis effigies absolutissima, et simplicis manus ille Michael, vir blandus in negotiis, asper in nequitiiis. erat etiam vir inter illos illustri tanquam taeda lucida, mediocri quondam fortuna, patre natus dextro ad pecuniam publicam inferendam rationibus, auferendam ex aerariis, Stephanus nomine, cognomine Hagiochristophorita, qui, quoniam abiecerat, secundum quae vivunt, qui pie vivunt, Antichristophorita cognominabatur ab iis, qui recte sentirent. hunc priora tempora ut statuum nequitiae notaverant. etenim uxore quaesita non pro conditione sua, sed supra ipsius dignitatem nobili, poenas haud ignobiles dedit. namque naribus privatus est, quod adhibisset haud honeste, cui non debuerat, et in tergum eius flagella insiluerunt castigantia. verum qua erat procacia, omni pudore deposita, haud abstinebat, ne risui esset, quominus in publicum prodiret, sed tanquam nihil commississet, circumibat ubi ante solitus fuerat, ostentans audaciam et impudentiam, atque ita speciem affectans, ac si nihil turpe aut fecisset aut passus esset. itaque quum ab omnibus contemneretur et matrimonio illo sublimi excidisset nec alium videret ascensum, sed imperatorias frustra fati-

προηκείμενος ἔπος ἄλλως μὲν σφαλερόν, ἑαυτῷ δὲ ἀναστύσι-
 μων. ὡς γὰρ ὁ Μαυροζώμης Θεόδωρος ὁ ἐκ Πελοποννήσου,
 ἄνθρωπος πολυμεμφῆς ἐφ' οἷς ἐπέδρ τὰ θεῶν ἔδρα, μετὰ θά-
 νατον τοῦ Ἁγιοθεοδώριτου Μιχαὴλ τοῦ ἐν ὑπογραφεῦσι βα-
 σιλικῶς μεγάλο, ἔγγιστα τῷ βασιλεῖ γεγονῶς ὑπερφαινετο,⁵
 οἱ μὲν ἄλλοι ἐχεφρονοῦντες ἐπιτιον εἴ τί που χόλου καὶ εἶ-
 χον ἐφ' οἷς μὴ ἀνέβαινον, ὁ δὲ πρὸ τῆς βασιλείου σκηπῆς
 καθήμενος ἐξεβόησεν εἰς πολλῶν ἀκοὰς λόγῳ σχετλιασμοῦ
 ἄδικα πάσχειν, εἶπερ ὁ δεῖνα μὲν καὶ ὁ δεῖνα, οὐκ εἰς το-
 σοῦτον κακοὶ πεφηνότες, εἶτα ὑψοῦνται, αὐτὸς δὲ φραυλεπί-¹⁰
 φραυλος ὢν, καὶ ὡς ἂν τις κωμικευόμενος εἴποι, μιαιφῶς καὶ
 παμμίαρος καὶ μιαιφώτατος, καὶ ἄνθος κακίας καὶ πονηρίας
 ἄβυσσος, καὶ οἷος διορᾶσθαι ὕσα καὶ δαιμόνων, ἀφίεται ζῆν
 εἰκῆ, καὶ οὐκ εἰς μέσον παράγεται, τὰ οἰκεῖα ἐπιδειξόμενος
 καὶ ἀρέσων εἰς πλουτοποιίαν. ἐπῆγγε δὲ ἑαυτῷ καὶ ὄρκον μέ-¹⁵
 γιστον, μὴ ἂν εὐρήσεσθαι τὸν ἐπὶ κακίᾳ ἴσον. ἔφη ταῦτα
 στηλογραφῶν ἑαυτὸν καὶ περιαντολογῶν ὡς αὐτῷ ἔπρεπε, καὶ
 ἐπὶ πᾶσιν ἐστέναξεν ὡς βαρυπενθῶν, καὶ ἐξεπυρώθη χόλῳ
 τὸ πρόσωπον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐταράχθησαν πρὸς τὸν λόγον
 καὶ ἐκαρὰδόκουν κακά, λογιζόμενοι ὡς οὐ μόνον αὐτὸς δεινὰ²⁰
 πείσεται αὐτίκα, τῆς βοῆς ἐντὸς ἀκουσθείσης καὶ εἰς ὕβριν τῷ
 βασιλεῖ λογιθείσης, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πρὸς μέμψεως ἔσονται,
 ὅτι μὴ θυμὸν κατὰ τοιούτου ἀνδρὸς ἀνέλαβον. καὶ αἰτοὶ

garet fores, accidit quondam ut vocem per se levem, sed sibi utilem
 emitteret. nam quum Theodorus Maurosomas, ex Peloponneso oriundus,
 homo multum obiurgatus propter ea, quae praeter ius fasque fecerat,
 post Michaelis Hagiotheodoritae, qui erat primus ab epistolis imperatori,
 mortem eximie ab imperatore proventus esset, ceteri prudentes viri,
 nonnihil etiam invidia forsitan moti, stomachabantur, quod non et ipsi
 proveherentur, ille autem, pro foribus tentorii imperatorii assidens, clare,
 ut a multis audiretur, quasi indignabundus exclamavit, iniuste secum
 agi, quod, quum hic atque ille, se minus scelerati, iuvarentur, ipse,
 omnium sceleratissimus et, ut comicus dicturus esset, foedus et stercore
 foedior et foedissimus, ac flos nequitiae et vorago pravitatis, et qui
 perspiceret, quae vix perspiceret daemon, neglectus esset nec in me-
 dium produceretur ad ostendendas virtutes suas et explendam habendi
 cupiditatem. sacramento deinde diro se obstrinxit, si quisquam sibi
 par ad pravitatem reperiretur. quae quum dixit, suam sibi quasi
 statuam inscripsit et se notavit, ut decebat, singulis verbis inge-
 micens, quasi miserrimus homo esset, et ira rubente facie. ad eam
 orationem ceteri animis turbabantur expectabantque mala, veriti,

μὲν οὕτως· τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς βίου τὸ χρεῶν ὡς ἡμάρτο-
 μεν τότε μὲν ἀφῆκε μέλαι τὸν ἄνδρα, μέγα καὶ τοῦτο
 δοκοῦν εἶναι· οὐ μακρὸς δὲ διέσχε χρόνος, καὶ ἤρξατο πα-
 ρουσιῶσθαι ὁ ἄνθρωπος, καὶ κηρύξας ἑαυτὸν πονηρότατον εὐ-
 5 ρηκεν ἐπὶ πείρᾳ γέρας ὅμοιον, ὡς εἰ καὶ δεινὸς τις κλέπτειν
 εἶναι ἀνακηρύξας προσληφθεὶς ποθέν. καὶ ἐκεῖθεν ἀρξάμε-
 νος τοῦ κατὰ βίον ὕψους γίνεται ἐπὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ εὐρε-
 θεὶς ἐπὶ τοῦ Ἀνδρονίκου τοιοῦτος προσλαμβάνεται. καὶ ἡ
 καθ' ἡμῶν πτερωθεῖσα συμφορὰ αἶρει αὐτὸν ἐπὶ πλεόν ὕψου,
 10 καὶ εἰς ψυχὴν ἐντῆκει φιλίας τῷ Ἀνδρονίκῳ, ἵνα πάγχυ κα-
 κὸς κακὸν ἠγγλάξῃ, καὶ μὴ τὰ κατὰ τοὺς κακοὺς συμφύρη-
 ται, καὶ ὁ ὅμοιος εἰς τὸν ὅμοιον ἄγεται. καὶ οὕτω φρονη-
 ματιοθεὶς εἰς πλεόν, καὶ οὐκ ἀνασχόμενος εἰ καιρὸν ἄρτι
 ἔξενρῶν οὐ πτερυξεται, καθά τι δαιμόνιον πρόσωπον, πειρᾶ-
 15 ται ὑπερβαίνειν αὐτὸς εἰς τὸ κακὸν πάντας τε τοὺς ὡς ἐρρέ-
 θη τοῦ δήμου προάγοντας καὶ δὴ καὶ ἑαυτὸν. καὶ συλλα-
 20 βόμενος ὅσοι τῆς καλῆς συγκλήτου βουλῆς παραπτυσθέντες
 ἐξεβράσθησαν κατ' αὐτόν, κύμασιν ἐλαυνόμενοι ἃ πνεῦμα
 πονηρὸν ἠγειρεν (ἦν γὰρ καὶ τις δαιμονοφύροτος λέσχη σύγ-
 κλητος, ὡς προέκκεται, εὐφυνῶς ἔχουσα κατ' ἐκεῖνον ἄλλο-
 φρονεῖν), οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς φαύλας κεφαλὰς τοῦ δή-
 μου, πρὸς δὲ καὶ τὸν τηλικαῦτα πατριάρχουντα, τὸν καμυ-

7. βίον?

ne non solum ipse illico poenas daret, voce eius intus audita et pro
 contumelia imperatoris habita, sed etiam reprehenderentur et ipsi,
 quod iram in istum hominem non evomissent. atque haec quidem
 illi. enimvero debita pro iis, quae commissimus, huic vitae poena haud
 attigit tum istum hominem: quod per se iam satis magnum fuit:
 sed non multum temporis interfuit, quum ille proveli coepisset, et,
 pessimum se esse factus, experimenti causa simile munus nanciscere-
 tur, ac si quis eximium ad furandum se professus recipiatur ali-
 cunde in auxilium. hinc igitur exorsus vitae curriculum magnificentius,
 exercitui praefectus est: atque talis inventus ab Andronico assumitur;
 evehitque illum immissa nobis miseria ad maiorem semper altitudi-
 nem, eumque insinuat in animum et amicitiam Andronici, ut malum
 prorsus malus duceret, neve cum malis boni confunderentur, sed
 par parem comitaretur. atque ita ad maiora ille adspirans nec iam
 sustinens, nisi occasionem modo nactus evolaret tanquam numen
 divinum, nequitia omnes, de quibus monitum est, duces plebis
 et se ipsum superare conatur. assumpsit igitur, quotquot e summo
 ordine senatorio resputi et ad eum eiecti erant, undis factati, quas
 malus excitaverat spiritus (erat quippe etiam a daemone quodam agitata

τηρὸν Βασίλειον, ἄνδρα θερμὸν καὶ οἶον καθομιλεῖν τοὺς καιροὺς ὡς τὸ παρ' αὐτῷ βουλόμενον ἔκρινεν, ἕς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου τῆς φήλης καθαρειότητος γενομένου ἀντεισηῆσαι, ὃν ὁ Ἀνδρόνικος ἤθελε καὶ (ἀνικάμψαι τὴν φράσιν) ὡς τὸν Ἀνδρόνικον ἤθελεν, ἐν μένος οὗτοι πνεόντες καὶ οἶον δι' ἀλλήλων ἤκοντες κατὰ τινα σύντηξιν ἤθους, καὶ ταυτιζόμενοι ταῖς ὧν ἔπραττον αἰρέσεσιν, — οὕτω δὴ οὖν προσειληφώς καὶ τοῦτον ὁ τῶν φαύλων ῥινηλάτης λογοθέτης (τοῦτό τε γὰρ ἐτιμήθη καὶ τὸ σεβαστὸς κληθῆναι, οὐ δῆπου καὶ ὧν τοιοῦτος πρὸς πρᾶγμα), ἤκουσι παρὰ τὸν Ἀνδρόνικον τὴν τυραν-
 νίδα χοροβατήσαντες, δεινὰ ποιεῖν ἐκείνον λογοποιοῦντες κοινῇ ὡς ἐν ἐπικλήματος λόγῳ, εἰ τοὺς αὐτῷ πιστευθέντας παρὰ Θεοῦ περιόψεται ὀλομένους, καὶ οὐ μόνον πόλιν ταύτην μεγίστην, ἀλλὰ καὶ ὅσων μερῶν αὐτῇ ἔχεται πρὸς τε ἧλιον ἀνίσχοντα καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ ὅσα λοιπά. καὶ ἐσέμνονον μὲν
 τὸν μικρὸν βασιλέα κατὰ γε τὸ φύσει καλόν, πρὸς δέ γε τὸ παρὸν οὐδὲν ἱερὸν αὐτὸν ἔφρασκον εἶναι, καὶ ἀπεδοκιμαζόν μονούμενον, καὶ προέπιπτον αὐτῷ τῶν ποδῶν οἱ τὴν κολακείαν περιττότεροι πεισθῆναι εἰς βασιλείαν καὶ τῶν αὐτῆς ἡνίων συνεπιδράξασθαι, μὴ καὶ κατὰ μῦθον ὁ νεανίας οὗτος
 Φαέθων, ἀτέχνως τὸ ἄρμα τῆς ἀρχῆς χειριζόμενος, κακῶς τὸ πᾶν διαθήσεται. ὅτε δὲ καὶ τῶν ποδῶν ἀπαλλαγεῖεν τοῦ Ἀν-

factio senatus, ut diximus, eximie parata ad illius furorem), et vero perdita plebis capita, praeterea qui tum patriarcha erat, nequam Basilium, fervidi ingenii virum et factum ad regenda tempora, sicut ipsi placeret, qui in locum magni Theodosii in beatam coeli puritatem recepti promotus erat, expetitus ab Andronico, et ipse invicem Andronicum expetens, unam illi animam spirantes et quasi conflati ingenii quadam similitudine, et consiliorum communione conpordes, — assumpsit igitur hunc quoque perditorum hominum indagator logotheta (eo enim honore ornatus erat et sebasti nomine, minime eo dignus nomine), adeuntque cuncti Andronicum, imperium quasi choro ducentes, iniurias scilicet minaturi et exprobraturi, si commissos sibi a deo homines perire pateretur, non solum maximam hanc civitatem, sed etiam quae cum ea coniunctae essent regiones ad orientem et occasum, ac reliqua omnia. ac venerabantur quidem imperatorem puerum pro dignitate generis, sed ad praesens tempus nihil eum sacrosanctum esse dicebant, reiciebantque eum, si ita solus relinqueretur, et procumbebant ad Andronici pedes adulationis periti rogantesque, ut una cum illo regnum susciperet et habenas capesseret imperii, ne adolescens iste Phaethon, ut in fabula est, currum imperii regere conatus, misere omnia everteret. deinde autem quum a pedibus

δρονίκου ὀρθούμενοι, αἱ χεῖρες αὐτοῖς ὡς εἰς θεὸν ἀντει-
 νονται καὶ ἐθεοκλήτουν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. ὁ δὲ κατορθούμενος
 ἤδη βλέπων τὸ ἐφθόν, ἔνδον μὲν οἷα ἔπασχεν ἄν, καὶ ὡς
 ἔχαιρεν ἀμύθητα, τίς οὐκ ἂν τεκμήριαιτο; τὰ μέντοι ἐκτός
 5 ἄλλως ἔχρωζεν ἑαυτὸν, καὶ ἐδόκει μὴ ἂν φέρειν μηδὲ ζῆν,
 εἰ τοιαῦτα ἀκούοι καὶ ὡς εἰς ἀπιστίαν γυμνάζοιτο. καὶ τίς
 ἐγώ, ἔλεγε, καὶ πῶς ἂν δυναίμην; καὶ ὡς φευξοῦμαι, καὶ ὡς
 μεταστήσω τοῦ βιοῦν ἔμαυτὸν, εἰ μὴ ἀφίεμαι. καὶ ἐρράπι-
 ζεν ἑαυτὸν καὶ ταῖς θριξίν ἐνύβριζε καὶ πολλαχοῦ εἰλεῖτο,
 10 δοκῶν μὲν ἐθέλειν διέκδυσιν ὡς εἰς φυγὴν, διδούς δὲ ἄλλως
 τόπον χαρᾶ καὶ γέλωτι λεληθότως ἐν τῷ στρέφειν ὥδε καὶ
 ἐκεῖ τὸ πρόσωπον, ὁποῖος ἐκεῖνος, τὸ περιπόνηρον.

Ὡς δὲ τὴν σκητὴν ταύτην συμπήξασθαι τεχνασάμενος
 ἀσφαλέστερον προσεποιήσατο πλασάμενος καὶ τοῦ ὑπερφύου
 15 γενέσθαι, εἴ πως οὕτω φαντάσει τοὺς πολλούς, ὡς ὑπερθέ-
 μενος τὴν ἐνσοτηκυῖαν ὥραν φευξέεται μετ' αὐτὴν καὶ ἀπαλ-
 λαγήσεται τοῦ ὄχλοκοπεῖσθαι, οἱ κόλακες ἐντεινόμενοι τὴν
 ἁρμονίαν τοῦ λήρου εἰς ὅσον πλέον οὐκ ἦν, φωνάς τε ἤραν
 καὶ φυλακὰς ἐπέταττον καὶ συντηρήσεις τῶν ἐκεῖ διεξόδων,
 20 καὶ διηποροῦντο τί ἂν καὶ γένοιτο. καὶ ὁ πατριάρχης ἐπι-
 λυόμενος αὐτοῖς τὸ ἄπορον, ὡς ἡμεῖς καὶ τότε μανθάνοντες
 ἐγελῶμεν καὶ νῦν δὲ ἔτι γελῶμεν, παρωδοῦντες ἕκαστος ἑαν-

Andronici assurrexissent, manus tanquam ad deum protendebant, opem-
 que implorabant pari consilio. ille vero quum iam adesse sibi, quod
 petebat, videret, intus quae senserit et quantopere gavisus sit, quis
 non suspicetur? speciem tamen diversam induebat, videbaturque ipsam
 adeo vitam aegre ferre, si talia audiret et incredibili scilicet modo
 exerceretur: quis ego, inquiebat, et quomodo istud possim! fugere
 malim et vitam deponere, nisi dimittar. ac plangebatur et crines
 scindebat et varie se iactabat, nisi dimittar. ac plangebatur et crines
 scindebat et varie se iactabat, fugam se quaerere simulans, sed gau-
 dio intus et laetitia exsultans, dum huc illuc, qua erat versutia, ocu-
 los vertit execrandos.

Quum autem, tabernaculum illud quo firmiter constitueret, in
 superiore aedium partem se evadere simulasset, si forte ita falle-
 ret plebem, acsi praestolatus, dum effluxisset, quae instabat, hora,
 deinde effugere vellet vexationes plebis, adultores vehementiore vo-
 ciferationis concentu, ut nihil posset supra, vires intendebant, vi-
 giliis custodesque disponebant in aedium portis, atque solliciti sci-
 licet exspectabant, quid futurum esset. qua illos difficultate patriar-
 cha exsolvit, ut res et tunc nobis audita risui fuerit et risui sit ho-
 die, dum omnes sibi accinunt ridiculi "lude, lude in miseria." quippe
 se ipsum dixit compedes manicasque et collare et alia id genus pa-

τῷ κομικώτερον τὸ “παῖς παῖς ἐπὶ συμφοραῖς,” αὐτὸς ἔφη καὶ ποδοκάκην καὶ χειροπέδας καὶ κλοιὸν περιτραχήλιον καὶ ὅσα τοιαῦτα μηχανήσασθαι τῷ Κομνηνῷ, δι’ ὧν κατέχοιτο ἄν. εἶπεν ἐκεῖνος ταῦτα, καὶ οἱ πολλοὶ ἀφειώρων πρὸς ἐπίνοιάν τινος χαλκεύματος καὶ “πῶς ἔσται ταῦτα;” ἔλεγον. ὁ δ’ ἐν-5
 θύς πλαγιάσας τὸ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα, καὶ τὴν δεξιὰν ἐν-
 θείσας εἰς ἀέριον σταυρικὸν χάραγμα, κατακροτεῖ δεσμούς
 τοὺς ἀρέσαντας, καὶ ἀμφιβαλὼν ἱεραρχικῶς ἐπέχει τὸν Ἀν-
 δρόνικον, καὶ ἀφορίζει ὅποι εὗρε μένοντα, καὶ κατασκήπτει
 μὴ ἄν ἀφείναι τὴν πόλιν καὶ ἄλλην τραπήναι. ὁ δὲ ὡς 10
 ἀβούλητα δῆθεν παθῶν καταβοᾶται τοῦ πατριάρχου οἷα οὕ-
 τω καταδήσαντος τὸν τρέχειν ἔτοιμον· καὶ “ὦμοι” φησί, “τί
 ποιεῖς, δέσποτα;” καὶ συχνὰ τοῦτο λογοκοπήσας ἄνεισιν ὑψοῦ
 στενάζων ὡς ἐπὶ μεγάλῳ κακῷ. καὶ ὁ πατριάρχης ὑπειπὼν
 τὰ δοκοῦντα ἤσυχάζε. 15

Καὶ τοῦ λοιποῦ, ἵνα μὴ τὴν κοσμικὴν ἀηδίαν ἀδολεσχῶ,
 γίνεται τῶν κακῶν δρόμος εἰς τὸν περιδοξὸν ναὸν τοῦ σω-
 τῆρος Χριστοῦ τοῦ χαλκίτου, καὶ εὐφημία τοῦ Ἀνδρονίκου
 ἄκοντος εἰς βασιλέα, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνος εἶποιεν·
 εἶτα καὶ βία εἰς ἐκεῖνον, ὡς καὶ μὴ ἐθέλων ἀρχηγὸς ἡμῶν 20
 γενοῦ, καὶ περιθέσις παρασῆμων τῇ βασιλείᾳ πεδύλων, ἐκεί-
 νου μὴ καθιστῶντος τοὺς πόδας, καὶ περιδύσις διαδήματος
 καὶ ῥῆψις μὲν καπνικοῦ καλύμματος τοῦ περὶ κεφαλὴν, ὅπερ
 Λαζόθεν εἶχε τὴν ἀφορμὴν εἰς σύμβολον ὧν ἔμελλε καπνῆ

rata habere ad retinendum Comnenum. quibus auditis, expectabant illi
 vincendi consilium, rogabantque, quid tandem istud foret. ille au-
 tem, mitra illico capiti transverse imposita, et dextra ad crucis aerae
 signum mota, quassat vincula exoptata et Andronico iniicit, cohibetque
 eum potestate patriarchali, et includit finibus iis, intra quos eum
 reperit, obstringitque, ne urbe excedat aliove vertatur. Andronicus
 autem, quasi ingrata scilicet patiens, increpat patriarcham, quod ita
 constrinxerit ad fugam paratum, atque “eheu, inquit, quid agis, do-
 mine?” multumque repetitis his verbis, ascendit in aedes superiores,
 ingemiscens tanquam in magna calamitate. patriarcha hortatus, quae
 ipsi viderentur, acquievit.

Mox autem, ne calamitatem terrestrem longe persequar, perdi-
 torum hominum concursus ad templum praeclarum Christi salvatoris
 aenei fit, salutaturque Andronicus imperator invitus, ut ipse et isti
 homines dicturi sint; deinde etiam vis adhibetur, ac si nollet ipso-
 rum dux esse, et induuntur imperii insigne calceamenta, ipso detre-
 ctante pedes, et diadema imponitur iniiciturque pileus fumidus, qui

φῆραι, κατεμπρήσας τὸ πᾶν, ἀντιφόρησις δὲ ἐρυθροῦ, αἰνι-
τομένη ὄσων κεφαλῶν καταψηφιεῖσθαι μέλλει αἵματα. καὶ
συγκάθεται τὸ ἐντεῦθεν τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ, καὶ προκάθεται
(ὑπερέκειτο γὰρ αὐθωρὸν ἐκείνου τὸ ἀπὸ τοῦδ᾽), καὶ συντι-
5 μᾶ οὓς αὐτὸς ἐπέκρινε, καὶ προβάλλεται ἐρχάς, ἐξ αὐτῶν
βαλβίδων τὸ τῆς κατ' αὐτὸν βασιλείας ἄρμα πρόσθεν βαλῶν.
καὶ τὸ μέγα κακὸν τῷ μικρῷ καλῷ συγκίρνεται.

Βραχὺς ὁ ἐν μέσῳ χρόνος, καὶ περιγίνεται· καὶ ὡς ἂν
μὴ θρήνου μεγάλου ἔξαρχος καθισταίμην τοῖς φιλαλεξίσις εἴτ' 280
10 οὖν φιλοβασιεῦσι, λεπτοτομῶν παχεῖαν σκυθρωπότητα, ἐκ
ποδῶν ἀπάγει τὸν συμβασιλέα. καὶ τοῦ ζυγοῦ τὸν Ἀλέξιον
ἐκινᾷσας, εἴτε πνιγμῷ τῆ δι' ἀγχόνης, ὡς διαρρέει λόγος ὁ
πλείων, εἴτε καὶ ἄλλως, ὡς ἐκεῖνος οἶδε καὶ οἱ συγκακοῦργοι,
ἀντεμβάλλει τὸν υἱὸν Ἰωάννην, τὸν τοῦ Μανουὴλ ὕστερον,
15 οὗχ ὅτι καλλίων ἦν, ἀλλ' ὅτι ὁ μὲν Μανουὴλ ἀπεστύγει τὰ
τοῦ πατρὸς καὶ πῶς ἔβλεπεν εἰς τὸ μέλλον καὶ τὸν θεὸν ἐπί-
στροφον εἶναι τῶν γινομένων κακῶν ὑπελάλει, ὁ δὲ Ἰωάννης
ἔστεργε καὶ τοῖς πλημμελουμένοις ἔχαιρε συνεφαπτόμενος.

Ἄ δὲ τὸ ἐντεῦθεν ὁ Ἀνδρόνικος — οὐ λέγω ἤμαρτεν ἢ
20 ἐπλημμέλησεν (ἄλλως γὰρ οἱ θερμότεροι ὀνομάσαιεν ἄν),
γλώττης δεῖται νεανικῆς φράζειν, καὶ πρὸ αὐτῆς λογισμοῦ
βαθεός καὶ οἶον εὐστοχα βάλλειν καθ' ὧν ἂν ἐπιβαλεῖ· ἄπερ

e Lazis repetitus et quasi imago quaedam erat eorum, quae ille, re-
bus omnibus igne deletis, fumo turpaturus esset, et praefertur pur-
pureus, quo significabatur, quot capitum postulaturus esset sangui-
nem. assidet deinde imperatori, ac praesidet (supereminet enim de-
hinc illico eum), promovetque, quos ipsi placet, ac proterit magi-
stratus, inde ab initio imperii sui curram vehementius agens; ac
miscentur magna mala bonis exiguis.

Brevi interiecto tempore, superior evasit. ne autem magnae la-
mentationis dux existam Alexii sive imperatoris amicis, in parvas par-
ticulas dissecanda truculentia: e medio tollit imperii socium. excusso
igitur Alexio, sive fune et strangulatione, quae vulgaris fama est, sive
alio modo, id quod ipse et facinoris socii noverunt, in locum eius
substituit Ioannem filium, qui Manuele minor erat, non quod prae-
staret, sed quia Manuel aversabatur facinora patris et animo prospici-
ebat futura, deumque malorum, quae fierent, vindicem fore susur-
rabat, Ioannes autem venerabatur patrem et ultro iuvabat prava eius
cōnsilia.

Quae vero deinde Andronicus — non dico peccaverit aut com-
miserit (alio enim nomine appellaverint vehementiores), lingua iuve-
nili opus est, ut narretur, et vero ingenio subtili et quod feriat

ἡμεῖς ἀπολωλεκότες τῷ γήρῳ τοσοῦτόν φαμεν ἐπιτέμνοντες, ὅτι, ὅποιά τις Δανὺδ μεμελετηκῶς ἀπεκβῆναι ἔν γε τῷ κατὰ τὸν Οὐρίαν καὶ τὴν γαμετὴν, τὸν μὲν ἄνδρα βασιλέα τὸν Ἀλέξιον προϊάπτει κάτω, παραστείλας τοῦ ζῆν, εἶτα καὶ βυθῷ θαλάσσης πιστεύσας καθὰ τινές φασιν, ὡς οὐκ ἂν ἐγὼ ἄνακρῖναιμι, καθάπαξ ἀπεστυγηκῶς τὴν φαύλην ταύτην περὶστασιν. καὶ ἐκεῖνος μὲν οὕτω τὸν παῖδα βασιλέα συνέστειλεν, εἰ καὶ λόγοι τινές ὕστερον ζῶν ἑκείνου κατεμνύσαντο· εἰς ὃ παιζῶν ὁ Ἀνδρόνικος ἐξελάλησέ τι δριμύ, ὃς ἀκούσας περὶ πού τὰ κατὰ Σικελίαν τημελεῖσθαι τὸν Ἀλέξιον βασιλι-¹⁰ κῶς, ἠδὲ γελάσας “ἦ δὴ” ἔφη “ἄριστος κολουβητής, εἶπερ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατακυβιστήσας εἰς βαθεῖαν θάλασσαν ἀπνευστί διεξέδν περὶ τὸν ἐκεῖσε πορθμόν.” ἀποικίας δὲ οὕτω τὸν ἄνδρα Ἀλέξιον, εἰσοικίζεται τὴν αὐτῷ μνηστῆν, ὃ καὶ ἐκείνου κακοῦ, νεάνιδα θυγατέρα τοῦ τῆς Φραγγίας ῥή-¹⁵ γός, ὀκνοῦσαν μὲν, ὡς περιάδεται, τὴν συναφῆν. ἦδη γὰρ καὶ φρενῶν ὑπεπίμπλατο, καὶ πεπειραμένη δὲ ἄλλως λειότητος ἔραστοῦ τὸν τραχὺν ἀπέστειργε. καὶ ποτε, φασί, καθ’ ὕπνου φαντασασμένη τὸν νεανίαν καὶ ὃ Ἀλέξις ἀνακράζασα, οἷα ἔπαθεν, οἶδεν αὐτή.

Καὶ ἦν μὲν ἴσως μέτριος τὴν κακίαν, εἶπερ ἐνταῦθα ἐλθῶν ἀδικήματος ἔληξε καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν ἀληθῶς ἄν-

5. ὡς] οὐς?

scopum, quem petit: quae quum nos amiserimus senectute, hoc tantum strictim dico, eum quasi alterum fieri Davidem voluisse in eo, quod ille adversus Uriam et uxorem eius fecit, siquidem virum imperatorem Alexium pessumdat, prius vita privatum et deinde in mare demersum, ut quidam dicunt, ego autem diiudicare nohim, prorsus abominans rem eam detestabilem. ergo ille puerum imperatorem oppressit, etiamsi rumores quidam postea eiusdem vitam ementiebantur: ad quam famam acerbe dicto quondam lusit Andronicus, qui, quum audisset, regio honore alicubi in Sicilia haberi Alexium, subridens “egregius profecto, inquit, urinator ille est, si quidem Cpoli in mare demersus, non spiravit, dum emergeret in illo portu.” itaque e medio sublato viro Alexio, in matrimonium ducit, eheu novam nequitiam, sponsam eius, filiam adolescentem regis Francorum, pertimescentem, ut ferunt, id coniugium. etenim sapere illa iam coeperat, atque gustato suavi amico aversabatur asperum. et quondam, ut ferunt, quum per somnum adolescentem vidisset, et, o Alexi, exclamasset, quae passa sit, ipsa novit.

Ac fuisset fortasse modicus in nequitia, si eo progressus iniuriarum destitisset, et redisset ad humanitatem, pravis facinoribus ad im-

θρωπον, ἀδικήσας εἰς βασιλείαν καὶ μεγάλου τυχῶν πρῶγμα-
 τος. ὁ δ' ἀλλὰ πρὸς δεινὸν μέγα μεταπλασθεὶς τῇ θηριωδίᾳ
 τὸ κατὰ πάντων φοβερὸν πραγματεύεται, καὶ ἀφίησι μὲν πα-
 τῆρ ὡς ἥπιος εἶναι, ἀνθαιρεῖται δὲ μαίνεσθαι οὐκέτ' ἀνεκτῶς.
 5 καὶ ὡς εἶπερ μικρὰ ἐποίει κακά, ὅτε πρόφασιν εἶχε τὴν τοῦ
 βασιλέως Ἀλεξίου περιποίησιν, πολλαπλασιάζει τὰ ὑπὲρ ἑαυ-
 τοῦ καὶ τοῦ παιδὸς Ἰωάννου, καὶ εἰς οὕτως ἄποπτον ἐκκορυ-
 φοῦ τὸν τῆς μανίας κολωνὸν ὡς καὶ τὸν Ἰωάννην ἀναβλέψαν-
 τὰ ποτε παθεῖν ἴλιγγον. καὶ τοίνυν καὶ ἀνεκάλυψε ποτε τῷ
 10 πατρὶ καὶ ἐκεῖνος τὸ κατὰ ψυχὴν πάθος, καὶ ἔδειξε φόβον
 ἔχειν εἰς τὸ μέλλον ἐφ' οἷς ὁ πατὴρ ἄρτι θρασύνεται. καὶ
 ὑποκλαίει μὲν μαλθακώτερον, οὐκ ἀποκναίει δὲ τὸν πατέρα
 τοῦ ἐν κακοῖς ἀνδριζέσθαι καὶ δεινὰ βούλεσθαι. διὸ καὶ
 προαναφωνῶν τὸ καλὸν ἐκεῖνος βούλευμα γυναικῆς τε τοῦς
 15 υἱοὺς προσέφη, ἐπιπλέξας ἐνταῦθα καὶ τὸν Μανουὴλ, καὶ
 ἐπαυῖται, μὴ ἂν εἰς ἄξιον ἐλθεῖν τοῦ ἡσυχῆ ζῆσειν, μεγα-
 λείους μόνους ἐκεῖνους ἔσομένους, ἐπὰν ὁ πατὴρ θάνοι. καὶ
 κομπάζει μακελλαρίους (εἶπεῖν κατ' ἐκεῖνον) καὶ μάγγιπας καὶ
 μύρων ἐψητὰς μέλλειν ἀφήσειν περιεῖναι, καὶ τοιοῦσδε τινάς,
 20 ὧν αὐτοὶ ἄρξοντες ὑστερον εἰκῆ ἄρτι δειλαίνονται, μεγάλα
 σεμνύνων ἐκεῖνος τὴν βασιλείαν τοῖς παισίν. εἰ οὕτω μικρο-
 βασιλεῖς ἀποβήσονται, ὅμοιον ὡς εἰ καὶ Γιγάντων ἀποστε-
 ρῶν ἐθέλοι παραμυθεῖσθαι οἷς Πυγμαίων ἄρξειν αὐτοὺς
 ὑπόσχοιτο.

perium grassatus et magni voti compos factus. enimvero in monstrum
 terribile mutatus ferocia, adversus omnes horrenda parat, nec cogitat
 de Homericâ illa lenitate paterna, sed induit pro ea saevitiam non iam
 tolerabilem. itaque, quasi parum mali fecisset, quum praetendebat
 imperatoris Alexii salutem, multiplicat iam, quae sua et Ioannis filii
 causa molitur, facinora, et ad eam altitudinem exstruit furoris molem,
 ut ipse etiam Ioannes quondam vertigine correptus sit. aperuit igitur
 ille patri animi aegritudinem, seque de futuro sollicitum esse si-
 gnificavit propter ea, quae pater auderet. lacrimas fundit mollius,
 nec cohibet patrem a pravis inceptis et exitiosa audacia. quin imo,
 pulcrum ille aperiens consilium, et feminas filios appellat, Maquelem
 quoque hic tangens, et cum imprecatione adseverat, non esse, quod
 tranquille viveret, sed magnificos solos illos fore, postquam ipse
 mortuus foret: gloriaturque, laniatores se et pistores et unguentorum
 coquos aliosque id genus relinquere velle, quibus illi postea impe-
 raturi temere inertiae se darent, iactans imperium filiiis, quo tam exi-
 guae dignitatis forent, plane ita, acsi gigantibus privatos consolari
 vellet pollicendo, Pygmaeis eos imperaturos.

Γίνεται οὖν ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ πλέον ἀπάνθρωπος, τὸν
 θῆρα μετενδυσάμενος. καὶ οἷα μὴ ἀρκοῦν αὐτῷ στερεῶσαι
 βασιλείαν, εἰ τοσοῦτους καὶ τοιούτους λογάδας τοὺς μὲν ἀπὴ-
 γαγεν εἰς τοὺς πλείονας τοὺς δ' ἄλλως ἐκ μέσου ἔστησε, προσ-
 επικαταβάλλει καὶ ἄλλους μυρίους ὄσους, μάρπτων ἐξείης,⁵
 οὐ κατὰ αἰτίαν οὕσαν, ἀλλ' ὁποίας πλάσσειτ' ἂν κατὰ ζώ-
 των ἄνθρωπος αὐτὸς μόνος ἐφιέμενος ζῆν διὰ τὸ φύσει κα-
 χύποτον, ὃ παγίως αὐτῷ ἐνεργίζωτο οἷς αὐτῇ ἀεὶ ἐδολίου
 κατὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ· ὅθεν ᾤετο πάντας βασιλεῖς κατ' αὐτόν.
 καὶ οὐ λέγω τὸ πλήθος τῶν πεπονθότων· οὐ προσάπτομαι¹⁰
 τῆς ποιότητος· οὐκ ἐκτίθεμαι τὰ κατ' ἐκείνων συμπλάσματα
 οὐ περιηγοῦμαι τρόπους ἢ τόπους καδ' οὕς καὶ ἔπως πε-
 ρανθειῆ τὸ κακόν, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον οὐδέν, μὴ καὶ ἀηδίας
 ἀναταράξω βόρβορον. ἐκεῖνο μόνον λέγω, ὡς ἤρριστευεν ἀλ-
 θεῶν ἐπὶ τῇ πρὸς τοὺς υἱοὺς ὑποσχέσει· οὐ πολλοῦ γὰρ¹⁵
 ἐνέλιπε ψιλῶσαι ἀνθρώπων ἐπιδόξων τὴν μεγαλόπολιν. καὶ
 οὕτω μὲν κατὰ πάντων αὐτός· ἦσαν δὲ οὐδ' οἱ πάντες ἀπει-
 κότες ἐκείνου πρὸς γε τὸ μῖσος. μισοῦμενοι γὰρ ἐφιλιτι-
 μοῦντο ἀντιμισεῖν, οὐκ εὐαγγελικῶς μὲν, κατὰ βασιλικὸν δὲ²⁰
 ἐκεῖνο παράδειγμα. καὶ συλλεγόντες τῇ ἀμύνη πρὸς τι ἐν
 δρῶν ἤθελον καὶ ἀντιλυπεῖν τὸν κατάρξαντα. ἦσαν δὲ ἐν
 τοῖς δρῶσι πρὸς ἄμυναν, ὅτι καὶ ἐν τοῖς παθοῦσι, καὶ οἱ τῆς

8. αὐτῇ] αὐτός?

Fit deinde homo ille in dies immanior, bestiae induens natu-
 ram. quasi autem satis non firmasset imperium tot talesque viros
 eximios partim ad inferos amandando, partim amovendo alio, ad-
 iecit etiam alios innumerabiles, temere comprehensos, non propter
 verum aliquod crimen, sed affingens, quae ficturus esset adversus vi-
 vos, qui solus vivere vellet propter insitam quandam a natura sus-
 picionem, quae illi infixae haerebat propter ea, quae ipse semper
 molitus erat adversus priores: unde omnes post ipsum imperaturos
 suspicabatur. non dicam multitudinem eorum, qui supplicium subie-
 runt; non attingam virtutes; non exponam ficta in eos crimina; non
 explicabo modos locosve, quibus facinus patratum est, nec alia id
 genus, ne eruendo coeno taedium moveam: hoc tantum dico, prae-
 clare eum stetisse iis, quae filiis promiserat. etenim non multum
 abfuit, quin a viris illustribus vacuam urbem faceret. ergo talis ille
 adversus omnes erat: nec vero hi dissimiles odio. namque odio
 habiti ambitiose ipsi invicem odio habebant, non ex evangelio
 quidem, sed ad exemplum imperatorium. itaque coniunctis ad de-
 fensionem viribus, quo unum aliquid agerent, etiam vexare vicissim
 eum, qui coeperat vexare, volebant. erant autem in iis, qui agebant,

Ἄγαρ. τὰ γὰρ κατὰ Νικαίων πάθη, καὶ ὅσα οἱ Προυσαεῖς ἔιλησαν, ἤψαντο καὶ ἐκείνης καὶ εἰς πολὺ ἐχθρίστην ἡμῖν ἐνέγραψαν· πολλοὺς γὰρ καὶ τῶν ἀντὶς ἐπιλέγδην ἡ Νίκαια, 281 καὶ δὲ καὶ ἡ Προύσα μετὰ πολύπονον ἄλωσιν μετεωρισθέντας εἶδον, ὅθεν ἔστι καταβῆναι εἰς Αἶδην καὶ ταχὺ καὶ οὐκίσιστα.

Καὶ οἷα μὲν ἐντεῦθεν οἱ ἀνατολικοὶ ἔπαθον, εἰς μνήμην, εἰ καὶ μὴ μετ' ἐγκωμίων τοῦ Ἀνδρονίκου, συγγραφέσθω ἕτερος, ἐχειρίαν τε ἄγων ἰκανήν, ἀλλὰ καὶ δακρύοις πλουτῶν· ἡμᾶς 10 γὰρ ἐπέλιπον καὶ αὐτά. ἡμῖν δὲ οἷα ἐκείθεν συνέπεσον, καὶ ὡς ἡ τοῦ Ἀνδρονίκου, ὁμαλῶς λέξαι, οὐ προσήγεια καθίκετο καὶ ἡμῶν ὀλεθρία, φράσεων ἔρχομαι, οὐ πρὸς εὐρυλογίαν οὐδ' αὐτά, μὴ καὶ πλατὺ μάλα βιβλιογραφῆσειν ἀνάγκην εὐρήσω, ἀλλ' ὡς πρὸς ἐσκιαγραφημένην τῶν πεπραγμένων 15 ὑπέδειξιν.

Οἱ βλαβέντες ἐκεῖνοι, οἱ πολλοί, οἱ ποικίλοι, οἱ πολὺγλωσσοι, διασπαρέντες ἄλλοι ἄλλοθεν, εἴ τις φρήτηρ ἐκ Πίσσης, εἴ τις ἀπὸ Γενούης, τὸ τῶν Τούσκων φῦλον καὶ τι Λαμπαρδικόν· οὐκ ἀπελίπετο δὲ οὐδὲ τὸ ἐκ Λογγιβάρδων βλαβέν, οὐδ' ὅσα ἄλλα· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενείας ἐπιτεταγμένων, Μαλεινος δὲ τις καὶ Δαλασηνὸς καὶ Κλάδων καὶ τινες τοιοῦτοι τῶν τῆς ὑφειμένης, πρὸς δὲ καὶ θεραπευ-

21. δέ] τέ?

quo se defenderent, ut in iis, qui passi erant, etiam Agaris posterius enim Nicaeensium et Prusensium calamitates ad illos quoque pertinuerunt, eosque inimicissimos nobis fecerunt. namque multos ex ea quoque gente selectos Nicaea, quin imo Prusa quoque, post luctuosam expugnationem suspensos vidit, unde citus et miserabilis ad Orcum descensus est.

Quae tum orientales passi sint, ad memoriam posterorum licet, si minus ad laudem Andronici, componat alius, qui et otio et lacrimis abundaverit. etenim nos quidem illae quoque defecerunt. quae autem nobis deinde contigerint, et quomodo Andronici, ut modeste dicam, haud magna benevolentia nobis quoque exstiterit exitiosa, equidem narraturus sum, sed ne haec quidem copiosius, ne fusc scribendi mihi oriatur necessitas, sed quantum satis sit ad adumbrandam rerum gestarum historiam.

Afflicti illi homines, frequentes, varii, multarum linguarum, alii aliunde congregati, pars Pisa, pars Genua advecti, Tusca gens et Lampardica, nec non e Longobardis qui afflicti erant, et quotquot alii, quin etiam minoris dignitatis nobiles, Malenus quidam et Dalasenus atque Cladon, aliique id genus inferiores, ad hos princi-

ταὶ ἀρχόντων οὓς ὁ Ἀνδρόνικος φανύλως διέθετο —, οὗτοι δὴ, καὶ ὅσοι δὲ ἄλλοι ἐν ὁμοίοις κακοῖς ἦσαν, ἐπρέσβευσαν παρὰ πολλοὺς τῶν μέγιστα δυναμένων περὶ τὰ τῆς ἐψῆς λήξεως καὶ τὰ ἐσπέρια. καὶ οἱ μὲν τὸν σουλτὰν ἠρέδιαν τὰ πλείω, προϊσχύμενοι εἰς δυσωπίαν τὸν τοῦ βραχυβίου βασιλέως Ἀλεξίου θάνατον, ᾧπερ ὤφειλε πιστὰ διὰ τὸν πατέρα Μανουὴλ ὁ τῶν Ἀγαρηῶν ἔθναρχος· ἕτεροι δὲ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ προκαθήμενον, τὸν τε κατὰ κόσμον καὶ τὸν ἐκκλησιαστικῶς, ἄλλοι δὲ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ζηλοῦντα βασιλικῶς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ. ὤφειλέτην δὲ ἄρα καὶ τούτω τῷ ἀρχοντι ὀρθρὴν ἀγάπην καὶ ἐπικουρίαν μετὰ τὸν Μανουὴλ ἀδικομένη τῷ νίῳ Ἀλεξίῳ. αἱ δὲ ἐντρεχέστεραι τῶν πρεσβειῶν περὶ τὰ καθ' ἐσπέραν ἐξετελοῦντο, καὶ ἐλιτάζετο πρὸς μὲν τῶν ὁ τῶν ἐν μεγάλῃ Ῥώμῃ ἀρχιερατικῶς ὑπερεστῶς καὶ εἴ τις ἄλλος παρ' αὐτῷ καὶ κατ' αὐτὸν ἰσχύων, πρὸς δὲ τῶν ὁ Γερμανικὸς φύλαρχος. ὠχλεῖτο δὲ πρεσβευτικῶς καὶ ὁ πόλις τὴν ἐξουσίαν Ἀλαμανός. καὶ οὐδὲ ὁ μαρκεσίος ἡσυχῇ μένειν ἀφίετο, καθάπερ οὐδὲ ὁ τῆς Οὐγγρίας κράλης καὶ ὅς δὲ ἄλλος ἰσχυρὸς περιόικος. καὶ ὅλως, ἔνθα περιήγησις⁴ ἀρχικῶν ὀνομάτων, ἐκεῖ ἀπέβλεπεν αὐτοῖς τὸ δεόμενον τῆς ψυχῆς καὶ οἱ πόδες αὐτίκα ἔτρεχον, καὶ ἡ γλῶσσα ἐλάλει καὶ ἐνήργει πρὸς πειθῶ.

Μάλιστα δὲ τοιοῦτου ἐπειράθη ὄχλου ὁ τῶν Σικελῶν

pum, quos Andronicus suppliciis affecerat, domestici: hi igitur et si qui alii in pari miseria erant, converterunt se ad multos eorum, qui prae ceteris pollebant, ad orientem non minus, quam ad occidentem. alii Sultanem inprimis sollicitarunt, praetendentes movendi pudoris causa mortem immaturam imperatoris Alexii, cui propter patrem Manuelem fidem debebat rex Agarenorum; alii Antiochenorum principem tum civilem tum ecclesiasticum, alii rursus eum, qui Hierosolymis modo regio tutabatur, quod ius fasque erat. debebant enim hi quoque principes bonam fidem opemque post Manuelem afflicto filio eius Alexio. in primis autem impigre auxilia per occidentem petebantur. ab aliis pontifex Romanus maximus et si quis cum illo vel per illum alius pollebat, ab aliis dux et princeps Germanorum rogabatur. sollicitabatur etiam legationibus magnae potentiae princeps Alemannus; nec vero marchioni quietem concedebant, aut crali Hungarorum et si quis alius in iis finibus potens erat. omnino ubicunque nomina principalia audiebantur, eo illis supplex vertere animus, atque pedes properare, ac lingua loqui et suadere.

Maxime autem ab hac turba tentabatur Siculorum sive rex sive

εἴτε ῥῆξ εἴτε τύραννος, ὡς οἱ Διονύσιοι καθ' ἱστορίαν βεβαι-
 οῦνται καὶ οἱ Φαλαρίδες, καὶ ὅσοις δὲ ἄλλοις τὸ ἐκεῖ ἔρχειν
 τυραννεῖν καὶ ἦν καὶ ἐλέγετο. ἔνθα ὁ πρῶτος πρὸς βίαν
 κατάρξας καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐκεῖνο κομητάτον εἰς ῥηγάτον με-
 5 ταγράφας Ῥογέριος ἦν, ῥέκτης ἀνὴρ καὶ τῷ ὄντι δραστήριος
 καὶ ἐν τοῖς ἐκείσε πολλὴν ἱστορίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ περικείμενος·
 δευτέρως δὲ μετ' ἐκείνων καὶ χρόνῳ καὶ χειρὶ καὶ τύχῃ παῖς
 εἰς ἐκείνου, οὐκ οἶδ' ὅπως ἦκων τοῦ ὀνομάζεσθαι· ὁ δὲ ἄρτι
 ζῶν (Γελιέλμον ἐκεῖνόν φασιν) μεγαλεπήβολος μὲν τὴν ἔφε-
 10 σιν, μικροτελετῆς δὲ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς· ὀλίγα μὲν γάρ τινα
 ἠνδραγαθίστατο, τὰ πλείω δὲ ἔπταισε. καὶ ὡς μὲν κατὰ τὴν
 σκέψιν Ἀριστοτέλους εἰς τριγωνίαν τὰ πολλὰ τὸ τυραννικὸν
 φύλον ἀνθρώπων εἶτα μαραινέται, συχνὴ πείρα παρέδειξεν·
 οὗτος δέ, οἷς ἄρτι εὐτυχῶς ἑαυτῷ ἐπέτιτευσεν, οἶοιτο ἂν τάχα
 15 οὐ μόνον οὐκ ἀπανθήσειν, τρίτος ὢν αὐτὸς τῷ γένει, ἀλλὰ
 καὶ κάρπιμος ἔσεσθαι· πάντῳ γὰρ ἡμῶν κατευτύχησεν.

Ὁ δὲ οὖν Γελιέλμος οὗτος κότον τε οἶμαι τρέφων οἷς
 ποτὲ ὁ Μανουὴλ κατεστράτευσεν τῆς αὐτοῦ καὶ πολλὰ καὶ
 ἐλύπησε καὶ ἔβλαψε, καὶ ἅμα καὶ ζηλῶν πατρικὴν διὰ θα-
 20 λάσσης ὁρμὴν ποτὲ παλαιὰν κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
 ἦν ὁ πατὴρ ἀνήνυτον ἐξετέλεσεν, ὁμοῦ δὲ καὶ συνάψας εἰς
 νοῦν τὴν καὶ διὰ γῆς καὶ διὰ θαλάττης μελέτην τοῦ Μα-

10. μικροτελεστής?

tyrannus, ut ex historia noti sunt Dionysii et Phalarides, et si qui alii ibi fuerunt, quorum regnum tyrannis et erat et dicebatur. primus qui illic violentius dominaretur, mutato in regnum comitatu Romano, Rogerius fuit, vir strenuus et sane quam impiger, et in ea regione rerum gestarum gloria ornatissimus; secundus autem post illum tum tempore tum fortitudine et fortuna nescio cuius nominis eiusdem filius fuit; sed qui nunc vivit (Wilhelmum eum nominant), suscipiendis rebus magnus, perficiendis exiguus est: nam pauca admodum bene, plurima male gessit. quippe quod Aristotelis sententiam, per tria genera familias regias plerumque florere, deinde extingui, saepe comprobavit experientia, ille certe quidem propter bonam, qua quum maxime lusit, fortunam crediderit fortasse, fore ut non solum non deflorescat, tertius quippe genere, sed ad faciendam messem maturescat. etenim adversus nos quidem rem felicissime gessit.

Hic igitur Wilhelmus tum ira, opinor, incensus, quod olim Manuel invasisset terram suam, eamque affixisset et vastasset, tum expeditionem a patre olim adversus Cpolim, quamquam frustra, susceptam aemulatus, simulque animo volvens Manuelis et terrestre et

νομήν κατὰ τῆς τῶν Σικελῶν (κατ' ἄμφω γὰρ ἐκεῖνος ἐπε-
 χείρησε, καλῶ μὲν ἐπιβαλὼν πράγματι, κατακλυθεὶς δὲ τυ-
 χαις πολέμου), προσίεται τὴν πρεσβείαν τῶν τοῦ Ἀνδρονίκου
 ἐχθρῶν, ὧν κατάρχειν ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος ἠγλαΐζετο, πολυ-
 πλάνητος καὶ αὐτὸς καὶ μακρὰ περιοδεύσας, εἶγε πρὸς τοῖς⁵
 ἄλλοις καὶ διὰ Ταυρικῆς καὶ Σκυθίδος γῆς ἔλθων διὰ τὸν
 Ἀνδρόνικον μυρία ἔκαμε. καὶ τυγχάνει βαλὼν ἔπος ὁ Σικε-
 λός, τὴν τε ξηρὰν τὴν τε ὑγρὰν ἐμπλήσαι τῆς κατ' αὐτὸν
 δυνάμεως, καὶ οἷον τινα νέφη στρατοῦ ὑπερστῆσαι καὶ αὐ-
 τῆς τῆς μεγαλοπόλεως, δε' ὧν ἐπιβρέξας ὄλεθρον κατακλύσει¹⁰
 τοὺς ἄμφι τὸν Ἀνδρόνικον, φουσῶντος ἐνταῦθα μεγάλα καὶ
 τὰ τοιούτα νέφη συναυάνοντος καὶ τοῦ Κομνηνοῦ Ἀλεξίου.
 ἔλεγε γάρ, ἀλλὰ καὶ ἐδόξαζε, πρὸς αὐτοῦ εἶναι τὴν πᾶσαν
 Ῥωμαῖδα καὶ φιλεῖν αὐτὸν εἰς τὸ γνήσιον, καὶ μὴ ἂν ἀφέ-
 ξεσθαι τινὰς αὐτοῦ, ἀλλ' ἅμα ἢ κατιδεῖν ἢ μηνύματι ἔρειθι.¹⁵
 σθῆναι, καὶ αὐτίκα ἐπιδιδόναι κατακλύπτοτας ἑαυτοῦς εἰς
 ὑποταγήν. ἐνεκρύπτετο δὲ τοῖς λόγοις τούτοις καὶ νοῦς, ὡς
 οὕτως ἔχων καὶ οὕτω φιλούμενος καὶ εἰς τὰ ἐκάστων παρα-
 δυόμενος σπλάγγνα βασιλεύσει αὐτός, ῥίψας τὸν Ἀνδρόνικον,
 παραγόμενος κἀνταῦθα τῆς ὀρθῆς. ὁ γὰρ Σικελός ῥῆξ' ἄλλα²⁰
 282 ἤθελε, καὶ Σικελίαν μὲν καὶ τὸ κατ' αὐτὴν ῥηγάτον ἑτέροις,
 ὡς φασιν, ἀποκαταστῆσαι, αὐτὸς δὲ μετεμβῆναι εἰς τὴν με-
 γαλόπολιν μεμελέτηκε.

maritimum adversus Siciliam inceptum (etenim terra ille marique Si-
 culos adortus est, bono quidem intentus consilio, sed casibus belli
 obrutus), benigne recipit ab inimicis Andronici missam legationem,
 cuius ducem se ferebat Alexius Comnenus, vagus ille longisque ia-
 ctatus peregrinationibus, siquidem praeter multas regiones alias etiam
 Taurorum et Scytharum terram propter Andronicum adiit, et mala
 exantlavit innumerabilia. ac minas quondam Siculus iecit, terram et
 mare se oppleturum copiis et quasi nubes militum ipsi immisurum
 imperii capiti, unde effusa perniciēs inundatura esset Andronicum
 eiusque socios, vehementer tum spirante ad tales nubilas cogente
 etiam Alexio Comneno. dicebat is enim et sane opinabatur, universum
 populum Romanum sibi favere et sincere amicum esse, nec quem-
 quam a se discessurum, sed simulatque aut vidissent se aut nuntio
 excitati forent, illico omnes in deditioem se tradituros. quibus ser-
 monibus profecto spes occultabatur, fore ut, quum talis esset et ita
 diligeretur et insinuasset se in animos omnium, Andronico dispulso,
 imperaret ipse, a recta via hic utique aberrans. rex Siculus enim
 diversa meditabatur, cogitabatque, ut ferunt, suarum terrarum regnum
 concedere aliis, ipse in urbem transire.

Συνέπεσε δέ τι ἐν τούτοις καὶ τοιοῦτον. εἶδομεν ἡμεῖς
 μετὰ τὴν ἐν ἡμῖν μεγίστην δυσπραγίαν ἄνδρα τινὰ εὐσταλῆ,
 μελαγχρῆ πρὸς βιάσας, ἐσταλμένον εὖ μάλα τὰ πάντα κατὰ
 Λατίνους, πλὴν ὅσον βαθυγένειον, ἐσχηματισμένον μὲν ὡσεὶ
 5 καὶ ἀποστολικῶς, λεγόμενον δὲ ὑπερπόνηρον εἶναι. ἡ δὲ φή-
 μη καὶ ἰππότην δεξιὸν αὐτὸν εἶχεν, ὡς καὶ ὁ εὐγενὴς ἵππος.
 ὑπομαρτυρεῖν ἐπέκει, ὃς αὐτὸν ἔφερε, καὶ οἱ ἐκείνου ἐξελι-
 γμοί, ὅτε ἤρετο ἔφιππος. ὑπισχεῖτο δὲ τὸ κατὰ ζώνην αὐ-
 τῷ ξίφος καὶ ὀπλίτην αὐτὸν εἶναι. οὕτω τὸν μοναχὸν ἐψεύ-
 10 δετο, εἰς ὃν ἐπιπολῆς ἐχρωμάτιστο. Ἀλεξίου δὲ κλῆσιν φέ-
 ρων Σικουνητῶν ἑαυτὸν ἐπεκάλει Φιλαδελφηνόν, ἄλλα τινὰ
 πρὸς ἑτέρων καὶ γνωριζόμενος καὶ λεγόμενος. οὗτος ὁ ἄν-
 θρωπος, ὅστις ποτὲ καὶ ἔστι, πλέον τῶν ἄλλων κατὰ γε πο-
 νηρὰν μέθοδον τὸ πῦρ τοῦ καταιθαλώσαντος ἡμᾶς πολέμου
 15 ἐξηνέμωσεν εἰς αἰθέριον. ἦν μὲν γὰρ ὁ δακρύων ἄξιος βασι-
 λεὺς Ἀλέξιος κείμενος ὡς ὁ Ἀνδρόνικος ἔθετο, αὐτὸς δὲ ὁ
 μοναχὸς οὐκ οἶδα σαφῶς ὅθεν πλεύσας εἰς τὰ ὑπὲρ τὸν
 Ἀδρίαν ἔβη ἐπεδείκνυε τινὰ παῖδα, ἔς ὁμοίον τι καὶ χροῶς
 καὶ ἡλικίας ἦκειν φαινόμενον τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ. καὶ ἦν
 20 μὲν, φασίν, ἐκεῖνο παιδίον ἀγροικικὸν ἐκ ποθεν Βαγεντίας.
 αὐτὸς δὲ ταῖς ἡμῶν ἀμαρτίαις τὸ τοιοῦτον σόφισμα διδα-
 χθεὶς καὶ παρίστατο δουλικώτερον τῷ ἀγενεῖ ἐκείνῳ παιδίῳ,
 καὶ τοὺς πόδας ἐνιπτε, καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς ὑπηρεσίαν ἐτέλει

Accidit inter illa hoc quoque. vidimus post rerum nostrarum
 cladem gravissimam hominem formosum, pallio pullo indutum,
 habitu prorsus Latino, nisi quod barbam promissam haberet, vultu
 quasi apostolico, sed ingenio, ut dicebatur, pravissimò. fama eundem
 egregium equitem ferebat, id quod et generosus equus, qui illum ge-
 stabat, et decursus, quibus se iactabat equitando, probare videban-
 tur. ac promittebat e zona eius suspensus ensis pugnatozem. ita ille
 monachum, cuius speciem induerat, ementiebatur. Alexii nomen fe-
 rebat, Sicuntenum se Philadelphenum cognominans, atque alio aliiis
 nomine notus et appellatus. is igitur homo, quisquis est, prae ceteris
 pravo studio ignem belli, quo correpti sumus, ad flammam excita-
 vit. iacebat enim lacrimandus imperator Alexius quemadmodum An-
 dronicus decreverat; sed monachus ille, profectus, haud satis scio
 unde, ad gentes supra mare Adriaticum habitantes, puerum aliquem
 ostendebat, qui specie et aetate similis esse videretur imperatori
 Alexio. fuisse autem fertur pusio agrestis quidam e Bagentia oriun-
 dus. ipse autem, vitilis nostris istam edoctus fraudem, servili plane
 modo ignobili illi puero adstabat, pedes eius lavabat et reliqua
 omnia officia tanquam imperatori praestabat, facile defangens nequi-

ὡς ἐπὶ βασιλεῖ, ῥαδιουργῶν κατὰ πονηρίαν, καὶ ἀναδιδαξας
 ἐκεῖνον βασιλέα ἑαυτὸν ἐπιλέγειν, καὶ θαρρόνας καὶ ἐγκατε-
 σθαι τούτῳ ὅσα καὶ δούλῳ καὶ ἀπειλείσθαι δριμύτερον. καὶ
 βασιλικὴν αὐτῷ σκηνὴν οὕτω πηξάμενος περιέφερεν ἐξ ἔθνους
 εἰς ἔθνος, καὶ μάλιστα εἰς ὅσα κακῶς διέθετο ὁ Ἀνδρόνικος.⁵
 καὶ συνέκλαιε τραγικώτερον, καὶ σκηνοβατῶν ἀδικίαν μεγάλην
 ὡς ἐπὶ βασιλικῇ τούτῳ παιδὶ ὀφειλομένην πιστὴν φίλιαν ὑπὸ
 Χριστιανῶν ἀγαθῶν προεκαλεῖτο εἰς ἄμυναν, ὑποδεικνύς κα-
 τὰ τὸ εἶκος καὶ σημεῖα τριχῶν ξανθότητα, ὀδόντος λείψιν,
 ὁποῖαν τινὰ καὶ ὁ ἀληθῆς Ἀλέξιος ἐκεῖνος δυσπραγεῖν εἶλη¹⁰
 χε, βλέμματος ἐμβριθείαν ὡσεὶ καὶ βασιλικοῦ, πλάσιν σώμα-
 τος εὐπαγῆ, καθ' ἣν μάλιστα τὸ ἀγροτικὸν εὐδοκίμως ἔχει,
 καὶ ἄλλα τινά. καὶ οἱ δυσωπούμενοι διετίθεντο πρὸς κένθος
 καὶ ἠλέουν, οἷα μὴ ἐξακριβοῦν ἔχοντες οἷς ἐπεπρόσθει τῆ
 διακρίσει τῶν σημείων τοῖς ἔθνεσιν ἢ κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου¹⁵
 μῆνις. ὅθεν καὶ ἀπανούργως παιθόμενοι τὸν παῖδα βλέπειν
 Ἀλέξιον, ὃ καὶ ὁ ἐξ ἀγροιωτῶν οὗτος παῖς ἐτέθη καλεῖσθαι,
 κατέκλυτον εἰς προσκύνησιν, ἡσπάζοντο, μετέωρον ἦγον, δώ-
 ροις ἐδεξιούντο πολλοῖς. ἃ δὲ κατέσπα ὁ μοναχός, ἀπεκβαί-
 νων βαρῦπλοτος οἷς ἐμπορικῶς τὸν παῖδα καπηλεύων ἐχρη-²⁰
 ματιζετο. καὶ ἡ μὲν ἀλήθεια οὕτω λαθοῦσα ἐνδόμυχος ἦν,
 τὸ δὲ ψεῦδος ἐκνικῆσαν ἐξεθύμωσε τὰ ἔθνη πρὸς ἄμυναν. οἱ

tiis suis, quum et praecepisset ei, ut imperatorem se appellaret, et
 suasisset, ut imperaret ipsi et minaretur tanquam servo vehementius.
 itaque constructo tabernaculo imperatorio, ad omnes eum gentes cir-
 cumducebat, eas maxime, quibuscum dissidebat Andronicus. lamen-
 tabatur tragico modo, et tanquam de pulpito iniuriam imperatorii
 istius pueri ingentem declamans, fidem opemque bonorum Christiano-
 rum ad defensionem eius implorabat, ostendens, quo rem probabili-
 lem et manifestam faceret, flavum colorem capillorum, unius dentis
 defectum, quo forte etiam verus ille Alexius laboraverat, vultus acu-
 men quasi reginum, conformationem corporis firmam, qua nimirum
 praecipue excellit genus hominum rusticum, et alia quaedam. plerique
 qui rem discernere non possent, propterea quod a cognoscendis in-
 diciis odio Andronici prohibebantur. quare sine fraude videre se
 puerum Alexium rati, quo sane nomine puer ille rusticus appellari
 solebat, adorabant eum, salutabant, humeris sublimem gestabant, mu-
 neribus ornabant studiose. quae quidem munera monachus illis hau-
 riebatur, praedives evadens isto, quo puerum mercatorum modo quasi
 venditabat, artificio. ac veritas quidem ita occultata latebat, evin-
 censque mendacium ad opem ferendam excitabat, quotquot olim sacra-

φθάσαντες ἐνέδθησαν αὐτοὺς ὄρκοις εἰς πίστιν τῷ τε Μανουῆλ
καὶ τῷ διαδεξαμένῳ αὐτὸν υἱῷ Ἀλεξίῳ. ἤχθη δὲ καὶ πρὸς τὸν
ῥῆγα Σικελίας ὁ τοιοῦτος πλαστός βασιλεύς. καὶ ὁ μὲν Κο-
μνηνός Ἀλεξίος, ὁ τὸν Σικελὸν ἐρεθίσας, ἤλεγχε τὸν ἀγροϊώ-
5 τήν τοῦτον παῖδα, ναὶ δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐκ τῶν
ἐθνῶν ἐβεβαιοῦντο εὖ ὅτι μάλα καὶ ἀπηκριβωμένως ἐπίστα-
σθαι αὐτὸν ἐκείνον εἶναι τὸν παῖδα τοῦ Μανουῆλ, ὑπὲρ οὗ
καὶ ἀποθανεῖσθαι αὐτούς. τέλος δὲ ὁ μὲν Σικελός, εἰ καὶ
ἐπέγνω, φασί, τὸ ἀληθές, ὅμως πεισιμονήν ἰδίαν ἔχων καὶ
10 τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ἐφιέμενος, οἱ δὲ ἐθνικοὶ
Ἀλεξίου βασιλέως εἰδῶλον πρὸ τῆς φαντασίας φέροντες (τὸν
γὰρ δηλωθέντα παῖδα ἢ Σικελία ἔχει ἀπελεγχθέντα θρέμμα
εἶναι ἀγροῦ) καὶ ἐγκαταστῆσαι τὴν φαντασίαν εἰς βασιλέα
τοῖς μεγαλοπολίταις φρουαττόμενοι, κινουῦνται καθ' ἡμῶν θάρ-
15 σει πολλῶ, καὶ ταῦτα κωλύμης οὔτι μάλα μὴ σταθερᾶς, ὡς
ἔξῃν, ἀναφαινομένης ἐκ τῶν κρειτόνων συμβούλων, τοῦ τε
ἱεράρχου φασί τοῦ κατὰ Σικελίαν Πανόρμου καὶ τοῦ τῆς
ἐκεῖσε Μεσσηνίας, καὶ ἑτέρων, ὅσοι τὸ δέον συνεώρων, ἀγχι-
νοίας τε στάθμη ἀπορθεῦντες ἑαυτοὺς εἰς προόρουσιν τοῦ μὴ
20 ἂν ἐξεῖναι τὸν Σικελὸν κόμητα εἰς κοσμικὸν ἐγγραφήσεσθαι
βασιλέα, ὃς ποτε τῇ Κωνσταντινουπόλει δοῦξ ὑπέκειτο, καὶ
τὸ μηδὲ εὖ ἔχειν λόγου τὴν τῆς μάχης πρόφασιν. τί γάρ,
εἴπερ ὁ τὴν Κωνσταντινούπολιν διέπων ἐξαμαρτάνοι φονεύον

15. μὴ] δὴ?

mentis se ad fidem obstrinxerant Manuēli et heredi eius Alexio. ductus igitur est etiam ad regem Siculorum subditicius ille imperator. ac redarguebant quidem Alexius Comnenus, qui Siculum irraverat, et ii, qui eum sequebantur, puerum istum agrestem; sed qui e gentibus erant, perbene et certo nosse se affirmabant, filium illum Manuelis esse, pro quo etiam mortem oppetituri essent. postremo Siculus, etiamsi perspexerat, ut ferunt, verum, tamen suam sibi propriam fidem habens, et solii Cpolitani cupiditate incensus, provinciales autem imperatoris Alexii quasi spectrum animo secuti (puerum enim, de quo diximus, Sicilia tenet originis rusticae convictum) spectrumque id civitati Cpolitanae pro imperatore obtrudere gestientes, bellum adversus nos magna alacritate movent, et quidem minime ita acriter, ut licebat, rem impediētibz primariis auctoribus, pontifice Romano et praesule Panormitarum, Messaniorum, aliis, qui verum viderent, atque mente ad normam rationis directa intelligerent, comitem Siculum, qui quondam dux fuisset Cpoli subiectus, non debere ad imperium promoveri universum, ac ne iustam quidem esse, quae praetenderetur, causam belli. quid enim? si is, qui Cpolim admini-

ἢ τυραννῶν, δίκας ἂν διδοίη τῷ παρεγγράπτῳ ὀγγί τῷ ἐν Σικελοῖς; εἰ μὴ ἄρα πᾶσα βασιλεία, πταιούσά τι κατὰ βίον, εὐθύνεσθαι κινδυνευτέα πρὸς τοῦ ὄρεσμένου, ὡς εἰ καὶ παιδαγωγεῖτο ἢ ἔδουπόζετο.

Καὶ ὁμοῦ τοῦ Κομνηνοῦ Ἀλεξίου ἀπισχυρισσαμένου τῆν⁵ Κωνσταντινούπολιν παραδοῦναι ῥᾶον τῷ ἔγγι Σικελίας, ὡς εἰ καὶ ἐν χεροῖν αὐτὴν ἔσφιγγεν ὁ ἀπάλαμνος, γίνεται κίνησις πολυεθνῆς ἐπιλεγομένη τῷ Σικελῷ καὶ αὐτὸν προγράφουσα κεφαλαιωτήν, καὶ ἐκκενοῦνται θησαυροὶ τῷ μηδὲ μεγάλας οὕτω τι τὰς προσόδους ἔχοντι. καὶ τῇ μὲν θαλάσῃ ἐπίστευσε¹⁰ νῆας μακρὰς ἑτεροίας τε καὶ ἱππαγωγούς ὑπὲρ τὰς διακοσίας, τῆς δὲ γῆς κατεκρόαιεν ἱππικὸν ἐπίλεκτον, οὐ μόνον
283 ἔξ ὧν συνεκροταίτο αὐτός, ἀλλὰ καὶ ἄλλο παντοδαπὸν συμμαχικόν. καὶ λέγεται ὡς ἑκατὸν ποθεν λόγου χάριν ἐπιρρεόντων εἰς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸν ἑτέρωθεν πλειόνων ἢ καὶ το¹⁵ σούτων ἢ καὶ εἰς ἔλαττον ὑποβιβαζομένων, βραχεῖς τινὰς ἐκείθεν ἀποκρίνων τοὺς λοιποὺς ἐξηθέρριξε. καὶ ἦσαν οὕτως αὐτῷ οἱ ἱππῶται οἷοι ἀλαζονεύεσθαι κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς φύσιν τρηκοσίων ἀνδρῶν ἑναστος ἅντα κατὰ πόλεμον στήσθαι, οὐδὲν ἀπεικόντες οὐδ' αὐτοὶ τοῦ Κομνηνοῦ, ὃς μόπος²⁰ ἔδοξαζε τὴν τσοαύτην βασιλείαν ταχὺ καταλήψεσθαι, βραχὺ κατ' αὐτῆς παρακαλίπασας τὸν Ἴππον, καὶ κατακτήσεσθαι αὐτὴν χειρισάμενος ὡσεὶ καὶ στρουθοῦ φωλεόν, λόγῳ μὲν τῷ

19. ἀν τὰ Τ

strat, caede vel violentia peccaverit, poenasne dabit fraude prolecto regi Siculo? scilicet, nisi forte omne imperium, si iacturam fecerit morte regis, suscipiendum est cuicumque placuerit, quasi paedagogο et domino egeat.

Sed tamen Alexio Comneno adseverante, facile se Cpolim traditurum regi Siculorum, quasi manibus eam torqueret nequam iste, ingentes ex variis gentibus copiae Siculo parantur, quem sibi summum ducem adoptant, exhauriturque aerarium eius, quod redditus non ita magnos habebat. ac mari quidem naves longas tum alias tum equis repletas commisit plus duceatas, terram autem terebat equitata praestabili, non solum ab ipso conscripto, sed etiam alieno auxiliari vario. ferunt autem, quum centum, ut hoc utar, alicunde advenissent auxilium laturi, aut aliunde plures vel totidem vel denique pauciores, admodum paucos ex iis delectos, ceteros reiectos esse. erantque tam generosi equites, ut gloriarentur, pro virtute sua se singulos adversus trecentos bello dimicaturus esse, nihil illi dissimiles Comneni, qui sibi videbatur tantum solus imperium, aliquantisper equo ad urbem advectus, expugnaturus esse et tanquam passeris latibulum in pote-

Σικελῶ, ὃν καὶ γνησίως ἀδθέντην πεγραφέμετο, ψυχῇ δὲ ἐαν-
 τῷ. ἐνθάλλετο γάρ (οὐκ οἶδαμεν ὅπως), καθὰ καὶ προεξεῖ-
 μεθα, ἅμα τε ἐκφυίεσθαί που, καὶ πάντας εὐθύς τοὺς Ῥω-
 μαίων ὀφθαλμοὺς εἰς αὐτὸν ὡς ἥλιον ἐπιστρέφεσθαι καὶ αὐ-
 5 τοῦ μόνου γίνεσθαι.

Ἐξέτριψεν οὖν ἡ Λατίνη γῆ πλῆθος οὕτω πολὺ στρατιᾶς,
 ἀφ' ἱκανοῦ ἡμᾶς ἐμφοβοῦν. καὶ γίνονται πάντες τῆς Ἰλλυ-
 ρίων ἠπειρώτιδος, ἣ τερματίζει τὰ Ῥωμαίων εἰς τὸν Ἀδριαν
 κόλπον· καὶ περισχόντες τὴν τῶν ἐκείσε μητρόπολιν, τὸ
 10 Ἀυρράχιον, ἀπονητὶ ἀποχειροῦνται καὶ ὡς εἰπεῖν αὐτοβοεῖ,
 κατὰ μὲν τὸν Ἀνδρόνικον φάσαι προδεδομένην ὑπ' ἄλλων εἰς
 τὸ πᾶν (οὕτω γὰρ ἐκεῖνος ἐθεράπευε τὰ κατ' αὐτὸν, οὐχ
 ἐαντῷ ἀλλ' ἐτέροις ἐπιγράφων ἃ ἐδυστύχει δι' αὐτὸν ἡ Ῥω-
 μαῖς γῆ), πρὸς δὲ ἀλήθειαν ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου πρόδοτον. καὶ
 15 γὰρ τοι πρὸ βραχέων χρόνου Ῥωμαῖον τινα στείλας, ὃν ὁ
 καλὸς Ἰστρος φαύλην ἀπόρροϊαν ἐναπερευξάμενος εἰς Κων-
 σταντινούπολιν γαμβρὸν ἐκείνη ἐφυλάξατο ἐν τοῖς τότε και-
 ροῖς, τοὺς ἐν τῷ Ἀυρραχίῳ ἀνθοῦντας ἐμάρανε πλούτου
 ἔρωτι, ὁποῖος ἐκεῖνος, πλουτῶν ἀντικρυς τὰ τοιαῦτα, μὴ κο-
 20 ρεννύμενος. κἀντεῦθεν ἡ πόλις κακυνθεῖσα καὶ μὴ πάνν γεν-
 ναίως ἀντισχοῦσα εἶλω, καὶ μαλακῶς ἔπαθεν ἐμπρησμοῖς τε
 καὶ λοιποῖς κακοῖς, ὅποσα φιλεῖ ἀνδρίζεσθαι πόλεμος οὐ στη-

statem, ut simulabat quidem, Siculi, quem sane principem sibi ferebat, sed revera suam ipsius, redactus esse. etenim nescio, quomodo factum sit, ut opinaretur, quemadmodum supra exposuimus, simulatque apparuisset, omnium statim oculos Romanorum in semet ut solem conversum iri et sibi soli inhaesuros esse.

Emisit igitur terra Latina tantam militum multitudinem, quae satis nos terrefaceret. congregati omnes in Illyriorum agros, quibus imperium Romanum ad sinum Adriaticum terminatur, obsident eius regiones urbem Dyrrhachium, ac facili opera et sub manum, ut ita dicam, expugnant, proditam, ut Andronicus quidem dicebat, ab aliis omnino (solebat enim ita ille res suas constituere, ut non sibi, sed aliis attribueret, si quid detrimenti per eum cepisset terra Romana), sed revera ab ipso proditam. etenim paulo ante misso Dyrrhachium Romano quodam, quod tetrum eiectamentum Cpolim delatum pulcher iste Ister generum Andronico ad illud tempus asservarat, exhauserat subinde opulentiores incolae habendi cupiditate, qua erat, quantumvis iato modo ditescens, insatiabili. unde depravata nec admodum generosae renisa civitas ea capta, et muliebriter incendiis ceterisque malis passa est, quae bello infligi solent, quod non cessaturum, sed progressurum et reliquos deinceps terrore percussurum erat. ita igitur

σόμενος ἀλλὰ προβησόμενος καὶ ἐκατήσων φόβῳ τοὺς ἐφ-
 ξῆς. οὕτω δὲ ἐαλωκυῖα ἢ τοιαύτη πόλις ἐθρόσσε μὲν εἰς
 πολὺν καὶ ἡμᾶς καὶ ὅσοι δὲ ἄλλοι το εὐεπιχείρητον τοῦ ἐκεί
 δυσπραγῆματος ἔμαθον· οὐδὲ ἐλύπει καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ στρα-
 τηγοῦ Ἰωάννου τοῦ Βρανῆ κατὰσχεσις, ὅς οὐ πολὺν περιει-⁵
 μενος στρατόν, καὶ ὅμως εἰς φυλακὴν τοῦ φρουρίου παραβυ-
 σθεὶς φόβῳ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου, μὴ καὶ προδότης ἐπι-
 κληθεὶς καὶ εἰς χεῖρας ἐκείνῳ πεσὼν ὑπαχθεῖν τοῦ ζῆν, πα-
 ρήχθη τῇ τῆς πόλεως ἀλώσει εἰς Σικελίαν αἰχμάλωτος.

Καὶ ἐξεφόβει μὲν οὕτω τοὺς πέριξ μέχρι καὶ ἐς Θεσ-¹⁰
 σαλονικὴν τὸ οὕτω ταχὺ τῆς ἀλώσεως ἐκείνης, καὶ ὅτι, κα-
 θὰ τις ἂν εἶποι τὸ τάχος τοῦ κακοῦ ἐνδεικνύμενος, πατέρῳ
 μὲν τοῖν ποδοῖν ἕκαστος τῶν πολεμίων ἐπέβη τῆς Ἰλλυριῶν
 γῆς, θυτέρῳ δὲ κατενεπήθησε τῆς ἐχυρωτάτης ἐκείνης πόλεως.
 ὅτι δὲ καὶ τὰ ἐκεῖθεν ἕως καὶ ἐς τὴν καθ' ἡμᾶς Μακεδони-¹⁵
 κὴν οὐδὲν αὐτοῖς ὁδοῦ προσέστη σκῶλον εἰς ἐμπόδιον, ἀλλὰ
 τοῦτο τὰς ἀπάντων ψυχὰς ἐτοιμοὺς ἔστησε τῶν κατ' αὐτὰς
 ἀπαλλάττεσθαι σωμάτων, οἷς ἐταράχθησαν. οὐκ ἔστι γὰρ ὅπου
 συνηγετό τι δεῖμα ἐκείνοις, οὐ μέγα, οὐ μικρόν, οὐ μέσον·
 ἀλλ' ὡς διὰ λείων πεδίων ποταμὸς πλήθων, ἐκεῖνος ὁ πεζὸς²⁰
 κατέρρει στρατός, ἕως ἡμῖν συνέμιξεν ἄσχυλτος. ὁ δὲ γε
 ναυτικὸς τὴν οἰκίαν τραπόμενος ἔπλεε συνελευσόμενος ἐν
 καιρῷ μερίταις καὶ κορυφώσων ἡμῖν εἰς μέγα τὸ κακόν. καὶ

captum tale oppidum vehementer et nos afflixit et quicumque alii
 cognoverant, quam levi opera ea clades nobis illata esset: quos sol-
 licitabat etiam egregii ducis, Ioannis Branae, captivitas, qui haud ma-
 gna stipatus manu, et tamen in arcem coactus, ut defenderet eam,
 metu imperatoris Andronici, ne proditionis crimine in manus eius in-
 cideret et vita privaretur, urbe expugnata, captivus in Siciliam ab-
 ductus est.

Terrebat igitur gentes finitimas Thessalonicam usque tam praepro-
 pera urbis illius expugnatio, et quod unusquisque hostium, ut
 quis dixerit ad significandam mali velocitatem, altero pede in terra
 Illyrica constiterat, altero transsiluerat in urbem illam firmissimam;
 quodque ex illa inde regione usque in hanc nostram Macedoniam ne
 palus quidem illis impedimento erat itineris, sed ista res cunctorum
 animos paratos fecerat ad relinquenda corpora: adeo omnes pertur-
 bati erant. etenim nusquam illis terriculum se obtulit, nec ingens
 nec exiguum nec mediocre: sed, velut per planitiem fluvius tumidus,
 exercitus ille terrestris volvebatur, donec ad nos delatus est incolu-
 mis. copiae navales autem sua via proficiscebantur, ut iungerentur ad
 tempus sociis, et cumlarent miseriam nostram; appuleruntque diebus

νοτέρησε τοῦ πεζοῦ ἡμέρας τινάς, εἰς ἔνδειξιν οἰμαί τινα τῆς
 τε καθ' ἡμας οὐθνεσίας τῆς τε κατ' αὐτούς ἰσχύος, ταύτης μὲν
 ὡς, εἶπερ ὁμοῦ ἐπῆλθον ἡμῖν, οὐκ ἂν οὐδὲ γοῦν μίαν ἡμέ-
 5 τὴν ἀντέσχομεν, ἐκείνης δέ, ὅτι καὶ μόνον τὸ πεζὸν τοῦ στρα-
 5 τοῦ περικαθήμενον ἔχοντες οὕτως ἀρετιῶντες ἡμεν τῷ φαύλῳ
 στρατηγῷ ὡς μηδεμίαν ἐκδρομὴν τινα κατ' αὐτὸν γενέσθαι
 στρατιωτικὴν, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τῷ ῥηγι τοὺς ἐκείνου εἰς
 ἀδυσόμιον ἀκρονόμευτον καὶ οἶον μὴ παθεῖν κολόβωσιν.

Καὶ ὁ μὲν πεζὸς λαὸς περιεκάθισε καθ' ὧραν ἀρίστου
 10 τὴν καθ' ἡμᾶς πόλιν, Ἀθγούστου μηνὸς ἄγοντος ἕκτην ἡμέραν,
 καθ' ἣν ἡ ἐνδοξος κοίμησις τῆς πανάγνου θεομήτορος μνημο-
 νεύεται. καὶ τότε δὴ οὐκέτι φευκτὰ ἦν ἡμῖν, ἀλλ' οἱ ἀγγι-
 νούστεροι προεωρῶντο οἷα πείσονται, ὅπου γε οὐκουν ὀλίγοι
 καὶ πρὸ τούτων συνεώρων τὸ μέλλον, πολλαχόθεν αὐτὸ τεκ-
 15 μαιρόμενοι. ἡμεῖς γοῦν φθάσαντες τὴν τῶν πολεμίῳν ἔφοδον,
 τοὺς ὅσοι μεθ' ἡμῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν τέκνα
 ἐξεστειλάμεν εἰς τοὺς ἑαυτῶν, οὐ μόνον ὁδοπόριον ἐνδαψιλευ-
 σάμενοι ἀλλὰ τι καὶ τῶν ἐς χάριν βαθυτέρας γνώμης, ὡς
 αὐτοὶ θανάτῳ ἀπολούμενοι. καὶ τῶν ἐν Θεσσαλονικῆ δέ τι-
 20 νας, οἷς οὐδὲν ἦν ἔργου ἀλλ' ἢ μόνον φόβος, βουλὴν αἰτή-
 σαντας οὐκ ἐκρυψάμεθα ὃ δευλιᾶν ἡμῖν ἐπῆλθε, καὶ παρωρ-
 μήσαμεν φυλάξασθαι, καὶ ἐφυλάχθησαν. καὶ ἦν μὲν τὸ
 πρῶγμα καὶ ἡμῖν ἐφετὸν οἷα ἐθελοψυχοῦσιν, ἐπεσχέθημεν δὲ

aliquot post terrestrem exercitum, quod documento esset nostrae in-
 firmitatis, illorum potentiae, huius quidem, quod, si simul nos inva-
 sissent, ne unum quidem diem restitissemus, illius autem, quod a
 solo exercitu terrestri obsessi ita generosi eramus cum malo isto du-
 ce, ut, nulla adversus illos eruptione facta, regi asservarentur milites,
 centuriis integris nec ulla clade afflictis.

Exercitus terrestris igitur sub prandium urbem nostram obsedit,
 mensis Augusti die sexto, quo die memoria venerabilis assumptionis
 sanctissimae deiparae celebratur. ac tum quidem non iam effugere
 poteramus, praevidebantque intelligentiores, quae passuri essent,
 quum haud pauci profecto iam ante futura praesensissent, multis dn-
 cti indiciiis. nos certe ante adventum hostium adolescentes, qui Cpoli
 oriundi nobiscum erant, ad suos ablegavimus, non solum viatico eos
 benigne prosecuti, sed etiam largiti nonnihil pro animi sententia re-
 conditiore, tanquam ipsi mox vita defuncturi. ac Thessalonicensium
 quoque nonnullos, quibus nihil negotii praeter metum erat, consi-
 lium rogati non celavimus; quae nos formido incessisset, sed cohor-
 tati sumus, ut salutis suae consulerent: ac consuluerunt sane. erat-
 que idem nobis quoque optabile ut vivendi cupidis, sed prohibeba-

δυοῖν ἕνεκεν, ὡς δοκεῖν· οὔτε γὰρ ὁ στρατηγὸς προειδυμένη
 σωθῆναι ἡμᾶς δι' αἰτίαν ἦν ὡς θυμοσόφῳ ἐκείνῳ εἰδέναι μί-
 νῳ κεχάρισται· ὁ λαὸς δὲ τοῦ θεοῦ ὁ ἐνταῦθα μὴ ἂν ὑπο-
 λιπέσθαι εἰπών, εἰ καὶ ἡμεῖς ἐπιδράμωμεν φυγαδίαί, ἔκλεισεν
 ἡμῖν οὕτω τὰς πύλας τοῦ σωθῆναι βούλεσθαι. καὶ τοῦτο⁵
 281 μὲν τὸ φαινόμενον· ἃ δὲ ὁ θεὸς ἐνταῦθα ᾔθελεν, ἕτερα ἦν,
 ἐν μὲν τὸ παιδεύσειν ἡμᾶς ἀνθ' ὧν αὐτῷ προσεκρούομεν,
 δευτέρον δὲ τὸ φιλανθρωπεύσασθαι εἰς τὰς τοῦ Ἀνδρονίκου
 χειρας βαλεῖν ἡμᾶς. ἐφάνη γὰρ ὡς, εἶγε τῆς πόλεως ταύτης
 εἰς ὅσον βραχὺ τι προεποδίσασμεν, οὐκ ἂν ἐζήσαμεν, ἀλλ' ὁ¹⁰
 τῆς ὀργῆς αὐτοῦ τρυγίας ἐπαηρευχθῆ ἂν εἰς ἡμᾶς. εἰ δέ τι
 καὶ τρίτον ἦν θεοῦ ἐνταῦθα σκέμμα, τὸ ἡμᾶς παραμεινάντας
 πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς ἀποβῆναι τοῖς περισσεωσμένοις ἀδελφοῖς,
 ἐδιδάχθησαν οἱ πεπειραμένοι σὺν θεῷ. καὶ ἦν ἡμῖν τοῦτι
 τὸ παράμικρον οὐ κατ' ἐκεῖνο τὸ παλαιότερον, ὅτι νῆες μὲν¹⁵
 ἀποστατικαὶ Λατινικαὶ τινες ἐφ' ἡμᾶς ἐκ Βυζαντίου ἀρχέ-
 κακοὶ ἐπλωΐσαντο, κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ αὐταὶ συμπε-
 πνευκυδαί, ἡμεῖς δὲ παρεμένομεν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν καὶ πρό-
 βαν ἐνέφαινε τῶν ἄρτι, δοκιμάζουσαν οἷα οἱ Λατῖνοι ἐπαγω-
 νίσονται ἡμῶν καθιππιάσασθαι, καὶ φόβον εἶχεν οὐ πολὺν·²⁰
 τὰ δὲ νῦν οἴμοι ὡς ἡμῖν ἀπέβαινε ὑπερλίαν καὶ ἐναγώνια
 καὶ φοβερά.

14. περιπειράμενοι T

mur duabus de causis, ut videtur. etenim nec dux servari nos
 voluit propter causam, quam ipsi ut viro sapienti cognovisse conti-
 git, et plebs ecclesiae urbana, remansuram se negando, si nos abisse-
 mus profugi, fores nobis praeclosit, ne fuga salutem quaereremus.
 atque hoc quidem in conspectu erat. sed quae deus tunc agebat, alia
 erant: qui partim castigare nos vellet pro iis, quibus a nobis offen-
 sus esset, partim commiserari, ne in manus Andronici committeremur.
 manifestum est enim, si ex hac urbe parumper processissemus, non
 iam nos victuros fuisse, sed vetus illius in nos erupisset odium.
 enimvero, si tertium quoddam deo tum consilium facta, salutem no-
 stram haud insalubrem fuisse conservatis fratribus, cognoverunt,
 qui cum gratia divina tentati sunt. nec nobis accidit haec man-
 sio ut olim, quum naves Latinae aliquot seditiosae iniuria nos laces-
 serent, adversus Andronicum quoque conspiratione facta, nosque re-
 manendum nobis esse putaremus. sed fuit illud nobis specimen eo-
 rum, quae modo evenerunt, quo appareret, quantas Latini nobis pu-
 gnas turbasque paraturi essent, nec vero magnum incussit terrorem;
 praesentia autem quam nobis nimio plus calamitosa et terribilia ex-
 stiterunt!

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐν παρεκδρομῇ τινὶ λόγῳ γεγράφαται, τὴν δὲ πόλιν συνέχευεν ὡς οἶον ἐν ἀγκάλαις ὃ τε καθ' ἑππους ὃ τε κατὰ τὰς νῆας στρατός, καὶ ἡ τοῦ στρατηγοῦ ἀβελτηρία ἐνταῦθα μάλιστα διεφαίνεται, μηδὲ τὰ πρῶην ἀδηλος οὖσα, ὡς ἡ συγγράφη ἐν ὀλιγίστῳ διαδειξεται. τὰ πρῶτα μὲν γὰρ, τῶν πολεμίων οὐ μακρὰν ὄντων, βιασάμενοί τινες τῶν στρατιωτῶν ἀνδρίσασθαι (ὃ γὰρ τοι στρατηγὸς δεινὸς ἦν κοιμᾶσθαι) ἀφώρμησαν, καὶ συνέσχον ἓνα τινά· ὃν καὶ λαμπρῶς περιδύσαντες τὰ στρατιωτικά, οὐκ ἐκ τῶν ἐκείνου 10 (ψιλὸς γὰρ ἦν) ἀλλ' ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς, ἐπόμπειόν τε διὰ μέσης τῆς πόλεως καὶ ὡς μέγαν τινά ἐλόντες ἐκύδαινον. καὶ γραφὴ εὐθύς τοῦ καὶ στρατηγοῦ καὶ δουκὸς εἰς τὸν βασιλέα, ὡς εὐτυχῶς ἡμῖν τὰ εἰς μάχην φέρεται. ἡμέρα μετὰ ταύτην δευτέρα, καὶ μετεξέταροι στέλλονται, καὶ αἰροῦσιν οὐκέτι 15 οὐδ' ἄνθρωπον, ἀλλὰ δύο ἰπάρια δυστυχῆ καὶ σκίσιμα στρατιώτου κεφαλῆς· ὃ γὰρ τοῦτο ἔχων διεκπέφευγε, προηκάμενος οἶον εἰς λύτρον αὐτὸ τοῖς ἐπιδιώκουσιν. καὶ αὐτίκα θρίαμβοι πάλιν ἐν τῇ πόλει, καὶ τὰ αἰχμάλωτα ἰππαρίδια περιεβλέποντο, ὅλα μέγα ὃν ὅτι περ αὐτὰ εἶλον, καὶ τὸ σκιά- 20 διον ἐπὶ σημαίας ἤρετο καθά τι κορυφαῖον σκύλευμα. καὶ γράμμα πάλιν τοῦ δυσσαριστέως παρὰ τὸν βασιλέα, ὡς εὐτυχούμεν τὰ κατὰ πόλεμον. ὡς δὲ ἐκεῖθεν ἐρεθισθέντες οἱ

13. ἡμέρα — δευτέρα T 19. μέγαν T 21. περὶ T

Sed haec quidem quasi degrediente oratione scripta sunt. urbem interim tanquam amplexu tenebant terrestres et navales copiae, ducisque ignavia insanabilis tum praecipue elucebat, quamquam nec prius latuerat, ut narratio nostra iam declarabit. primum enim, quum haud longe hostes abessent, milites nonnulli impetrarunt, ut pugnarent (dux enim ipse eximius erat ad dormiendum), et urbe egressi comprehenderunt aliquem ex hostibus quem splendide armis, non ipsius (quippe nudus erat), sed suis ornatum per mediam urbem ducabant et tanquam captivum illustrem ostentabant gloriosius. hinc statim ducis ad imperatorem literae, bene nobis bellum procedere. illuxerat dies post illum secundus, quum nonnulli mitterentur caperentque non iam hominem, sed duos miseros equulos et galeam militis: quam qui gesserat, ipse efluxerat, galea tanquam pretio libertatis persequentibus projecta. illico rursus triumphi per urbem aguntur, spectanturque capti equuli, tanquam magnum quid esset, quod eos cepissemus, atque supra signum militare galea extollitur velut spolia opima. ac literae rursus principis miserabilis ad imperatorem dantur, prospere res adversus hostes geri. sed quum inde irritatae terrestres hostium copiae vesparum instar in nos involarent (prius

κατὰ γῆν πολέμιοι, καθὰ καὶ τινες σφῆκες, ταχὺ καθ' ἡμῶν ἐπιτερούσαντο (τὰ γὰρ πρὸ τούτων ἀνεβάλλοντο, παραδοκοῦντες τὸ ναυτικὸν κατὰ τι σύνθημα) καὶ τὴν πόλιν ἐκ τῶν δυσμό-
 θεν μεγάλων πυλῶν ἕως καὶ ἐς ὄλην τὴν ἀκρόπολιν ἀκρου-
 κτεῖ ἐπιδραμόντες ἐκυκλώσαντο, γίνεται τις ἐκεῖ ἐκδρομὴ δύο 5
 μὲν Λατίνων ἰππέων ἐκ τοῦ τῶν Πρεβεντζούνων ἔθρου, ὃ
 δὴ πολὺ καὶ τεθαρρημένον τῷ Σικελικῷ στρατῷ παρείπετο,
 πλειόνων δὲ ἐν τῶν ἡμεδαπῶν· ὑπὲρ τοὺς δέκα γάρ. καὶ
 πίπτει μὲν οὐδεὶς, ἐναγώνιοι δὲ οἱ Λατῖνοι διεκφεύγουσι τὸ
 πεσεῖν. καὶ πάλιν ἀναφορὰ εἰς τὸν βασιλέα τρίτη, ὡς τῆ 10
 βασιλικῆ εὐχῆ τε καὶ εὐτυχίᾳ νενικήκαμεν καὶ τὸν τρίτον
 πόλεμον, οὐκ οἶδα τίνων περιγενομένοι. καὶ ἤθελε μὲν ὁ
 στρατηγὸς τὰς τρεῖς ταύτας αὐτοῦ νίκας ἐνὶ ἐπιστολίῳ περι-
 λαβεῖν, φειδοῖ δαπάνης καὶ δρομικῶν ἵππων· ἐγκρατῆς γὰρ
 ἦν χειρῶν ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος. ἀλλὰ προεκαλεῖτο τὸν καλ- 15
 λίνικον εἰς τὸ δαπανῆσαι τὸ ἔθελειν κατὰ τοῦ βασιλέως γε-
 λᾶν, καὶ ἦγεν αὐτῷ πρὸς ἀνάγκης τὸ πρᾶγμα. ἐκεῖνός τε
 γὰρ ἐμίσει τοῦτον, καθὰ καὶ τοὺς λοιποὺς ὅσοις τὸ γένος
 ἔλαμπε· καὶ αὐτὸς δὲ ἀντέστρεφε τὸ μῖσος πρὸς αὐτὸν οὐ
 μακρὰν τοῦ ἀνάλογον. ὅς γε καὶ ἀνεφθέγγετο δεδιέναι καθ' 20
 ἐκάστην μῆροτέ τις αὐτῷ ἐκ μεγαλοπόλεως ἐπιπετασθεῖη ἔξο-
 ρύξων τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ποτε καὶ τοιαῦδε ἔφη φῶναι
 μητρός, κακολογήσας θυμῷ τὴν τιμίαν ἐκείνην, ἐὰν εἰς Κων-
 σταντινούπολιν ἀναστραφεῖη. ὅθεν καὶ διεδήλου ὡς ἄλλην

11. πρῶτον T

enim cessaverant, opperientes classis ex composito adventum), et urbem a magna porta septentrionali ultra arcem usque nullo misso praecone adortae oppugnarent, fit ibi concursus duorum equitum Latinorum e Brabantinorum gente, qui frequentes et audaces in exercitu Siculo erant, cum manu longe maiore nostrorum militum: erant hi enim plus decem. verum nemo cecidit, sed pugnando Latini mortem effugiunt. rursus nuntius ad imperatorem tertius mittitur, imperatoris auspicio et fortuna primo etiam proelio nos vicisse, nescio quibus hostibus superiores factos. ac comprehensurus erat dux noster tres suas victorias epistola singulari, quo pecuniae et veredis parceret: temperabat enim revera manibus iste homo: sed incitabat ad impensas pulcrum istum victorem, et quasi necessitate cogebat, irridendi imperatoris cupido. namque oderat eum imperator, sicut reliquos quotquot genere illustri erant; nec admodum modus discrepabat, quo ille odium rependebat, dicere solitus, timere se quoditiae, ne quis Cpoli advolaret, qui oculos sibi effoderet; quia etiam iuratus quondam, illa se matre natum, venerandae convicians deiparae,

τινὰ τραπέσθαι αἰρήσεται, καὶ μείζονος κακοῦ ἀνθελέσθαι τι βραχύτερον, καὶ τοῦ ζῆν ἐξ ὀφθαλμῶν προθέσθαι ὃ ἂν τις εἴποι κακόν.

Οὐκοῦν καὶ μεθώδετε τὸ τοιοῦτον, καὶ οὐ βαθεία ψυχῆ
 5 μερικῶν τὰ κατὰ πόλιν ἀνέπειθε τὸν Ἀνδρόνικον εὐ μάλα
 τεχνικῶς ὡς εὖ ἔχουσι τὰ κατ' ἡμᾶς, καὶ ὡς περιπεποίηται
 ἢ πόλις ἄριστα καὶ οὐδὲν αὐτῇ τῶν δεόντων ἐνδεί, οὐ πύρ-
 γων ἀσφάλεια, οὐ πετροβόλοι μηχαναί, οὐ τειχῶν ἐπιποιήσις,
 οὐ περιτειχίσματος ἐρυμνότης, οὐ πλῆθος καὶ κάλλος ἀρμά-
 10 των, οὐκ ἄλλο οὐδὲν, ψευδῆ μὲν γράφων πρὸς τὸ ἑαυτῶ μόν-
 ων συνοῖσον καὶ ἀνεξέλεγκτα, ὅτι μηδὲ ἦν τις ὁ εἶτε εἰδὼς
 ἅπερ ἔγραφεν εἶτε λαλῶν εἶτε λαλεῖν τολμῶν, πείθων δὲ ἐκε-
 νον οὐκ εὐτυχῶς ἡμῖν. πεπραγμάτεντο γὰρ θάρρος ἐμβαλεῖν τῷ
 βασιλεῖ περὶ ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν τι κακόν ποθεν πάθοιμεν, ἵνα
 15 κεφαλὴ μόνος αὐτοῦ ἐφίσταίτο τοῖς ὄδε, καὶ μὴ τινι ἑτέρῳ
 ἐπιτραπεῖ τὰ τῆδε, οἷον περισώσασθαι ταῦτα, καὶ οὕτω τῆς
 ἀρχῆς αὐτόν ποτε παραλυθῆναι καὶ εἰς χεῖρας τῷ Ἀνδρόνικῳ
 περιτυχεῖν, ὅφ' ὧν καὶ πάλαι ἂν συνετριβῆ, εἰ μὴ ὁ σεβα-
 στοκράτωρ Μανουὴλ ἀγαθὰ λαλῶν καὶ μέσος πίπτων γυναι-
 20 κείου λόγῳ αὐτόν περιεσώζετο, οὐ πρὸς γαλήνην ἡμῖν ἀλλ'
 ὡς εἰς τυφῶνα τὸ πᾶν κυκήσοντα. καὶ ἐς τοσοῦτον περιῆλθε 285
 πανούργως τὸν βασιλέα ταῖς τοιούταις μεθόδοις ὁ δούξ οὐ-

7. αὐτῇ T

si Cpolim reveteretur: quo etiam significabat, alio potius se abitu-
 rum, et prae calamitate maiori praeoptaturum minorem, et malle se,
 quam oculis privatum vivere, malo quocunque affligi.

Itaque talia ille secum agitans, nec admodum curae sibi habens
 salutem urbis, persuadebat callide Andronico, bene res nostras ha-
 bere et urbem optime instructam esse, nec deesse quidquam neces-
 sarium, non turrium firmitatem aut ballistas, non murorum moenium-
 que munimenta, non currus frequentes praestantesque, nec ullam rem
 aliam: quae mendacia quidem erant, ad ipsius solum commodum
 conficta, nec tamen confutari poterant, quia nemo erat, qui aut nos-
 set ea, quae ille scribebat, aut loqueretur aut auderet loqui, sed
 credibilia omnia ista erant imperatori, haud profecto nobis feliciter.
 hoc enim dux noster agebat, ut imperatori bonum de nobis animum
 faceret, tanquam nihil undecunque afflictis, quo solus rerum caput
 esset, neve civitas nostra committeretur alii, qui servare eam posset,
 ipse loco motus in manus Andronici incideret, quibus iam pridem
 contritus fuisset, nisi Manuel Sebastocrator placando et interveniendo
 mulierulae causa illum servasset, haud consulens tranquillitati no-
 strae, sed tempestatem excitans cuncta turbaturam. atque ita calli-

τος, ὡς καὶ εὐχαριστίαν αὐτῷ γραφῆναι πρὸς τοῦ ἀμειλίχτου καὶ μὴ εἰδότος, οἶμαι, ὅπερ ἔστι χάρις. διὸ καὶ τῇ εὐχαριστίᾳ ὑπεσμούχετό τις καυτήρ. ἤνυχτο γὰρ ἡ βασιλικὴ γραφὴ ἐχόμενα τῆς χάριτος οὕτως “γένοιτο δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἐξῆς τὴν τοιαύτην εὐχαριστίαν φυλάττεσθαι σοι,” αἰνιττομένη ὡς μικρὸν ὄσον, καὶ οὐ παραμενεῖ. ὃ καὶ γέγονεν· ἐάλωσαν γὰρ δι’ αὐτὸν ὡς ἐπὶ θανάτῳ ἐκεῖ καὶ ἡ τούτου μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφός, οὐδὲν αὐτοὶ ἀμαρτόντες.

Καὶ τοῦτο μὲν μετ’ οὐ πολὺ εἰς ἐκείνους· αὐτὸς δὲ τέως ἰσχύων κατὰ τῆς ἡμῶν ἀπωλείας, καὶ διὰ τοῦτο ἐνοικί-10 ρώσας τῇ τοῦ βασιλέως ψυχῇ ὡς αὐταρκεῖ οὗτος τὰ ὑπὲρ πῆς πόλεως, ἰσχυσε πείσασαι τὰ εἰς ἡμῶν ὄλεθρον. ἔστειλε μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς προμηθικώτερον στρατιᾶν ἐπὶ ἀμύνη τῶν κατ’ ἡμᾶς, πεποιθῶς δὲ οἷς ἐκ τοῦ Δαυὶδ ἀπεπλανᾶτο, παρηγγύησατο μήτε εἰς τὴν πόλιν αὐτοὺς καταδύσσεσθαι μήτε μὴν τοῖς 15 πολεμίοις ὁμῶσε χωρῆσαι γενομένους ἐν χορῆ μάχης, ὡς ἐντεῦθεν ἡμᾶς μὲν, μὴ εἰδότας ἐπικουρίαν ἐκ τῶν ἐσταλμένων, παραδοκεῖν καὶ ἐκκρέμασθαι τῆς εἰς ἐκείνους ἐλπίδος, αὐτοὺς δὲ ἀναιμωστὶ ζῆν, ἀφοσιουμένους τῆν ἄλλως τὸ εἰς ἡμᾶς ἐπικουρικόν. ἦσαν δὲ συχνοὶ ἐκεῖνοι, ὁ τῶν ἀνατολικῶν μέγας 20 δομῶστικός Γίδος, ὁ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, ὁ Καμντζῆς Μανουήλ, ὁ Χοῦμνος καὶ ἕτεροι. ἐπέθρυσσε δὲ αὐτοὺς ἐς

19. ἀφοσιωμένους T

de imperatore artibus illis decepit dux noster, ut etiam gratiae illi literis agerentur ab implacabili illo et ignaro, opinor, quid esset gratia. unde sub gratia illa gliscebat scintilla quaedam. precabatur enim imperatoria epistola, quae ad gratiam illam pertinebant, his verbis “ac fiat, ut in posterum quoque ea tibi gratia servetur” significans, non diu fore, quum peritura esset. id quod sane evenit. capti enim et morti destinati sunt illius causa mater et frater eius, qui nihil ipsi commiserant.

Atque hoc quidem non multo post illis accidit: ipse autem ad perniciem nostram tunc validus et propterea in imperatoris animo confirmare conatus hanc opinionem, satis se tueri posse urbem, obtinebat, quae nobis exitio futura essent. misit enim imperator prudenter exercitum ad defendendam urbem nostram, sed confusus nuntia, quibus a Davide dicebatur, vetuit eos aut urbem intrare aut pugnam cum hoste committere, ita ut nos tum, haud sentientes ex illis auxilium, frustra praestolaremur ope eorum confisi, ipsi caede abstinere et placide viverent, inanem nobis et dicitur causa opem ferentes. erat autem eorum magnus numerus, Gidus, magnus domesticus orientis, Andronicus Palaeologus, Manuel Camytzes, Chumus,

παντελῶς ὕστερον καὶ ὁ τῷ βασιλεῖ πάνυ ἐγγύς, ὁ παρακοι-
μώμενος Νικηφόρος, ὃς γράμμα στείλας πρὸς τὸν δοῦκα Δα-
υὶδ ἔδρευτο τρόπον ἄλλον τὰ χεῖλη αὐτοῦ κατ' οὐρανὸν καὶ
τὴν γλῶσσαν ἀφῆκε διέρχεσθαι περὶ γῆν. ἔφατο γὰρ μήτε
5 τὸν οὐρανὸν ἀστροῖς ἐνευθηνεῖσθαι τοσοῦτοις μήτε τὴν γῆν
ἄμμω τοσσηδε πληθεῖν ὅσοος αὐτῷ στρατὸς ἐφάπεται, προσ-
επιλαλῶν καὶ ἐποδεδοικέναι μὴ ποτε οἱ Λατῖνοι ἐκπευθόμε-
νοι ὄσσην ἰσχὺν περιβέβληται φευξοῦνται, καὶ μενεῖ αὐτὸς κε-
νὸς τοιαύτης ἄγρας. ἔγραψεν αὐτὸς τοιαῦτα, καὶ ἡμεῖς ἐπι-
10 στεύσαμεν· τὸ γὰρ ἐπὶ σωτηρίᾳ βουλόμενον τῆς ψυχῆς ἔτοι-
μον ἦν πρὸς πειθῶ.

Καὶ οὕτω μὲν τὰ ἐκ τῶν βασιλικῶν ἀποστόλων ἐπεύ-
δοστο ἡμᾶς· τὸ δὲ πολέμιον ἐπελθὼν τό τε ξηραῖθεν καὶ τὸ
ἐκ θαλάσσης ἐξηρτύετο κατ' ἐπιστήμην εἰς μάχην. καὶ οἱ μὲν
15 ἐκ τῶν δυσμικῶν ἄλλα ἐποίουν καινά τινα κατὰ νόμους ἐλε-
πόλεων, αἷς διὰ τὸ ἐκ μεγέθους δυσμεταχειρίστον οὐδὲ ἐνέ-
λαμπέ τις ἐνέργεια· οἱ δὲ περὶ τὰ ἑψῶ (ἦσαν δὲ μάλιστα
ἐκεῖνοι τὸ ναυτικὸν πλῆθος) πρὸς τὸ συνηθέστερον ἔβλεπον,
καὶ συσκευασάμενοι μηχανὰς πετροβόλους, μικρομεγέθεις μὲν
20 πλείονας, ὡς ἐπιβουλεύειν δι' αὐτῶν τοῖς ἐκ τῶν τειχέων πο-
λεμοῦσιν ἡμεδαποῖς, δύο δὲ μείζονας, ὧν θάτερα σεισμοῦ
θυγάτηρ, τολμήσαντα φάναι, ἐντεινόμενοι δὲ καὶ τοὺς τὴν
εὐεπιβούλευτον τάφρον συρφετοῦ πλήσοντας καὶ τὸ περὶτε-

12. ψευδόντων T

alii., accessit ad hos admodum sero imperatori familiarissimus Nicephorus cubicularius, qui missis ad Davidem ducem litteris inepte labia ad coelum extulit, linguam in terram demissam habuit. dixit enim, nec coelum tot stellis distinctum esse, nec terram ita arena abundare, ut frequens se exercitus sequeretur, adiciens etiam, timere se, ne Latini, comperto, quantas copias adduceret, fugae se darent, ipse expers fieret tantae praedae. talia scribebat ille, et nos iis fidem habebamus. namque animi salutis cupidi proclives ad spem erant.

Ita igitur promissa nos eludebant legati imperatorii. hostilis exercitus autem et terra et mari ingruens perite instruebatur ad obsidionem. atque ii quidem, qui ad occidentem constituti erant, nova quaedam tentabant helepolium genere, quae tamen, propter magnitudinem inhabiliores, nullius usus erant; sed qui ad orientem constiterant (copiae navales maxime), usitata: magis agebant machinas, quibus saxa conicerent, plures minores, quibus exciperent nostros in muris pugnantias, maiores duas, quarum alteram audacius quis quassationis fidiam dixerit, adhibebant, atque utebantur enixe eorum opera, qui fossas occultas sulphure replere, et moenia concutere, op-

χος δὲ κατασεῖσαι δεινούς καὶ τῷ τείχει προσβαλεῖν καὶ διορύξαι αὐτὸ εἰς κατάπτωσιν, ἐγένοντο τῶν ἔργων εἰς ὅσον κραταιόν, καὶ ἀκάθεκτοι κατειργάζοντο. καὶ προέτρεχον αὐτοῖς πάντων συχνοὶ ἀκροβολισμοί. πρὸς δέϊλην γὰρ κατασχόντες τὰς ναῦς εἰς αὐρίον ἔωθεν μάχης κρατερώς ἐνήρ-⁵ξαντο. καὶ τὸ μὲν δυσμικὸν ἅπαν ἕως καὶ εἰς ὄλον τὸ κύκλω τῆς ἀκροπόλεως (κατὰ σχῆμα γὰρ τι δρεπάνου ἐκ θαλάσσης ἕως καὶ τῶν ἐκεῖσε πυλῶν περιήγεται πυργηροῦν) οὐχ οὕτω πράγματα ἡμῖν παρεῖχεν οὔτε τραύματα ἐνέτριβε, τὸ δὲ ἐξ ἀνατολῆς ἐδηριοῦτο. ἦν δὲ μάχης ἐλεύθερον τὸ παράλιον¹⁰ ὄλον, τὸ μὲν ὅτι ψιλὰ θαλασσίον ὕδατος ἦν τὰ πρὸς τῷ τείχει διὰ τὸν καιρὸν θερινὸν ὄντα καὶ μὴ πληθύνοντα τὴν θύλασσαν μέχρι καὶ ἐς αὐτὸν τειχισμόν, ὡς ἐντεῦθεν ἐξ ἀουμμέτρον τοῖς ἐκ τῶν παραλίων τειχέων καὶ τοῖς ἐκ θαλάττης εἶναι τὴν μάχην, τὸ δ' ὅτι δαήμενες ὄντες ἐκεῖνοι μάχης περὶ¹⁵ τὸ ποιοῦν μᾶλλον τῆς πόλεως ἐμελέτησαν ἐντήκειν πληγᾶς. ἐκεῖθεν γὰρ διέγνων δύνασθαι ἂν βλάψαι ἡμᾶς, ὡς καὶ προσεδρεύειν εὐ μάλα δυνάμενοι διὰ τὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀγγίβαδὲς καὶ οὕτως ἐυλίμενον, καὶ ὅτι καὶ τὸ τεῖχος οὐκ ἀπονήρως εἶχεν ἐκεῖσε, ἀτέχνως τε τὴν ἀρχὴν συσταθὲν καὶ οὐκ εὐ συμ-²⁰παγὲν καὶ μηδὲ μεμελημένον ἄρτι τῷ καλῷ στρατηγῷ. ἐφίκει γὰρ ἰατρῷ παρακολουθοῦντι σώματι ποιοῦντι μὲν, οἷον δὲ μὴ φιλεῖσθαι ὡς ἀναποιεθῆναι πρὸς ὑγίειαν, κἀντεῦθεν ἀμελοῦντι

14. τῆς T

pugnare et subruere callerent, urgebantque ea opera, quantum possent, procedebantque ita, ut retardari nequirent. adiuvabantur autem crebra universorum iaculatione. sub vesperam enim navibus impulsis, postridie prima luce proelium commiserunt. et occidentales quidem copiae universae per totum arcis circuitum (etenim in faucibus speciem a mari ad portas pertinebant obsidentes) minus nobis negotii excitabant, nec vulnera infligebant graviora; sed orientales prorsus feroces erant. vacabat autem bello totum litus, partim, quia vada erant ad moenia, propter tempus aestivum non ad murum pertinente aqua marina, ita ut ibi impar inter eos, qui e moenibus pugnabant, et navales hostium copias pugna esset, partim, quia, ut erant belli periti, debiliori potius parti orbis vulnera infligere tentabant. intellexerant enim, illinc se nobis nocere posse, siquidem et prope admodum accedere licebat propter litoris altitudinem magnam et portuosam, et moenia ibi parum firma erant, quia non solum imperite primum condita nec bene compacta, sed etiam a bono tum duce nostro neglecta erant. similis enim is erat medico, qui, quum corpus infirmum, sed insanabile, curat, curam eam ut fastidiosam ne-

τὸ νοσοῦν ἀνακομίσασθαι. καὶ οὐκ ἔστι διαπιστῆσαι τοὺς εὐ
κατεγνωκότας τὸ πρᾶγμα ὡς πάνυ τι βραχὺ προδότου τοῦ
κυρίως διενεγκεῖν ὁ Δαυὶδ φαίνεται καθ' ἡμῶν, εἰ μὴ τις
ἄρα θερμότερον ἐπιβάλλων ὡς ἐν τινι πλάστιγγι παριστάζοι
⁵ ἐκέλευεν εἰς προδότην αὐτόχρημα. δίχα γὰρ συνθεσιῶν ἐπὶ
ῥητοῖς καὶ μηνύσεων γνωρίμων, ἃ δὴ καὶ αὐτὰ πολλοὶ κα-
τηγοροῦσιν ἐκείνου, τὰλλα πάντα προδοτικῶς εἶχεν ὁ ἀνὴρ.
καὶ κοινὸν αὐτῷ τε καὶ τῷ κατὰ σπουδὴν φανεράν ἄλλως
προδότῃ τὸ τοῦ κοινοῦ μὲν ὑπερορᾶν περιφρονητικῶς, ἑαυτῷ
¹⁰ δὲ μόνῳ χαρίζεσθαι, καὶ προτιθεσθαι πάντας μὲν ἀπιέναι,
περιεῖναι δὲ μόνον τὰ κατ' αὐτόν. ἐμέμφοντο οἱ στρατιωτικοὶ
ὅτι τὰ πετροβόλα ἐν ἡμῖν ὄργανα οὐκ εὐχρηστώως εἶχον ὡς
ἀντιφερίζεον πρὸς τὰ τῶν ἀντιμάχων. ὁ δὲ ἀφείς κατορθοῦν
τὸ ψεγόμενον “καὶ τί ποιήσω” ἔλεγε, καὶ ἤρκειτο εἰπεῖν το-
¹⁵ σοῦτον ὁ κομπῶς Πυθαγοριστής, δοκῶν μὲν ἰσθὺν εἶναι σιγῆς ²⁸⁶
διὰ τὸ ἐχεμυθεῖν τὰ πλείω, ἄλλως δὲ κατὰ τοὺς λοχῶντας
πνίγων τὴν λαλιάν, ἀνθρώπος ἐπέχων καὶ τὰ ἐς πονηρίαν
ἀδιόρατος καὶ τὸ γε κρυψίνουον πολυβενθής. ἤκουεν ὡς τὸ
περίτειχος καταλαμβάνεται διὰ τὸ ἀνεχύρωσ ἔχειν, καὶ πα-
²⁰ ρέπεμπεν αὐτὸ ταῖς μητράσι τῶν πολεμίων παραβύειν, ἐνθα
αἰσχρορρήμων εἶποι ἂν ἀνὴρ. ἐπιλειπόντων οἰστῶν τοῖς ἐπὶ
τῶν τειχέων ἦν βελῶν ζήτησις. ὁ δὲ καὶ ποῦ ἂν αὐτοὺς

gligit. nec dubitare possunt, qui rem bene norunt, parum a proprii
nominis proditore Davidem illum discrepasse in iis, quae adversus
nos egit, nisi quis calidius quasi in trutina positum proditori prorsus
parem esse duxerit. nam praeter pactiones iustas et manifesta indicia,
quae tamen nonnulli illi exprobrant; in rebus reliquis omnibus pro-
ditoris personam agebat. erat illi commune cum proditore, qui aperta
fraude agit, quod rem publicam contemptim negligebat, sibi soli gra-
tificabatur, cunctos perire volebat, modo ipse suaque servarentur.
querebantur milites, quod machinamenta nobis non essent idonea,
quibus resisti posset machinis hostium: ille, nihil sollicitus, ut corri-
geret, quod vituperabatur, “quid faciam,” dixit, et dixisse satis habuit,
vafer quasi Pythagorissio, qui videretur quidem sacrum taciturni-
tatis esse eo, quod reticeret pleraque, sed revera subdole coram in-
sidiantibus premeret verba, homo continens, cuius nequitia perspicere
non posset et malignitas alte lateret. audiebat, moenia expugnari
propter infirmitatem: committebat ea, ut quis dixerit dicacior,
matribus hostium facienda. deficiebant sagittae, et qui in muro
erant, nova tela quaerebant: ubi ea inveniret, murmurabat, nec
dabat quidquam, et urbs affligebatur. frangebatur machina, et oportebat
eam refici, et lignum anquirebatur: ubinam lignum esset, re-

εὐροὶ ἔπετονθόρουζε, καὶ ἐδίδου μεθδέν, καὶ ἡ πόλις ἔκαμνεν. ἐκλάτο μηχανὴ καὶ ἦν ἀναγκαία ἐπιποιηθῆναι, καὶ ἐζητεῖτο ξύλον· καὶ ποῦ ἂν εἶη αὐτὸ παρελάλει. ἐμάνθανέ τις ἄλλο τι ἐνδεῖν τῶν δεόντων, καὶ ἐλάλει· καὶ ἦν τηνικαῦτα ὁ κατὰ παροιμίαν σιγηλὸς ἦρως Εὐρυβείας, καὶ ἠπειλείτο κατὰ πληγῶν, κατὰ κεφαλῆς, κατὰ ὀμμάτων, κατὰ σκολοπισμοῦ, εἰ μὴ παύσοιντο λαλεῖν οἱ τοιοῦτοι, διομνύμενος εἰς πίστιν σταθερῶς ἀπειλῆς βασιλικὴν κεφαλῆν. τῶν τις δὲ οὐ πάνν τοῦ δήμου καὶ κατεάγη τῆς κεφαλῆς, τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ῥάβδω πληγείς, ὅτι τὰ στρατηγικὰ φανύλως ἐνεργούμενα κατεμέμψατο. καὶ τῶν βλεπόντων οὐδεὶς οὐδὲ γογγύσαι τετόλμηκε. στρατιῶται δὲ παρρησιαζόμενοι καὶ ὀρθὰ λαλοῦντες ἐν μόνον πρὸς τοῦ ἀτόπου ἤκουον, ὡς ὅτι κατατόπια εἰληχότες ἐκέῖσε καὶ μόνον πονεῖσθαι ἀνάγκην ἔχουσι, πλέον δὲ τι μὴ περιεργάζεσθαι, εἰ μὴ κακὰ αἰροῦντο πείσεσθαι. οἷτον ἐπαρκέσειν τῇ πόλει ὀφείλων, ὁ δ' ἔς τοσοῦτον ἀπημέλησεν ὡς ἑαυτῷ μὲν λαβῆ τῷ τοιούτου καλοῦ πλοῦτον παχὺν περιθέσθαι, οὐ τί ὁ ἄθλιος ἀπώνατο; τῇ δὲ πόλει ἐγκαταστῆσαι λιμόν, ὡς, εἰ μὴ ταχὺ κατέσπασεν ὁ τῶν πολεμίων σίδηρος, ἀλλήλους ἂν κινδυνεύσαι καταφαζεῖν.

20

Γέγονε καὶ λειπανδρίας τῇ πόλει ταύτῃ αἴτιος· πληρώσας γὰρ ἐν πολλοῖς τὰς χεῖρας ὧν οὐκ ἐχρῆν, ἀφίει τοὺς ἐθέλοντας λειποτακτεῖν καὶ φεύγειν τὴν πατρίδα, ὅποι βούλοιντο. καὶ οἱ βαρὺπλοῦτοι περιποιούμενοι οὕτω τὸ σώζεσθαι ἀπετέ-

spondebat. cognoverat quispiam, aliud quid necessarium deesse, et indicabat: tum ille, ut in proverbio est, taciturnus heros Clamates erat, minabatur flagellum, securim, scalprum, stipitem, nisi desisset conqueri, per caput imperiale, iuratus, minis se fidem facturum. quidam adeo non plane plebeius caput contractum tulit, facie sibi baculo percussa, quod rem militarem male administrari arguerat: nec quisquam spectantium vel mussitare ausus est. milites liberius loqui et vera dicere ausi ex homine nequam nihil nisi hoc audiebant, stationes suas nacti diligenter tenerent, neve quidquam praeterea agerent, nisi duriora pati mallent. quum annonae providere deberet, ita eam neglexit, ut sibimet ipsi, opportunitate ea pulcre usus, magnam pecuniam faceret (cuius tamen quem ille fructum habuit?) civitatem fame premeret, ut nisi cito correpti essent ferro hostili, coacti paene fuissent, se invicem comedere.

Exstitit idem huic urbi auctor desertionis. replens enim manus divitiis; quibus non debuerat, dimittebat, qui signa deserere vellent, et e patria eos discedere, quocunque vellent, patiebatur.

λουν καί τι χεῖρον· μισθαροῦντες γάρ τῶν δημοτικῶν ὄσοι
 δεξιοὶ τὰς χεῖρας καὶ βριαροὶ ῥάβδον τε κατενεγκεῖν καὶ λί-
 θον μακρὰν ἀφείναι καὶ μηχανὴν διαχειρίσασθαι καὶ τόξου
 νευρὰν ἐντέναι καὶ βαλεῖν, ἐξεχώρουν τῆς πατρίδος, καὶ αὐ-
 5 τὴν μὲν ἀπαστέρουν οὕτως ἀμυντήρων, ἑαυτοῖς δὲ ὅσα καὶ
 στρατηγοῖς ἔπειθον τοιοῦτον ἀκολουθεῖν στρατόν, δώροις πεί-
 θοντες. κἂν τις αὐτῷ ὑπηγόρευσε, καὶ μάλιστα γὰρ ἡμεῖς οἱ
 μὴ πάνυ τι δεδιότες, ὡς οὐκ ἀγαθὸν τῇ πόλει τὸ οὕτω γενέ-
 σθαι, ἀλλ' ἐνταῦθα οὐκ ἦν φορητὸς ὁ ἀνὴρ, σχετλιαζῶν καὶ
 10 δυσανασχετῶν εἰ μεμφθεῖη ὡς περιιδῶν γενομένην οὕτω τὴν
 πόλιν κέανδροον.

Τὸ δὲ δὴ κορυφαῖον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς τοῦτοις κακοῖς
 καὶ ἡ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕδατος ἔκλειψις ἦν. ὡς γὰρ ἡ
 τῆς ἀκροπόλεως δεξαμενὴ ἀργῶς ἐκ μακροῦ εἶχε, καὶ ἐχρῆν
 15 ἀναποιεθῆναι αὐτὴν ἐκθεραπευθεῖσαν ἐνθα χρόνον καταπε-
 πόνητο, ἐγένετο τοῦτο μόλις μὲν, ἀλλ' οὐν. καὶ τις τῶν τῆς
 στρατιᾶς οὐκ ἀφανῆς (Λέων ἦν ἐκεῖνος ὁ Μαζιδᾶς), ἀποδε-
 ξάμενος τὸ πρῶγμα καὶ ἐπαινέσας, παρεκάλεισε τὸν Δαυὶδ
 ἡμέρας τριβῆναί τινας μετὰ τὸ ἔργον, ἵνα στεγανωθῆν τὸ ἀγ-
 20 γεῖον ἔχη φυλάττειν τὸ πιστευθῆν ὕδωρ ἀσφαλῶς, διὰ τὸ
 μηδὲ ἀνάγκην τέως ἐπιτεθεῖσθαι τίνα οἶα τῶν πολεμίων οὐ-
 πω ἐπικειμένων ἀλλὰ πορρωτέρω που διεστώτων. καὶ ἤρε-
 σεν ὁ λόγος τῷ Δαυίδ, ὅσα γὰρ δόξαί. ἄνεμος δὲ ἀφαρπά-

praedivites igitur ita sibi salutem quaerebant, ut penderent aliquan-
 tulum pecuniae. conductis enim e plebe, qui dextera et valida ma-
 nu vibrare hastam, saxum longe iacere, machinam agere, nervum ar-
 cus tendere et mittere sagittam possent, ex urbe discedebant eamque
 privabant defensoribus, relinquebant obedientem sibi ut ducibus
 istam turbam, praemiis comparatam. atque si quis illum admoneret,
 velut nos maxime, prorsus quippe intrepidi, haud salutare urbi esse,
 quod ista ita fierent, tum vero plane non ferendus homo erat, con-
 querens et indignans, exprobrari sibi, quod urbem viris ita vacuifieri
 pateretur.

Summum autem in his malis aquae, rei maxime omnium neces-
 sariae, inopia erat. nam quum cisterna arcis diu quiesset, ac refici
 et resarci deberet, ubi vetustate vexata erat, factum illud est aegre
 quidem, sed tamen factum est. sed ex exercitu quidam haud igno-
 bilis (Leo Mazidas ille fuit), re cognita et probata, Davidem cohortatus
 est, ut finito opere dies aliquot praetermitteret, priusquam aquam in-
 generet, quo instaurata cisterna incorruptam servare posset aquam re-
 ceptam, quoniam nulla dum necessitas premeret, hoste nondum in-
 stante, sed procul absente. placuit ea oratio Davidi, ut videbatur qui-

σας τὸν τοῦ Μαζιδῶ λόγον ἀπήγαγε, καὶ λήθη καταχώσας τὸ τοῦ Δαυὶδ φρονοῦν ἀνέφυσε βλάστην ἀδρυνθείσαν πρέμων μεγάλου κακοῦ. οὐπω γὰρ ἦν ὄψια δειλη, καὶ τὸ χορταῆθεν ὕδωρ ἀπολυθὲν θέειν κατὰ τοῦ σκεύους ἐλεύθερον κατηγόρει τὸν δρόμον τῷ κελαρυσμῷ. καὶ ὁ Μαζιδῶς παροδύειν τυ-⁵χῶν, καὶ ἀκούσας ὃ ἐγένετο, τρέχει σπευδῶν ἐπὶ τὸν Δαυὶδ καὶ ἀναμιμνήσκει προενεγκῶν ἃ εἶπε. καὶ ὁ Δαυὶδ ἀγαπακτῆσαι σκηψάμενος προυβάλετο λαθίσθαι. ἀκούσας δὲ δεῖν ἐπισχεθῆναι τὸ ὕδωρ ὡς ἐγγωροῦν γενέσθαι καὶ εἰσαυθις τὸ καλόν, ἀπηνήγατο, ἐπιτάξας ἀφίεσθαι ῥέειν τὸ ὕδωρ. καὶ ¹⁰ τοίνυν αὐτὸ μὲν εἰσέρρεεν, ἡ δεξαμενὴ δὲ ἐξέπεμπεν ὃ ἐδέχτο, ἀναλυθείσης τῆς προσφάτου ἐπιποιήσεως οἷς τὸ ὕδωρ ἀπαλεῖψαν τὴν ὑγρὰν παρέσυρε τίτανον. καὶ οὐ πολλαὶ ἡμέραι ᾤχοντο, καὶ ἦν τὸ ἀγγεῖον κενόν· ὅθεν συνεξεκενώθησαν ἡμῖν ἄπασαι αἱ ἐπὶ τῇ ἀκροπόλει ἐλπίδες, καὶ οὐκέτι οὐδεὶς ¹⁵ ἀνέβλεπεν εἰς αὐτήν. καὶ ἡμεῖς οὖν συσκευασάμενοι ἐκέισε καταντήσειν, εἴπερ βίᾳ, καὶ τὰ ἀναγκαῖα συγκομισάμενοι, ἐπεὶ μάθοιμεν ἀπολωλέναι τὸ ὕδωρ, συγκατερρῦμεν τὸ εὐέλπι, καὶ διανειμάντες ἐκεῖ τὴν συγκομιδὴν μόνον τοῦ δειλιῶν καὶ εὐχεσθαι κατέστημεν. ²⁰

Τίς ἂν δὴ ἀπαγάγοι τὰ τοιαῦτα τοῦ κατὰ προδοσίαν συγγενικοῦ; εἰ γὰρ καὶ μηδαμοῦ ἐνταῦθα συνθήκη πρὸς πολεμίους (θετέον γὰρ οὕτως) οὐδὲ ἀρέσκεια ἐπὶ δώροις, φει-

18. συγκατερρῦ-μὲν T

dem. verum venti abstulerunt orationem Mazidae, et oblivione ob-
ruentes mentem Davidis, summiserunt surculum, qui adultus stirps
magnae miseriae exstitit. nondum enim multa vespera erat, quam
aqua ingesta libere per canalem effluens strepitu decursum argueret.
Mazidas forte praeteriens quum audisset, quid rei esset, ad Davidem
cursu festinat, et admonet, quod suaserit. Davides dolere se simulat
et rei oblitum esse dicit. monitus autem, aquam effluentem retinea-
dam esse, quoniam damnum corrigi posset, recusavit, sed illam emitti
iussit. itaque aqua influebat quidem, sed emittebat rursus cisterna,
quod receperat, dissoluto, quod recens reparatum fuerat, quia calcem
humidam aqua abstersam auferebat. nec multi dies effluerant, quum
cisterna inanis esset: unde simul inanis exstitit omnis spes nostra
in arce collocata, nec iam quisquam in eam suspiciebat. nos igitur,
rebus convasatis, ut illuc concederemus, si necessitas cogeret, et col-
lectis rebus necessariis, quum aquam defecisse audissemus, distributa
ibi copia, ad formidinem et preces redacti sumus.

Quis vero vindicaverit haec ab affinitate proditionis? etiamsi enim
nulla illi cum hoste pactio (ponendum enim hoc est) nec praemiis

δοῦ τοῦ ἐμπελάσαι τόν τε ἀδελφόν τήν τε μητέρα τοῖς τοῦ
 Ἀνδρονίκου ἀφύκτοις λίνοις, ἀλλ' αὐτό δὴ τὸ ἄκρως ἀμελεῖν
 καὶ παρὰ φαῦλον τήν τσοαύτην πόλιν τίθεσθαι καὶ τὸν ἐν
 αὐτῇ πάντα λαόν, καὶ πού καὶ εὐχεσθαι τὸν στρατηγὸν ἐπι-
 5 τηρῆσαι τὸν τῆς ἀλώσεως χρόνον, εἴ πως ἐκφυγῶν τὸ τοῦ
 βασιλέως πρόσωπον ἐς κόρακας πτερούξεται, συγγενὲς ἂν εἴη
 μάλα τῷ προδιδόναι, καὶ πού καὶ χεῖρον, ὡς ἂν τις τοῦ λα-
 λεῖν τεχνίτης ἐπαγωνίσαιτο. καὶ ὁ λογιζέσθαι συνετὸς ταυ- 287
 τίζοι γοῦν ταῦτ' ἂν κατὰ τὸ σύστοιχον. οὕτω καὶ οἰακοστρό-
 10 φος νεὸς οὐ κατὰ κυρείαν ἀλλὰ μισθοῦ εἰ τῷ κεφαλαιωσα-
 μένῳ τὴν ναῦν ἐγκοτοίη ἐς ὅσον οὐκ ἔστι πλέον ἐπιτεῖναι,
 παραμένει μὲν ποτε κινδυνευοῖση, λαλεῖ δὲ ἀσυντελῆ καὶ
 πράττει οὐκ ἄρραθύμως, καὶ τὴν τέχνην εἰς τὸ πᾶν συστεί-
 15 λας ἀφίησι τὸ σκάφος προσαραχθῆναι σκοπέλω καὶ κατὰ βυ-
 θοῦ δύναι αὐτῷ φόρτω καὶ ἀνδράσιν. οὕτω καὶ φύλαξ τε-
 λεσφόρου ἀπέλου, καθύπαξ ἀποστρυγῶν τὸν δεσπότην κατὰ
 μῖσος τέλειον, βοιρῶν μὲν ἴσως ἄπτεται εἰς οὐδέν, συχνὰ
 δὲ πῆ μὲν κάτω περιοδεύει πῆ δὲ τοῦ σκοπευτηρίου γίνεται,
 καὶ ὧδε καὶ ἐκεῖ περιβλεπόμενος φαντάζει ἐπιμέλειαν, ὄρων
 20 δὲ τὴν τοῦ φραγμοῦ σύμπληξιν καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τάφρον ἐπι-
 βουλευσάμενά ποθεν οὐκ ἀποκωλύει, ἀλλ' οἷα καὶ ἀπονυστά-
 ζων διάκειται, ἀνῶν μὲν οὕτω τὸ κατὰ τοῦ κτησαμένου τὴν
 ἄμπελον βλάβος, μελετῶν δὲ ὁμείσθαι τοῖς αἰτιωμένοις ὡς

emta gratia intercesserit, metu, ne frater et mater in insidias Andro-
 nici inevitabiles committerentur, profecto insignis ista negligentia,
 qua tantam urbem et civitatem universam pro nihilo dux habebat,
 quin imo expugnationis moram etiam contrahi cupiebat, si forte evi-
 tare adspectum imperatoris et recta hinc abire posset, admodum
 assinis proditioni et fortasse etiam peius quid erat, ut quis fortasse de-
 monstraverit dicendi artifex. homo ratiocinandi peritus in eandem
 certe classem, haecce retulerit. gubernator navis, qui non nauclerus
 idem, sed mercede conductus fuerit, si magistro navis succenseat, ut
 non possit magis, remanebit quidem in navi, si forte ea periclitetur,
 sed loquetur vana nec non segniter aget, omni denique studio prorsus
 intermisso, navigium scopulo impingi et pessum ire una cum onere
 virisque patietur. similiter rursus custos vineae, odio dominum Vatinia-
 no abominans, uvae fortasse non attigerit, sed crebro vel infra collem
 inambulaverit vel continuerit se in specula, et hic illic circumspici-
 endo diligentiam simulaverit, nec arcuerit, securus, dum sepimentum
 et fossam videt, insidiantes alicunde fures, sed quasi somniculosus
 decubuerit, explens ita suum in dominum vineae odium, sed tamen
 iurare paratus, si quis accusaverit, nec discessisse se a vinea, nec

οὔτε φεῖγοι τοῦ ἀμπελῶνος οὔτε κεκλόφοι οὔτ' ἀποδοίη, ἀφίεις δὲ τὸ οὐδὲ μὴν ἀμελήσοι, ὃ τὴν ἀμπελον ἀπῆρξείωσε. ταῦτα δὲ τὰ καὶ τῷ Δαυίδ ἐμφαινόμενα, δι' ὧν οὐ μόνον ὁ Ἄνδρόνικος ψέγοιτ' ἄν, δύσνονν ἑαυτῷ ἄνδρα καὶ βαθὺν πονηρεύσασθαι τηλικούτοις ἐπιστήσας πρῶγμασιν, ἀλλὰ καὶ ὁ Δα-³υὶδ ἀπελέγχεται μὴ ἂν ἔχειν διεκφυγεῖν γραφὴν τοῦ προδοῦναι. ἀνακεφαλαιώσασθαι γὰρ τὸ ἐπιχειρηθὲν, οὔτε κυβερνήτης καραδοκῶν, εἴπερ ὕρμισθειή, ἀποβαλέσθαι τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸν δυστυχῆ σωτήρα τοῦ Ξέρξου, ὀκνήσοι ἂν ῥαχίαις φθάσας προσαράξει τὸ σκάφος, κύμασιν ἐκδοῦς, εἴ¹⁰πως ἐκκολυμβήσας μόνος περιγενήσεται· καὶ ἀμπελῶνος δὲ φύλακα δαπανῶν μὲν τὸ πιστευθὲν οὐκ εἰδῶτα, χόλῳ δὲ τῷ κατὰ τοῦ δεσπότου ἀφιέντα κλέπτεσθαι καὶ θηρίοις βλάπτεσθαι, οὐκ ἂν νοσφιζοίμην λέγειν προδοῦναι τὴν ἀμπελον.

Ὡ οἶον κακόν, ὃ Ἄνδρόνικε, μεγίστοις ἔργοις, καὶ κίνδυνον δεινότατον ἐπισυρομένοις εἶπερ ἀμελήθειεν, ἕνα τινὰ μόνον εἰς αὐτοκράτορα κεφαλὴν ἐφιστᾶν, καὶ αὐτὸν δὲ οὔτε λίαν ἐπιστήμονα τοῦ δρᾶν καὶ ὑποπτον δέ. ὃ Ἐπιμηθεῦ βασιλικέ, οἶον ἡμᾶς διέθου κακόν. ὃ ἀλυσιτελὴς ὑστεροβουλία. ὃ δυσανακλήτου καλοῦ ἀκίχητα ἐπιδιώξις. ὃ εἰκατὸς²⁰ ἐκεῖνος μετὰμελος. οὐκ ἔσχε γὰρ εἰς τέλος τὰ τοῦ Δαυίδ οὐδὲ τὸν βασιλέα λαθεῖν. διὸ καὶ ἐξέστειλε μὲν ἐκεῖνος τὸν εἰς μνήμην ἤδη γραφικὴν ἀποτεθειμένον παρακοιμώμενον, οὐ

uvae furatum esse vel donasse aliis, prudenter autem non eivrans eam, qua vineam perdidit, negligentiam. similia in Davide manifesta sunt, ita ut non solum Andronicus reprehendendus sit, quod hominem sibi inimicum et ad nequitiam versutissimum tantis rebus praefecerit, sed etiam Davides ita coargui possit, ut crimen proditionis effugere nequeat. rem enim in conspectum proponam: gubernator, qui timuerit, ne, si ad terram appulerit, capitis damnetur, infelicis illius, qui Xerxem servavit, exemplo, non dubitaverit, navi prius scopulis illisa, undis se committere, si forte nando ipse solus conservetur; neque equidem vineae custodem, qui, nescius, quomodo consumat rem sibi commissam, odio domini commotus uvae furandas et bestiis laedendas permiserit, proditorem vineae nominare dubitaverim.

Quanta ista, Andronice, stultitia est, rebus maximis et, si negligentur, periculum gravissimum trahentibus, unum aliquem hominem praeficere, eumque nec admodum peritum et suspectum! o, imperator Epimetheu, quam male nobis consuluisti! o seram consilii prudentiam! o tardam curam salutis! o vanam istam poeuintiam! nam ne imperatorem quidem diu celari potuit Davidis nequitia. quare misit ille cubicularium illum, cuius iam mentionem fecimus, qui non

μόνον ἐπὶ ἀμύνη τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄν, φασίν, ὑπελ-
 θῶν δεξιῶς ἀμύνηται τὸν ἀπατεῶνα Δαυὶδ εἰς ὄλεθρον· ἤδη
 γὰρ κατέγνω τὸν ἄνδρα καὶ ὁ βασιλεὺς ὀψιμαθέστερον, οἷα
 βυσσοδομεύων ἦν. ἐκρήτιζε δὲ ἄρα πρὸς Κρητὰ ἐκεῖνος, καὶ
 5 τὸν ἔπουλον Ἄργον τὸν Δαυὶδ, ἀνυστάχτοις τὰ γε εἰς πονη-
 ρίαν ὄμμασι βλέποντα, οὐκ ἔσχεν ἀπορητὶ δι' Ἐρμού ἐκείνου
 εὐπτέρου βαλεῖν καὶ καταβαλεῖν, ἀλλὰ προαισθόμενος ὁ Δα-
 υὶδ φθάνει ἐπιτεμῶν τὸν καιρὸν τοῦ ἡμετέρου κακοῦ ὡς εἰς
 καλὸν ἑαυτῷ· καὶ οἷον ὑποδὺς βυθὺν κατὰ λάρον, ὅς ὑπο-
 10 πτήξας ἀλιαίειον βυθισθεῖη, ἐξέφυγε τὸν ἀγκυλοχείλην Ἄν-
 δρόνικον, Ἀνδρόνικος ἀποβὰς αὐτὸς κατ' ἐκείνου τοῦ γαμφώ-
 νυχος. ἐσπέρας γὰρ ἦλθεν ὁ παρακοιμώμενος, καὶ αὐριον
 ἔωθεν ἀποκόλαμεν, διοικονομησαμένου τοῦ Δαυὶδ μήτ' ἔνδον
 15 ἐπὶ σωτηρίᾳ μὲν τῶν ἄλλων βλάβη δὲ αὐτοῦ, ἣν ἔπαθεν ἄν
 σεσωσμένης τῆς πόλεως. οὕτως ὁ Δαυὶδ κυνηγετούμενος ὑπὸ
 τοῦ Ἀνδρόνικου ἐμηχανᾶτο μὴ πεσεῖν ὑπὸ ἄγραν ἐκείνῳ,
 παρ' οὐδὲν μὴ ὅτι γε τὴν καλὴν Θεσσαλονίκην, εἰ μόνον πε-
 ρισωθείη αὐτός, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πάντα κόσμον τιθέμενος.
 20 Οὐκοῦν ἡμέραι συχαί, αἱ μὲν πρὸ τοῦ σφοδροῦ πολέ-
 μου αἱ δὲ κατὰ τὴν τούτου ἀκμὴν, καὶ οὐδεὶς ἐκείνον εἶδεν
 οὔτε ἐν ὄπλοις δεινοῖς δύναντα οὔτε ἵππου εὐγενοῖς ἐπιβάν-

solum urbem defenderet, sed etiam callide circumveniret et in per-
 niciem committeret fraudulentum istum Davidem. etenim intellexe-
 rat iam imperator quoque, quam is occulti ingenii homo esset. Creten-
 sis igitur Cretensi insidiabatur, nec poterat imperator subdolum Argum
 Davidem, qui siccis oculis malitiam spectaret, Mercurii illius alati
 opera sine strepitu prosternere, sed re praesensa Davides antevertit
 illum, exitii nostri tempore ad suam maturato salutem; et quasi in
 profundum submersus lari instar, qui aquilam evitaturus urinatur,
 adunci nasi Andronicum effugit, dum Andronicus ipse abit velut be-
 stia illa ungulata. vespere enim cubicularius advenit, et postero
 mane perieramus, rebus a Davide ita institutis, ut neque intus se
 videret, quem timebat, neque foris auxilium ferri posset ad salutem
 quidem reliquorum, sed ipsius perniciem, qua periturus erat, si urbs
 servata fuisset. ita Davides, quasi indagine sectante se Andronicum,
 effecit, ne illius praeda fieret, pulcherrimam urbem Thessalonicam
 dummodo ipse servaretur, quin imo totum orbem terrarum, nihili
 aestimans.

Itaque dies multi praeterierunt, partim ante summum belli ar-
 dorem, partim inter eos tumultus vehementissimos, quum nemo illum
 aut armis iudutum aut equo insidentem videret. mulus eum veho-

τα. ἡμίονος δὲ ᾧχει αὐτὸν ἀπὸ βράκας καὶ πεδίλων νεωτερικῶν. ἔσκεπε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν Ἰβηρικώτερον ἔκφυλος πῆλος ἐρυθρός· βάρβαροι ἐκέεινον καὶ τεχνῶνται καὶ καλοῦσιν ἢ φιλοῦσι, πολὺπτυχον μὲν καὶ οὕτω συνεσταλμένον κάτω τὴν λοιπὴν περιέθεισιν, τὰ δὲ περὶ πρόσωπον εὐρυνόμενον⁵ καὶ πρηνεύοντα ἐς ἱκανὸν κατὰ ἥλιον, ἵνα καὶ οὕτω τὸν στρατιώτην ἀπολέγοιτο τρυφερευόμενος ἀνηλίαστα. ἑορτὴ φιληδεῖ τοιούτοις ἀνδράσι· πανήγυρις οἶδε τοιοῦσδε στολμους· νυμφίος ἂν οὕτω θρύπτοιο ἀβρυνόμενος. τόξον δ' ἐκεῖνος εἶ που καὶ χειρισθεῖη, πειραῶσθαι εἶπες ἂν αὐτὸν¹⁰ ἐκείνου κατὰ τοὺς ὄνονμένους, ὅπως ἂν ἔχοι τοῦ τείνεσθαι. κατὰ δέ γε τὴν ἀκρόπολιν λέγεται ὀσιτὸν ἓνα κατὰ τῶν ἐκεῖ περικαθημένων ἀφεῖναι, καὶ λίθον ἓνα ἐκ σφενδόνης· εἶτα καὶ ὑποθέσθαι τοῖς ἐπὶ τῶν τειχέων πεδίλων ῥυφείας ἐξονε-¹⁵δίξειν τοὺς πέριξ Λατίνους, οὓς καὶ τοσοῦτον ἡμύνατο, κακὰ ἡμῖν ῥύπτοντας καὶ ἐγγελῶντας οἷς ἤκουον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀμφ' αὐτὸν σκώπτοντες ἐκέεινον καὶ ὅτι καθήμενος ἔσω τειχέων κάτω περὶ σκιάν, καὶ βέλη βλέπων ἐξωθεν ἐπιπετανούμενα, εἰώθει λέγειν ὡς "ναί, καλέ, κακὰ τὰ ᾧδε, καὶ εὐθύς ἀναπηδῶν μετεκάθιζεν εἰς ἄσυλόν τινα σκιατραφίαν καὶ²⁰ ἄσχυλτον, πρὸς τὸν εὖ ἔχοντα τοῖχον μεταρρέπων, ὃ φησι, καὶ ζῆν κυρώσας ἐξω βελῶν.

288 Καὶ τοιοῦτον ὄντα ἐκόλαπτον ἐς καρδίαν αὐτὴν οἱ τρω-

bat braccis et calceis puerilibus vestitum; caput quoque more Ibero peregrinus tegebat pileus ruber: quem barbari et fabricantur et quo ipsis placet nomine appellant, plicatum et compositum ceteroquin, circa faciem protentum et pronum ad solem defendendum: ita ut sic quoque militiam Davides, tanquam umbratilis homo, quasi abiuraret. pompae talibus viris laetantur; conciones eius generis vestitum norunt; sponsus ita ad mollitiem licet effeminetur. arcum sicubi ille tractabat, crederes tanquam ab emturo tentari, si videres, quam perite intenderetur. ex arce unam misisse sagittam in obsidentes, et unum funda excussisse lapidem fertur; deinde etiam suasisse militibus arcis praesidiariis, ut calceorum sutores increparent circumsidentes Latinos, quos tam belle repelleret, perniciem nobis suentes et irridentes propter ea, quae audirent. dicebant etiam cavillatores quidam, eundem intra moenia humi in umbra sedentem, quum extrinsecus tela intenta videret, dicere solitum esse, "haud tuta, amice, haec sunt," et illico prosiluisse et discessisse in umbram tutam et otiosam, reclinantem, ut aiunt, ad murum bene firmum, et extra telorum iactum saluti consulentem.

Ac talem hominem venerantur pectora plangentes blandi ne-

και ἄρεσκοι, καθαρώτερον δ' ἐκφῆναι, οὐκ ἀνίεσαν θωπεύ-
 οντες οἱ τὴν κολακείαν περιεργοί. και ἔρρεπε πρὸς αὐτοὺς
 τῷ κούφῳ ἢ πλάστιγξ, κῆρας ἔχουσα κατὰ τὰς ποιητικὰς,
 νευούσας εἰς Τάρταρον. οἱ δὲ καρδιοκολύπται κόλακες και
 5 παρηγόραζον ἐν σφίσιν αὐτοῖς κατὰ τῆς πόλεως μῖσος, οἷς τῷ
 τὴν πόλιν μισοῦντι κακοῆθως συνδιετίθεντο. και ἦν ἐπ' αὐτοῖς
 τὸ τοῦ Παιανιέως ῥήτορος, ὅπερ ἐκεῖνος περὶ κλοπῆς γνωμα-
 τεύων κυκλικῶς περιήγαγεν, ὧδέ πως παρατέκνησθαι· σοὶ
 μὲν, ὦ Δαυὶδ, προδοτικὸν τὸ φιλικόν, εἴπερ ἦν ὁμοίον σοι.
 10 Ἄρα δὲ οὕτως εἰρηναῖος ὧν ἐπέτρεπεν ἄλλοις ποιεῖν τὸ
 δέον εἰς μάχην; οὐκουν, ἀλλ' εἰς παντελὲς και αὐτὸς τὸν
 Ἄρην ἐπέδθησεν ἐν γῆ ἡμῶν, οὐκ οἶδα τίς ποτε τῶν ἐξ Ἀλωέ-
 ως ὧν, τάχα δ' ἂν Ἐφιάλτης εἴτ' οὖν Ἐπιάλτος, ὁ παρὰ τοῖς
 15 Ἀσκληπιάδαις ἐπαχθῶς τοὺς ἀνακειμένους βαρύνων, οἷα και
 εὐπριγαλεὺς ὁ αὐτός. ὧτος γὰρ οὐκ ἂν λεχθεῖη ὅς οὐδενὶ τῶν
 εὐ λεγόντων ἐδίδου ὧτα, εἰ μὴ ἄρα κατὰ τι σκῶμμα πα-
 ροιμῶδες τὸ ἐπὶ εὐθηθείᾳ· τοιούτους γὰρ τοὺς ὧτους και
 ὄρνιθας ἢ παροιμίᾳ ἔχει δοκιμάσασα. οὔτε τοίνυν αὐτὸς
 ἤθελε δραστήριος εἶναι, και τοὺς λοιποὺς δὲ ἀπεκόλυε, κα-
 20 τάχων εἰς βίαν. ἐκδρομὴν γοῦν θέσθαι τὴν τυχοῦσαν κατὰ
 τῶν ἐχθρῶν εἰς τοσοῦτον ἐδέθησεν ὧστε, οἶμαι, ὁ Σικελός, εἴ-
 περ εἶχε μυκτῆρά τινα νεύοντα πρὸς ἀστείον, εἰς εὐεργέ-
 την αὐτὸν προσεποιήσατο ἂν, ἐπείπερ οἷα και ὀφθαλμοῦ κό-

18. ἔχοι T

bulones, vel, ut planius dicam, haud cessabant illi adulari assentationis
 artifices. inclinabatur autem sensim in illos trutina, cui parcae se-
 cundum poetas impositae erant, ad orcum spectantes. qui quidem
 adulatores et refulgebant ipsi odium urbis, secundum ea, quae cum
 hoste illo civitatis turpiter pacti erant, et poterat in eos dictum il-
 lud oratoris Paeaniensis, quod ille de furto sententia quasi in orbem
 flexa pronuntiavit, ita transferri: prodendi tibi, Davides, amici erant,
 si tui similes erant.

Num. igitur ille, ita ipse amans otii, aliis mandavit ad bellum
 necessaria? minime vero; quin imo Martem ipse inter nos con-
 strinxit, nescio quis e filiis Alois, Ephialtes forsitan sive Epialtus,
 qui apud Asclepiadas vehementer angit dormientes, utpote incubo
 idem. Otium enim non appellaverim eum, quippe qui nemini bene
 suadentium aurem praeberet, nisi forte secundum facetum quoddam
 in stultitiam proverbium. tales enim otos et aves proverbium illud
 significat. ergo ille strenue agere nec ipse volebat, nec ceteros patieba-
 tur, vi cunctos coercens. eruptionem certe in hostes qualemcunque
 facere adeo debebat, ut Siculus, si nasum ad facetias proniorem ha-

ρην ἐκεῖνῳ διεφυλάξατο τὴν στρατιάν, ὡς μηδένα γοῦν ἐξ αὐτῶν ἀπολέσθαι τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον, εἰ καὶ στρατιῶται τινες, οὐχ ἥκιστα δὲ τὰ τῆς Θεσσαλονίκης τέκνα, οἱ μετὰ τοὺς φυγάδας περιλοιποὶ, ἀπολεοντωθέντες οἷον τῷ ὑπὲρ τῆς πατρίδος θυμῷ, δεινὰ ἐποίουν ὁσημέραι κατὰ τῶν πολεμίων, ὡς 5 οὐκ ἄν τις ἐλπίσειε, δραστηριούμενοι.

Καὶ εἶδεν ἄν τις ἐνταῦθα πονηρίαν ἀνδρὸς φαύλου καὶ σοφιστεῖαν βύθιον. παρακλητευόμενος γὰρ ἀνοίγεσθαι τὰς πολιτικὰς πύλας ἐπὶ πολέμῳ καὶ μὴ ὑπακούων, εἶτα καὶ τινα σφοδρότερα μανθάνων καὶ ὁ αὐτὸς αὐθις μένων, καὶ ἀνακρι- 10 νόμενος ἐφ' ᾧ τῶν πολεμίων οὕτω φεῖδεται, πρῶτα μὲν προβάλλεται βασιλεῖον τηρεῖν κέλευσμα, καστροφυλακεῖν ἐπιτάσσει αὐτῷ. μανθάνων δὲ ὡς οὐ τοῦτό ἐστι καστροφυλακα εἶναι τινα, τὸ ἔσω τείχους ἐγκέκλεισθαι, ἀλλὰ τὸ πάντα ποι- 15 εῖν δι' ὧν ἄν τοὺς ἐχθροὺς βλάβειε καὶ τὸ κάστρον οὕτω 15 φυλάξειεν, εἰ μὴ τις καλοίῃ καὶ οἶκον ἢ ἄμπέλου ἢ νεὼς φύλακα τὸν ἔσω ἐγκορδυληθέντα καὶ οἰκουρικῶς καθήμενον, εἰ τί πον δὲ ἔξωθεν ἐπίβουλον, ἀλλ' ἐκεῖνο ἀφιέντα εὐ ἔχειν ἔως καὶ ἐντὸς παρεισδύσεται ὀλέθριον, — ὁ δὲ δικαιολογεῖ- 20 σθαι τοῦ λοιποῦ ἀφείς διέβαλλε, λέγων δεδιέναι μὴ τὸν 20 πηλὸν ἀφειθέντες τινὲς προελθεῖν ἐκπετασθήσονται εἰς τὸ φυγεῖν, καὶ οὕτως ἐπὶ πλεόν λειπανδρήσῃ τὰ τῆς πόλεως. καὶ ἐδυσχέрайινον μὲν οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἀκούοντες τοῦτο καὶ οἱ στρατιῶται, ἔφερον δ' ὁμῶς εἰ σώματι πόλεως καλῶ φαύλη

buisset, inter amicos eum numeraturus fuisset, siquidem ille exercitum eius tanquam pupulam servabat, ut nemo hostium periret, quantum quidem in ipso esset. namque milites quidam, iuvenes Thessalonicenses maxime, qui post profugos illos reliqui erant, animis pro salute patriae leonem instar animosis, graviter quotidie hostes affligebant, audere parati, quod nemo crediderit.

Atque erat tum videre ignaviam et occultam astutiam hominis nequam. invitatus enim, ut portas urbanas bello aperiret, nec tamen obediens, deinde etiam graviora quaedam expertus, sed rursus loco suo manens, rogatusque postremo, quare ita parceret hostibus, primum quidem mandatum imperatoris observare se fingit, quo castra custodire iubeatur; mox autem, quum edocetur, non esse illum castrorum custodem, qui intra muros se contineat, sed qui omnia faciat, quibus hostis affligi possit, et ita castra tueatur, nisi forte quis aedium aut vitis aut navis custodem nominaverit, qui intus involutus et segnis desideat, atque si quid foris insidiarum immineat, illud negligat, donec irruerit pernicies — tum vero ille disputare iam distulit, atque timere se ait, ne, si faecem civitatis adversus hostem

ἐπίσταται κεφαλῇ, καὶ οὐκ ἐτόλμων ἐγχειρεῖν λύειν τὴν ἐπι-
 τεταγμένην ἁρμονίαν αὐτοῖς, πειθαρχοῦντες οὐκ ἐπ' ἀγαθῆ.
 ἀλλ' ὅτε ποτὲ καὶ αὐτὸς ἐκύρωσε πειθοῖ εἶξαι, ῥαδιουργεῖ
 οὕτω. τοῦ Χοῦμνον τεθαρρηκός ἅμα τῆ περιὶ αὐτὸν στρα-
 5 τιωτικῶ λάχει ἐπεισεπεσεῖν τοῖς ἐκ τῶν ἐφῶν πυλῶν πολεμοῦ-
 σι, καὶ ἐγχεχειρηκός οὕτως, εἰ καὶ δυστυχῶς ἀπέβη τὸ τέ-
 λος διὰ φανυλότητα τῶν συναραμένων αὐτῶ τῆς μάχης, καὶ
 ὄχλούντων τῶν τε ἐπηλύδων στρατιωτῶν καὶ τῶν τῆς πόλεως
 δὲ τέκνων, ἃ ταύτη περιελείφθησαν μετὰ τοὺς φυγαδίας,
 10 κατὰ σπουδὴν ἐκδραμεῖν ἐπὶ τοὺς πολιορκουῦντας διὰ τὸ τοὺς
 Λατίνους ὄλους γενέσθαι τοῦ ἀντιχωρησαὶ κατὰ τοῦ Χού-
 μνον, αὐτὸς μόγις ἀνοίξας τὰς πύλας καὶ ἀφείδεν δῆθεν ἐκδρο-
 μὴν προβῆναι τὴν ζητουμένην, εἶτα συνέκλεισεν ὀπισθεν αὐ-
 τῶν, ὡς μόλις δυνήθηται τοὺς ἐξελθόντας ἔσω γενέσθαι [τὰ]
 15 τῆς πόλεως, κἀντεῦθεν ἐκείνους δεινὴν οὕτω ποινὴν τοῦ θαρ-
 σεῖν τινυμένους διομόσασθαι ἡσυχάζειν τοῦ λοιποῦ καὶ μὴ
 βιάζεσθαι τὰ μὴ δυνατά, ἔνθα θεὸς ἄλλα βούλεται.

Οὐκ ἂν δὲ εἶη πάρεργον ἐνταῦθα προσηγορεῖν πρὸς
 20 θάυμα τοῦ στρατηγοῦ καὶ ὅτι, τοῦ κατὰ τὸν Χοῦμνον πολέ-
 μου ἔξω τότε ῥαγέντος καὶ τοῦ πράγματος διηκουσμένου καὶ
 εἰς αὐτόν, αὐτὸς ἀφείδεν διπλῶσαι τοῖς βυρβάρους τὸν κίνδυ-
 νον, εἶπερ ὁ Χοῦμνος μὲν ἐκεῖθεν πονοῖτο αὐτὸς δ' ἐνταῦθα
 καταστρατηγοίῃ, ὡς ἂν κακοῖς ἐκατέρωθεν ἐναποληφθὲν τὸ

emiserit, in fugam illi vertantur, atque ita etiam magis civitas de-
 seratur. aegre quidem ferebant talia boni duces ac milites, sed
 ferebant tamen, quod corpori civitatis pulcro malum impositum ca-
 put esset, nec tentabant ordinem constitutum tollere, obediebantque,
 haud saue salubriter. quum autem aliquando statuisset obedieutem
 se praestare, sic temere egit. quum Chumnus cum cohorte sua ho-
 stes ad portam orientalem constitutos adoriri auderet, conareturque
 quamquam res infeliciter evenit propter ignaviam comitantium illum
 militum et turbas tum a peregrinis tum a civitatis liberis, qui post
 ceterorum fugam reliqui erant, excitatas) ferociter procurrere adversus
 obsidentes Latinos, qui totos se illi obiecerunt, Davides portam vix
 apertam, ut emitterentur, qui eruptionem facturi erant, statim post eos
 rursus clausit, ita ut vix possent, qui exierant, intra moenia reverti,
 iurarentque, post talem virtutis suae poenam, posthac se quieturos
 nec iam conaturos, quae nefas esset, quando deus decrevisset alia.

Haud alienum videtur, quo cognoscatur mirum ducis ingenium,
 adicere, quod, dum Chumnus extra moenia deproeliatur atque rei
 nuntii in urbem afferuntur, ipse barbaros duplici ciugere discrimine, si,
 dum Chumnus illinc hostem urget, hinc ipse institisset, ut utrimque

βάρβαρον καὶ κατὰ τὴν στέρνον καὶ κατὰ τὴν κόιλον πληττόμενον καὶ βαλλόμενον ὀχλοῖτο, οὕτω γοῦν στρατηγεῖν ἀφείκως ἔπρεπε, πομπικῶς ἄλλως διέκειτο. ἔπιστος γὰρ ἐν τῷ ἑφῶ γηλόφῳ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ζαβαρείου ἐπανηγύριζε, θεωρικῶς τὴν τῆς μάχης ἐκείνης γνωματεύων διάθεσιν, ἣν ἐγειρο-⁵ μένη κόνις ὑπὸ τῶν τρεχόντων καὶ ἀντιτρεχόντων ἐσήμαινε. καὶ οἷα μὲν αὐτὸς τότε εὐχετο ἂν ἢ κατεύχετο, οὐδεὶς ἂν εἰδείη μαθῶν· ἐκεῖνο δὲ δῆλον, ὡς ὠκνεὶ κἀνταῦθα τοὺς Λατίνους ὀχλῆσαι καὶ τὴν σκύλας ἀπασχολῆσαι τοῦ καθ' ἡμῶν πολέμου, ὡς οἷα τάχα πού δεδιῶς μὴ καὶ ἐπικαλέσωσιν ὡς¹⁰ δὲ αὐτὸν δίπαλτοι τὸ Ῥωμαϊκὸν αὐτοῖς ἐπετέθησαν στρατεύμα. καὶ ἔπασχε μὲν τῆνικαῦτα μυκτῆρα ἐκ τῶν γυναικῶν,
 289 οἳ τὴν καθελὼν ἐκείνας τοῦ ἄνω ἐκεῖ ἐστῆναι αὐτὸς οὐ κατὰ τὴν αἰσίον ἀναβαίη, γυναικεῖον τόπον ἀναπληρῶν· ἣν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἐκ τῶν γυναικῶν μῶμος ὥσει οὐθέν. πόθεν γὰρ εἶχε¹⁵ γνοῦς ἐννοήσασθαι ὡς πολλοὶ γυναικῶν ὀνειδισμοὶ σφαλλομένους ἄνδρας ἀνώρθωσαν, βαρβαρικοὺς τε καὶ Ἑλλήνας; καὶ ἔχομεν καὶ ταύτην βλάβην ἐξ αὐτοῦ μεγάλην καὶ προφανῆ· ἐπάδομεν γὰρ αὐτῶν Λατίνων ἐξαγγελόντων ὡς, εἴπερ τὴν ὄραν ἐκείνην καθ' ἣν ὁ Χοῦμος αὐτοῖς ἐπέθετο ἐνεπήδησαν²⁰ οἱ τῆς πόλεως περὶ τὸν ναύσταθμον, τὰς τε μηχανὰς ἀπάσας εἶλον ἂν καὶ τὸ στρατόπεδον ἀπήγαγον, ἐμπρήσαντες καὶ νῆας ὕσας ἐξεγένετο ἂν αὐτοῖς.

periculis barbari circumdati, adversi et aversi feriendo iaculandoque premerentur: quod igitur hoc ita administrare, ut decebat, neglexerit, ac vana se delectaverit pompa. ascendit enim in collem orientalem Zabarrii nostri, concionatusque ibi artificiose disputabat de pugnae illius administratione, quam sub adorientium et resistentium pedibus excitatus pulvis indicabat. quae ille tum precatus aut imprecatu sit, nemo novit: hoc manifestum est, cessasse eum tum Latinos lacessere et vexando nos levare parumper ab eo bello, quippe qui vereretur haud dubie, ne se accusarent, quod ipso auctore Romani ancipitem sibi exercitum immisissent. atque risui tum erat mulieribus, quod, semet inde deductis, ipse ascendisset, id quod minime decebat, in locum muliebrem. enimvero ludibrium mulierum quoque ille nihili aestimabat. unde enim cognitum habuerit, crebro labantes viros, et barbaros et Graecos, opprobriis mulierum erectos esse? habemus autem hanc quoque eiusdem ignominiam et magnam et manifestam. nobis etenim ipsi Latini narrarunt, si tum, quum Chumnus illos invaderet, nostri milites naves in portu congregatas adorti essent, capturos eos fuisse cunctas machinas et exercitum fugaturos, combustis etiam, quot ipsi possent, navibus.

Ἄλλα τοῦτο μὲν ὕστερον ἡμῖν ἐπῆλθε μαθεῖν· ὁ δὲ στρατηγὸς τέως μεθώδευεν ἀσχύλτως τὰ ἑαυτοῦ καὶ ἐνετρώφα τῇ ἀρχῇ, καὶ παρακαλούμενος εἰς ἔργα φιλοπονικῶς αὐτὸς ἐώρταζε τὸ ἀπορραθνεῖν καὶ ἀναπίπτειν καὶ ἀνίσθαι δὲ καὶ καταπροῖεσθαι τὰ ἡμέτερα μίσει τῷ κατὰ τοῦ βασιλέως, κάκιστα μὲν, ἀνθρωπίνως δ' οὖν, ἰδίου κακοῦ τοῦ κατ' αὐτὸν τὸ καθ' ἡμᾶς κοινὸν ἀλλαττόμενος, καὶ τὴν τοῦ Σικελοῦ τῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου προτιθεῖς, καὶ ὡς ἂν εἶποι τις, τοῦ κατὰ Χάρυβδιν σκοπέλου τὸν ἕτερον ἀνθαιρούμενος.

10 καὶ ὄλλει μὲν αὐτὸν εἰς τὰ καλὰ καὶ ὁ σεβαστὸς Ἰωάννης ὁ Μαυροζώμης, ἐν τῷ ἐκ Πελοποννήσου ἀναβαίνειν μετὰ στρατοῦ παραμείνας ἐνταῦθα, οὔτι κατ' εὐνοίαν μάλα τῶν καθ' ἡμᾶς, ὡς ὑπενόουν πολλοί, ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς πρόφασιν, πρὸς ἀλήθειαν δὲ πόθῳ καὶ αὐτὸς τοῦ βλέπειν, οὔπερ

15 ἐκπεσεῖν — μὴ τι δὲ ἄρα καὶ τοῦ ζῆν — φόβον εἶχε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ Ἀνδρονίκου, ὡς λόγος ἔρρεε. καὶ ὁμως ἐλάλει καλὰ καὶ ἤλεγχε τὸν στρατηγόν, ὅπως ἂν καὶ διέκειτο. ὁ δὲ οὐδ' αὐτοῦ ἐπίστροφος ἦν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδενός, ἐν ἐκεῖνο σκέμμα στήσας ἐν ἑαυτῷ, τῇ Θεσσαλονικῇ συγκατοι-

20 χήσεσθαι δέει τοῦ Ἀνδρονίκου. καὶ μὴν εἶχεν ἂν ἐγγύην ἐπινοήσασθαι ὡς, εἴγε σώσει τὴν πόλιν, ἐκμειλίξεται τὸν ἄγριον οἷα πεπιστωμένους εἶναι ζῆν ἄξιος. ἀλλ' οὔτε τὸν τοῦ βασιλικῷ ἤθους εὐριπον ἔθάρρει στήσεσθαι ἂν ἐπὶ τινος

Sed illud quidem ut comperiremus, postea nobis contigit. tum autem dux iste nulla re turbatus sua commoda quaerebat, imperium negligebat, adhortansque ad strenue laborandum alios, ipse otio, inertia et ignavia feriebat prodebatque res nostras, odio imperatoris commotus, pessime quidem, sed humane tamen, privatum suum incommodum nostro depellens communi, atque civitatem Siculi praeponens civitati magni Constantini, et quasi, ut quis dixerit, prae Charybdi alterum praeoptans scopulum Scyllam. atque turbat eum in pulcris illis inceptis Ioannes Maurozomes quoque, sebastus, qui e Peloponneso rediens cum exercitu hic constiterat, minime quidem nostri admodum gratia, ut multi opinabantur, sed illud quidem simulans, revera amore oculorum commotus, quas ne per Andronicum amitteret — ne dicam vitam — etiam illum metuere fama manabat. nihilo tamen minus bona verba dabat, redarguebatque ducem nostrum, quo iste ingenio esset. at ille ne hunc quidem respiciebat, ut neminem alium, hac una re sibi tanquam scopus proposita, ut cum Thessalonica periret, metu Andronici. et tamen urbe servata quasi pignori quodam confidere poterat, placaturum se esse illius ferociam, si ita se vita haud indignum praestitisset. enimvero nec sperabat, aestuan-

καλοῦ, καὶ αἱ ἁμαρτίαι δὲ ἡμῶν ἀπήγαγον αὐτοῦ τὴν τοιαύτην ἔννοιαν.

Καὶ ὧδε μὲν ἡ κεφαλὴ τῆς πόλεως· τὸ δὲ γε λοιπὸν ἅπαν σῶμα πάντῃ διάφορον ἦν, ἕτεροῦνόμενον εἰς ἀγαθόν. καὶ οἱ μὲν ἔξωθεν στρατευσάμενοι οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν ὡς τὸ ἀρεϊκὸν ἐπεύδοντο, οἷς ἐνέπρεπον καὶ οἱ ἐξ Ἀλανῶν καὶ εἰτινες Ἰβηρες. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἰθαγενεῖς, τὸ γνήσιον τηροῦντες φιλόπατρι, οὐ πολλοὶ μὲν ἦσαν· τὸ γὰρ πλεῖον ἀνέμοις ἑαυτὸ ἐπιτρέψαν ὄχθετο, καὶ μάλιστα τὸ προέχον κατὰ τὴν χεῖρα, ὡς ἐρρέθη, καὶ τὸ δύνασθαι τὸ ἐλέγχειν τὸν στρατηγὸν καὶ συμμετάγειν εἰς τὸ καλόν. καὶ εἶπεν ἂν τις ἀνθρώπους τούτους, τοὺς ὑποστάνας παραμεῖναι τῇ πόλει, οὐκέτι πολιτικούς καὶ ἡμετέρου βίου καὶ οἰκοδεσποτίας, ἀλλὰ ληστείας καὶ θηριωδίας καὶ ἐμβριθοῦς ἀγριότητος. ἦσαν γὰρ ἀληθῶς θυμοῦ τοῦ ὑπὲρ πατρίδος ἀκρατεῖς, ἄνδρες κατορθωμάτων, ἀνδρίας γέμοντες, ἀλκὴν πνέοντες, πεπλασμένοι πρὸς ξωμαλεότητα, διψῶντες μάχην, κατὰ βαρβαρικῶν σαρκῶν πεινῶντες, φάναι τὸ πᾶν, ἀρειμάνιοι· οἱ οὕτως ἐξελάθησαν τῶν ἄλλων ὡς μόνου γενέσθαι τοῦ πολεμεῖν, καὶ τῆς κατ' οἶκον τύρβης ἀνθελέσθαι τὸν ἐπὶ τοῦ τεύχους κίνδυνον.

Οὐ τοίνυν ἄνδρες μόνου ἀλλὰ καὶ γυναῖκες πρὸς Ἄρην ἐμαίοντο. καὶ ὅσαι μὲν λίθους παρεφόρουσαν ταῖς τε ἄλλαις μηχαναῖς καὶ τοῖς σφενδοῶσι, καὶ ὅσαι ἕδροφόρουσαν ἀκμά-

tem imperatoris animum sedari posse virtute aliqua, et errores nostri a tali illum consilio prohibebant.

Tale igitur civitatis caput erat. reliquum corpus universum quacunque diversum erat, in bonam partem varians. nam illi quidem, qui extra urbem militiam agebant, nemo dixerit, quantopere Martem fefellerint, in quibus et Alani eluxerunt et Iberes nonnulli. verum nobiles viri civitatis, qui innatum hominibus amorem patriae servarent, haud multi erant; plerique enim ventis se commiserant profugi, ii maxime, qui et manu pollebant, ut supra dictum est, et reprehendere atque reducere ad bonam frugem praefectum potuissent. atque credidisset quispiam eos, qui in urbe manere sustinuerunt, non iam cives et nostrae vitae homines et patres familias, sed praedones esse bestiarum instar feroces. erant enim revera amore patriae indomito, strenui, virtutis pleni, fortitudinem spirantes, manu prompti, pugnae sitientes, barbararum carnium esurientes, ut uno verbo dicam, furore Mavortio acti: qui reliqua omnia ita obliviscebantur, ut nihil nisi pugnas meditentur, et turbis domesticis anteponebant pericula moenium.

Nec vero viri tantum, sed etiam mulieres furore agitabantur Mavortio: atque illae quidem, quae saxa quum reliquis machinamentis

ζουσαι τε καὶ νεάνιδες, καὶ μὴν καὶ ὄσας τὸ γῆρας ἤδη κα-
 ταργεῖν ἐποίει τὰ ἔργα συγκεκυφίας ἔνθα τὸ τέλος πεσού-
 μεθα, αἱ τοιαῦται δόξαιεν ἂν οὐδέν τι μέγα ποιεῖν, εἰ καὶ
 ἐποίουν, τὸ δύνασθαι βιαζόμεναι καὶ δι' ἡμέρας πονούμεναι.
 5 ὄσαι δὲ καὶ πρὸς ὄπλισμόν ἐρρῦθμιζον ἑαυτάς, ῥάκη καὶ
 ψιᾶθους ἐναπτόμεναι ὡσεὶ καὶ τινὰς θώρακας, καὶ τὰς κε-
 φαλὰς μίτραις εἰς ἔλιγμα διαλαμβάνουσαι, εἴ πως στρατιῶ-
 ται εἶναι σοφίσονται, καὶ λίθους ἐπισαττόμεναι ἀγαθούς ἐκ
 χειρῶν ἀφίεσθαι τοῦ τείχους ἐγίνοντο, καὶ ὡς εἶχον ἔβαλλον
 10 τοὺς ἐχθρούς, — ἀλλ' αὐταὶ τὴν Ἀμαζόνειον ἱστορίαν συγ-
 κροτοῦσι καὶ οὐκ ἀφιάσιν ἐκείνην ἐλέγχεσθαι. καὶ τὰς πα-
 λαιὰς δὲ διακροοῦνται παρευδοκιμοῦσαι, ἃς οἶδαμεν κουραῖς
 κεφαλῶν ἐπικουρεῖν τοῖς πατριώταις, σχοινοπλοκοῦσι κατὰ
 πολέμου ἀναγκαίως ἐκ τοιούτων τριχῶν· οὐ γὰρ τρίχας αὐ-
 15 ται ἀλλὰ ψυχὰς προΐεντο. ἰδὼν ἂν Σολομὼν αὐτὰς συγκατέ-
 γραψε τῇ παρ' αὐτῷ ἀνδρικῇ γυναικί, προσαπορήσας, εἰς ἣν
 προεβάλετο ζήτησιν. καὶ ἣν εἰπεῖν τότε τοὺς ὄρωντας τὸν τε
 Δαυὶδ καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν Δαυιτικὸς (ἦσαν γὰρ, ὅσοι εἰς
 ταῦτὸν ἐκείνῳ ἐνόουν, κακὰ φρονοῦντες, ὑποῖα τὰ τῶν κορά-
 20 κων κολάκων· οἵπερ ἐπαίνους κρώζοντες, ἐφ' οἷς ἐκεῖνος
 ἀφραίνων ἦν, ἐφύσων εἰς μεγαλειότητα) ὡς αἱ μὲν γυναῖκες
 ἡμῖν ἄνδρες ἐγένοντο, γυναικες δὲ οἱ ἄνδρες οἱ δαυιδίζοντες.

tum fundis suggerebant, aut aquam apportabant, adolescentes illae et
 puellae, quin etiam quae aetate proveciore ad opera infirmiores fa-
 ctae et curvatae erant, ad sepulcrum quasi proclives, eae videbantur
 nihil magnum facere, etiamsi faciebant, quantum poterant, fatigantes
 se et toto die laborantes. quotquot autem ad proelia se accinge-
 bant, pannis et tegumentis iuncosis tanquam lorica corpus indu-
 tae, et caput fasciis tortis vinctae, quo militiam parare possent, un-
 dique adrectos lapides de muro coniciebant, et eo, quo erant, ha-
 bitu hostes lacescebant — illae vero Amazonum historiam comproba-
 bant, nec eam refutari patiebantur; ac reprimebant obscurabantque
 veteres illas, quas crinibus suis subvenisse civibus traditum est, qui
 funes ad bellum necessarios ex illarum capillis texuerunt. ipae enim
 non crines, sed animas profundebant. quas si Solomo vidisset, com-
 posuisset eas forti illi mulieri suae, dubius praeterea de quaestione,
 quam sibi proposuit. ac dicere tum poterat, qui Davidem et qui
 eum sectabantur Davidicos videret (erant enim, qui cum illo sentie-
 bant, malevoli, ut consueverunt cornices adulantes: qui laudes cro-
 citantes, quibus ille insaniebat, ad superbiam eum inflabant), mu-
 lieres nobis viros factas esse, viros autem, qui Davidi adhaerebant,
 mulieres.

Τί δέ; τὸ μὲν λαϊκὸν σύστημα τῆς πόλεως οὕτω πονούμενον ἦν καὶ ὑπὲρ ὃ πεφύκει· τὸ δὲ τῆς λοιπῆς μερίδος ἐμιμῆτο τὸν στρατηγόν, καὶ τοῦ ἀκούειν μόνου ἐγίνετο καὶ ὄραϊν; οὐκ οὐδ' αὐτὸ ἀεργοὺς εἶχε τὰς χεῖρας, ἀλλ' οἷον ἐκλαθόμενον ὡς οὐδέποτε αὐτοῖς ἔξεστιν ἀνδράσιν⁵ 290 αἱμάτων εἶναι, μετεχρῶζοντο, ἐπικρύπτοντες μὲν τὸ βαδὺ ἀποστολικόν, ἐπιπολάζοντες δὲ τὸ κοσμικώτερον. καὶ ἦσαν καὶ ἐξ αὐτῶν ὀχλήσεις τοῖς πολεμίοις οὐκ ἀγεννεῖς· ὁ ποθεν γρόντες ἐκείνοι κακῶς ἐν τῇ ἀλώσει καὶ τοῖς τοιούτοις προσήγοντο.

Τοιαύτην συντονίαν μάχης οἱ τῆς πόλεως ἤρμοττον, οὐθ' ἡμέρας διακοπτόμενοι οὔτε νυκτὸς ἀναπίπτοντες. ἐμάχοντο μὲν γὰρ πανημέριοι, παννύχιοι δὲ ἦσαν ἐν ἐργηγόρσει, φυλακῶς ἔχοντες. ὃ καὶ ἔβλαψε τὴν πόλιν οὐχ ἥκιστα· οἱ γὰρ αὐτοὶ ἀνεξάλλακτοι τὸν ὅλον καιρὸν τῆς πόλιορκίας πονούμε¹⁵ νοι τέλος ἀπέκαμον, παρειμένοι καὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰς ψυχάς. καὶ τὴν τελευταίαν ἔλην νύκτα, μεθ' ἣν ἡμῖν ὁ ἥλιος δυστυχῶς ἔλαμψεν, οὐκ εἶχε τὸ ἔψον τεῖχος τοὺς φυλάσσειν ἐθέλοντας. καὶ οὐ μόνον διὰ τὴν ἐκ καμάτου πάρεσιν, ἀλλὰ καὶ διότι πρόληψις ἤδη ἅπασιν ἐνεγένετο ἐς αὐριον τὴν πόλιν²⁰ ἀλώσεσθαι. καὶ ὡς οἶα καὶ εἰς κοινὴν ἤλθε τοῦτο ἔννοιαν, ὁπῆποτε ἀπάντων ἐπεγνωκότων τὸν εἰρμὸν τῆς κατὰ τὸν στρατηγόν ἀτρόπου Κλωθοῦς, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν πολεμίων τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἀναβοῶντων Στεντόρειον ἐν τῷ μα-

Quid igitur? numne pars civitatis laica ita laborabat et magis, quam pro virum modo, reliqui duces imitabantur nec nisi spectabant audiebantque? illi vero nec ipsi compressis manibus sedebant, sed quasi obliti, haud licere sibi cruentis esse, speciem mutabant, abscondito habitu apostolico prolixo, et veste laica super induta. ac patiebantur ex iis turbas haud leves hostes: qui, re alicunde cognita, post urbem expugnatam male illos quoque tractarunt.

Ita proelia continua civitas serebat, nec interdiu cessantes nec noctu requiescentes. pugnabant enim toto die, tota nocte in stationibus vigilabant. quae res urbi perniciosissima fuit. etenim per omne tempus obsidionis iidem semper sine vicariis laborantes, postremo [defatigati sunt, et arcu et anima remissis. itaque tota illa nocte extrema, post quam sol nobis infaustus luxit, non habuit murus orientalis defensores, quoniam non solum ex aerumnis vires defecerant, sed etiam cuncti iam praesenserant, postera luce urbem captum iri. ac subibat ea cogitatio quasi omnium simul animos, quum sero tandem cognovissent textam ab immutabili Clotho telam ducis, et ipsi adeo hostes die priori Stentorea voce conclamassent,

θεῖν (οὐκ οἶδ' ὅθεν) τὴν ἐς νέωτα καθ' ἡμᾶς βλάβην· λέγε-
ται δ' ὅτι ἐκ προδοσίας τινός· οὐκ οἶδα μὲν ἀκριβῶς εἰ καὶ
ἄλλης, ἐθνικῆς δὲ καὶ μάλιστα. καὶ ὁ μὲν εἰπὼν Λατῖνος
ὡς ἐκ τοῦ κατὰ τοὺς βουργεσίους πύργου θέλημα ἐπέμφθη
5 τοῖς ἔξω κατὰ τῶν τῆς πόλεως καὶ καταμήνυμα τῶν ἐντός,
οὐκ ἂν ἀπιστοῖτο ἡμῖν τεκμαιρομένοις ἔξ ὧν ἠκριβώμεθα·
τοιούτοι γὰρ τινες πυργοφύλακες ἐπίτριπτοι, νεανίαὶ ἀδελφοὶ
ἐκ Χονναβιτῶν, ἔχιδναι γεννηταὶ τῇ πόλει ταύτῃ κατ' αὐτὴν
τὴν τῆς ἀλώσεως ὄραν κατήσθιον αὐτὴν, καὶ αὐτοὶ ξίφη γυ-
10 μνώσαντες καὶ κατατρέχοντες τὰς ἀμφόδους γνωστοὶ τοῖς
βλέπουσι, πίστιν οὕτω διδόντες καὶ πρῶν ἐπίβουλοι εἶναι.
καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ μετελεύσεται ἡ δίκη αὐτούς.

Καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος Λατῖνος ὡς συγκροτεῖται πρὸς ἀλή-
θειαν, καὶ ἄλλως οὐχ οἷός τε ὧν ψεύσασθαι· ὁ δὲ Ἀβού-
15 διμος Μανουήλ, ἀνὴρ ἰχθύων τιμῆς μελόμενος, νῦν μὲν ὁμο-
γέρων, πάλαι δὲ ποτε περιαδόμενος μέγας εἶναι τὴν χεῖρα
καὶ βριαρὸς αὐτὴν κατενεγκεῖν τῶν ἀνδισταμένων, οὗ καὶ τὸ
κατὰ σῶμα εὐσταλὲς ἔτι κατηγορεῖ τὴν ῥώμην ἣν λέγεται
ποτε πλουτεῖν ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς δὲ ἐφανέρωσε πρόδοτον
20 εἶναι τὴν πανταχοῦ γῆς περιφόρητον τῷ κλέει Θεσσαλο-
νίκην. οὐπω γὰρ ἀκραιφνῆς ἡμέρα ἢ κατὰ τὴν ἀλωσιν,
ἀλλ' ἔτι νῦξ ἀμφιλύκη, καθ' ἣν ἔτι καὶ τὸ ἔϋον τεῖχος
ἀπρόσβατον ἐχθροῖς ἦν, καὶ αὐτὸς τοῦ ὕπνου ἀνεθείς καὶ

cognita pernicie nobis propinqua : quam equidem nescio, unde cognoverint, sed dicunt proditionem factam esse, non ausim affirmare, an ab alio quoque, sed certe quidem ab homine peregrino. nam Latino cuidam, qui ex turri burgesiis opposita consilia adversus incolas et indicia rerum urbanarum obsidentibus missa esse affirmavit, fidem equidem haud derogaverim, rationibus adductus, quibus res manifesta sit. etenim versuti quidam turris custodes, fratres adolescentes e Chonnabitibus, viperæ pestiferæ urbis huius, inter ipsam expugnationem diripiebant eam, strictis gladiis per vicus discurrentes, ac noti omnibus, qui eos viderent, fidem ita faciebant fraudis iam prius structæ. nec fore spero, quin poena illos consequatur.

Ille igitur Latinus et testimonium hoc veritatis habet, nec videtur omnino mendax fuisse. Manuel Abudimus autem, vir piscariæ præfectus, nunc quidem viridis senex, olim celebratus, quod manu fortis esset et graviter profigaret adversarios, cuius etiam nunc corpus vegetum quasi testimonium roboris est, quo quondam abundasse fertur, diserte declaravit, proditam esse urbem per totum orbem terrarum nobilem Thessalonicam. nondum enim plane illuxerat dies, quo urbs capta est, sed erat adhuc diluculum, nec dum in murum orientalem

τὴν οἰκίαν ἀφείς ὑπίσω, ἵνα ἔργων ἄπτοίτο, εὗρε πέντε ἀνδρας Ἀλαμανοὺς ἐνόπλους ἐφρίππους, ὁμοῦ συνεσιωτάς καὶ ὁμιλοῦντας τὰ σφίσι δοκοῦντα. καὶ ὁ μὲν παρῳχέτο ἐκείνους ὁδοῦ λόγῳ, οἱ δὲ προσεκαλέσαντο, καὶ ὡς ἐπέλασεν αὐτοῖς, μετὰ πολλὰ τὰ ἐν μέσῳ ἀπήγαγον αὐτοῦ τὴν δεξιὰν χεῖρα⁵ δυστυχῶς τῷ ἀνδρὶ· γυμνώσας γὰρ εἰς ἐκείνων ξίφος καὶ καταγαγῶν ἀπήραξεν αὐτήν. οὐκ ἔσχε δὲ καὶ εἰς πλέον βλάψαι, πτερωθέντα οἶον εἰς φυγὴν.

Τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ Ἀλαμανικοῦ τάγματος προδοτικόν, οὗ πρόδρομοι τὴν χθὲς δελίην τρεῖς τῶν δυσμικῶν¹⁰ πυλῶν τῆς πόλεως κατεπήδησαν καὶ πάντων τῶν ἐκεῖ βλεπόντων τοῖς βαρβάρους φιλίως σανέμιξαν. ἡ δὲ πρὸ θυοῦν ἡμέραιν τῆς ἀλώσεως περὶ πέμπτην τῆς ἑβδομάδος βαθείας ἐσπέρας ἐπιφάνεια Θεοφάνους τοῦ Προβατῶ ἔσω πόλεως, ὃς ἐκ Λυρραχίου συνωμάρτει τοῖς Λατίνοις φίλιος, τίνας οὐκ ἂν¹⁵ εἰς νοῦν προδοτικὸν ἐναγάγη μαθόντας αὐτήν; ἦν Λέων τις ἔππων ἀγαθὸς μελητής, ὃ Ἁγιοεμφημίτης, ἰδὼν καὶ περιεργασάμενος, καὶ θυμῷ μὲν βληθεὶς, οὐκ ἔχων δ' ὃ τι καὶ δράσειεν, ὡσιώσατο ἄμυναν τῇ πατρίδι, ἐξεῖπων τὸ κακὸν τοῖς μὴ τολμῶσι λαλεῖν τι πρὸς τὸν ἐπὶ δυσπραγία κοινῇ φο-²⁰ βερὸν Δαυῖδ.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἡμῖν ἀναγκαίως ἐπεμβεβλήσθω ἢ μάλιστα προειληφθῶ. οἱ δὲ πολέμιοι στερεῶς κατὰ τῶν

accesserant hostes, quum ille e somno expergefactus et domo profectus, ut opem ferret, quantam posset, quinque equites Alemannos armatos invenit, qui constiterant et sermones inter se serebant. ille praeteribat eos viae intentus, sed revocatus, quum accessisset ad eos et multa cum iis egisset, dextram manum miserabiliter abscissam habuit. etenim unus ex iis stricto gladio eam amputavit. nec ille iam obniti poterat, sed celeri fuga salutem quaesivit.

Talis fuit etiam Alemannicae cohortis proditio, cuius praecursores tres vespera superiori de porta urbis occidentali desiluerant et in omnium, qui aderant, conspectu barbaris amice se immiscuerant. die autem ante captam urbem secundo, quinto hebdomadis, multa vespera in urbem advectus Theophanes Probrates, qui Dyrrhachii Latinis amicis se adiunxerat, cui, quaeso, qui rem audiverit, suspicionem fraudis non iniciat? cuius adventum quum sensisset et animadvertisset duorum praefectus diligentissimus, Leo Hapioeuphemita, sollicitus quidem animo, sed consilii inops, frustra patriae consuluit, re enarranda iis, qui non auderent quidquam enuntiare coram Davide, homine in communi calamitate timendo.

Sed haec quidem ita nobis necessario interposita vel potius prae-

ἐώων μερῶν τῆς πόλεως τῶν κατ' αἰγιαλὸν ἕως καὶ τῶν κατὰ
 τοὺς ἀσωμάτους πυλῶν ἐπέκειντο· καὶ κατὰ τὴν πέμπτην
 καὶ δεκάτην, ὡς προέκκειται, τοῦ Ἀυγούστου τὰς νῆας λιμε-
 νίσαντες, τῇ αὐρίον προῦθεν ὧν ἐβουλεύσαντο εἶχοντο, καὶ
 5 ὄξυχειρίας ἐπιβαλόντες ἐποίουν τὰ τοῦ πολέμου. καὶ ἦν ἰδεῖν
 κατὰ τὴν Ἡροδότειον μούσῃαν νέφη βελῶν τῶν τε κατὰ πέτρας
 τῶν τε κατὰ οἴστους, δι' ὧν ὁ ἀῆρ ἐσκιαίζετο. καὶ ἐβάλλοντο μὲν
 καὶ οἱ ἐκ τῶν τειχέων (καὶ πῶς γὰρ οὐ; εἶγε ξυνὸς ὁ Ἐννάλιος),
 ἐβλάπτοντο δὲ τῶν μὲν ἡμετέρων ἥμιστοι τῶν δὲ ἐναντίων
 10 πλεῖστοι. πάνυ γὰρ ἐδεξίωσεν ὁ Θεὸς οὐ τοὺς στρατιώτας
 μόνους ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα τῆς πόλεως, οἳ καὶ βάλλειν
 τοὺς πολεμίους εὐτύχουν καὶ εἰς μῆκος δὲ πολὺ ὅσον ἀφιέ-
 ναι τὰ βέλη, ὡς ἐντεῦθεν τοὺς ἐχθροὺς τοξότας ἀναποδίζον-
 τας ἀπρακτὰ βάλλειν καθ' ἡμῶν ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως. ἀπὸ
 15 γούν τῆς χρυσοῦς πύλης τῆς περὶ δυσμᾶς ἀφιέμενα βέλη ἐκ
 τόξων ἐφύλασσαν μετέωρον τὸ πτερόν ἕως καὶ εἰς τὸ καλὸν
 ποτε σεμνεῖον ὃ περιεῖπεν ὁ μυροβλύτης μέγας Νικόλαος, καὶ
 ἐνέπιπτον ταῖς τῶν βαρβάρων σκηναῖς, καὶ εὐθὺς ἐκείναι με-
 θίσταντο. ὅμοια δὲ τινα ἐγένοντο καὶ περὶ θάτερον μέρος,
 20 ἔνθα τὸ ναύλοχον· καὶ οἱ πλωῖμοι τὰς ἐπηρεαζομένας νῆας
 ἀνακωχεύοντες κατὰ σπουδὴν ἐξέστελλον.
 Ὅτι δὲ ἐξέτρεχον οἱ ἡμέτεροι καταπηθῶντες ἐκ τῶν τει- 291
 χέων, ὡς οὐκ ἂν εἰδείη ὁ εἰρηνικὸς στρατηγός, ψιλοὶ ὄπλων

cepta sunt. hostes interim acriter urbem inde a parte litoris ori-
 entali usque ad portas incorporalium premebant; atque die Augusti
 decimo quinto, ut supra dictum est, cum navibus in portum subvecti,
 et postero die prima luce facere aggressi, quae constituerant, strenue
 bellum parabant. atque videre poterat secundum Musam Herodo-
 team nubes missilium sive saxorum sive sagittarum, quibus aer ob-
 scuraretur. itaque feriebantur quidem etiam, qui in muro collocati
 erant, (quidni enim, siquidem Mars communis est?), sed vulnerati
 sunt paucissimi e nostris, ex hostibus plurimi. namque deus eximia
 dexteritate non solum milites instruxerat, sed etiam reliquos urbis
 incolae, qui et felicissime hostes attingebant et longissime iaculaban-
 tur, ut sagittarii hostium retrogressi incassum ex nimia distantia tela
 adversus nos conicerent. a porta enim aurea, quae occidentem spe-
 ctat, emissa arcubus tela sublimia ferebantur usque ad pulcrum quon-
 dam templum, quod unguentis manans Nicolaus nobilitavit, decide-
 bantque in tentoria barbarorum, quae illico submovebantur. similia
 fiebant ex parte altera, ubi statio navalis erat; ac nautae naves lae-
 sas in altum subvectas confestim in tuto collocarunt.

Quomodo nostri de muro delapsi, ut non sentiret pacis amans

οἱ πολλοί, καὶ ἡνδραγαθίζοντο, ἐν οἷς καὶ παῖδες τοῦ μυροβλύτου ἄλλοι τε καὶ ἐκ τῆς τῶν Σέρβων τεθέντες αὐτῶ· καὶ ὅτι περιεφρόνον τούς ἐχθρούς, καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν βαρβαρικῶν σκηνῶν ἀρπάζοντες ἀπῆλυνον ζῶα, καὶ ὡς τοὺς ἀντεπεξίον-
 τας ἡμύνοντο διώκοντες βύλλοντες ῥίπτοντες· καὶ ὅπως ἐν-
 5 τεῦθεν θυμὸς καὶ προθυμία τοὺς στρατιώτας ὑπεδύετο ἀπλε-
 τος, ὡς καὶ τὸν στρατηγὸν βαρύνειν οἷς ὄχλου ἀφιέναι αὐ-
 τοὺς ἐξορμᾶν· καὶ ὡς ἐκεῖνος καθάπαξ ἐντυπωσάμενος ἐς
 ψυχὴν τὴν κατὰδυσιν τῆς πόλεως οὐκέτι τὸ ἐμμαχθὲν ἐξα-
 λείφειν ἤθελε· καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ πολέμιος ὄχλος ἐπὶ μῆλ-
 10 λον θάρσυνος ἦν, καὶ ἐπὶ πλέον μάλιστα, ὅτε τοῦ Χούμου
 συρροῆσαντος πόλεμον, ἐξὸν αὐτοὺς βλαβῆναι πρὸς τῶν τῆς
 πόλεως, καθὰ προεκτίθεται, ὁ δὲ ἐφυλάξατο ὡς οἷα περιέπων
 αὐτούς, — τί δὲ μακρότερον διαπεταννύειν εἰς συγγραφὴν;
 βαρυνθεῖη δ' ἂν τις· καὶ ὅτι τοῦ τείχους ὑπονομευομένου¹⁵
 κατημέλησεν ὁ Δαυὶδ, εἰς ὅσον καὶ ἀνάθεμα πρὸς τῶν θερ-
 μοτέρων καταψάλλεσθαι.

Οἱ μὲν γὰρ τρώεται τοῦ τειχίσματος, εἰ χρὴ οὕτω φά-
 ναι, αὐτοὶ μὲν τῷ τείχει πελάσαντες καὶ συσκευασάμενοι γλύ-
 φειν, φραγνύμενοι δὲ κατόπιν τοῖς κάτωθεν ἀκροβολιζομένοις²⁰
 ἄνω, ἔργον ἤπτοντο ἐγκρατῶς οἷα ἐπισπέρχοντες τὸ γλαφύ-
 ρωμα, ὡς ἂν καθυποδύντες αὐτὸ ἐμβαθύνουσι καὶ καθ' ἡσυ-
 χίαν διαμπερὲς τοῦ τειχισμοῦ ταχὺ τὴν συνέχειαν λύσωσι.
 καὶ ἤνουν τὰ τοῦ σκοποῦ. καὶ αἱ κεφαλαὶ μὲν αὐτοῖς καὶ τι

praefectus, plerique inermes, procurrerint et dimicaverint strenue, in quibus etiam pueri Nicolai erant tum alii tum ex Serviis illi commissi; quomodo iidem hostes contempserint, ex ipsis barbarorum tentoriis pecora abegerint et obvius propulerint persequendo, iaculando, feriendo; quomodo alacritas et audacia inde milites ingens cepert, ut etiam aegre ferret impetum, quo dimitti se cupiebant, praefectus; quomodo ille, semel decreto urbis interitu, non iam conceptam animo sententiam mutare voluerit; quomodo inde tumultus bellicus longe vehementior exstiterit, tum maxime, quum, proelio a Chumno commisso, vexari hostes possent ab urbanis, sicut supra expositum est, ille autem sibi caverit tanquam consulens civibus — quid haec, inquam, copiosiori narratione, qua quis gravetur fortasse, exponam? aut quid memorem, quod murum ab hoste subfossam Davides neglexerit, ita ut etiam execraretur a fervidioris ingenii hominibus?

Etenim moenium rosore, ut ita dicam, murum succedere et excavare aggressi, tecti a tergo ab aliis, qui e loco inferiore sursum iaculabantur, excavandi opus acriter urgebant, quo cavum subeuntes altius penetrarent et, muro per otium perfosso, compagem facile dis-

τῶν μεταφρέων ἐκρύπτοντο, ὁ δὲ λοιπὸς ἄνθρωπος ἐκάστω ἐκείνων ἔξω βραχὺ προουφαίνετο. ἐλάνθανε δὲ ἄρα τοῦτο τοὺς πλείονας, ἕως ὃ ἐν Θεσσαλονίκη Βασίλειος ὁ Τζύσκος κατακύβαι ἄνωθεν τολμήσας καὶ ἰσχύσας εἶδε τὸ πρᾶγμα. ὃς καὶ καρδιώξας ἔδραμε τὴν ταχίστην εἰς τὸν τοῦ στρατηγοῦ πρωτοθεράποντα, καὶ ἐκλαλήσας τὸ πρᾶγμα μετὰ οἴκτου προεκάλεσατο εἰς κωλύμην τοῦ κακοῦ. ὁ δὲ — ὦ μαθητοῦ ἀγαθοῦ, ἐκμαξαμένου εὐφυνῶς τὰ τοῦ καλοῦ στρατηγοῦ διδασκάλια — χρῆναι μεθίεσθαι ἄπεφήνατο μέχρις ἐς αὐριον, ἕως οἱ ἐχθροὶ ἐντὸς εἰληθέντες τοῦ τρυπήματος εἶτα τῷ ἐκ φρυγάνων καπνῷ ῥᾶον καταπνιγέειν ἐντὸς, ὅμοιον ὡς εἰ καὶ κυνηγέτης πρόχειρον ἄγραν ἔχων θέσθαι θηρίου ἐν τοῖς πεδινοῖς, ὁ δ' ἀλλὰ μεθεὶς καταδοκεῖ τὴν ἐν σπήλυγγι ἐκείνου καταδύσειν, ὡς οὕτω μᾶλλον ἀγρεύσειν ἐκεῖνο καθὰ καὶ με-

10
15

15 λίσσας ἔσω σμήνηους οἱ περὶ ταύτας πονούμενοι.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ ἀρχιθεράπων μηχανικός· ὁ δ' ἀρχιτέκτων αὐτοῦ Δαυὶδ ἄλλως ἔπαιξε τὸ μηχανᾶσθαι, καὶ ἀκούων ὡς τρυπᾶται τὸ τεῖχος ἔξωθεν, “τρυπητέον” ἔλεγε “καὶ ὑμᾶς ἔσωθεν.” καὶ εἰς τοσοῦτον χασμηςάμενος ἐκάθητο

20 τοῦ λοιποῦ χαῦνος, εἰκὼν ζῶντος, ἐμποδίζων οἷον ἰσχάδας καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν κωμικόν. καὶ τὴν γλωττίαν ὥδε σαλεύσας ἀτελεσφόρητα ἐψέκει, εἰ καὶ τὸ τεῖχος ἔξωθεν ἀκούσοι λίθοις βάλλεσθαι, εἰπεῖν ἂν ὡς βάλλετε αὐτὸ καὶ ὑμεῖς ἔσωθεν. ὦ

solverent. ac perfecerunt sane propositum. capita eorum ac terga abscondita erant, reliquum corpus uniuscuiusque eorum paulum eminebat. latebat hoc plerosque, donec Basilius Tzyscus, civis Thessalonicensis, deorsum inclinari feliciter ausus rem detexit. qui, quamvis torminibus cruciatus, confestim ad primum ministrum praefecti cucurrit, eumque, re cum lacrimis enarrata, ad impediendam calamitatem cohortatus est. ille autem — o discipulum praeclarum, qui tam callide didicisset eximii magistri praecepta — rem in posterum diem differendam esse respondit, donec hostes in cavum inclusi fumo samentis excitando facilius suffocarentur, plane ita ac si venator, cui in promptu sit, bestiam in planitie capere, dimittere eam et, dum illa in cavernam abierit, praestolari voluerit, melius scilicet ita eam capturus, sicut apes in alveis capiunt apiarii.

Talis igitur primus officinae famulus erat; magister autem Davides temere ridebat opus: qui ubi murum extrinsecus perforari audivit, “perforari illum,” inquit, “etiam a vobis intrinsecus oportet.” Haec ille effatus, segnis sedebat, viventis imago, et quasi ficos prohibens, ut apud comicum est; ac dicere videbatur, qui ita temere linguam ciesset, quoties murum extra percussus audiebat: “quin vos eun-

παίγνια, δι' ὧν ἐσφαττόμεθα μὲν ἡμεῖς, αὐτὸς δὲ τὸν δίσ-
κον βασιλέα ἐξέφευγεν, ἄνθρωπος, ἐφ' οἷς ἔδει ἐργηγομέναι,
κατακείμενος καὶ κατὰ παλαιὰν ἀφέλειαν ὀνομάτων εἰπεῖν
ἀναπεσῶς· καὶ μὴν σέψασθαι ἄλλως καὶ πάντῳ ἔστως αὐτὸς
ἦν καὶ νηφάλιος· ὃ γὰρ προύθετο, ἔφηρε ποιεῖν καὶ οὐκ
ἀνήκεν, ἕως αὐτὸ τεχνικῶς ἀπετέλεσε.

Καὶ οὕτω μὲν προυδόθη τοῖς πολεμίοις καὶ ἡ τῶν λίθων
τοῦ τείχους ἐπὶ κακῇ ἡμετέρῳ ὑπολάξεσις κάτω· αἱ δὲ ἐκ
τῆς μεγάλης μηχανῆς πέτραι τὰς τε ἐπάλξεις κατήρειπον καὶ
ἐγύμνον τὸ τεῖχος φυλάκων· πολλαὶ δὲ καὶ ὑπερπεταννύ-
μεναι κατέπιπτον ἔσω, ποιούσαι τινα δεινὰ καὶ αὐταί. διὸ
καὶ τεῖχος ἕτερον ἀνταναστήσαι μελετήσαντες καὶ ἤδη καὶ ἐγ-
χειρήσαντες οἱ καθ' ἡμᾶς ἀπετρέποντο· ἐδεδίεσαν γὰρ οἱ
τειχοποιοὶ τοὺς ὑπερέλλοντας πέτρους, οὗ Ταντάλειον ταύ-
την φαντασίαν ὄνειροπολοῦντες, ἀλλὰ πρόοπτον ἔχοντες τὸ κα-
κόν. ἔνθα καὶ τι γελοῖον συνέπεσεν, εἴ τι χεῖρ τοῖς πικροῖς
γλευκάζοντα συγκιρῶν εἰρημῶν τε ἱστορίας, καὶ ἵνα μὴ ὁ μαν-
θάνων τὰ καθ' ἡμᾶς ἀκράτως παθαίνοιτο. ἦν μὲν γὰρ πο-
λιτικὸν μυστήριον ἡ τοῦ τείχους ἀντανάστασις, ἐλαφρίαν δὲ
τις ἄνω παθῶν ἐξεβόησε τοῖς ἐχθροῖς ἄπρακτα μωροὺς ἐκεί-
νους πονεῖσθαι κατὰ τοῦ τείχους, ἔσωθεν ἀντεγειρομένου
ἑτέρου. ὅς δὴ λόγος καὶ μᾶλλον ἡμᾶς προσέβλαπεν. ἀραὶ
γὰρ τὰ πρὸ τούτου ἀφιέντες τοὺς τειχοσείστας λίθους οἱ ἔξω
ἐπύκνον αὐτοὺς ἕκτοτε, μεθ' ἡμέραν τε οὕτω βλάβιπτοντες

9. κατήρειπον T

dem intus percutite." o ludum istum, quo nosmet mactabamur, ille
infestum sibi imperatorem effugiebat, homo rebus, quibus invigilare
debebat, indormiens et, ut cum antiqua verborum lenitate dicam, fe-
riatus. et tamen ceteroquin ille prorsus vigil et erectus et sobrius
erat. revera enim, quod proposuerat sibi, strenue agebat, nec quies-
cebat, dum sollerter perfecisset.

Ita igitur concessa est hostibus moenium ad perniciem nostram
subversio; deiciabantque ex ingenti machina coniecta saxa propugna-
cula, et murum defensoribus nudabant; multa etiam trans murum vi-
brata intra urbem decidebant, cladem ipsa quoque afferentia: unde
alium murum nostri excitare conati et opus iam aggressi, deterriti
sunt. metuebant enim operae saxa trans murum evolantia, haud som-
niantes illi inanem Tantali speciem, sed perniciem ante ocu-
los cernentes. atque accidit tum ridiculum quiddam, si licet dulcia
amaris miscere et interponere historiae, ne calamitatem postram
qui cognoscat, nimis doleat. erat secretum urbanum novi muri ex-
structio; sed temeritate quidam abreptus clamavit hostibus, stolidos

ἡμᾶς, καὶ οὐδὲ νυκτὸς βέλη ἀνιέντες διὰ τῆς μεγίστης μηχανῆς· καθ' ἧς ἡμεῖς λαλήσαντες ὡς δεινῆς, εἴ πως ἀποκρουσθεῖν μηχανικῶς τοῦ καθ' ἡμᾶς τείνεσθαι, ἐσοφίσθημεν εἰς μάθησιν ἐξ ἀγαθῆς κεφαλῆς, ἀκούσαντες ὡς πόλις ἐκ τοιαύτης πέτρας οὐ βλάπτεται. τί δέ; ἀλλ' ὠφελεῖται, ὡ σοφέ, μηχανὰς ἐξουθενοῦν. ἀλλὰ συνίσταται. οὐκ οὐν πάντως; οὐκ οὐν τὸ ἀνάπαλιν, εἴγε καὶ καταρρίπτεται οὕτω τὰ ἐρυμνότατα. εἴπομεν ἡμεῖς οὕτω, καὶ ὁ λόγος εἰκῆ ἀπέρρευσεν καὶ αὐτός.

10 Καὶ ἐλύπουν μὲν τὴν πόλιν καὶ τὰ μικρὰ πετροβόλα, 292 οὕτω δεξιῶς βάλλοντα ὡς καὶ τοὺς μοδίους, οἱ πλοίων οἰστοὶς ἐνδεδεμένοι μετέωροι ἔκρυπτον ἔνδον ἄνδρας εἰωθότας ἐκείθεν καταπέμπειν τὰ βλάπτοντα, συνεχῶς εὐσκόπα βάλλειν καὶ κατακλᾶν, καὶ ἀγῶνα παρέχειν τοῖς μαχηταῖς ἐκείθεν διεκχεῖ-
15 σθαι κάτω καὶ περισώζεσθαι. ἦσαν δὲ τὰ τοιαῦτα ὡσεὶ καὶ βέλη νηπίων πρὸς τὴν μητέρα μεγάλην μηχανὴν παραβαλλόμενα, εἴ τι χρῆ ἐκ τοῦ σοφοῦ στρατηγοῦ πορίσασθαι τι νόημα, ὃς τοὺς ἐκείθεν ἐπαφιεμένους λίθους τεθηγῶς τοῦ κτύπου "ἄκουε τὴν γραῖαν" ἔλεγεν, ἀπαθῆς οὕτω τι καὶ μέ-
20 τριος ὢν, καὶ τὴν θρηψαμένην ματὰν οἶμαι φαντάζεσθαι δοκῶν παθαινομένην ἐπ' αὐτῷ καὶ κλαίουσαν. λακωνίζων δὲ καὶ ἄλλως ἐκείνος τὴν φράσιν, ὡς ἐν μεταποιήσει κάμνει ἢ

illos nequidquam murum subruere, quum intus alius exurgeret. quae verba rursus calamitatem nostram auxerunt. nam quum rara adhuc saxa in murum contorsissent obsidentes, hinc iam crebra torquebant, nec interdiu tantum nos vexabant, sed ne noctu quidem iaculari cessabant e machina illa ingenti: contra quam quum nos ut exiliosam disputaremus, si forte impediri posset, quominus adversus nos tenderetur, edocti ab ingenioso homine didicimus, urbem tali saxo nihil laedi. quid igitur? conducit certe, o bone, machinas evertere; conducit hercle. annon conducit, quando deiiciuntur etiam firmissima? disputavimus nos ita, atque incassum abiit oratio nostra.

Laedebant urbem etiam minora machinamenta, quae ita accurate iaculabantur, ut etiam dolia, quae navium malis sublimia alligata viros inclusos habebant, inde tela conicere solitos, continuo ferirent et confrangerent, et molestiam exhiberent militibus, ut inde illi delabi et vitam servare festinarent. erant autem quasi tela infantium, si compararentur cum matre illa, magna machina, si licet aliquid mutuari a duce sapiente, qui demissa inde saxa et fragorem admiratus "audi" inquit "anum," ita quietem agens et torpens quodammodo, et matrem, puto, a qua nutritus erat, sibi apparere ratus, quorentem de se et lacrimantem. Laconico sermonis genere etiam alioquin uti solitus, idem quondam anum in mutatione laborare voce

γραῖτα, πάλιν ἐμογγιλάσει. ἀπεφοίβαζε δὲ ἄρα ὁ λόγος οὗτος κατὰ τι Πυθωνικὸν ὡς ἡ πρεσβυτάτη Θεσσαλονίκη πρὸς εἰδωλα καμώντων οἴχεται, καθὰ καὶ πάλαι ποτέ, ὡς ἐξ ἱστορίας καθήκει καὶ εἰς ἡμᾶς. καὶ ἦσαν οἱ λίθοι ἀκριβῶς ἀνδραχθεῖς, ὁποίους κατὰ τῶν ἀμφὶ τὸν Ὀδυσσεύα οἱ Λαιστρῶνες 5 γόνες διεχειρίζοντο.

Τοῦ τοίνυν κακοῦ κάτω μὲν ἀναστομοῦντος εἰς ἀξιόλογον χάσμα τὴν τοῦ τείχους στεγανότητι, ἄνω δὲ τοιούτοις λίθοις εἰς τρόμον βιαζομένου, ὀκλάζει τὸ καὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ ὑπερθεν παθὸν καὶ πως ἐπὶ γόνυ συνιζάνει, τὰ γε πρῶτα 10 ἐνμηχάνως συνεστηκός, ἕως οἱ μὲν ὑπορύττοντες τὸν κατ' αὐτούς ἄεθλον διηγηκότες ἀποκατέστησαν ταῖς τῶν συμβαζομένων σκηναῖς, τὰ δὲ ὑποβεβλημένα εἰς ἔρεισμα τῆς διορυγῆς καιεκάη ὡς δοῦναι τόπον ἐντεῦθεν τῆς κατακύψει τοῦ τείχους. οὐπερ οὕτως ὑποκλιθέντος εἰς πλαγιασμὸν συμβαίνει 15 τὸ ἐκείνου ἄκρον διαιρεθῆναι ἄνωθεν ἕως καὶ κάτω, ἔνθα πως ἐγλωχινούτο γωνιούμενον, καὶ διαχανεῖν εἰς ἡμέτερον ὄλεθρον. τοῦ γὰρ συνδετικοῦ παραλυθέντος εἰρμῶ ἔσχιστο ἐξ ἀνάγκης, ὅτι μηδὲ εἶχεν ἡ ἐχομένη πλευρὰ ἐγκαθεστῶτι ἡρμόσθαι, τῆς ἐκ πλαγίων ὑπερδούσης κατὰ βάρος, ἀλλ' ἐκ-20 πέμψασά τι ἑαυτῆς ἀφῆκεν ἐπακολουθεῖν κατακλιθεῖσθαι τῆς γείτονι· καὶ οὕτω χάσμημα καθ' ἡμῶν Ἰδαίου εὐρυνθέν κατέπακεν εἰς χάος ἀτρυγέτον.

Ἦν δὲ ὁ τόπος οὗτος πύργος Χαμαιδράκοντος ἐπικλη-

rauca clamavit. quae verba quasi vaticinabantur modo Pythio, Thessalonicam, urbem vetustissimam, ad manes discessuram esse, sicut olim aliquando factum esse memoriae proditum est. erant autem saxa illa eo onere, cui vires unius hominis vix sufficerent, similia illis, quae in Ulysses et socios eius Laestrygonas torserunt.

Quum igitur infra hiatus haud exiguo murus divelleretur, superne autem in tremorem tantis adigeretur saxis, vacillare ille coeperat, et inferne et superne afflictus, et quasi in genua prostratus est, prius apte compactus, donec ii, qui illum subruerant, opera sua defuncti, discesserunt in commilitonum tentoria, et supposita ad fulciendam ruinam ligna conflagrarunt, ut murus libere iam posset concidere. qui cum ita procideret casu obliquo, factum est, ut a summo ad imum, ubi in angulum flexus erat, divelleretur et ad perniciem nostram haret. namque vinculo eo soluto, necessario totus ruptus est, quia latus contiguum non iam habebat, quo inniteretur, parte obliqua pondere suo collapsa, sed parumper loco motum ruinam finitimae partis secutum est. ita nos quasi Orco adversus hiante, in vastam voraginem absumpti sumus.

Erat autem locus ille turris Chamaedraconis, appellatus nomine

θρῖς τῷ λαχόντι ἐπιστατεῖν σὺν γε τοῖς ἀμφ' αὐτὸν οὐκ ἀερ-
 γοῖς στρατιωτικοῖς, ἀνδρὶ τότε μὲν τακτικῷ, ὄστερον καὶ συμ-
 πόνῳ ἡμῖν· ὃς μόνος τῶν ἄλλων ἐπιχεθεὶς τῇ πόλει, το
 μὲν φαινόμενον κατὰ νόσον, ἄλλως δὲ προμηθεῖα θεία καὶ
 5 συναεθλεύων ἡμῖν παρήγορα, θρῖξ, ὃ φασιν, ἀνὰ μέσον καὶ
 ἔβλεπε θάνατον, εἰ μὴ τὸ τῆς τριχὸς ταύτης γραμμικὸν οἶα καὶ
 εἰς τι πλατὺ ἐπίπεδον ἡμεῖς διαστήσαντες, ὡς ἐμεθόδευσεν
 ὁ τῆς σοφίας Θεός, καὶ παρατεινάντες καιρὸν δι' οὗ ὁ βαρ-
 βαρικὸς ἐμαλάχθη θυμὸς, συνετελέσαμεν τι καὶ αὐτοὶ τῷ ἄν-
 10 θρώπῳ εἰς τὸ καλὸν ἧς ἄρτι ἔχει ζωῆς.

Τοῦ τοίνυν τείχους ἐκείνου παθόντος ὡς ἔπαθεν, ἐπει-
 περ ἡμέρα διέφανσε καὶ εἶδον τὸ ἐκεῖσε Χαρώνειον χάσμα
 οἷ τε ἐχθροὶ οἷ τε ἡμεδαποί, ἐκεῖνοι μὲν συνέχασκον θηριω-
 δῶς τοῦ λοιποῦ καθ' ἡμῶν, ἡμῖν δὲ συμμύσασσι ζύμπυσα ἐκ-
 15 λείσθη ἑλπίς. καὶ ἦν μὲν τὰ πρὸ τούτου θρασὺς ὁ στρατη-
 γός, κομπάζων πρὸς τοὺς εὐ εἰδότας τὸ τεῖχος οὐκ εὐ πείσε-
 σθαι, ὡς εἰ καὶ καταπεσεῖται, ὅμως αὐτὸς ἐπιλέγδην κρίνας
 τοὺς ἀρίστους τῆς στρατιᾶς τεῖχος σιδήρεον ἀντιστήσει, τὸ
 ἐκ τῶν ὕλων, καὶ ἕως καὶ εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας φύλαξ
 20 ἔσται τῆς πόλεως. τότε δὲ ὁ μέχρι λόγου θρασὺς ῥήξησιν
 τῇ τοῦ τείχους ῥῆξει διεκόπη τῶν ἀνχημάτων καὶ μὴ μένων
 ὁ αὐτὸς ἔμπαλιν ἐξένευσεν. ἅμα γὰρ δόρυ ἐσκέψατο πολε-
 μικὸν ἐπὶ τοῦ ῥήγματος ἀναρριχθησαμένου τῶν τινὸς πλωϊ-

13. ἀνέχασκον?

eius, cui obtigerat, ut defenderet eum cum militibus impigris, homi-
 ni tum militari, postea laborum nobis socio: qui solus omnium reli-
 ctus in urbe, specie quidem morbo impeditus, sed revera divina
 providentia retentus, et aerumnarum societate solatium nobis afferens,
 non pilum latum, ut aiunt, aberat, quin periret, nisi nos pili huius
 lineam quasi in amplam planitiem extendissemus auxilio dei sapien-
 tissimi, et, tempus nacti, dum furor placaretur barbarorum, adiuto-
 res illi fuissetus ad servandam, qua nunc fruitur, dulcem vitam.

Quum igitur ita murus ille damnus fecisset, ubi dies illuxit et
 hiatum illum Charonium tum hostes tum nostri viderunt, illi iam fe-
 rociter nobis inhiabant, nobis obmutescentibus omnis spes praeclusa
 est. dux adhuc animosus fuerat, iactaveratque coram iis, qui bene
 intelligerent, murum eversum iri, etiamsi ille concidisset, se tamen
 optimis ex exercitu delectis, murum excitaturum ferreum armorum et
 in diem usque quadragesimum urbem servaturum. tum autem iste
 verbis atrox bellator, ruina muri perterritus, iactantiam distulit de-
 clinavitque iam eundem se praestare. simulatque enim hastam ho-
 stilem supra ruinam conspexit, in murum egresso quodam e nautis,

μων, οὓς ἀνδρικούς τὰ ταιαῦτα καὶ δεξιούς ἢ τοῦ Σιφάντου ναῦ ἐπλώϊζε (πειρατῆς δὲ ὁ Σιφάντος, ἔκων προσχωρήσας τοῖς Σικελοῖς κατὰ τινὰ ρήτην τὴν συνδόξασαν· ὃς καὶ ἡμῶς ἔλῶν ἐξένισσε — ῥητέον γὰρ οὕτως — ἐπὶ νεὸς τῆς κατ' αὐτόν, ὡς καὶ ὑποκαταβάντες λόγῳ βραχὺ παραστησόμεθα),⁵ ἅμα γοῦν οὕτως εἶδεν ὁ τρέσας Δαυὶδ, καὶ ἅμα κατόπιν βαλὼν τὰς ἀνδρικός ὑποσχέσεις καὶ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς οὐδὲ λεπτόν συστειλάς ὥρας ἔδειξε μετὰφρενα τοῖς ἐχθροῖς. καὶ τῶν στρατιωτικῶν φωνούντων λεωφορομένη ῥῆ¹⁰ τὸ “Κοιμηγέ, στάμα καὶ πέζευμα,” ὃ δ' ἐπιτελεύτιον οἶον¹⁰ ἀντιμίξας τὸ “καβαλλίκευμα,” καὶ τὸ “καθὰ με βλέπετε,” ἐπόθει μὲν ἴσως παρατυχεῖν πού τὸ τηρικαῦτα Πήγασόν τινα, δι' οὗ πτερύσσεται εἰς ὄρος εἶθε ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, ἠρέσθη δὲ ὁμῶς τῇ φίλῃ ἡμίονῳ, ἣ καὶ τότε φέρειν αὐτὸν ἔλαχε. καὶ παραδειγματικῶς προφεύγων, τρυφε-¹⁵ ρὸς ἰδεῖν, εὐστροφὸς τὴν ἀναβολὴν, ἄτριπτος ὄπλοις τὰς χεῖρας, γυμνασίῳ πρέπων, ἀμίαντος αἵματι, εἶχεν ὥσει καὶ κίλος ἐφεπομένους τοὺς ἀπαντας παρὰ τι ὀλίγον. ἦσαν γὰρ ἐν τοσοῦτῳ πληθεῖ καὶ μεγάθυμοι ἄνδρες, οἳ καὶ ἀντισταθέντες ἐν τῇ τὸν στρατηγὸν ἄνετα διώκειν ἑαυτὸν εἰς φυγὴν, οἳ μὲν²⁰ ἔπεσον μακαρίως καὶ εὐγενῶς, οἳ δὲ γενναῖα δράσαντες ἐνδεδῶκασιν, ὅπου γὰρ καὶ τὸ πολεμικὸν ἐκείνο δόρυ καὶ οἳ συνα-

12. τὸ] τοῦ T

quos fortes ad talia et strenuos navis Siphanti vehebat (erat autem pirata Siphantus, qui ultro Siculis se adiunxerat, conditiones quasdam pactus, quae utrisque placuerant: qui idem postea captos nos benigne — dicendum est enim, quod verum est — in navem suam recepit, quemadmodum mox paucis commemorabimus) Davides igitur trepidus iste simulatque id vidit, longe relictis promissis suis splendidis, et contractis in minutissimam partem horae diebus quadraginta, hostibus tergum dedit, atque militibus clamore in circo usitato vociferantibus “Comnene, consiste, descende,” ille quasi metam consecuturus “quod bene vertat, caballe” obstrepit, et “me intuemini.” optabat, credo, adesse sibi tum Pegasus quendam, quo evolaret in montem sive undas aestuantis maris, contentus tamen erat dilecta sibi mula, quae forte tum quoque illum vehebat, et mirae speciei fugitivus, delicatus vultu, vestitu elegans, armis nihil attritus, decorus habitu, cruore non pollutus, vervecis instar. cunctos exiguo intervallo se sequentes habebat. fuerunt enim in tanto numero etiam generosi viri, qui, dum dux impigre fugae se mandat, hostibus obnixi partim pulcre et honeste ceciderunt, partim animose proeliati pedem retulerunt, quum et hostis ille hastatus et qui alii barbari una cum

ναβάντες τὴν ἀρχὴν βάρβαροι κατασείσθησαν ὑπὸ τισιν ἡμε-
τέρων πολιτῶν, οὐκουν γε στρατιωτῶν. οἱ δὲ πολῖται καὶ 293
κατὰ κράτος ἀντέσχον, ἕως κυκλωθέντες εἶδον κίνδυνον, οὐ
πυρρέντες δείματι πανικῶ τῷ τοῦ Δαυΐδ, ἀλλὰ μεμνημένοι.

5 βλαίπτειν ἕσω μάλιστα πόλεως οὓς καὶ ἐκτὸς ὤρμαινον σίνε-
σθαι, εἴπερ ἀφίεντο. ὃ δὲ ἐτροχαλώθησαν οὗτοι κύκλωμα,
οὐκ ἐκ τῶν ἄνωθεν ἦν ἀλλὰ τῶν εἰσδραμόντων βαρβάρων ἐκ
τῶν ἐφῶν πυλῶν· ἃς ὁ στρατηγὸς ἀνεπιγμένους ἔωθεν τοῖς
ἐχθροῖς ἐχαρίσατο εἰς παρείδουσιν ἄπονον, ἐπειδὴν ἐγχειρήσας
10 φυγεῖν ἐπέτρεψε τῷ καταπαναεύοντι συναναφεύγειν. εἰς τὴν
ἀκρόπολιν, εἰσάπαντα τὰς πύλας, αὐτὸν δὲ τὸν ἐκείνου φάσαι
λόγον, πῦρ ἔσειεν, ὡς οἱ ἀκηκοότες διδώσκουσιν.

Ὅτῳ δὲ οὖν τοῦ πολεμικοῦ δόρατος ἀναφανέντος ἐπὶ
τοῦ τείχους, ἤδη ἐπιλωμένου τῶν ἡμετέρων (λέγω δὲ τοῦ
15 ἐφῶν· τὸ γὰρ δυσμικὸν οὐ τοιούτους εἶχε προμάχους, ἀλλὰ
τῶν τινὲς ἐκείνων ἀντεῖχον ὡς οὐκ ἂν εἴη ἀνδρικώτερον· ὧν
ἐν τοῖς μάλιστα Λέων ὁ Κουταλάς, καὶ φρενῶν καὶ ῥώμης
καὶ ἀνδρίας πλήρης ἀνὴρ, ὃς ἕως καὶ περὶ πλήθουςαν ἀγοράν,
τῆς πόλεως ἤδη μεμεστομένης ὧν οὐκ ἠθέλομεν, ἀντιστίας,
20 εἶτα πρὸς οὐδενὸς ἔχων ἐπικουρίαν καθυπῆκε, καὶ εὐτυχῶς
γυμνωθεὶς ἐκέρδανεν ἑαυτὸν εὐκλεῶς, τότε μὲν πολλὰ κεκλαυ-
μένος ὑφ' ἡμῶν, ἄρτι δὲ ἐν τοῖς τῶν ἐπαινουμένων πρώτοις
ταπτόμενος παρὰ γε ἡμῖν οἵπερ οἶδαμεν) — τοῦ τοίνυν ὑψοῦ,

9. κατέπανεύοντι?

illo primum escendissent, deiecti essent a quibusdam nostris civibus, non militibus: qui quidem cives strenue restiterunt, donec cincti periculum animadverterunt, haud terrore panico Davidis perturbati, sed intra urbem maxime laedere gestientes, quos etiam extra moenia venturi erant, si dimitterentur. verum globus ille, quem hi compellebant, barbarorum erat non a superiori parte ingruentium, sed irrumptentium per portam orientalem: quam dux prima luce hosti apertam reliquerat ad facilem introitum, siquidem fugam meditatatus centurioni mandaverat, ut in arcem evaderet et portam, ut ipsius verbo utar, calere sineret, quemadmodum testantur, qui audierunt.

Ita igitur hasta hostili supra murum elata, nostris iam vacuum militibus (murum orientalem dico: occidentalis enim non habebat tales propugnatores: sed illorum nonnulli pugnabant, ut nemo generosius: in quibus maxime Leo Coutalas fuit, vir prudentia, robore et virtute eximius, qui, quum toto fere mane, urbe iam referta quibus non placebat barbaris, restitisset, tandem a nemine adiutus pedem retulit et prospere armis exutus lucrum sui fecit honestissime, tum quidem multum deploratus, sed nunc in beatorum primis numeratus

ὡς ἐρρέθη, φανέντος δόρατος ἐκείνου τῇ συνήθει μετακλίσει καὶ κατακύψει ὥστε καὶ τινι κατανευσει κεφαλῆς ἢ καὶ χειρὸς νεύματι μετακαλουμένου τούς ἔξω, βραχὺ τι ὄρας μέσον ἦν, καὶ ἡ πόλις πλήρης ἦν τῶν πολεμίων, περιάγοντος Ἀγυούστου τετάρτην καὶ εἰκοστήν ἡμέραν ἐξ ὅτου ἐνέστη, πρῶτα⁵ μὲν τῶν τοῦ ναυτικοῦ, εἶτα κατὰ συναφείαν καὶ τοῦ ἱππικοῦ.

Καὶ ἦν ἰδεῖν τὴν ἡμέραν τότε οὐκέθ' ἡμέραν ἀλλὰ νυκτι εὐοικυῖαν, καὶ οἶον παθαινομένην καὶ σκυθρωπάζουσαν ἐφ' οἷς ἑώρα. δμίχλη γὰρ αὐτὴν βαθεῖα ἐπάχυνεν ὥσει καὶ ἐκ¹⁰ κονιοροτοῦ, ὃν ἡ τυφὸς αἶρει ἢ πόδες ζῶων, ἄπερ ἀριθμὸς μετρεῖ ἀπειροπληθῆς· ὡς εἶναι εἰπεῖν, ὄκνεῖν λάμπειν τὸν ἥλιον οἷς αἱ τῶν ὄπλων ὑπερηγάζον αὐτὸν λαμπρότητες, παρωδησαι δὲ καὶ ἐκ παλαιῆς Μούσης “ὀκτωκαίδεκα μὲν πλέεν ἡματα ποντοπορεῖον” τὸ τῆς πόλεως σκάφος, “ἐννεακαίδεκάτῃ¹⁵ δ' ἐφάνη σῦρα σκιοέντα,” δι' ὧν ὁ τῆς ζωῆς ἡμῶν ἥλιος ἀποτεριχίζόμενος ἐμέλαινε σκιὰν ἐπικαλύψουσαν ἡμᾶς ψαλμικῶς. οἱ δὲ χθῆς καὶ πρῶτην ἀλαλαγμοὶ καὶ αἱ κατὰ πόλεμον βοαὶ καὶ ὁ ἐντεῦθεν θροῦς οὐκέτ' ἦσαν, ἀλλ' ἀντιστρέψαντα τὸ ψαλμικόν, οὐκ ἦν ἀλαλαγμὸς ἐν τοῖς ἡμῶν πλήθεσιν. εἰ-²⁰ δες δ' ἂν καὶ ὀρνέων πετομένων κενὸν τὸν ἀέρα, οὐκ οἶδ' εἶτε διὰ τὸ τοῦ ἀέρος στυγνὸν εἶτε καὶ ὅτι φρικτὸν ἦν καὶ ἐκείνοις τὸ πᾶγμα. ἡμέραι γοῦν ἱκαναί, καὶ οὐδαμοῦ οὔτε

19. ἀντιστρέψαι?

a nobis quidem, qui eum noveramus) — hasta illa igitur, ut dictum est, supra murum elata et solita flexione et inclinatione tanquam nutu capitis manusve advocante eos, qui foris erant, exiguo temporis intervallo urbs hostibus impleta erat, die mensis Augusti quarto et vicesimo, primum classariis, subinde etiam equitibus irruentibus.

Erat autem dies ille non iam diei, sed nocti similis, et quasi obscurus tristisque propter ea, quae cernebat. nebula enim densa obscurabatur tanquam pulvere, qui turbine vel pedibus animalium innumerabilem excitatur: ut quis dicere possit, solem lucere desisse, quod lucem suam superaret fulgor armorum, vel adhibere vetustae Musae illud “octodecim equidem dies mare transnavigabam” scapha scilicet urbis, “undevicesimo autem comparuerunt montes umbrosi:” quibus absconditus sol umbram diffundebat, nos ut in psalmis est, obscuraturam, hesternae autem et pristinae quiritationes et clamor bellicus et inde ortus tumultus non iam audiebantur, sed, contra psalmistam, non erat eiulatus in concionibus nostris. cerneres etiam aërem avibus vacuum, nescio, propterne tenebras coeli, an quod terribilis illis quoque calamitas videretur. dies certe complures praeterierunt,

στρουθοὶ οὔτε πέλειαι οὔτε κόρακες, οἱ τῆ καθ' ἡμᾶς πρῶην ἐπεχωρίαζον, οὔτε ἄλλοι τις ὄρνις τὸν ἀέρα διενήχοντο, ἀλλ' ἐκτετοπισμένω ἐνέμοντο καὶ ἡμῖν ἄφρατα. ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐφ' ἱκανόν, οἷα τοῦ θένου καὶ τοῖς ἀλό-
 5 γοις παραμένοντος· ἡμέραι γὰρ ὕστερον συχναί, καὶ αἱ μὲν ἄμφοδοὶ τῆς πόλεως ἐπληθον σποριμῶν παντοδαπῶν, οἷς χαίρουσιν οἱ τῶν ὄρνιθων σπερμοφάγοι (τὸ βάρβαρον γὰρ οὐκ ἀνίει ἀρπάζον καὶ κατακενοῦν), ὄρνις δὲ ποθεν οὐ κατέβαινε. τούτου δὲ οἶμαι καινότερον ἐκεῖνο ἦν, ὅτι περ. ἕ-
 10 τοῦ καταρραγέντος, καὶ ἐξ ὧν οἱ ἐχθροὶ ἐσκόρπιζον, ἀροῦν-
 τες μὲν, οὐκουν σπείροντες δὲ τὸ καλὸν ὄλον ἄστν, ληῖσαν ὡσπερ ἀναφνέντων συχῶν καὶ εἰς μῆκος ἐπιδεδωκότων, οὐ-
 δὲν ζῶον ποηφάγον ἐκεῖθεν ἐκέρδανέ τι, ἀλλ' εἶχεν αἴρεσιν
 15 κόνεως ἐρέπτειναι ἥπερ ἐκ τῶν βεβλασθηκότων φαγεῖν ὡς ἢ
 πεφαρμαγμένων οἷς τὸ περιέχον μεμίαντο, ἢ καὶ ὅτι κατὰ
 τοὺς φικεωμένους, ὡς λόγος, τῷ πάλαι Διομήδει συνεμίσουν
 τὸ βάρβαρον καὶ αὐτοί, οἷα μὴ ἐθάδες ἐκείνων.

Καὶ τοιοῦτον μὲν καὶ τοῦτο, παραρριφέν οὐ περιττῶς
 εἰς συγγραφῆν· ἢ δὲ πόλις εἰσηδησάντων τῶν ἀντιμάχων
 20 ἔπασχεν ὅσα φιλεῖ δρᾶν ἄγριος πόλεμος. καὶ οἱ μὲν ἡμέτε-
 ροι, οὐκ ὁ μὲν ὁ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντες ἔφρευγον ἀμεταστρεπτι
 καθ' ὑπέξαιρεσιν εὐαριθμῆτων τινῶν, ὅπερ ἔφαμεν· ἐν οἷς

quum nec passeret nec columbae nec corvi, qui ante nos visere solebant, nec alia avis usquam per aerem vagaretur, sed avolaverant et e conspectu evanuerant. atque hoc quidem etiam post captam urbem manebat aliquamdiu, timore quippe etiam pecoribus constructis. dies enim multi abierunt, dum viae urbis repletæ sunt granis variis, quæ aves granis vescentes amant (barbari enim non cessabant cuncta rapere et vastare), nec ulla avis usquam comparuit. res autem etiam mirabilior hæc erat, quod, quum imber largus defluisset et ex iis, quæ hostes, arantes illi quidem, non serentes, venustissimam urbem universam, disperserant, quasi segetes luxuriosæ enatae essent et in altum crevissent, nullum animal gramine pascens quidquam inde carpebat, sed pabulum e pulvere anquirere, quam illa vesci herba malebant, sive quod aversarentur eam quasi venenatam, rebus quippe omnibus circum infectis, sive quod, secundum fabulam illam de prisci Diomedis animalibus, ipsa quoque barbaros, utpote haud illis assueta, odissent.

Atque hæc quidem hæctenus, non præter rem narrationi nostræ interposita. urbs interim, irruente hoste, passa est, quæ atrox bellum parare solet. nostri autem, non passim singuli, sed cuncti sine respectu fugiebant, paucis aliquot exceptis, ut diximus: in quibus

καὶ τὶς Βολέας τῶν τῆς ἑκκλησιαστικῆς ξυνοικίας, ὃς ἐγγὺς ἐς τριάκοντα τοὺς μὲν ἀξίην διχάσας τοὺς δὲ καὶ ἄλλως εἰς τὸ ζῆν ἀχρειώσας πολλῇ σπουδῇ τῶν πολεμίων τὴν μητέρα γῆν ἠσπάσατο. αἰσχρὴν καὶ αὐτὸ τοῦ Δαυὶδ, ὃς μὴ ἂν ποτε φυγεῖν ἀπομνύς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ αὐτοῦ ξίφει πεσεῖν, εἶτα προ-5 τράπετο σωθῆναι λυθρῷ ἄχραντος. καὶ ἦν ἡ καθιστορομένη φυγὴ οὐκ ἀσύντακτος, ἀλλ' ἐνδόντος ἀρχάς, ὡς προσκτίθεται, τοῦ κορυφαίου στρατηγῶ. ὃς εἴπερ ἔδειξε πρόσωπον τοῖς ἐχθροῖς, ὡς ἐνεκελεύοντο οἱ τῶν συμφεγγόντων γενναϊότεροι, συνούλωσεν ἂν ταχὺ τὸ τραῦμα τῆς πόλεως. οἱ 10 δὲ τῷ πολεμίου στίφους ἔκαμνον καὶ ῥίπτοντες τοὺς φεύγοντας καὶ σαττόμενοι λύφουρα. καὶ ἐχρῆν μὲν ἐν τούτοις ἄβλητόν τινα καὶ ἀνούτατον ἐκ μετεώρου ποδῶν τὴν μάχην σκέπτεσθαι καὶ παρασημαίνεσθαι, τοῦ Θεοῦ βελῶν ἀπερῶκοντος ἐρωῆν. ἄνθρωπος γὰρ ἐνδεθεῖς τοιοῦτω κακῷ, καὶ 15 πρὸς ἑαυτῷ τὰ μάλιστα τὸν νοῦν ἔχων, οὐκ ἂν σχοίη ἀκρι-
294 βῶς τὸ πᾶν συγγράψασθαι, πλὴν εἰς ὅσον τὰ καιρία, ὧν τε ἔμαθε καὶ οἷς αὐτὸς πολυτρόπως ἐπέστησεν.

Ἡμεῖς οὖν τῆς μὲν ἀκροπόλεως ἀπογνόντες διὰ τὴν τοῦ ἐκείσε ὕδατος ἐκδημίαν, ἧς ὁδηγὸς ὁ στρατηγὸς γέγονε, καὶ 20 τὴν ἀναγκαίαν ἀποσκευὴν, ἣν προεμηθευσάμεθα ἡμῶν τε αὐτῶν χάριν καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς, διανειμάμενοι, ὡς καὶ προπέ-

14. ἀπερυκτός T

Boleas quidam e collegio clerico fuit, qui, prope triginta hostibus partim securi percussis partim alioquin mutilatis, aegre tandem ab illis superatus, terram matrem amplexus est. fuit autem etiam illud dedecori Davidi, quod, nunquam se fuga salutem quaesiturum, sed in gladium se suum daturum esse iuratus, mox tamen servari maluit cruore haud pollutus. neque erat fuga, quam exponere coeperam, incomposita, sed praeeunte, ut dixi, summo duce suscepta est: qui si obstitisset hosti, ut suadebant fugientium generosiores, facile cicatricem obduxisset vulneri urbis. hostium turba interim graviter et feriebatur praeda se onerabat. ac debuerat aliquis in tanto tumultu salvus et integer e loco aliquo superiori pugnam spectare et consignare litteris, deo defendente vim telorum; nam qui, tanta ipse implicatus clade, ad suam maxime salutem attenderit, non possit accurate omnia describere, nec nisi quae opportune cognoverit audiendo aut quibus ipse passim interfuerit.

Nos igitur, quum de arce desperaremus propter aquae penuriam, cuius auctor dux extiterat, suppellectile necessaria, quam in nostrum et nostrorum usum comparaveramus, distributa, ut supra monitum est, curae non habuimus in sacrum sepulcrum sancti unguentum exsu-

φρασαι, μερίμνης δὲ θέμενοι ἔξω καὶ τὴν εἰς τὸν ἅγιον τά-
 φον τοῦ μυροβλύτου καταφυγὴν, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰς ἑτέρους
 θείους ναοὺς (οὐ γὰρ δὴπουθεν ἐλάνθανεν ἡμᾶς ὡς πάντων
 τῶν φευγόντων ἐν τοῖς τοιούτοις ῥυῖσκομένων πολλοὶ παρα-
 5 συρῆσονται τοῦ ζῆν ὠθισμοῖς καὶ τοῖς ἐντεῦθεν πνιγμοῖς),
 καὶ τῷ οἴκῳ παραμείναντες ὃς περιάδεται ζῶντα ἐκθεραπέ-
 ειν τὸν ἅγιον, καὶ πολλὰ καὶ μυρία κακὰ καὶ τεθεαμένοι καὶ
 πεπονθότες, ἐφ' οἷς θαῦμα περίεισιν ἡμᾶς ὅπως ἀντέσχομεν,
 τέλος τοῦ πάγωνος, ὃ φασιν, ἔλκυσθέντες ἀπηγόμεθα διὰ ξι-
 10 φῶν μυρίων ἀνατεινομένων. καὶ φρισσόντων ὥστε καὶ λήϊον
 πεπυκνωμένων ἀσταχύεσι. καὶ ὠθούμενοι μὲν καὶ κονδυλι-
 ζόμενοι καὶ ὕβρεις οὐ τὰς ἐν ἔθει μανθάνοντες μακάριον τὸ
 πάθος ἐκρίνομεν, εὐχόμενοι ἐν τοιούτοις εἶναι. ὅτε δὲ καὶ
 σπάθη καθ' ἡμῶν ἐγαυροῦτο, καὶ παραξίφίς ἐπλαγίαιζεν ὡς
 15 εἰς σπλάγγνα βάψουσα, καὶ δοράτια τὰ μὲν ἔνθεν τὰ δ' ἐκεῖ-
 θεν τῶν πλευρῶν εὐθύνοντο ἀπειλητικῶς, ἀλλ' ἐνταῦθα εὐ-
 χαι καὶ μόναι ἀντέπραπτον βύθια. προενεγκεῖν γὰρ αὐτὰς
 πῶς ποτὲ ἦν;

Καὶ ἕως μὲν καὶ τοῦ πολιτικοῦ καθ' ἡμᾶς ἵπποδρόμου
 20 τοιαύτη διάθεσις ἡμᾶς εὐθύνεν· ἐκεῖ δὲ τὸν ἤδη ἀποτεθέν-
 τα εἰς μνήμην Σιφάντων εὐρόντες, εὐίππον ἐσθηκότα μετὰ γε
 καὶ τοῦ Μαυροζώμη, καὶ σκεπτόμενον τί ἂν ἔλοι, μεθεικλύ-
 σθημεν ὑπ' αὐτοῦ, λόγῳ μὲν τῷ μὴ ἐπὶ πλεόν κόπον σχεῖν

dantis aut templum aliud confugere (neque enim nobis ignotum erat, si cuncti profugi in ecclesias confluisissent, multos pressu suffocatos perituros esse), sed in domo nos continuimus, quae vivum facere sanctum fertur, atque miseras infinitas et intuiti et perpassi, quas superasse nos miramur, postremo barba, ut aiunt, abstracti per enses innumerabiles strictos horrentesque tanquam segetem spicis spissam deducebamur. itaque dum contundimur et vellicamur et contumelias haud vulgares experimur, beatam tamen eam miseriam ducebamus, gaudebamusque, quod ita affligeremur; quum autem enses in nos destringebantur, et pugio ex transverso nobis intendebatur tanquam in viscera abscondendus, et hastae hinc illinc lateribus imminebant, tum vero non nisi preces in imo pectoreolvebamur: proferre enim illas quomodo potuissemus?

Ducebamur autem isto modo ad hippodromum usque urbis nostrae; ibi autem quum invenissemus beatæ iam memoriae virum, Siphantum, generoso equo insidentem cum Maurozoma et circumspicientem, quid ageret, excepti ab eo sumus, ne scilicet diutius affligeretur episcopus, revera autem, ut alia peiora experiremur. nam

τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἀληθῶς δὲ ἵνα δευτέρων χειρόνων πειρασώμεθα. βραχὺ γὰρ ἐκεῖσε τί γόνατα κάμψαντες ἐν τινι μικροκαλύβῃ καὶ ξηροῦ ἄρτου ἀποδακόντες, ἵνα ὕδατος ἐμπιῶμεθα (ἦν γὰρ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἐν ἡμῖν, ὡς καὶ πάντα τὰ ἐντός), εἶτα κατὰ τιμὴν μυαρίου κελευσθέντες ἐπιβῆναι (μὴ γὰρ οὐ τοιοῦτον ἐκεῖνο τὸ ἵππαριδιον;), πεισθέντες τῷ ἐπιτάξαντι καὶ ἀνατεθέντες εἰς ἐκεῖνο ἡγόμεθα ἔνθα τὸ ναύσταθμον, μετὰ καὶ γωρτυοῦ καὶ φαρέτρας, ἅπερ ἡ σελλίς ἔτυχε φέρουσα.

Ὡ μοι τῶν ἐντεῦθεν κακῶν. ὡς γὰρ μὴ ἀρκεσάντων 10 τῶν νεκρῶν δι' ὧν πεζεύων ὠδουσα θερμοῖς ἀτμιζόντων αἵμασι, διὰ σωρείας ἐτέρων ἰππότης περιηρόμην, ὧν οἱ πλείους κατεστρωμένοι πρὸ τοῦ τείχους ἔκειντο οὕτω πεπυκνωμένοι ὡς τὸ ἵππιδιον ἢ μὴ ἔχειν ὅποι γῆς θῆσει πόδα, ἢ ἀλλὰ μεταξὺ τῶν [τε] προσθίων ποδῶν δύο ἢ τρεῖς ἔχειν ὑποκειμέ- 15 νους νεκρούς. τῆς δὲ δυσκολίας τῆς τῶν πυλῶν ἐξόδου ἐν οὕτω μυρίοις Ἀγριολατίνοις, καὶ ὅσα δὲ ἔξω ἕως καὶ εἰς τοὺς λιμένας, ἐγὼ μὲν ἐδάκρυσα καὶ οἱ βλέποντες Χριστιανοί, οὐκ ἂν δὲ αὐτὰ ἐκθήσομαι, ἵνα μὴ ἐν οἷς ἐπιτέμνειν ἐθέλω περιττολογῶ. ταῦτα καὶ μόνον κεφαλαιώσομαι, ὅτι 20 τέσσαρας χρυσίων χιλιάδας ἐγκρατῶς ἐζητήθημεν οἱ μηδὲ ψαμμίων ἢ χοὺς δράκα ἢ τὸ καθομιλούμενον σίελον ἐπὶ στόματος ἔχοντες, ἀκούσαντες καὶ ὀλίγα ταῦτα εἶναι ἐξ ἀν-

quum paulisper ibi in tuguriolo reclinati mandissemus panem aridum et aquam imbibissemus (ardebat enim cor et omnia intestina), deinde honoris causa musculum conscendere iussi (annon talis iste erat equulus?), obtemperavimus imperio, et in animal sublato ad stationem navium deducti sumus, cum receptaculo arcus et pharetra, quae in sella forte suspensa erant.

Proh mala, quae deinde secuta sunt! quasi enim satis non essent cadavera, per quae pedes transissem calido sanguine fumantia, per acervos cadaverum eques circumducebar, quorum plurima ante moenia ita densa proiecta iacebant, ut equus non haberet, ubi pedem poneret, sed inter pedes anteriores tria quatuorve cadavera calcaret. horridum e portis exitum inter tantam innumerabilium Latinorum atrociam, et reliqua deinceps usque ad portum, desievi equidem cum Christianis, qui ista viderunt, ceteris, exponere non conabor, ne multus esse videar in iis, quae nonnisi attingere decet. hoc tantum commemorabo, modeste nos quattuor millia numum aureorum rogatos esse, qui ne manipulum quidem sabuli vel pulveris vixque salivam in labiis, haberemus, atque audisse, etiam parvam illam summam in

θρόπου ὃς ἀρχιεπισκοπὴν περιέπει κεντηνάρια ἐς ἑκατὸν (ὡς πλούτου) ἔτους ἐκάστου δωροφοροῦσαν αὐτῷ· καὶ ὅτι ἐν τῇ τοῦ Σιφάντου νηϊ, ὡς ἦν ἐγχωροῦν, ἀναπανσάμενοι τῇ καρδοκίᾳ τῶν χιλιάδων ἃς ἡμῖν ἐπέγραψαν οἱ μεγαλοπρεπεῖς πειραταὶ (αὐτὴ γὰρ ἡμῖν κατάλυμα πρῶτον εὐτυχήθη, αἰχμαλώτων γέμουσα κατὰ τὰς λοιπὰς ἀπάσας, οἳ καὶ γοῶσθαι ἡμᾶς ὀργῶντες αὐτὸ μὲν ποιεῖν οὐκ εἶχον τόλμαν, ὡσίουν δὲ τὸ πένθος προσώπου συναγωγῇ πρὸς σκυθρωπότητα καὶ δυσωπία ἐκθλιβούση δάκρυα, ὁποίοις καὶ ἡμεῖς, ὁ κατ' ἐκείνους

10 δυστυχῆς φόρτος, αὐτοὺς ἡμειβόμεθα· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ προσφωνῆσαι ἐξῆν). — ἐν τοίνυν τῇ τοιαύτῃ νηϊ τότε καταπαύσαντες τῇ ἐπαύριον μετὰ τιμῆς ὁμοίας ἀνήχθημεν εἰς τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον· ἔνθα θῆρα εἰκονομάχον, Γελιέλμιον τινα, ὃς ἐκ τῆς Νικαέων διέδρα τὸν Ἀνδρόνικον, ὁ τόπος ἡμῖν ἐξέ-

15 φηγεν, ἄγριον ἐκείνον καὶ οἶον θανατοῦν καὶ προτοῦ ἐμφαγεῖν· ὃς οἷά τις Ἑριννὺς τραγωδική, ἔχων κατ' ἐκείνην καὶ δᾶδας, ἐρεβοδιφήσας ἡμᾶς (ἦν γὰρ ἤδη νύξ), καὶ εὐρών ἐνθα γῆς ἐκοιταζόμεθα, οὐ πρὸς ὕπνον (ἐπτερυῖζατο γὰρ καὶ αὐτὸς ἐξ ἡμῶν ἐπὶ νύκτας ἤδη πολλάς) ἀλλ' ὅτι μὴ εἶχομεν ἢ καθῆ-

20 σθαι ἢ ἴσθασθαι οἷα πολυημέροις καταπεποννημένοι κακοῖς, ἀνάθεμα πρὸς βοήν συγγὰ ἐβαρβάριζε κατὰ τι κακὸν φροῖμιον τῷ μὴ φονεύσαντι ἡμᾶς, παρόντος καὶ ἀγαθοῦ τινὸς ἀδελφοῦ αὐτῷ ἐξ οὐ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων τὸν θῆρα ἐμάθομεν

eo esse, qui archiepiscopatum administraret, ad centum centenaria (ah divitias!) quotannis illi praeberentem; deinde in navi Siphanti requiescentes, ut licebat, et argentum, quod nobis imperaverant superbi piratae, expectantes (illud enim nobis primum deversorium contigit, captivis refertum, ut ceterae naves, qui nos miserari, quamvis cuperent, non audebant, sed dolorem tamen vultu ad tristitiam composito et lacrimis moestitia expressis significabant: id quod etiam nos vicissim faciebamus, aequae atque illi homo calamitosus: nam ne alloqui quidem quemquam licebat) — in illa igitur navi tum nocte transacta, postero die aequae honorifice ad Alexium Comnenum deducti sumus: ubi feram imaginibus infestam, Gelielimum quendam, qui e Nicaeensium civitate Andronicum effugerat, invenimus, hominem ferocem et quasi prius necare solitum, quos devoraret: qui furiae tragicae instar, facem etiam, ut illa, manibus tenens, per tenebras (iam enim nox erat) nos quaerebat, et quum invenisset, ubi cubaremus non ad somnum capiendum (qui iam multis nos noctibus fugerat), sed quia nec stare nec sedere poteramus, multorum dierum aerumnis exhausti, frequenter barbaro quodam carmine execrabatur, quicumque nos non occidisset. comitabatur illum autem bonus quidam frater, ex quo feram istam in imagines

μαίνεσθαι. ὡς δὲ ἡμεῖς ἠρόμεθα τί τὸ αἴτιον τοῦ φονευτέ-
 ουσ ἡμᾶς εἶναι, πρῶτα μὲν θυμωθεὶς αὐτὸς εἰς πλεόν ἐπέ-
 κρινεν ὡς, εἶπερ αὐτὸς τὴν ἀρχὴν ἡμῖν περιέτυχεν, οὐκ ἂν
 ἄρτι κεφαλὴν εἶχομεν, εἶτα καὶ αἰτιολογήσας τὸν καθ' ἡμῶν
 θυμὸν, ἐπέραινεν τὴν αὐτοῦ σοφίαν εἰς τὸ ἀπίστους ἡμᾶς⁵
 εἶναι θεῶ ὅια τῷ Ἀνδρονίκῳ πιστούς· πρὸς ἅπερ ἡμεῖς ὑπου-
 λευσάμενοι, καὶ ποικίλα λαλήσαντες ἢ λαλαγήσαντες πρὸς ἄν-
 295 δρα μαινόμενον (ἠγαπῶμεν γὰρ ἔχειν κεφαλὴν), μόλις ἐξη-
 μερώσαμεν τὸν ἀτίθασσον, ὡς καὶ ἀσπάσασθαι ἡμᾶς καὶ εἰς
 χεῖρα φιλήσαντα οἴχεσθαι.

Καὶ οὕτως ἡμεῖς τε νύκτα καταθετικὴν εὗρομεν, τῶν
 ἐκείνου δάδων καὶ λάλων ἀπαλλαγέντες χειλέων, καὶ οἱ συγ-
 κατεστρωμένοι αἰχμάλωτοι ἐς Κομνηνοῦ. καὶ διαγαγόντες ἐκεῖ
 μετὰ τῶν συναιχμαλώτων ἡμέρας ὀλίγας, καὶ τι καὶ ἐλεηθέν-
 τες εἰς τροφήν, ναὶ δὲ ὑπὸ τινος τῶν ἐκείνου καὶ εἰς χάλ-¹⁵
 κεα κέρματα, ὧν ἡ δόσις ἡμῖν τηρικαῦτα εἰς θησαυρούς ἐνε-
 γράφη Κροίσου (καὶ ἐλεῆσαι ὁ θεὸς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον),
 εἶτα καὶ εἰς τοὺς κόντους, εἶπεῖν δὲ συνηθέστερον, κόμητας
 (μισῶ γὰρ τὸ ἄκράτως βάρβαρον) ἐκομίσθημεν.

Ἔτι κεφαλαιώσομαι καὶ ὅτι ἀεθλεύσαντες μακρὰ καὶ²⁰
 ἐκεῖ, μόλις μετὰ καὶ ἡμέρας μετρίας τῷ τοῦ ἁγίου οἴκῳ
 ἀποκατέστημεν· καὶ ὅτι εὐρόντες ἐκεῖ φῦλα Λατινικά,
 καὶ ἑτεροίων δὲ ἀνθρώπων γέμοντα ἰδόντες τὰ τε ἄνω τὰ
 τε κάτω, ἐξ ἀνάγκης ἐγενόμεθα τοῦ κατὰ τὸν οἶκον κηρι-

saevire cognovimus. itaque quum quaesivissemus, quid causae esset,
 cur occidendi videremur, primum etiam vehementius exacerbatus, re-
 spondit, si ipse statim ab initio nos invenisset, non iam nobis caput
 salvum futurum fuisse, deinde causas, cur odio nos haberet, expli-
 cans, doctrinam suam eo deduxit, ut nos adversus deum perfidos,
 quippe fidos Andronico diceret: contra quae nos tecte disputando et
 varia cum illo loquendo fabulandoque (carum enim nobis caput erat)
 aegre tandem ita mitigavimus hominem ferocem, ut amplecteretur nos
 et manum deosculatus discederet.

Ita noctem quietam tum ipsi nacti sumus, illius facibus nugisque
 liberati, tum captivi ceteri nobiscum cubantes in aedibus Comneni-
 ibi cum sociis captivitatis dies aliquot versati et nonnihil sustentati
 cibo, a quodam domesticorum adeo numis aeneis donati, quo dono
 tum divitias Croesi nacti nobis videbamus (misereatur utinam vicis-
 sim illius hominis deus), postremo ad contos, sive, ut usitatus di-
 cam (odi enim sermonis nimiam barbariem), comites deducti sumus.

Memorabo hoc quoque tribus, verbis, multa illic quoque perpressos
 nos vix tandem post aliquot dies in aedes sancti nostri restitutos

δίου, καὶ ἐπιδόντες ἑαυτοὺς πεσσουλίῳ τοῦ ἐκεῖσε βραχυτά-
 του λοστροῦ ἐκείμεθα, χόρτον ἄμικτον ὑποβεβλημένοι· καὶ
 ὅτι ὀκτῶ μετρήσαντες ἡμέρας, ἐν αἷς ἄρτον ἀκραιφνή οὐδὲ
 εἶδομεν, ἀλλὰ τοῖς ἐκ πιτύρων ἐγκρυφίαις ἐχρεωκοποῦμεν τὸ
 5 τῆς γαστρὸς λίχρον, καὶ οἴνου δὲ μηδὲ μύρισμα εὐτυχήσαν-
 τες, μετ' αὐτὰς καὶ οἴνου ψευδωνύμου ἡρέμα καὶ ὡς ἀλη-
 θῶς κατὰ σιγάλλα μετέσχομεν, καὶ ἄρτου δὲ ζυμίτου, καὶ
 ἄλλων δὲ τινων· καὶ ὅτι οὐδὲ τὸ κηπίον εἶχε λιμὴν ἡμῖν
 γενέσθαι τοῦ Λατινικοῦ κλύδωνος. καὶ εἰ μὲν δένδροις ἡχ-
 10 ρειοῦτο, καὶ μάλιστα συκαῖς, ὧν καὶ ἄωρος ὁ καρπὸς παρη-
 νομεῖτο τοῖς ὠμησταῖς εἰς ἔμβρωμα, ἔτι δὲ καὶ πρασιαῖς, ἃ
 δὴ φίλτατα ἡμῖν ἔφυσαν, ἄλλη τοῦτο λύπη τοῖς γε φιλοτοι-
 οῦτοις· ὅτε δὲ καὶ τὴν ὑποποδιαίαν ἡμῖν ἡχρεῖον τράπε-
 ζαν, ἀλλ' ἐκεῖνο οὐκ ἔχω φράσαι ὅπως ἂν φέροι τις ἀπαθῶς.
 15 ἐκαθήμεθα μὲν γὰρ ὀμιλαδὸν οἱ πτωχοὶ σύσσιτοι, τοὺς πιτυ-
 ρίας προβεβλημένοι πρὸς τροφήν· οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἀφέντες
 κείρειν τὰ ἐκ τῆς γῆς, οἷς ἔχαιρον ἐμφιλοχωροῦντες ἀεὶ τῷ
 κῆπῳ, ἐσκευαῖζοντο καθ' ἡμῶν· καὶ ἐγγίσαντες, εἶτα στραφέν-
 τες καὶ τὰ περὶ τὴν ἑδραν γυμνώσαντες καὶ εἰς ἔκκρισιν ὑφι-
 20 ζήσαντες κατεστοχάζοντο ἐξ ἐναντίας ἡμῶν ἀποκοντοῦν τὰ
 περιττὰ τῆς γαστρὸς, ἐνύσκόμενα καθ' ὕδωρ διὰ τὰς ὀχετη-
 γοὺς σταφυλάς. καὶ ἐποίουν οὕτω. καὶ οἱ μὲν μεθ' ἡμῶν

esse: cuius tamen et inferiorem et superiorem partem a Latinis occu-
 patam et aliis refertam hominibus invenimus, concessimusque neces-
 sitate coacti in hortulum domui contiguam, sedemque nacti in atrio
 balnei perexigui, quod ibi est, procubimus, mero foeno substrato;
 atque diebus octo transactis, quibus furum panem ne videremus qui-
 dem, sed frustulis e furfuribus sub cinere coctis ligurientem compe-
 sceremus ventrem, vini vero ne odorem quidem haberemus, tandem
 aliquid nomen vini ementiens quiete et revera guttatim combibimus,
 panem quoque fermentatum et alia quaedam nacti. ceterum ne hor-
 tulum ille quidem nobis a fluctibus Latinis tutus erat. quodsi
 arbores laedebantur, fici maxime, quarum etiam immaturi fructus a
 feris istis hominibus absumebantur, aut areae olitoriae, quae carissimae
 nobis erant, ea quidem res illos sane affligebat, qui talia amant; sed
 quum etiam pedibus substratam mensam deleverunt, id vero nescio
 equidem quomodo quis aequo animo ferre potuerit. considebamus
 enim tenuis coenae socii, furfureo pane, quo pasceremur adposito,
 quum homines isti agrestes fructus, quibus delectati semper hor-
 tum obibant, carpere desiderunt, et adversus nos se instruxerunt.
 prope ad nos accesserunt, deinde conversi, nudatis natibus, consede-
 runt ad exonerandam alvum, locum nobis oppositum captantes, quo
 egerent supervacanea ventris, aquae instar propter leves uvae profiu-

βδελυττόμενοι, ὡς ἔδει, τὸ μυσαρὸν διερρήγνυντο θυμῷ, καὶ κατηκονῶντο ἀτίμως ἀπαγαγεῖν τοὺς — εἰ χρὴ Ἑλληνικῶς προσρηθῆναι — Ὀζόλας· ἡμεῖς δὲ ἐπείχομεν τοῦ ἔργου, κρίνοντες ὡς οἱ ἁμαρτιῶν βορβόροις ἐγκαλινδύμενοι καὶ τοιούτων ἀποβαίνουσιν ὀδμῶν ἄξιοι. 5

Προσθήσω ταῖς κεφαλαιώσεσι ταύταις καὶ ὡς ἡ ξηρὰ κοίτη, ἐπὶ πλέον παραμείνασα, ὀψέ ποτε ὑπὸ θεοφιλῶν ἔξε-
θεραπεύθη ἀνδρῶν, ὥσπερ καὶ ἡ γυμνικία, ὧν οὐχ ἡμεῖς
δαψιλῶς εἶχομεν μόνοι ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ μεθ' ἡμῶν· καὶ
ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν παρηγάγομέν τι κέρδους, αἰμύλα ¹⁰
κωτίλαντες καὶ βαθέα· ὧν οὐκ ἂν ὠκνησέ τις μεμνησθαι
διὰ τὸ ὑπογλάφυρον, εἴπερ ἦν καιρὸς ἐνταῦθα περηγηθῆναι
καὶ αὐτά. καὶ ἀφαίρεμα μὲν τι τῶν ἐξ ἡμῶν (ἡμίονον θε-
τέον εἰπεῖν ἢ βίβλον μίαν γοῦν ἢ στρώμα ἢ ἄλλο τι τῶν
ἡμετέρων) ἐκσπάσαι τοῦ κατ' αὐτοὺς χάους οὐκ ἔσχομεν, ¹⁵
χρυσίους δὲ πεντήκοντα ἐπορισάμεθα, οὐ πάντη φορμίσαν-
τες ἀδώρητα· ὅθεν ἡμῖν ἡσυχαία τις ἀνάστασις τοῦ κατὰ
παντελεῆ πτωχείαν γέγονε πτώματος, τοῦ μυροβλύτου καὶ ἄλ-
λοῖαν ἐπίρροϊαν πυντοίαν πλημμύροντος καθὰ καὶ ἐξ ὠκα-
νοῦ τινός, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς ἐζήσαμεν καὶ τὸ τῆς πόλεως δὲ ²⁰
ἅπαν περιλειπόμενον. οὐκ ἂν γὰρ τις ματαιωθείη καὶ εἰς
Ἰουδαϊκὴν ἐκκυλισθείη ἀχαριστίαν, ὡς τολμησαὶ προενεγκεῖν

entia. hoc illi faciebant; socii autem nostri, indignati, ut par est, turpitudinem istam, ira rumpebantur conabanturque contumeliose abigere istos — ut Graece dicam — Ozolas: a nobis tamen prohibiti sunt, quippe qui ita existimaremus, qui in stercore turpitudinis volutantur, eos etiam tali odore dignos fieri.

Addam his strictim commemoratis illud quoque: quum satis diu in dura terra cubuissimus, sero tandem a piis hominibus cubili isti consultum esse, pariter atque nuditati nostrae, ita ut non solum ipsi, sed etiam omnes socii nostri abunde omnia haberemus; deinde etiam ab hostibus nonnihil beneficii nos obtinuisse, suavia et blanda fabulando: quae quis commemorare haud differret propter subtilitatem, si oportune hic commemorarentur. nihil quidem, quod nobis surreptum esset (velut mulum vel unum certe librum vel tegetem vel aliud quid rerum nostrarum) extrahere ex illorum faucibus potuimus, sed numos aureos quinquaginta adepti sumus, non prorsus frustra a nobis cantata cantilena: unde placida nobis contigit e nimia inopiae infirmitate restitutio, quum etiam sanctus, qui unguenta exsudat, aliam variam tanquam ex oceano quodam copiam subveheret, unde et ipsi vitam sustentabamus et quidquid civium reliquum erat. neque enim quisquam adeo temerarius fuerit et ad Iudaicam prolabatur turpitu-

τῶν χειλέων ἀκερδῆς ἐκ τοῦ μυροβλύτου ἀπεκβαίνειν τὰ τε εἰς τροφήν καὶ λοιπὰ δέ τινα.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν παρεκβεβάσθω συμμέτρως καὶ οὐδέ πάνυ ἔξω τοῦ δέοντος· οἱ δὲ βάρβαροι πληρώσαντες τὴν πόλιν ὄλην, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐφῶν πυλῶν ἀρξάμενοι, ἐθέριζον τοὺς καθ' ἡμᾶς, καὶ συχνὰ ταῦτα δράγματα ῥίπτοντες σωροὺς ἐστοίβαζον, ἐξ ὧν Αἰδης φιλεῖ σιτούμενος. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἀμφοδῶν φεύγοντες ἔπιπτον περὶ αὐτάς, καὶ ἅμα ἐγυμνοῦντο σκυλεθόμενοι· καὶ οὕτως αἱ ἀγνυαὶ εἰς οἰκτρὰ ἐσχιδιάζοντο πολυάνδρια, ἡλίου ἐφορῶντος ἃ μὴ ἔπρεπεν. οἱ δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις παρέμενον αὐταῖς εἰς ἀδιεξόδευτον· καὶ οὐκ ἦν εὐρέσθαι οἰκίαν ἢ οἰκῶν ἄνθρωπος ἠλεήθη, πλήν εἰ μὴ ἄρα πλήθος εἶχεν ὁ οἶκος. ἐκείνου γὰρ οἱ μὲν τινες ἔπιπτον ἔσω, οἷς καὶ ἦσαν αἱ οἰκίαι αὐτῶν τύφοι αὐτῶν, παρθεῖναι τὸ ψαλλόμενον· οἱ δὲ διεκχυθέντες εἰς φυγὴν τῆ τοῦ πολέμου τύχῃ ἐπεδίδοντο. καὶ τέως μὲν ἀπλοῖ ἔκειντο οἱ ῥιπτόμενοι· μικρὸν δὲ ὅσον τῶν πολεμίων ραισάντων τῆς ἄγαν ἐντρεχειας, καὶ ὑποπαιζόντων πικρότερον κατὰ γαίας, ὃ δὴ λέγεται, κωφῆς, καὶ ἕτεροῖα νεκριμαῖα ἐπέκειντο, καὶ ὁ μὲν τις νεκρὸς ἄνθρωπος ὄνῃ κειμένῳ συνεδνάξεται, ἕτερος δὲ κύνα εἶχε συμπαρακείμενον. καὶ τούτων τὰ πλείω καταπεπαιγμένα ἦσαν ὡς εἰς διάθεσιν συμπλοκῆς καὶ φιλήματος. ἄλλος ὁμοῦ ἦν αἰλούρω κατοικιδίῳ. οὐδὲ τοιούτων γὰρ τὸ

dinem Ingrati animi, ut dicere audeat, inanem se ab eo sancto discedere sive victum sive res alias rogaverit.

Haec ita a nobis modeste profecto nec praeter rem interposita sunt. barbari autem totam urbem implebant, a porta orientali exorsi, metebantque cives, et acervos cumulabant crebris iaciendis manipulis, quibus Orcus repleti cupit. qui per vicos fugiebant, occidebantur in iis, simulque spoliati nudi iacebant, ut viae subito in tristia hominum comitia mutarentur, adspiciente sole, quae non debuerat; qui autem in aedibus erant, remanebant in iis fuga praeclusi, nec erat domus, cuius incolae parceretur, nisi magnum numerus eam teneret. alii enim intra parietes peribant, quibus quidem domus pro sepulcro erat, ut verbis psalmistae utar; alii, qui foris fuga salutem quaerebant, fortunae belli dabantur. et aliquamdiu quidem homines occisi passim iacebant; sed mox, quum hostes ab incursionis impetu remisissent, et insolentius terrae, ut aiunt, mutae insultarent, tum reliqua mortuis cadavera iniiciebantur, tum alius homo occisus cum cadavere asini copulabatur, allus canem socium habebat: et ea quidem pleraque per ludibrium quasi ad amplexum vel oscula composita erant: alius rursus cum fele domestica: nam ne his qui-

βάρβαρον ἐφείδοντο, καὶ μάλιστα κυναρίων ὡς καθυλακτοῖν.
 296 των καὶ ἐπιτρεχόντων· διὸ καὶ αὐτῶν ἢ καθ' ἡμᾶς πόλις
 ἐσπᾶνισεν. εἴ τι δὲ που καὶ περιλέλειπτο, ἀνδρὸς μὲν Ῥω-
 μαίου βυτεβᾶύσεν ἄν καὶ κατέδραμε, Λατίνῳ δὲ ὑπέξεχώρει
 κνυζόμενον· κατέγνω γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα οἱ κακοῦ ἦσαν,⁵
 καὶ εἶχε παροιμιᾶσασθαι τις τότε κατὰ τοὺς ἐν Σερίφῳ σι-
 γῶντας βατράχους καὶ τινας τοιοῦτους Ἰταλοὺς τέττιγας, οὗ-
 τω καὶ κύνας ἀφώνους τοὺς παρ' ἡμῖν.

Καὶ ἀμφοδους μὲν κατατρέχεσθαι καὶ οἰκίας οὐκ εἶ
 πάσχειν οὐκ ἄν εἰς μάχης καινοκράγῃμα θείη τις· θείους¹⁰
 δὲ ναοὺς τυραννεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦτο θεομαχία κρίνεται ἄν ἀγ-
 χίθυρον. εἰστρέχοντες γὰρ καὶ εἰς αὐτοὺς ἑκάστους οἱ βάρ-
 βαροι ἐποίουν πάνδεινα καὶ οἷα θεὸν ἐρεθίζειν εἰς ἄμνην.
 καὶ ὅσους μὲν ἱεροὺς ἄνδρας, τεθωρακισμένους οἷον ταῖς
 ἀγιωτέραις τῶν στολῶν, κατέκοπτον, τοὺς πλείους εἰς θάνα-¹⁵
 τον, τοὺς μὲν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐνθέου βήματος, τοὺς δὲ καὶ
 ἐκτός, ὅποι τύχῃ εὔροιεν οἱ φονευταὶ ἐνστάτας παρὰ θεῶν·
 καὶ ὅσον δὲ λαϊκόν, οἱ τοῦ στόματος πλήρους ὄντος τοῦ “κύ-
 ρις ἐλέησον” ἀπηράσσαντο τὰς κεφαλὰς, ἐπανακρινόμενοι τί
 τὸ “κύρις ἐλέησον,” καὶ γελῶμενοι. αἱ δὲ κατὰ λαγγεῖαν χραν-²⁰
 θεῖσαι σεμναὶ γυναῖκες ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ εἰς ἀγνεῖαν ἐπη-
 ρεασθεῖσαι, ἰδοὺ εἰσι, καὶ πρεσβενέτωσαν κατὰ τῶν αἰτίων,
 αἱ ὑπὸ γάμου ζυγόν, αἱ διὰ παρθενίαν ἄνετοι, αἱ νύμφαι

dem animalibus barbari parcebant, caniculis maxime, utpote latran-
 tibus accurrentibusque: unde etiam canum illa penuria consecuta est
 in urbe nostra; nam si forte unus vel alter relictus est, allatraverat
 is et invaserat Romanos, Latinis de via decesserat cum gannitu: in-
 tellexerant quippe etiam illa animalia, in quanta miseria essent. ac
 possit quis cum ranis Seriphi insulae mutis cicadisque item Italis
 canes nostros tum similiter elingues conferre.

Enimvero quod in viis concursatum est et vexatae sunt domus, rem
 in bello minime miram quispiam dixerit; quod autem sacra templa
 laedebantur, id vero pugnae adversus deum susceptae simile erat.
 etenim omnia templa ingressi barbari nefasta patrabant, quae deum
 ad propellendam iniuriam provocare viderentur. quot illi sacerdotes,
 quasi armatos sacris stolis, plerosque ad necem, percutiebant, alios
 in ipso sacro suggesto, alios foris, ubicunque homicidae ministros
 dei invenissent! quot laicos, qui pleno ore precantes “domine, mise-
 rere,” capite truncabantur, quid illud esset “domine miserere”, rogati
 atque derisi. feminae autem honestae, in templis salacitate barbarorum
 pollutae et castitatis decore privatae, adversus noxios prodeunt,

τοῦ Θεοῦ. καὶ μιᾷ μὲν ἓνα τινὰ συγχρωσοθῆναι εἶη ἂν μεῖζόν τι κακόν· αἱ δ' ἐν τοιούτοις κοιναί, καθά τις ἂν εἴποι, ἀμί-
δες οὐκ ἂν εὖροιεν κλαυθμὸν ἐπάξιον.

Ἔχω καλὸν τι ἐνταῦθα τῶν βαρβάρων εἰπεῖν, ὅτι φρο-
5 νέυσιν τοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιβαλόμενοί τινες ἀπέσυρον αὐ-
τοὺς ἔξω γούν, καὶ οὕτω καθήρουν, τῷ ζῆν μετριάζοντες τὸ
κακόν.

Οἱ δὲ τοῖς θείοις ἐνυβρίζοντες, καὶ τὰ μὲν τῶν σεβα-
σμίων τυπωμάτων κατασχίζοντες, ὅσα μηδὲν τι γλαφυρὸν ἐκ
10 τιμίας ὕλης εἶχον τὰ δὲ ψιλοῦντες τοῦ κατ' αὐτὰ κόσμου με-
τὰ πληγῶν, οὔτε ταῦτα δρᾶν διεγνωσμένοι ἐχώρουν εἰς εὐ-
φημον ἡμετέραν μνήμην, καὶ νῦν δὲ εἰς νοῦν ἐλθόντες ἡμῶν
ἀποπτύονται. καὶ πῶς γὰρ ἂν τις γυμνοῦσθαι ἀνθρώπους
ἐπ' ἐκκλησίας μαθὼν καὶ ἀχθόμενος ἀνάσχοιτ' ἂν μὴ οὐ χό-
15 λῶ διαοραγῆται, γύμνωσιν κειμηλίων θεῶν ἐγνωκώς; ὡς Θεοῦ
ἀνεξικακίας, εἰ βάρβαρον ἄνδρα κατὰ τῆς ἱερᾶς καὶ φορικτῆς
τραπέλης ἀναπηδήσαντα καὶ ἐκκαλύψαντα τὴν αἰδῶ καὶ ἐνου-
ροῦντα εἰς ἀκοντισμὸν ἀφῆκε ζῆν ἀνεχόμενος. ὡς σταυροὶ
τίμιοι, τὸ ἡμέτερον κράτος, ὅσοις καὶ ὑμῶν οἱ μιαιοὶ ἐνέ-
20 παιξαν· καὶ ἡ θεία δύναμις ἀτρεμοῦσα οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ
ἐξεγερθήσεται.

Τί ἂν τις ἐνταῦθα ἐκθείη καὶ ταύτην μιारीαν, ὡς τοῖς
μὲν ἔξ ὕελου ἐκκλησιαστικοῖς λαμπτήρσιν ἐνεθόρουν οἱ ἀσύν-

virgines iugo matrimonii maturae, propter virginitatem sacrosanctae, sponsae dei. et quidem si singulae a singulis pollutae essent, minor turpitude foret: sed quasi promiscua ista, ut quis dixerit, flagitii receptacula nunquam digne poterunt desferri.

Laudandi hic mihi sunt barbari, quod quidam in templis absconditos, quos trucidare cuperent, extrahebant certe et deinde occidebant, in vita flagitium continentes.

Qui autem rebus divinis insultabant, et sacra simulacra alia disceindabant, in quibus quidem nihil e pretiosa materia elaboratum erat, alia tundendo spoliabant ornamentis, nec tunc istud facere conati gratiam apud nos inibant, et nunc in memoriam revocati abhorrentur. nam quomodo quis, qui homines in ecclesia nudatos cum indignatione audierit, teneat se, quo minus ira rumpatur, quum res divinas nudatas cognoverit? o patientiam divinam, quae barbarum in sacram et venerabilem mensam insipientem et pudendis nudatis vesicam exonerantem sustinuerit et vivere siverit! o cruces venerandae, fortitudo nostra, quotquot scelesti isti laeserunt! nec est, ut placida divina potentia non expergefiat.

Quid illam turpitudinem commemorem, quod candelabra eccle-

τακτοί, ὅσα καὶ οὐράναις, εἶποι ἂν ἡ τραγωδία, τοῖς δὲ τῶν οὐρῶν δοχείοις οἷα καὶ ποτηρίοις ἐκέχρητο; οἷ γε καὶ κατὰ φρεάτων ἀφιέντες προορρέειν τὸν τοῦ κατ' αὐτοὺς ἀσχοῦ προύχοντα πόδα, εἶτα ὑδρευόμενοι ἔπινον τοῦ μiasμοῦ καὶ τοῦτο πάλιν καὶ πάλιν, καὶ εἰσαεὶ κύκλον τοῦτον ἐλίττοντες ἀσελῆ. 5

Ἄλλὰ τοῦτο μὲν εἶη ἂν καὶ γελοῖον παραρριφέν εἰρωμῆ τινὶ καὶ αὐτό· ἃ δὲ ἀνόπιν συγγεγράφαται, ἀλλ' ἐκεῖνα μυρία προκαλοῦνται δάκρυα. ὅποσον καὶ τὸ τοῦ μυροβλύτου, οὗ τῷ τάφῳ ἐμπειαιότες μετὰ πελέκεων οἱ τοιοῦτων εἰς ποι- νὴν ἄξιοι τὸν τε περίξ ἐπιπολάζοντα κόσμον ἐξ ἀργύρου κα- 10 τέκοψαν, καὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς δὲ περιεῖλοντο χρύσειον στέφανον, καὶ μὴν καὶ τὸν ἕτερον ἀπήγαγον τοῖν ποδοῖν, ἵνα τάχα τὸ ποδῶκες τῆς ἐξ ἐκείνου δίκης ἐκκλίνας. κἂν ἐξέπραξαν ἕς τὸ πᾶν, εἰ μὴ τὸ θεῖον ἀντέβη καὶ ταχὺ ὄδηγῆσαν τοὺς κρείττους ἔν γε τοῖς βαρβάροις εἰς κωλύμην κατεπέτασε 15 τοῦ κακοῦ. εὐνοῦχος γὰρ τοῦ ῥηγός, ἀμιρᾶς τὴν ἀξίαν, πράττειν ὄξυς καὶ θερμός, οἷος φόβον βαθὺν καταπέμπειν οἷς ἂν ἄγριος προσενεχθεῖη, ἔφιππος εἰσελάσας, ὡς οὐκ ἂν τις ἐλπίσει, ἕως εἰς βαθὺ τοῦ θείου ναοῦ, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ ἐνόμισαν, διὰ περιφρόνησιν καὶ αὐτὸς κατ' ἐκείνον ὅς 20 ἐν τῇ τῆς μητροπόλεως καθολικῇ καθιππενύσας τὸν τε ἵππον ἀπέβαλε συγκατενεχθεὶς θραυσθέντα καὶ αὐτὸς οὐκ εὖ ἀπῆλ-

1. ἐνεούρου?

siarum vitrea effrenati isti tanquam matulas habebant, ut tragoedia dixerit, urinae receptaculis autem pro scyphis utebantur! quid quod iidem utris sui prominens ostium in puteos solvebant, deinde hauriebant bibebantque de mixtura, idque identidem, et perpetuo in obscenum istum gyrum acti.

Sed hoc quidem quamvis ridiculum ita interpositum esto, ne ipsum quidem praeter rerum ordinem. quae autem supra narrata sunt, ea vero lacrimas infinitas excitant. quale erat etiam, quod in sanctum, qui unguenta exsudat, patrarunt, cuius sepulcrum insolenter violarunt, securibus, quas ipsi meruissent, argenteam crepidinem dissecantes et coronam auream capiti impositam detrahentes: quia etiam pedem alterum abstulerunt, quo scilicet poenae ex eo consecuturæ celeritatem declinarent. atque ita forsā universa delevisent, nisi numen divinum obstitisset, et repente primores barbarorum commovisset et excitasset ad sistendam perniciem. namque eunuchus regis, amiras dignitate, acer et promptus ad agendum, et qui terrorem incuteret, ad quemcunque iratus accessisset, equo, quod vix credas, in intimum templum ingressus est, ipse quoque contemptu, ut plerique arbitrabantur, sacrarum rerum abreptus, illius ex-

λαξεν, ἀληθῶς δὲ κατὰ προμήθειαν, ἵνα καὶ ῥᾶον οὕτω διὰ τῆς πυκνότητος τοῦ λαοῦ παρεισδύοιτο φευγόντων ἐκάστων συμπατηθῆναι τῷ ἵππῳ, καὶ ἄποκτος δὲ ὧν βλέποιστο τε καὶ ἀντιβλέποι τοὺς κακουργοῦντας, καὶ οὕτως αὐτοὺς ἀμύνοιστο, 5 — εἰσδραμῶν γῶν ὁ εὐνοῦχος οὕτω μετ' εὐγενοῦς ἵππου καὶ τὴν μετὰ χεῖρα σιδηρέαν κορύνην κατάγων, συνεπιλαμβανομένων ἅμα καὶ τῶν ἐφεπομένων θεραπεπόντων, οἳ καὶ αὐτοὶ σφοδροὶ δρῶν ἦσαν, φόνους τε πολλοὺς ἐκόλυσε καὶ γυμνώσεις ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἃ δὴ ἐτρωθι κωλυθῆναι οὐκ 10 ἔσχε, καὶ τοὺς ἐπιβούλους δὲ τοῦ ἀγίου τάφου ἀπήγαγεν, ὡς οὐκ ἂν ἐκεῖνοι ἤθελον, κερδήσαντας μόνα (μυρία δὲ ἦσαν ἐκεῖνα) ὅσα πρὸ αὐτοῦ κατέσπασαν φθάσαντες. καὶ φόνους μὲν τοὺς ἐκεῖ κατέσχευεν ὁ ἄρχων, τοῦ δὲ πνιγμοῦ τῶν φυγόντων ἐν τῷ ναῷ οὐκ ἦν ἐπίσχεσις, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλ- 15 λαις καθολικαῖς, οὕτω καὶ ταύτῃ οὐκ ὀλίγη μοῖρα τοὺς ζῶντας ὁ πνιγμὸς ἐδικαίωσεν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐρίξοι ἂν πρὸς τοὺς ἐπ' ἀκροπόλεως πεπνιγότας, ὡς ἡ ἄρχὴ τοῦ λόγου συν- ἔγραψε.

Τί ἂν λέγοιμι τοὺς τῶν τεγέων οἴκων ἄνωθεν καθάλλο- 297
20 μένους ἐπὶ μελέτῃ θανάτου, ὅτε τὸ μέγα κακὸν καὶ αὐτοὺς περιστοιχίζεν; οἳ πιτρύξασθαι εἰς αἰθέρα μὴ ἔχοντες, οὐπερ ἐφίεντο ἂν, τὸ τῶν βαρέων ἔπασχον καὶ ἐλάκουν εἰς θάνα-

15. κἄν? 17. οὐς?

emplo, qui, quum in catholicam metropolis ecclesiam investus esset, deturbatus tum equum vulnere laesum amisit, tum ipse male discessit, sed revera divina ductus providentia, quo facilius ita per multitudinem hominum penetraret, ne ab equo conculcarentur caventium, et sublimis tum cerneretur ipse tum cerneret scelestos, atque ita illos flagitio prohiberet — ingressus igitur est ita eunuchus cum equo generoso, et, clavam ferream manu torquens, adiutus etiam a domesticis comitantibus, qui et ipsi manu prompti erant, caedes multas et virorum mulierumque spoliationes impedivit, quae aliter impediri non poterant, et sacro sepulcro insidiantes abegit, quemadmodum ipsis minime placeret, lucratos tantum (infinita sane illa erant), quae ante adventum eius detraxerant. itaque caedes quidem ibi dux ille sistebat, sed elisio fugientium sisti in templo non poterat, verum sicut in reliquis ecclesiis publicis, ita in illa quoque haud exigua hominum pars suffocata est, quorum quidem numerus par est fortasse iis, qui in arce elisi sunt, de quibus in principio huius libri dictum est.

Quid illos commemorem, qui desuper de tectis aedium in perniciem se dederunt, calamitate quippe immani circumventi? qui quum per aerem volare, ut cupiebant, non possent, pro corporum

τον, ἐκ μετεώρου κατασκήπτοντες. τί δὲ τοὺς κατὰ φρεάτων ὡσεὶ καὶ τινος Κωκυτοῦ καὶ Ἀχεροντίου ὕδατος βυθιζομένους ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας; τοὺς μὲν φόβῳ τοῦ μὴ ἄνω πεσεῖν θανάτῳ, τὰς δὲ καὶ κατὰ σεμνότητα. καιρὸν δὲ οὐδὲν οὐδὲ ἢ τοιαυτὴ ἔμπρωσίς τε καὶ καταπτώσεις παρ' ἀν-5
 Θρώποις, οἳ μὴ μόνον πέτρας εὐχοντο ἂν θάψῃται εἰς ὑποδο-
 δοχὴν αἰτῶν καὶ βουνοὺς εἰς κρύψιν κατακυλισθῆναι καὶ
 εὐφρανὸν δὲ αὐτὸν ἐπικαταπεσεῖν, ἀλλὰ πού καὶ χάος καὶ
 τάρταρον ἐφαντάζοντο εἰς κατάδυσιν καὶ βίβου καταλύσιν. τὸ
 γὰρ καθ' ἱστορίαν βάραθρον καὶ οἱ κρημνοὶ μικρὰ καὶ αὐτὰ 10
 ἦσαν τοῖς ἀφαντωθῆναι θέλονσιν.

ᾧ μοι καὶ τῶν λίθων, οἵπερ ἐπαφιέμενοι τοῖς τοιούτοις
 πρὸς τῶν βαρβάρων ἀνανεύειν οὐκ ἀφίεσαν, ἀλλ' ἐπιπωμα-
 ζοντες κατεχώνησον τοὺς ἐλεεινοὺς. οὐαὶ τότε καὶ ὄσαι κα-
 τὰ γαστέρων εἶχον, ἃς ἐν τῷ φεύγειν βαρύνων ὁ κατὰ φύσιν 15
 φίλιος φόρτος ἐξ ὀλιγηπελίας κατέρριπτε συμποδίζων εἰς
 Αἶδην, φθανούσας τὸν διὰ ξιφῶν ὄλεθρον. οἰκτρὸν δὲ τού-
 των οὐκ ἔλαττον καὶ μητέρες, αἷς φευγούσαις καὶ ἀπαλοὶ
 παῖδες συνέτρεχον, καὶ τέως μὲν ὁμοῦ ἦσαν· ἐπισπέρχοντος
 δὲ τοῦ κακοῦ ἐνίκων τὸν δρόμον αἱ μητέρες, δυστυχῶς γὰρ 20
 τοῦτο καὶ μάλα. ἐπιστραφεῖσαι γὰρ ἢ οὐκέτι ἔβλεπον τοὺς
 ποθουμένους ἀνθαμίλλους, Ἡρώδου δὲ τινὶ ψήφῳ περιπετω-
 κότης, ἢ ἐπιπτον καὶ αὐταὶ πρὸς τῶν ἐπικαταλαβόντων, μι-

pondere in terram illisi ad necem contundebantur. quid illos, qui in puteos tanquam Cocytum quendam et aquam Acherusiam demersi sunt, et viros et mulieres? viros quidem metu compulsos, ne alto casu perirent, mulieres quodam honesto moriendi studio ductas. nam ne hae quidem praecipitatione vel submersione quaesitae mortes mirae sunt in hominibus, qui non solum saxa rumpi ad hauriendos se, vel montes devolvi ad obruendos vel coelum sibi illabi optarent, sed etiam ipsum orcum et tartarum sibi hiare cuperent ad interitum et perniciem. etenim ex historia nota barathra et praecipitia levia illis videbantur, qui e conspectu auferri cuperent.

Vae saxa, quae a barbaris in eosdem coniecta caput attollere eos non sinebant, sed miseros obruebant! vae tum feminas gravidas, quas in fuga aggravans onus per se dilectum in Orcum demittebat! deliquio animae oppressas, nec minus miserandae erant matres, quae in fuga teneros liberos comites habebant, et aliquantisper quidem aequabantur cursu, sed mox, propius ingruente exitio, iter praecipiebant: quae et ipsa magna sane miseria erat. conversae enim aut non iam videbant consecantes se dilectos liberos, Herodiano aliquo

συνέμηναι, ὅτι μὴ ἐκείνων πρὸς ἔρωτα ἐπιστρέφοντο, ἀλλ' ἔκλαιον τὸν ὕστατον δολιχόν, ὃν οἱ παῖδες ἐστειλάντο. ἔφευγον καὶ πατέρες, νεογνά μητέρων ὄρφανὰ ἐπίσω ἀφίεντες. καὶ αὐτὰ μὲν ὡς ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐγοῶντο· οἱ δὲ μὴ ἐπιστρέφόμενοι ἔδειον, καὶ ἡ φύσις ἐβόα κενά. εἰ δὲ καὶ ἐξέδραμον ἐκεῖνα συμφεύγειν, αὐτὰ μὲν ἐποιοῦν τὸ δυνατόν, ὃ δὲ γενέτωρ ἦν ὁ αὐτὸς τοὺς πόδας, τοῦ κατὰ θάνατον φόβου τὴν φυσικὴν ἐκνικῶντος στοργήν. καὶ εἴπερ ὁ τεκνωσάμενος παρρησιάζεται ζῶν, ἀλλ' αὐτὰ συμπατούμενα καὶ πρὸς βίαν 10 σκαριζόντα ἐξώλλυντο εἰς ἐπιθήκην τῶν κατ' ἄνδρας νεκρῶν. οὕτω καὶ θρέμμα τραχὺ λύκων ἐπιτρεχόντων ἀφίησε τὰ οὐκ εἰς νεογιλά καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος οὐκ οἶδεν εὐδενὸς φεῖδεσθαι.

Κλαίω δ' ἐνταῦθα θῆγώ, ἀναπολήσας εἰς νῦν ὡς καὶ 15 ἡμεῖς ἅπαντες οὕτως ἐφεύγομεν οἷα σφαγῆς πρόβατα, οὔτε ποιμένος προμαχούντος οὔτε μὴν μισθωτοῦ. καὶ μακάριον, εἴπερ ἐφεύγομεν διὰ τέλους. νῦν δὲ ἀλλὰ μικροῦ θέον οἱ πλείους τοῖς τῶν λύκων περιεπίπτομεν στόμασι. μυστρία δὲ ταῦτα πτώματα, καὶ οἷα πόλιν ἀποκενοῦν εὐφοροῦσαν ἦν ὅτε 20 οἰκητόρων ἀγαθῶν. καὶ μετροῦντο ἂν οἱ οὕτω πολυτρόπως πεσόντες ὑπὲρ χιλιάδας ἑπτὰ, ὡς οἱ περιελθόντες ἐστοχάσαντο πρὸς δυνατὴν ἀκρίβειαν, σὺν γε τοῖς ἐκ Βουλγάρων πεζοῖς, καὶ ὅσοι τοῦ στρατιωτικοῦ συνέπεσθον. οἱ δὲ βάρβαροι πε-

18. πώματα T

imperio interceptos, aut ipsae quoque ab hostibus occidebantur, iratis, quod libidini suae non obsequerentur, sed extremum curriculum deferent, quod liberi inissent. etiam patres fugiebant, liberis recens natis orbis relictis. flebili vagitu hi opem flagitabant; sed illi sine respectu fugiebant, natura nequidquam clamante. quantumvis liberi procurrerent secuturi, quantumvis pro viribus adniterentur, pater tamen aequae festinanter fugiebat, metu mortis a natura nobis insitam pietatem exsuperante: atque si forte pater vitam servaret, liberi conculcati et adversus vim palpitantes peribant ad cumulanda viro- rum cadavera. ita etiam bruta pecora, quum lupi superveniant, relictis catulis recens natis, fugiunt; lupus autem nemini parcere solet.

A lacrimis hic ego mihi temperare nequeo, quum recordor, nos quoque omnes ovium instar, quae laniatae destinatae sunt, fugisse, quum nec pastor, nec vero mercenarius quisquam nos defenderet: beati tamen, qui prorsus effugimus. sed non multum aberat, quominus plerique in fauces luporum incideremus. infinita illa caedes erat, qua necesse erat, ut urbs quondam bonis civibus abundantissima desolaretur. sunt autem, qui ita varie perierunt, plus septem milia,

ριεργασάμενοι ἄλλως εἰς πέντε χιλιάδας ἠριθμῆσαν τὸ κακόν, μήτε τοὺς πεπνιγμένους συγκεφαλαιωσάμενοι τούτους μήτε δηλαδὴ τοὺς ἐπ' οἴκων πεσόντας, ἀλλὰ μόνους ἀριθμῶ δεδωκότες ὅσους αὐτοῖς ἐκθétους κειμένους ἤλιος ἔφηνεν.

Ἐνταῦθα δάκοι ἂν καρδίαν ἀνδρὸς φιλοίκοιτι και ὅτι 5
τοὺς κειμένους ἐν τε ταῖς ἀμφόδοις και ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀλόγοις ζώοις ἀναμιγνύντες κατέκειον οἱ ἐχθροί, τὸ μισάνθρωπον, ὅψε και τοῦτο δρούσαντες. τὰ πρῶτα γὰρ ὑφ' ἡμῶν παρακαλούμενοι καταχῶσαι τοὺς νεκρούς, μὴ και θεά δυσπρόσωπος ἐκκείνται και ἀποφορὰς δὲ νοσεράς ἀτμίωσιν, 10
ἀθάδες τοιούτων αὐτοῖ ἐφασαν εἶναι, και χαίρειν τοιαύταις θεαίς τε και ὀδμαῖς.

Οἱ μὴν δὴ πολλοὶ φόνοι και αἱ σφοδραὶ ἀρπαγαὶ και τὰ πλείω κακὰ δοκοῦεν ἂν λῆξαι μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ ἄλωσις, ἐξ ἐπιτάγματος τῶν κομήτων. ἦν δὲ 15
σάββατον, οὐ φνυγὴν ἔχον, ἦν εὐαγγελικῶς ἀπεύξαιτ' ἂν τις, ἀλλὰ τηλικαύτης πόλεως ὄλεθρον. τὰ δ' ἐντεῦθεν οὐκ ἂν μὲν τις φράσαι ὡς μηδὲν τι ἐλλείψαι. ὅσα δὲ ἔστιν ἐπιλέξασθαι, ἀυχήσωμεν ἂν και αὐτοῖ ἱκανοὶ ἔσεσθαι ἀπογράψασθαι. πάντες οἱ ἔξω ἱππόται, και οἱ ναύαρχοι δέ, ἀκολούθως δὲ και οἱ ἀμφ' αὐτούς, ἀνακαθήραντες ἤδη τὰ σφίσι φροβερὰ και μισήσαντες εἰς πλέον αἰθριοκοιτεῖν, ἐπλησαν ἀδεῶς

prout ii, qui urbem obierunt, quam poterant diligentissime aestimarunt, cum peditibus Bulgaris et ceteris, qui ceciderunt, militibus barbari autem, inutili opera, ad quinque millia occisorum computarunt, numeratis neque iis, qui suffocati erant, nec qui in aedibus perierant, sed iis tantum eo numero comprehensis, quos in publico proiectos sol collustrabat.

Hic mordeat animum hominis misericordis, quod et in triviis et in arce proiecta cumque brutis animalibus mixta cadavera barbari, gens generi humano infesta, combusserunt, sero demum eo consilio functi. prius enim moniti a nobis, ut sepelirent cadavera, ne tetro adspectu iacerent et vapores noxios exhalarent, assuetos se rebus illis esse et tali adspectu et halitu delectari responderunt.

Caedes frequens et rapina ferocior et miseria maior sub meridiem eius diei, quo capta urbs est, ex imperio comitum cessasse videbatur. erat autem sabbatum, non fuga insigne, quam quis secundum evangelium deprecetur, sed tam eximiae urbis ruina. quae deinde secuta sunt, ea nemo ita explicuerit, ut nihil desit; sed quae narrari possunt, ea quidem, si quisquam, nos nobis videmur exponere posse. omnes igitur, qui extra urbem erant, equites, et vero nauarchi, cum suis quisque ministris, liberati iam rebus omnibus,

τὰς οἰκήσεις τῆς πόλεως, τὰς μὲν μείζους κατὰ κεφαλὰς καὶ
 ὄσοι περὶ αὐτάς, τὰς δὲ ἐλάττους κατὰ τινὰς ἴλας ἐτέρας,
 ὅσαις ἦν σύμμετρον τὸ κατάλυμα. καὶ τὸ ἐντεῦθεν αὐτοὶ
 μὲν ἦσαν οἰκῶν εἴσω, τὸ δὲ πολιτικὸν ἅπαν σύστημα ἐπλά-
 5 ζετο, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς. καὶ τὸ μὲν βάρβαρον ἐνέμετο τὰς
 ἐπ' οἰκῶν ἐνθέσεις, οἱ δὲ οἰκοδεσπόται ἀπελήλαντο καὶ περιε-
 νόστουν ὡς ἀκαεῖ πεινῶντες διψῶντες ὀριγοῦντες, ὅτι καὶ γυ-
 μνοί. καὶ εἶθε μὲν γυμνοί, ὡς ἂν που καὶ ἐλεοῖντο ἐκ τῶν
 γυμνωσάντων· νῦν δὲ σοφίζόμενοι τὴν ἔνδυσιν διὰ τὸ ἄλ-
 10 λως κατ' ὄψιν αἰσχρὸν οὐκ εἶχον ἔλεον, οἷς τῆς ἀνάγκης ἐκά-
 στω, εἰ καὶ ἀναλλοι, ἀλλ' οὐν τινὰ στολὴν ἀφοσιούσης, ὅποιαν
 ἰδὼν ὁ μὲν ἔξω πένθους γελάσοι ἂν διὰ τὸ σκηνικώτερον, ὁ
 δὲ συγγεγευμένος τοῦ πάθους οὐκ ἂν ὀκνήσοι μὴ ἐκθανεῖν
 λυπούμενος. ἐτρύπησέ τις ψίαθον, καὶ περιβαλόμενος ἔκρυ- 298
 15 πτε μόγις τὴν προσθίαν αἰσχύνην, καὶ ἡγάπα οὕτω καλυψά-
 μενος, εὐδαιμών αὐτὸς τῇ πρὸς ἐτέρον παραβολῇ, ὅσοι τὸ
 κατὰ χεῖρα θέναν καὶ τὰ δάκτυλα καθά τι παραπέτασμα
 προθέμενοι, καὶ κρύπτοντες ἄπερ ἔχρη, ἠρκοῦντο, μὴ ἔχον-
 20 ἄξιον· εἰ δὲ καὶ γυναῖκες τοῦ πάθους ἐκοινωνοῦν τοῦδε, τί
 δὴ ἔλαμπεν ἥλιος ὡς καὶ τοιαῦτα καθορᾶν; ἀλλ' αὐτὸς μὲν
 εἶχεν ἄλλως ἐνδείκνυσθαι τι καλόν, ἐκτρέπων τοὺς αὐταῖς ἐνυ-
 βρίζοντας· ὁ δὲ ἐπιὼν ἔσπερος πάνδεινα ἐποίει, σκότον προ-

quae terrorem facerent, et aspernati, porro sub divo cubare, impleve-
 runt intrepide domos urbis, et magnas quidem singuli primores cum
 comitibus, exiguas promiscuae ceterorum catervae, quantas tecta
 caperent. inde illi in domibus habitabant, omnis turba civium in
 quibus nos quoque eramus, circumvagabatur. barbari absumebant
 omnem cibi copiam, domini expulsi hac illac circumibant, esurien-
 tes, sitientes, rigentes, quippe qui etiam nude essent: quin imo,
 utinam nudi fuissent, quo misericordiam eorum, qui eos nudarant,
 excitassent; sed vestitum excogitaverant, ne puderet se adspici, nec
 movebant misericordiam, quippe necessitate unicuique vestem, etiam-
 si alienam, at vestem tamen suppeditante, quam si quis videret ex-
 tra cladem constitutus, risurus erat scenicam speciem, sed miseriam
 et ipse expertus vix se contenturus, quominus prae dolore periret.
 perforavit aliquis saccum iunceaum, quo circumiecto vix tegeter pu-
 denda, laetabaturque eo tegumento, beatus, si suam cum aliis sortem
 compararet, qui palma manus digitisque tanquam operculo praetentis
 membra, quae tegi decet, obtegebant, quum non haberent, quod prae-
 terea adhiberent. indignus sane ille aspectus erat; quum vero etiam
 sane mulieres eius miseriae participes essent, quid tandem sol lucebat
 et ista cernebat! sed tamen erat, quod ille bene faceret, dispellens,

βαλλόμενος εἰς ἀποκρυφὴν καὶ ἀναΐδειαν. ἡ μὲν γὰρ ἡμέρα εἶχε τι σῶφρον δέει τῶν ὑπερεχόντων, ἡ δὲ νύξ ἐπαρρησίαζε τὰ μὴ ὄσια. ἦν τίς ποτε καὶ ὅς ῥάκος εὐθρηκῶς παρρηριμμένον πον ἀποκαθημένης τυχὸν ἢ καὶ ἀλλοῖον, ὁποίοις πολλοῖς οἱ λεωφόροι κατέστρωνται, καὶ συχνὰ τοιαῦτα συγκε-5 κρουκῶς εἰς ῥαφήν, ὡς εἶχε, καὶ λεντίου τρόπον συσκευασάμενος, ἄκων ἤθελε τὴν ἀσυνήθη περιστολήν. ἄλλοι συνθέματα ἐρεῖα μαδῶντα ἐξευρίσκοντες καὶ ἐναπτόμενοι κοιλίαν μὲν καὶ ῥάχιν καὶ τὰ κατωτέρω ἔσκεπον, σχοινοῦ σαθρᾶ καὶ ῥυπαρᾶ τῆ ἐκ φιλύρας ἢ τοιοῦδέ τινος περιζωσάμενοι, τὰ δὲ 10 λοιπὰ ἐν χρωῖ κατ' αὐτὴν σάρκα τῷ ἄερι γινόμενοι. ἱματισμένον δέ τινα ἰδεῖν τὸ ὄλον ὁμοιον ἦν ὡς εἰ καὶ ῥῆγα εἶδεν ἢ ἄλλον ἄνδρα λαμπρότητος. πόρναις μόναίς ἐνέλαμπε κάλλος ἱματισμοῦ, αἱ τοῖς ἱεροῖς πεπλώμασιν ἡγλαΐζοντο, ἐνπάρηφοι τοῖς μιαιφῶς ἐρασταῖς παρομαρτουῖσαι, καὶ 15 βλεπόντων ἡμῶν παρρησιαζόμεναι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ συγκαταχορεύουσαι ὡς κἀνταῦθα θείας ἀνοχῆς. αἱ δὲ κεφαλαὶ τοῖς μὲν, πλείοσιν ἦσαν ἀκατακάλυπτοι, τῶν Λατίνων οὕτω σκευωρησάντων, ὡς ἂν ἔχοιμεν τὸ ὁμόστολον. καὶ τοῦτο μὲν οἱ 20 δυναίμενοι ἔπασχον· ὅσοις δὲ τὰ τῆς κεφαλῆς οὐκ εἶχεν ἀπαθῶς, ἀλλ' ἔδει κατακεκαλύφθαι αὐτὰς διὰ τὸ ἄρρωστον, ἀλλ' αὐτοὺς βλέπων τις παντοῖος ἂν τὴν λύπην γένοιτο, τῆ ποιμιλίᾳ τῶν βλεπομένων συμπεριαγόμενος. πλὸν μὲν γὰρ

2. ἡ] οὐ Τ

quippe, qui illis insultarent. ingruens vero vespera immania patrabat, tenebris ad celanda flagitia excitandamque impudicitiam offusis. dies enim modestiam quandam metu superiorum iniungebat, nox nefanda admittebat. erant, qui laciniis vestis attritae aliisque pannis, quibus viae publicae fere obsitae sunt conquisitis et, ut licebat, consutis inque modum lintei comparatis, inviti usurparent amictum insolitum. alii particulas lanae vagas collectas et coniunctas ventri, spinae et parti corporis inferiori circumdabant, fune marcido et sordido tiliaceo aliove simili adstrictas, reliquum corpus nudum et apertum habebant. iuste autem aliquem vestitum cernere plane erat, ac si regem vel alium hominem illustrem videres. in solis scortis splendebat cultus vestium, quippe quae vestimentis sacris niterent, limbisque decorae cum turpibus adulteris consuecebant et in conspectu nostro flagitium admittebant, tum quoque divinae insultantia patientiae. capita plerisque civibus intacta erant, Latinis hanc curam gerentibus, ut simili secum habitu uteremur. atque hoc quidem robusti patiebantur; quibus autem caput parum validum et propter infirmitatem tegendum erat, eos qui videret vario luctu deflebat, pro varietate speciei agitatae. namque

ἀσκητὸν περιτεθεῖσθαι οἱ εὐτυχέστατοι κατεπλούτου· τῶν δ' ἄλλων οἱ πλείους ψιᾶδων πλέγματα ἢ σχοίνων ἢ καλάμης ἐσχεδίαζον εἰς τοιαύτην σκέπην, τὰ πολλὰ καὶ διατετρημένα τὴν κορυφὴν κατὰ καπνοδόκην, τὰ μὲν εὐρωῶτος καταβοσκη-
5 σαμένου, τὰ δὲ καὶ κατὰ βαρβαρικὸν ἄθυρμα, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ πρὸς τέχνην, ἵνα διὰ τοῦ τρημάτος ὁ πῖλος, οἷα καὶ τις χώνη τὰς διψῶσιν, ἐνερευῆγται συμβολῆν.

Καὶ ἦσαι οἱ πάντες ἐκ τῶν τοιούτων στολισμάτων, ὧν πολλοῖς ἐνέλαμπον ὡς οἷά τινες πορφύρεοι λίθοι πληγαὶ πορ-
10 φύρουσαι τῷ ἔξ αἵματος λύθρῳ, θάμα καὶ δυσπρόσοπτον καὶ δυνείκυστον, τὸ μὲν οἷς ἐκ νερτέρων ἤκειν ἐδόκουν σκιαί τινες αἰσσοῦσαι, τὸ δ' ὅτι τοὺς κατὰ φύσιν χαρακτηῆρας οὐκέτ' εἶχον διὰ τὸ ἔνδον που ἀναχωρῆσαι ἢ καὶ τέλεον ἐκλιπεῖν τὸν φίλιον χυμὸν, δι' οὐπὲρ ἔξανθεῖ τὸ ἐρύθημα. ἦν
15 οὖν ἔργον γνωρίσαι καὶ τὸν πᾶν ἐν τούτοις φίλτατον· καὶ ἕκαστος ἀνηρώτα ἕκαστον, ὅς τις ποτ' ἂν καὶ εἶη, διὰ τὸ κατὰ χρόαν πάντων ὁμοειδὲς καὶ διάφορον κατ' οὐδέν.

Ἰτέον ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας, καὶ θεωρητέον τοὺς τοιούτους καὶ ἐκεῖ, καὶ ἐρωτητέον τίς ἄρα ἐν τούτοις ὁ πλούσιος ἢ πέ-
20 νης, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἀλλὰ τίς μὲν ἱεράται; τίς δὲ ἐπὶ τοῦ ἀναγινώσκειν ἐστί; τίς δὲ τοῦ λαοῦ εἶναι εἴληγε; πάντες γὰρ εἶδος ἐν καὶ μορφῇ ἢ αὐτῇ· κἄν εἰ μὴ τις ἀποκριθεὶς τῶν ἄλλων τὸ ἱερὸν εἰσέλθοι βῆμα, στησόμενος εἰς εὐχάς, καὶ τις

3. βρωτο T

pilei tegumento felicissimi gaudebant; e ceteris plurimi e crate iuncea scripeave vel e calamo plexa talia tegmina praeeparabant, pleraque in fastigio fumarum instar perforata, partim situ et squalore, partim barbarorum ludibrio violata, haud pauca etiam consulto aperta, ut per foramen pileus, quasi quoddam infundibulum sitientium, reciperet symbolam.

Cuncti igitur huius generis vestitu utebantur, in quorum plurimis tanquam lapides purpurei splendebant vibices cruore suffusas, species et mira et acerba, quia et ex inferis videbantur quasi umbræ quaedam ascendisse, nec iam habebant colorem naturalem, propterea quod intus recesserat aut prorsus defecerat succus ille praestabilis, unde rubor efflorescit. itaque difficile erat agnoscere etiam hominem dilectissimum, et omnes se invicem rogabant, qui essent, quod cuncti vultu similes nec quidquam diversi erant.

Eamus in ecclesias et spectemus ibi quoque miseros, quaeramusque, quis eorum dives, quis pauper, et cetera id genus. quis porro sacra peragit? quis lectionem habet? quis e populo est? quippe omnes speciem unam, formam eandem prae se ferunt: nec nisi quis

ἄλλος εἰς τὸν ἱερόν ἀνέλθοι ὀκρίβαντα ψαλμοῦ χάριν, οὐκ ἦν διάκρισις τούτων τε καὶ τῶν τοῦ λαοῦ. εἶχον δέ τι πάντες οὗτοι σεμνόν, εἰ καὶ ἄλλως λυπηρόν· λελυμένοι γὰρ ἐκ τῶν ποδῶν πάντες τὰ ὑποδήματα τῶν τοῦ ἁγίου οἴκου κρηπίδων ἐγίνοντο. 5

Σκοπητέον καὶ τὰς ἐκάστων τροφάς, καὶ γνωστέον ὡς ἐκ τῶν συμφυλειῶν μὲν οὐκ ἦν ὃ τι καὶ λάβοιεν, πάντων ἐξ ἴσου πεινῶντων, τῶν δὲ Λατίνων ὀλίγοι μὲν τινες ἐχορήγουν ὀβολοὺς τοὺς παρὰ σφίσι, ὅθεν ἦν γλίσχρος ἀποζῆν, οἱ δὲ πλείους διάβολον ἐπικαλοῦντες τὸν ἐπαιτοῦντα (τοῦτο δὴ τὸ παρ' αὐτοῖς εὐχορήγητον) ὕβρεις ἐδίδουν ὡσεὶ καὶ ψωμόν, καὶ κόνδυλον ὄψον ἐπ' αὐταῖς. καὶ ὁ ἔλεος μὲν οὕτως ἦν δυσεῦρετος δίχα γε τῶν ἐκ τοῦ μυροβλύτου, ὅς, καθὰ καὶ προεγγράφεται, πάντας τοὺς πολίτας ἔθρεψεν εἰς ὅσον ἐχρῆν· εἰ δέ τις καὶ εὐπορηκῶς ποθεν ἐθέλοι τιμῆματος πορίσασθαι 15 τὸ τρέφον, βαβαὶ τῆς βαρβαρικῆς ἀπανθρωπίας. Ἰουδαίῳ μὲν γὰρ καὶ Ἀρμενίῳ, οὓς ἡ ἀγχιτέρων Κρανία καὶ ὁ Ζεμενίκος φέρβουσι, ἐπεμέτρει, ἐς ὅσον τε καθῆκον ἦν καὶ τι καὶ εἰς ὑπέμετρον· ἑλωκότι δὲ πολίτῃ ἐλάχιστον, εἴ που καὶ ἐπιστραφεῖη αὐτοῦ. ἀργίδιον γοῦν περιηγμένον ὡς εἰς 20 κρῖνον, ὅσον ἂν ἀντίχειρ καὶ λιχανὸς διαγράψαιεν τριῶν χαλκῶν στατήρων ἀπεδίδου τῷ ἑλεσινῷ πολίτῃ μῶλις ὀβολοῦ ἀξιόμενον.

a ceteris separatus in sacrum gradum ascenderet ad peragendas preces, alius sacrum suggestum legendi psalmi causa conscenderet, ullum discrimen inter illos et populum foret. habebant autem illi omnes venerabile quiddam, quamvis ceteroquin sordidi: omnes enim solutis a pedibus calceis sacrae aedis limen transgrediebantur.

Spectanda sunt etiam singulorum alimenta, sciendumque, a popularibus neminem quidquam nancisci potuisse, cunctis pariter fame laborantibus. e Latinis autem perpauci largiebantur numos, unde tenuiter quis viveret, plerique nomine diaboli increpabant eum, qui quid rogaret (illud quippe illorum donum erat), contumelias pro offa et alapam loco obsonii offerentes. eratque difficile, misericordiam obtinere, nisi a sancto unguenta exsudante, qui omnes, ut supra dictum est, cives alebat, quantum necesse erat. si tamen quis opulentior e censu suo nonnihil alimenti largiri vellet, vae barbaram illius inhumanitatem! Iudaeo enim et Armenio, quos finitima Crania et Zemenicus alunt, impertiebat, quantum satis esset et plus etiam; capto civi particulam tenuissimam dabat, si tamen eius meminisset. panem enim parvulum in orbem inflexum, quantum pollice et digito sigillari comprehenderes, tribus stateribus aeneis misero civi vendebat, vix oboli pretio.

Ἄλλ' ἄμα ὑπεκρουσάμεν Ἀρμενίους καὶ ζέειν ἔπαθον
 περικάρδιον, ἐννοησάμενος ὅποια κακὰ καὶ αὐτοὺς ὁ βᾶσκανος
 δαίμων ἡμῖν προσέθετο, ἔξω μὲν πρὸ τῆς ἀλώσεως ἐν ὄντας
 τοῖς πολεμίοις καὶ θερμότερους ἐκείνων εἰς τὰ καθ' ἡμῶν
 5 ἀποδεικνυμένους κακὰ, ἐν ἐφόδοις, ἐν λόχοις, ἐν προόδοις ταῖς
 εἰς λείαν, ἐν μηχαναῖς, ἐν ἐκφάνσει τῶν λανθανόντων, ἔσω
 δὲ δεσπόζοντας ἡμῶν καὶ αὐτούς, ἀπειλουμένους, ἐπιτάσσον- 299
 τας ἀποστεροῦντας, τύπτοντας, ἄγχοντας τοῖς ὠνίοις. ἀρτίσκον
 γὰρ παλάμη περιληπτόν, ὃν ὀβολοῦ ἂν τις τιμήσαιτο, πολλοῦ
 10 αὐτοῖ ἐσταθμῶντο, καὶ Λατινικῶς καὶ αὐτοῖ ἡμᾶς ἀπέπνιγον.
 καὶ ἀπολώλαμεν ἂν τηνικαῦτα, εἰ μὴ τὴν ὀπώραν κατ' ἄμμον
 πληθύντας ὁ θεός, ἐν αἷς καὶ τὰς σταφυλάς, ἅς ἄλλων κεκο-
 πιακότων ἔτεροι ἔδρεπον εἰς τοὺς κόπους ἐκείνων εἰσερχόμε-
 νοι, ἔθρεψε καὶ ἡμᾶς. μὴ γὰρ ἐπὶ νοῦν ἀγέτω τις ἄλλο τι
 15 ἔς τροφήν καὶ τρυφήν ἐνδεδαψιλεῦσθαι ἡμῖν. ὧν ἐκθλιβο-
 μένων μὲν οἶνον εἶχομεν, εἰ καὶ πνευματίαν ἐκεῖνον καὶ βρω-
 μιον καὶ οὐ προσηνῆ πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' οὖν παραμυθητικῶ-
 τερον ὕδατος, καὶ ἀλλοίαν δὲ τροφήν, ναὶ δὲ καὶ ἰματισμὸν
 τῇ ἀπεμπολήσει, καὶ εἴ τι δὲ ἄλλο ῥάδιον καὶ πρόχειρον πο-
 20 ρίσασθαι. οἱ δὲ ἐξώλεις Ἀρμένιοι λέγονται καὶ καταμιαίνειν
 ἡμῖν τοὺς ἄρτους. ἦν δὲ αὐτὸ οὐχ ἰκανὸν τοὺς πτωχοὺς
 ἐκτρέπειν τοῦ προσίεσθαι τὰ πωλούμενα. δεινὴ γὰρ ἡ ἀνά-
 γκη τὸ καθῆκον ἐκκρούεσθαι καὶ μόνου τοῦ πρὸς βίαν ἐγκει-

Enimvero quum Armenios attigi, dolorem mihi animo fervere sentio, recordatus, quanto malo illos quoque daemon invidus nobis immiserit, foris ante expugationem hostibus coniunctos et acrius, quam illos, clades nobis insidiis, praedationibus, machinamentis, prodicione latentium infligentes, intra urbem autem dominantes, minitantes, imperantes, spoliantes, ferientes, caritate annonae prementes. panem enim, quem palma comprehenderes et unius oboli aestimares, magno illi vendebant, et more Latino ipsi quoque nos suffocabant. atque actum tum erat de nobis, nisi deus nos nutritivisset, messem largitus arenae instar affluentem quum reliquam, tum uvarum, quas tamen ab aliis cultas, alii in illorum ingressi hortos vindemiarunt. nolito enim quisquam existimare, alia ad victum luxuriamque nobis suppetisse: sed, uvis pressatis, vinum habebamus, graveolens illud quidem et foetidum nec valetudini salutare, sed aqua tamen suavius, victumque alium, quin etiam vestimenti aliquid, pretio emta, et si quid praeterea facile et commode parari poterat. at perditii isti Armenii etiam panem nobis inquinavisse dicuntur. nec tamen ea res valebat ad arcedos mendicis a rerum venalium cupiditate. quippe magna mise-

μέτρον γίνεσθαι. τοιοῦτον δὲ τινα μiasμόν διαρρέει φήμη καὶ ἐκ τῶν Λατίνων πάσχειν ἡμᾶς· ἔλαιον γὰρ πιμελαῖς καὶ στέασιν ἐγκατακεραυνύντες ἐγίνοντο τοῖς ἀγαθοῖς Χριστιανοῖς αἴτιοι τοῦ παρανομεῖν τὴν νησιεῖαν τὴν κατὰ τὰς τετράδας καὶ παρασκευάς, ἵνα μὴ μόνον τὴν τύχην ἡμῖν ἀλ-⁵λοιώσωσιν οἷς ἡμᾶς κατεδουλώσαντο, ἀλλὰ καὶ τῇ ἁγίᾳ Θρησκείᾳ ἐμπαροινήσωσιν. ὃ τίς ἂν ἀνύσχοιτο ἐκείνων;

Καὶ ὅτε ἡμεῖς μὲν ἐν τῷ τοῦ μεγάλου μυροβλύτου ναῷ ὕμνους ἱερούς ἐτέλοῦμεν, περισταμένοι τὸν περιώνυμον ἐλεή-¹⁰μονα, οἱ δ' ἐν ταῖς πλαγαῖς τοῦ ἱεροῦ βήματος τὰ ἑαυτῶν ἐτέλουν, ἀντιφωνοῦντες ἡμῖν καὶ τὰς πολίτιδας φωνὰς ὑπερφωνεῖν ἐθέλοντες βοαῖς κορυζώσαις καὶ ἀπηχέσι, πολλάκις δὲ καὶ ταῖς τῶν καθ' ἡμᾶς θείων εὐαγγελίων ἐκφωνήσεσι πρὸς ἕριν οἱ ἀχαριτώτατοι ἀντεπαξυόμενοι, καὶ συγχεόντες οὕτω τὸ εὐτακτον, καὶ τὴν ἱερὰν ἀρμονίαν λύοντες. καὶ ἐλάλησα¹⁵ μὲν εὐλαβῶς καὶ περὶ τοῦδε τῷ κόμητι Ἀλδουίνῳ, εἴ πως γένηται τάξις καὶ μὴ γελῶντο τὰ θεῖα τῇ αὐτονομίᾳ τῶν παρ' αὐτοῦ ἱερέων, ἀνύσαι δὲ ἔσχον οὐδὲν, εἰ καὶ ἄλλως ἐκείνος ἐφύκει ἐν οὐκ ὀλίγοις ἐθέλειν τὰ Ῥωμαϊκὰ τάσσειν ὡς μὴ καταλύεσθαι. ὃς γε καὶ δικαιοπραγεῖν εἴτε προσποιούμενος²⁰ εἴτε καὶ πρὸς ἀλήθειαν βουλόμενος ἐν τε τῷ κρίνειν καὶ κολάζειν τοὺς ὑπαιτίους καὶ ἰσότητα διανέμειν, καὶ μῶλωπι καὶ λοιπαῖς αἰκίαις, ἀλλὰ καὶ σκόλωπι τῶν τινᾶς κακούργων

ria est, rebus, quibus opus est, excludi, nec nisi prorsus necessaria adipisci. similem autem contaminationem fama est etiam a Latinis nos passos esse. namque oleo adipem et pinguedinem immiscentes auctores exstiterunt piis Christianis violandi ieiunii, ut non solum salutem nostram victoria sua everterent, sed etiam insultarent religioni divinae. quis, quaeso, est, qui talia sustineat?

Quum in templo sancti unguenta exsudantis Nicolai sacros hymnos cantarem, circumstantes imaginem misericordiam gloriosam, illi, in lateribus altaris obliquis sua peragentes, obstrepabant nobis, vocesque urbanas superare conabantur clamore barbaro et dissono, saepe etiam sancti evangelii recitationem nostram ambitiose et maligne interpellabant, ordinem ita confundere et sacrum concertum turbare conati. atque modeste equidem de ea re collocutus sum cum Alduino comite, nam forte ordo servari et sacra nostra a sacerdotum Latinorum insolentia et ludibrio defendi possent; sed obtinere nihil potui, quamquam ille ceteroquin in rebus haud paucis rem Romanam bene constituere velle videbatur, ut ne periret. qui certe iustitiae sive se fingebat amantem, sive amans erat revera, siquidem non solum levioris delicti reos iudicabat puniebatque, verberibus et contumeliis aliis iustitiam exercens,

τιμαῖσθαι, καὶ τῷ τοῦ ἁγίου τάφῳ ἄργυρον καὶ χρυσοῦν ἐχο-
 ρήγησε τὸν ἀρκούντα εἰς ἀναποίησιν τοῦ ἐλλείψαντος· καὶ
 βίβλους δὲ, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀφρηγμένας καὶ οὐδὲ πάνυ τι εὖ-
 χρήστους, ἀλλ' οὖν ὅσας εὐηρεστήθη, ἐφιλοτιμήσατο δοῦναι·
 5 καὶ πῆγματα δὲ κηρῶν ἀργύρεα μεταφορητὰ ἐν ἱεραῖς εἰσό-
 δοις, λόγου ἄξια, ἐχαρίσατο· καὶ ἡμῖν δὲ τινα ζωορκῆ ἐπέ-
 νειμε σὺν γε καὶ βίβλοις, ἃς οὐτι λίαν ἐποθοῦμεν, καὶ εἰκο-
 νίσματα θεῖα, ὧν τὰ πεφροντισμένα τοῖς ἔκεινον ἡμεῖς αὐθις
 ἐπεμερίσαμεν, αἰτηθέντες καὶ μὴ ἔχοντες ἀπαρηγήσασθαι, ἔτι
 10 δὲ καὶ ἱερά ἐπιπλά (μὴ γὰρ κρυπτέον τὸ ἀληθές), ἐξ ὧν
 ἐπικοσμήματός τι πολλαῖς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν διεμοιρα-
 σάμεθα.

Τοῦ δὲ κόμητος τούτου ἐκεῖνο μάλιστα τὸ καλόν, εἰ καὶ
 ἄλλως εἶχέ τι καὶ κακὸν συμμιγές, παρὰ καὶ καλῷ κακὸν θε-
 15 μένης τῆς φύσεως, κρατῆρος τοιοῦτον κερασαμένης αὐτῷ. εἶχε
 μὲν γὰρ τὸ Λατινικὸν ὑπούλωσ περι τούτους καθ' ἡμᾶς, καὶ
 συχρὸν αὐτοῖς ὑπ' ὀδόντας ὡς ἀνάθεμα τοῖς μὴ κατὰ τὴν
 ἡμέραν τῆς ἀλώσεως ἔπαν τὸ πολιτικὸν κατασφάξασι, καὶ τὸ
 διὰ τί κεφαλαὶ τοιούτοις ἐπικάθηται σώμασι; καὶ ὅτι τὸ
 20 τούτων αἷμα οὐ ποιεῖ σύγκρασιν πρὸς τὸ ἡμέτερον, καὶ ὅτι
 παρακλητεύσομεν τὸν ῥῆγα, καὶ πεσοῦνται μὲν πάντες οὗτοι,
 ἀντεισοικισθήσονται δὲ κατὰ μόνας Λατῖνοι, καὶ οὕτως ἔπαν-

1. τιμωρεῖσθαι? 15. κρατῆρα? 18. κατασφάξωσι T

sed etiam sceleratos quosdam ad palos damnabat. idem sancti no-
 stri sepulcro aurum et argentum suppeditavit, quod satis esset ad
 damna sarcienda; libros etiam, non ablatos quidem nobis aut omni-
 no utiles, sed quibus ipse delectaretur, ambitiosius largitus est, ly-
 chnuchosque argenteos, qui in sacris pompis circumferuntur, haud
 vulgares donavit. nobis idem tum alimenta quaedam librosque ob-
 tulit, quos non admodum desiderabamus, tum sacra simulacra quae-
 dam, e quibus tamen diligentius elaborata ipsi rursus illius concen-
 simus popularibus, quibus rogantibus recusare haud liceret; praeterea
 suppellectilem sacram (neque enim celandum est, quod verum est),
 unde ornamentum aliquid multis ecclesiis distribuimus.

Huius igitur comitis illud in primis laude dignum erat, etiamsi
 habuit etiam nonnihil mali admixtum a natura, quae bonis iungere
 solita mala, talem illi craterem miscuerat. namque Latini subdole
 nobis insidiabantur, et perniciem fremebant, si qui die illo, quo urbs
 expugnaretur, non civitatem universam trucidassent, murmurabant
 que "quid istis hominibus caput in trunco est? haud miscetur isto-
 rum sanguis cum nostro sanguine; regem rogabimus, peribunt omnes
 isti, Latini in locum eorum soli succedent: ita demum omnia bene

τα καλὰ ἔσονται. οὐκοῦν ἀκόλουθοι τούτοις ἀπειλαὶ καθ' ἡμῶν καὶ ῥίπισμα ὅσαι ὄραι τοῦ κατὰ τὸν κόμητα θυμοῦ ἐκ διαβολῶν, καὶ ἀναφώνησις τῶν ἐνδιαβαλλόντων πρὸ αὐρίων, αὐρίων, καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ λαὸς ἅπας ἐνθὺς περὶ ἡμῶν. καὶ ἦν ἀνάγκη κοπιᾶν καὶ λαλεῖν, καὶ ἐποιοῦμεν οὕτω συχνά, πο-5 λυτρόπως πονούμενοι. καὶ Θεοῦ χαριτοῦντος ἐπέιδομεν, καὶ τοῦτο πλειστάκις διὰ τὸ τὸν ἄρχοντα ῥέπειν ἐκεῖσε· καὶ οὐ πρῶτῃν ἀνήκαμεν, ἕως τὸ τελευταῖον παντοῦ (οὐ λέγω τὰ εἰς ὀμιλίαν ἀλλὰ δημογορίαν) γενόμενοι καὶ δικαιολογησάμενοι καὶ οὐδὲ κολακείας ἀπεσχημένοι καὶ χαριεντισάμενοι, καὶ 10 ἐμβριθῶς δέ τι λαλήσαντες, καὶ μεμψάμενοι μὲν τὴν τῶν συγκλύδων Λατίνων δεινότητα, ἔπαινον δὲ τῶν Θεσσαλονικέων προενεγκόντες καιρίων, καὶ ὄλωσ τούτους λόγους πολυειδῶς ἀρ-μοσαίμενοι καὶ οἰκονομήσαντες πρὸς ἀνθρώπους ἀγρίους κατὰ τι ἀμυδρὸν ἀπήχημα γραφικῆς ἐλέγξεως καὶ ἐπιτιμήσεως καὶ 15 παρακλήσεως, οἱ καὶ κατὰ καιρὸν εἰρήνης ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἄτολμοι ὄντες ποιεῖν τὰ εὐαγγελικὰ εἰς ἄκρατον, ἵνα μὴ πά-σχοιμεν ἀβούλητα, ἐβειβιώσωμεν τὸν ἄνδρα, καὶ εἰς ἔμπειδον καταστήσαντες περιηγάγομεν διομόσασθαι ἢ μὴν μηκέτι φό-βον ἐπαρτηθῆσεσθαι φόνον ἢ τινος ἐτέρου κακοῦ τοῖς ἕλω-20 κόσι. καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀνεπαυόμεθα, εἰς ὅσον ἦν ἐγχώροῦν. ἐνεχώρει δὲ μὴ εἰς τὸ πᾶν παρὰ γε τοῖς οὕτω μισορωμαίοις Λατίνοις.

habebunt." his igitur similes minae adversus nos iactantur, sufflaturque perpetuo calumniis animus comitis, declamaturque a calumniantibus: "cras, cras, et populus dei universus illico nobiscum erit." ergo necesse erat concedere et verba dare, fecimusque ita, varie laborantes; atque gratia dei persuasimus illis, idque plerumque eo, quod princeps huc inclinaret; nec mox destitimus, sed usque ad finem perseveravimus, varie nos (non dico in sermonibus, sed in concionibus) vertentes, litigantes, ne ab adulatione quidem abstinentes, morem gerentes, nec vero nihil graviter dicentes, vituperantesque multitudinis Latinae insolentiam, Thessalonicensium autem opportune laudes serentes, denique orationem varie componentes et conformantes coram genere hominum feroci, ad exemplum quasi quoddam actionis, accusationis et admonitionis iudicialis, etiam in pace inter nostros parum audaces ad urgenda vehementius praecepta evangelii, ne pateremur, quae nolle-mus: ita igitur confirmavimus hominem, confirmatumque eo perduximus, ut iuraret, nunquam captivis periculum mortis vel alius calamitatis subeundum fore. post haec requiescebamus, quantum licebat. licebat autem nihil omnino inter vehementissimos illos Romanorum inimicos Latinos.

Ἄλλ' ἐπανιτέον πάλιν ἐκ τῶν τοῦ κόμητος ἐπὶ τὰ πρό- 300
 τερον, διχῆ διηρημένων τῶν κατὰ βίον εἰς τε τὰ καθ' ἡμέραν
 καὶ τὰ νθητερα. αἱ μὲν ἡμέραι ἡμῖν ἐψεύδοντο τὸ ἡμερον
 διὰ τὴν ἐν τοῖς Λατίνοις ἀγοριότητα τὴν ἀμυδρῶς ὑπολαλη-
 5 θείσαν, οἱ μὴ χωρητὸν αὐτοῖς καὶ ἡμῖν τὸν κόσμον εἶναι
 κρίνουσι· συναντῶντες γοῦν κατέπτυνον, ᾤθουν, ἐσκελίζον,
 κατέβρεχον ὕβρεις. συχνὸν ἦν αὐτοῖς ὡς εἰς ἐπιφθὸν τὸ
 “ἐλθέ, Καλοῖωάννης.” μυκτῆρ οὗτος ὡς ἡμῶν ἐν τῇ πολιορ-
 κίᾳ γαυρουμένων μικρὸν ὄσον τὸν βασιλέα Ἰωάννην ἐλθεῖν
 10 ἡμῖν ἐπίκουρον. εἰ δέ τις τῶν συναιχμαλώτων πεζῆ τὴν
 λεωφόρον τρίβει (τίς δὲ οὐ τοιοῦτος τότε; ὅτε καὶ ἡμεῖς
 ἐπάσχομεν οὕτω, κατάκοποι καὶ τὰ σκέλη παράφοροι καὶ τε-
 ταραγμένοι καὶ σεσαλευμένοι κατὰ μεθύοντας), εἰ τοίνυν οὐ-
 15 ἔριππον, οὐκ ἂν ἐκεῖνος φείσαιο καταπατῆσαι καὶ συντρίψαι
 τὸν ἄνθρωπον, κεντρίζων τὸν ἵππον εἰς κατασκήρυγμα. οὐ-
 τως ἐφίλουν ἡμᾶς οἱ ἄνθρωποι, συχνὰ πρὸς πάντα λόγον
 καὶ πρὸς πᾶν ἔργον προῖσχύμενοι εἰς δικαίωσιν τοῦ κακουρ-
 γεῖν τὸ ἀπὸ σπάθης ἡμᾶς ἐλεῖν, οὐκ ἀνθρώπινα λαλοῦντες,
 20 ἄλλ' ὡς εἰ καὶ λέων ἄγραν ἐλὼν ἐθέλει διασπᾶν αὐτὴν οὐχ
 ὅτι πεινώη καὶ ποθοῖτῃ σάρκας, ἀλλὰ δικαίῳ τοῦ συσχεῖν αὐ-
 τὴν ὄνυξιν. οὐκ ἦν ἐπὶ τούτοις οὐδὲ ὑποστένειν ἡμᾶς, οὐ-

Sed revertendum est a rebus comitis ad priora. sunt autem, quae ad vitam pertinent, bipartito distributa, in diurna et nocturna. ac diurnum quidem tempus spem tranquillitatis diutinae propter Latinorum occulte frementem ferociam, qui terram simul nos et ipsos capere negabant: unde obvius conspuebant, tundebant, supplantabant. frequens illis ista quasi cantilena erat “veni, belle Ioannes.” ludibrium illud erat, quod inter obsidionem insolentius iactassemus, pusillum nobis auxilio venturum imperatorem Ioannem. si quis autem e captivis pedes in via deambulet (quis autem tunc non ibat pedibus? quod et ipsi experti sumus, fracti, vacillantes, turbati, vertiginosi tanquam ebrii); si quis igitur ita deambulet in in via angustiore, et Latinus aliquis forte equo praeterveheretur, haud ille abstenturus erat, quominus conculcaret et elideret hominem, equo ad saltus ferocios stimulando. ita isti nos amice habebant, in omni semper sermone et facinore ad purgandam violentiam praetendentes, quod vi capti essemus, haud humana loquentes, sed plane ita ac si leo captam bestiam lacerare velit, non quod esuriat et carnes appetat, sed iure suo, quippe qui unguibus illam teneat. verum ad haec ne suspirare quidem, aut vultu tristi esse nobis licebat, quae tamen fluctibus calamitatum oppressi ad levandam animi

κουν οὐδὲ κατ' ὄψιν σκυθρωπάζειν, ἃ δὴ τοῖς ἐν κλύδωνι συμφορῶν ἀνεῖται πρὸς ἐκβολὴν τοῦ κατὰ ψυχὴν ἄχθους. πολὺ γὰρ αὐτοῖς ἐνταῦθα τὸ "διάβολε, τί στενάξεις;" ἐβούλοντο γὰρ ἀναιοθητεῖν ἡμᾶς καὶ φρενοβλαβεῖν, ὡς καὶ χαιρῆν ἐφ' οἷς κακῶς ἐπάσχομεν. εἰ δέ πη ξυμπεσὸν ὧδε γελαν εἶτε⁵ μειδιᾶν ἐπέλθοι τινί, χολῆ καὶ τοῦτο δριμεῖα τῷ κατιδόντι Λατίνῳ. ἐνόμιζε γάρ, ὡς ἔοικεν, ἢ καταγελαῦν ἡμᾶς τῶν Λατινικῶν πράξεων, ἢ ἀγαθὰ καταδοκοῦντας ὁ χαιρέκακος εἶτε καὶ πεπονθότας ἀγαλλιᾶσθαι, ὃ τοῖς ἐχθροῖς ἀπενέφαινε. καὶ τοίνυν δακτύλους εἰς γρόνθον ἔπτυσσον, καὶ τὴν χεῖρα γογ-¹⁰ γυλίζοντες ἐρρῦθμιζον πῦξ πλήττειν, "τί γελαῖς ὦ διάβολε" βατταρίζοντες. καὶ οὕτω τὴν αἰθρίαν τοῦ μειδιύματος εἰς νέφος δακρυόεν μετέστρεφον, ἢ καὶ ἑτέρως εἰπεῖν, τὸν γελῶντα Δημόκριτον εἰς Ἡράκλειτον μετεποίουν δακρυόεντα.

Ἀνεψηλαφῶντο παρ' αὐτῶν καὶ τὰ τῶν παροδεύοντων¹⁵ προκόλπια, καὶ ἔξεκενούοντο, εἰ τί που καὶ ἔφερον χρηματισμοῦ, εἰ καὶ βραχὺ τι ἐκεῖνο ἦν. περιειργάζοντο καὶ μηρούς, μὴ που μαχαίρας παρήρηγται· καὶ εἰ που εὐρεθεῖη ἔγχειρίδιον ὀπιουοῦν, αἱ μὲν κόρσαι τοῦ φέροντος εἶχον πληγὰς, ὃ δὲ Λατίνος τὴν μάχαιραν. ἔδει καὶ διερρηγμένα πάντας²⁰ ἡμᾶς περιδεδύσθαι· εἰ γὰρ τις εἰματίζετο εἰς ἀκέραιον, ἀνεθεματίζετο παρ' αὐτοῖς ὃ μὴ λωποδυτήσας τὸν ἄνθρωπον.

Ὅτε δὲ τὰλλα παρήσονσιν, ἐπεβούλευον ταῖς ἐκάστων

aegritudinem sibi concessa habent. namque solenne tum illis erat "quid suspiras, diabole?" scilicet sensu carere et delirare nos volebant, ut etiam delectaremur quibus affligeremur malis. sicubi autem cui risus quamvis lenis obortus esset, tum vero si quis id vidisset Latinus ira commovebatur vehementissima. etenim aut irridere, puto, nos res Latinas rebatur, aut miseria aliena delectatus credebat, bonum aliquod nos sive sperare sive nactus esse, quo exultarem: id quod quoniam inimicis istis displicebat, digitis in pugnum complicatis et compressa manu alapam infligere gestiebant, "quid rides, scelus" balbutientes. ita risus serenitatem in nubilas lacrimarum vertebant, vel, ut aliter dicam, ridentem Democritum in Heraclitum lacrimantem mutabant.

Excutebantur ab iisdem praeterentium sinus, vacuescebantque, si quid inesset, quantulumcunque illud erat. pertentabant etiam coxas, ne forte pugio ibi lateret; atque sicubi reperiretur culter qualiscunque, illius, qui cultrum gestabat, genae alapam lucrificiebant, Latinus gladium. oportebat etiam pannis nos indutos esse: nam qui integris vestibus uteretur, devovebatur ab illis, licet neminem spoliasset.

Quando autem cetera praetermissuri erant, insidiabantur unius-

κεφαλαῖς, ἐπ' ἰσῆς μισοῦντες τοὺς τε ἀχειροκόμας τοὺς τε βαθυπώγωνας. καὶ οὐκ ἦν ἰδεῖν ἄνδρα εἴτε καὶ παῖδα τύχης τῆς οἴασσῶν μὴ κουρίαν κατὰ κύκλον, ὅποια τις οἶμαι καὶ ἡ παροιμιαζομένη Ἐκτόρειος κουρά, εἴτ' οὖν ἡ κατὰ Θησέα τὰ 5 πρόσθια· ὡς τότε ἀντίθετον βαθεῖται ἦσαν αἱ πάλαι κόμαι κατὰ τοὺς Ἀβαντας, καὶ οὐ κατὰ τοὺς Λατίνους τούτους, κέκλωθι τροχαλαὶ καὶ ὡς εἰπεῖν ἀκρόκομοι. καὶ ὑπόργει πρὸς ταῦτα τοῖς τῶν τριχῶν ἐπιστροφῶν Λατίνους πῆ μὲν ξυρὸς πῆ δὲ μάχαιρα, τοῖς δὲ θερμοτέροις καὶ ξίφος. καὶ 10 αὐτίκα καὶ ὁ πάγων ἠλαφρύνετο τῷ οὕτω χειραμένῳ ἀνδρὶ, καὶ ἦν πάντῃ σπάνιον ἰδεῖν ἄνδρα Ῥωμαῖον ἄρτιον τὴν κεφαλήν. εἶχον γὰρ ἀνάκαλιν τῷ "Θρίξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν οὐ μὴ ἀπόλλυται." ἡ γὰρ πολλὴ ἁμαρτία, δι' ἣν καὶ πρῶτ' πεπεινηλατήμεθα, κατὰ τὸν αὐχῆσαντα τὰ εἰς τὰς πρῶτας 15 ἀποκτένειν τοὺς ἀμάρτωλους τῆς γῆς καὶ ἐξολοθρεύειν ἐκ πόλεως κυρίου τοὺς ἐργαζομένους τὸ ἄνομον μέχρι καὶ εἰς αὐτὰς τρίχας, τὸ κακὸν ἡμῖν ἐκορύφωσεν, ἵνα εἰς τὸ πᾶν ὕγῳμεν ἐψιλωμένοι καὶ τὰς κεφαλὰς. κἂν εἴποι διεκπέφενγῆ τινα πάγων καὶ ἦν καθιέμενος κοσμίως, ὡς εἶχε φύσεως, 20 ἀπίτόμενοι τούτου οἱ φαῦλοι κουρεῖς τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ, θάττην δὲ τῶν κατὰ κεφαλὴν τριχῶν, ταῦτα μὲν εἶναι καλὰ ἔλεγον, ἐκεῖνα δὲ κακὰ, τὰ τοῦ πάγωνος, ἀστεῖζόμενοι ἐν οὐ παικτοῖς.

cuiuscunque capiti, pari odio habentes promissam tum caesariem tum barbam. nec viderè poterat fortunae cuiuscunque hominem quamvis puerum non circumcirca tonsuram, qualls est, opinor, quae in proverbium abiit Hectorea tonsura, sive a Theseo cognominata sincipitis: ut tum oppositae essent prisca Abantum coma promissa, et horum Latinorum circumcirca tonsa nec nisi in summo capite, ut ita dicam, relicta. serviebat ad eam tonsuram Latinis capillorum curatoribus modo novacula, modo acinaces, violentioribus etiam gladius. atque illico etiam barba levabatur viro ita tonso, erantque omnino rari Romani, quorum caput integrum esset. habebantur enim secus, atque illud est "haud perit e capitibus nostris capillus." namque crebra peccata, quorum mature poenas dedimus, ut minatus ille est, mature se occisurum filios terrae improbos, et deleturum ex urbe domini, qui iniuste agant, ad capillos usque, miseriam nostram cumulaverunt, ut prorsus rigeremus, ipsis etiam capitibus nudatis. ac si cui barba incolumis evasisset, et eleganter demissa penderet, qualem natura promiserat, eum scelasti illi tonsores altera manu barba, altera capillis prehensum, vellebant, et "haec quidem pulcra sunt, inquebant, illa (barba scilicet) non sunt," iocantes in re minime iocosa.

Στέργοντες δὲ οὕτω τὴν ἐπὶ τοιούτοις πρὸς αὐτοὺς ἡμέτεραν ἐξομοίωσιν, τὸ συζῆν αὐτοῖς ὁμῶς ἀπέστεργον· διόπερ οὐδὲ συμβιοτεύειν ἡμῖν ἤροῦντο. ἀλλ' ὅτε τις τῶν οἰκοδοποιοῦντων ὧδε καὶ ἐκεῖ πλαζόμενος ἀναπολήσει τὴν οἰκίαν εἰς νοῦν, καὶ φαντάσεται τὰ ἑαυτοῦ, καὶ ἐπιθυμήσει παρελ-5
θεῖν ἐκεῖ, καὶ ἐγγίσει, καὶ παρακύψει ἐντός, καὶ ἐρωτηθῆιη τίς ὢν οὕτω ποιεῖ, καὶ ἐξείπη αὐτὸς τοῦ οἴκου κύριός ποτε εἶναι, παρελαμβάνετο μὲν ἡδέως, καὶ ὑπανεχόμενος ὡς ἐπὶ τιμῇ ἔβαινεν ἄβρὸς ἔσω, καὶ εἶχεν ἀσπασμόν καὶ προεδρίαν καὶ βυῶσιν καὶ τὸ πιεῖν, τὰ δ' ἐπὶ τούτοις τῷ ἀνδρὶ ἐκ τῶν¹⁰
βαρβάρων δεξιώματα θανατηρά· κρεμάθραι γὰρ καὶ αἰκισμοὶ καὶ ἐξ ἀχύρων καπνοὶ καὶ ἕτερα καινότεροπα κακὰ ἐπὶ χρημάτων ἐκφάνσει καὶ δόσει. ὢν διδομένων πάλιν κύκλος ἐν τοῖς αὐτοῖς· ἀναρτήσεις γὰρ τοῦ ἀθλίου καὶ καταφοραὶ βαρεῖαι πληγῶν, ἕως ἂν ἡ ἐμπλησθῶσι τῶν ποδουμένων οἱ¹⁵
301 δῆμιοι ἢ ἐλεήσωσιν. ἐγένετο γὰρ ποτε καὶ τοιόνδε τι, ὡς εἰ καὶ λέων πεινῶν καὶ ἐνδακῶν, εἶτα ἐλεήσει ἢ ἀφήσει τὸν αἰκιζόμενον ἢ ζωή. τῶν τινὰς δὲ οὕτω πασχόντων καὶ ἄλλως τοῦ ζῆν μετέστησαν οἱ αἰκιζόμενοι, δείσαντες μὴ πολὺν θησαυρὸν ἐκ τοῦ κολαζομένου ἐξευρηκότες ἀφαιρεθῶσι πρὸς τῶν²⁰
κομήτων τὸ εὐρημένον, καθὰ συνέκειτο. Κωνσταντῖνος γοῦν τις ὁ ἐπίκλην Κεκαλεσμένος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήθων τὰς

Ita illi nos in istis rebus sibi socios optabant, vitae societatem abhorrebant, ut qui ne versari quidem nobiscum vellent. sed si quis aedium dominus, huc illuc aliquamdiu iactatus, in mentem revocasset domum, recordatusque res suas, et illuc redire cupiens, accessisset, et intrasset, interrogatus deinde, quisnam esset, quod ita faceret, respondisset, ipsum se esse aedium dominum, benigne ille recipiebatur, et, tanquam honoribus ornandus, hilaris ingrediebatur, salutabatur, principem locum obtinebat, cibo potuque recreabatur: at deinde hominem a barbaris hospitia mortifera manebant: succussio quippe, contumeliae, fumus ardentium furfurum, alia vexationes variae, nisi divitiae ostenderentur et traderentur. quibus traditis, idem rursus vexationum orbis: suspendia enim hominis miserissimi et graves verberationes fiebant, donec aut explescent habendi cupiditatem carnifices aut miserarentur. namque accidebat hoc nonnunquam, quemadmodum leones esurientes saevientesque subito miserantur, quam corripuerunt bestiam; aut deficiebat vexatos vita. ex iis autem, qui ita afflicti sunt, nonnullos etiam ultro immanes isti vita. spoliabant, veriti, ne magnas divitias a miseris adepti, praeda, prout convenerat, a comitibus privarentur. Constantinus certe quidam, Cecaesmenus

χειρας, φαντασάμενος τὰ οἰκεῖα οἷς τὴν καρδίαν κεκόλλητο, καὶ οὕτω πόθῳ τοῦ οἴκου ἀγρευθεὶς καὶ ἀπαιωρηθεὶς καὶ μν-
 5 ρίας πληγὰς ἐντριβεὶς καὶ κατὰ ἐκάστην ἀπαιώρησιν ἐξερά-
 σας χρήματα καὶ εἰς πολλὰ κορυφώσας αὐτά, εἶτα καὶ ἐλα-
 φρίαν παθῶν λογισμοῦ, καὶ ἐν τῷ ζητῆσαι λαβεῖν τι ἐκεῖθεν
 παρακρουσθεὶς, καὶ ἀπειλησάμενος καταμηνῦσαι τὸ πρῶγμα
 τῆς κόμησιν, οὐκ ἔσχεν ἔτι κεφαλὴν, ἀλλ' αὐτὴ μὲν κατε-
 χώσθη πον ἐκκοπέσα, ὃ δὲ λοιπὸς Κωνσταντῖνος ἐξεργήθη
 νεκρὸς ἀβοήθητος.

10 Ἔσχε δὲ καὶ τοῦτο τὸ κακὸν ἑτεροίαν ἐπίτασιν. γλυκαν-
 θέντες γὰρ οὕτω τῷ κέρδει τῶν οἰκοδεσποτούντων οἱ βύρβα-
 ροὶ ἐνελόχων ἔσω πυλῶν, καὶ εἴ τινα παροδεύοντα ἴδοιεν δό-
 κησιν ἀνδρὸς πέμποντα πλουτουῦντός ποτε, ἤρπαζον αὐτὸν ἔσω
 οἷά τινες δεινοὶ θῆρες ἐκ φωλεοῦ, καὶ βιαζόμενοι ἐτυράννον,
 15 ἔσω τι τῶν κατὰ σκοπὸν ἀνύσαιεν. εἰ δὲ τινες καὶ συμβιο-
 τεύειν αἰχμαλώτοις ἤθελον, εἶχε μὲν τι καὶ τοῦτο βάρος, ὡς
 οἱ εὐ πάσχειν δοκοῦντες περιηγοῦντο, ἦν δὲ πως φιλάλληλον
 αὐτὸ καὶ ἀνθρωπικώτερον.

Οὐκ ἦν οὐδὲ τοὺς θεῖους ναοὺς ὕμνοις ἀσχύλτως περιά-
 20 δεσθαι τότε, ἀλλ' εἶχε καὶ τὸ καλὸν ἔργον τοῦτο ἐπήρειαν.
 καὶ τὰς μὲν ἀρχὰς ἱκαναὶ ἡμέραι καὶ οὔτε ἐκλείοντο οὔτε
 σύναξις ἦν ἢ ἑθαῶς ὡς ὑμνεῖσθαι θεόν, ἀλλ' εἴ πον ὡς ἐπὶ

cognomine, vir strenuus et divitiis abundans, rem familiarem recor-
 datus, quacum corde conglutinatus erat, atque ita rerum suarum de-
 siderio irretitus, suspensus et plagis infinitis verberatus, et, quum
 quovis suspendio evomisset divitias easque admodum cumulasset,
 postquam, consilii deceptus imprudentia, et lucrandi aliquid spe fal-
 sus, comitibus se rem indicaturum esse minatur, nec iam caput super
 humeros gestat, sed abscissum id obruitur alicubi, reliquus Constan-
 tinus proiicitur, cadaver ope destitutum.

Habuit autem illa quoque miseria aliam quandam accessionem.
 delectati enim ita aedibus divitiisque alienis, barbari intra fores la-
 tebant, et si quem praetereuntem viderent, qui speciem hominis
 opulenti prae se ferret, abripiabant illum intra parietes, prorumpen-
 tes tanquam e latibulo ferae bestiae, vexabantque contumeliis, donec
 adipiscerentur, quod desiderabant. si qui vero una vivere cum cap-
 tivis vellent, habebat id quoque magnam molestiam, ut narrabant qui
 ceteris beatiore videbantur, sed erat tamen ea conditio quasi quae-
 dam officiorum coniunctio et humanior.

Ne licebat quidem sacra templa hymnis personare sine iniuriis,
 sed etiam laudabile id opus execrationem experiebatur. atque ab
 initio quidem dies efflaxerunt complures, quibus nec claudabantur

σκέπη καὶ ἀναπαύσει αἰγμάλωστας, ὅσα καὶ κατ' οἴκους. ὅτε δέ ποτε καὶ τις ἄδεια ἐξεφάνη καὶ θεῖοι πυλεῶνες ἐκλείσθησαν καὶ φῶς μυστικὸν ἀνήφθη καὶ ἠρμόσθησαν ψαλμοὶ καὶ ἱερεὺς ἐτέλει καὶ λαὸς ἡμέτερος εἶχε σχολήν, κατὰ ἰσχὺν τότε δ' δαίμων ἀντίπρατιε, τῶν φανύλων Λατίνων εἰσπρεχόντων⁵ καὶ ταῖς ἱεραῖς φωναῖς ἐπιβουλεύοντων καὶ λαλαγούντων καὶ συνήθη βαυζόντων, εἴ πως ἐγκόπτουσι τὴν οὐνέχειαν τοῦ καλοῦ.

Οἱ δ' αὐτοὶ καὶ τὸ ξύλον, ὅπερ εὐθετόν ἐστι κήρυκος δίκην σημαίνειν τῷ λαῷ τὴν ἐπ' ἐκκλησίας ἄθροισιν, κωλύειν¹⁰ ἤθελον. ὅτε γοῦν τὴν ἀρχὴν ἐκρούσθη τοῦτο περὶ τὴν καθολικὴν πρὸς δείλην ἐσπερινήν, ξιφῆρεις αὐτίκα ἐπὶ τὸν κρούσαντα κατὰ ῥίπην ὀφθαλμοῦ ἢ τάχος ἀστραπῆς οἱ βάρβαροι, καὶ τὸν διάβολον συνήθως μασώμενοι καθ' ὕβριν ἡμετέραν "τί τοῦτο" ἔλεγον, καὶ ἐκώλυσαν τότε τὸ ἔργον. καὶ διέβη τὸ¹⁵ τοῦτων θέλημα κατὰ φόβον τὸν ἐξ ἡμῶν καὶ εἰς τοὺς λοιποῦς, ὅσοι οὕτως ἔψαλλον. μετὰ δὲ σὸ πολλὰς ἡμέρας, τῆς ἑορτῆς ἡμῖν ἐσαύριον ἀχθησομένης τῆς ὑψώσεως τοῦ παντίμου σταυροῦ, ἀνῆλθον μὲν οἱ ἱεροκῆρυκες εἰς τὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς καθολικοῦ ἱεροῦ κορυφήν, τὰ συνήθη τελέσοντες ἐν ἐπιτομῇ. οὐδὲ γὰρ ἴεξῆν πλατῦναι διὰ τὸ τῆς εὐφημίας οὐκ ἀπρόσκοπον. καὶ ὡς ἐσήμαναν τῷ ξύλῳ τὴν ἑορτὴν τρανέ-

templa, nec consuetae conciones ad deum hymnis celebrandum fiebant, nisi forte, ut in domibus quoque ob defendendam mitigandamque captivitatem. quum autem tandem timor parumper cessasset, et sacrae valvae clauderentur, ignis mysticus incenderetur, psalmi recitarentur, sacerdos operaretur, populus otio frueretur, tum vero violenter obnitebatur diabolus, siquidem Latini scelesti irrumpebant, et divinis cantilenis obstrepentes usitata sibi vociferabantur, num forte interpellare possent sacri officii ordinem.

Idem lignum, quod paratum est ad indicendam tanquam per praeconem populo concionem ecclesiasticam, impedire conabantur. ab initio certe quum id percuteretur verperi in ecclesia catholica, illico ea, qua oculus cernit vel fulmen ruit, celeritate barbari gladios adversus percutientem stringunt, et diabolum pro more suo frementes in contumeliam nostram "quid istud" inquirunt, et rem impediunt. ac pertinuit horum voluntas propter metum similis iniuriae ad ceteros quoque, qui ita psallerent. non multis autem interiectis diebus, quum postridie celebranda nobis esset erectae crucis venerabilis memoria, ascenderunt sacri praecones in cacumen templi nostri catholici, solennia percuturi summatim; neque enim plene rem peragere licebat per prudentiam. quum igitur sacrum officium ligno indixissent clarius, rursus

στεραν, πάλιν οἱ βάρβαροι, ξίφη γυμνά, καὶ ἄνοδοι αἰτῶν ἐν-
 τρεχεῖς, καὶ ἀνακρίσεις καὶ ἔρευναι τῶν κύκλῳ κατὰ τινα
 ἰγνηλάτησιν, μὴ καὶ τις δόλος ὑποκρύπτοιτο. ὡς δὲ καὶ πο-
 5 λυπραγμονήσαντες καὶ κακολογήσαντες καὶ ἀπειλησάμενοι στα-
 θερῶς ἐρμηνευτὰς τοῦ πράγματος εἶρον τοὺς περὶ ἡμᾶς,
 ἐφραῦνθησαν καὶ κατήλθον ἡμεροὶ καὶ οὐκέτι ἠνόχλησαν οὐ-
 δαμοῦ, οἷα λελυμένον τοῦ ἀπόρου σφίσι πρὸς ἀλήθειαν. τότε
 δὴ καὶ ἐπῆλθεν ἡμῖν ἀπορῆσαι τί δήποτε τοὺς μὲν ἄνω περὶ
 τὸν τοῦ μυροβλύτου ναὸν σημαντικούς τοῦ ψάλλειν μεγάλους
 10 κώδωνας οὐχ ὑποπτέουσιν, τὸ δὲ περὶ τὴν μητρόπολιν συν-
 θημαζίζον ζύλον τὴν ἱερὰν σύναξιν βαρέως φέρουσι· καὶ
 διανοησάμεθα, ὡς εἰκός, μὴ τοὺς τυχόντας Λατίνους δυσσα-
 ρεστηθῆναι, ἀλλὰ τῶν τινὰς ἐκ τῆς μεγαλοπόλεως, οἱ τῷ ἱερῷ
 παρατυχόντες πολέμῳ τῷ προεκτεθειμένῳ εἰς ἱστορίαν, καὶ
 15 μαθόντες ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ τότε ζύλα τοιαῦτα κροταλιζόμενα
 καὶ τὸν Ἀνδρόνικον προκαλούμενα ὡς εἰς ἐπικουρίαν τῶν
 τῆς ἐκκλησίας, ᾤθησαν κἀνταῦθα ἡμᾶς τοιοῦτόν τι μήχα-
 νᾶσθαι.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ἡμῖν τὰ ἡμερινὰ κακὰ, ἐξ ἀπείρων
 20 μέτρια καθιστοῦσιν· τὰ δὲ τῶν νυκτῶν οὐδ' αὐτὰ ἔχουσι
 μὴ οὐ πρὸς ἔριν τούτοις ἀντεπεξάγεσθαι. καὶ τέως ἡλίου
 κατακυλισθέντος εἰς δύσιν ἐχρῆν τὸν φρονοῦντα ἔσω καλύβης
 εἶναι, μοχλοῖς τὰς θύρας ἀσφαλισάμενον, ὡς εἶγε μὴ οὕτως

adsunt barbari strictis gladiis, escendunt festinantor, inquirunt inda-
 gantque circumcirca omnes tanquam canes sagaces, ne forte dolus la-
 teat; quum vero post multas turbas, contumelias minasque constantes
 rei praesones nostros inveniunt, mitigati tandem et quieti redeunt,
 nec iam usquam quemquam impediunt, quippe nodo sibi rite solu-
 to. subibat autem tum nos cogitatio, quid tandem esset, quod eos, qui
 desuper de templo sancti unguenta exsudantis magnis pulsandis cam-
 panis solennia indicabant, haud suspectos haberent, lignum autem,
 quo ex composito civitati indicitur sacra concio, ita aegre ferrent;
 atque intelligere nobis videbatur, haud offensos esse, qui forte ades-
 sent, Latinos, sed civium nonnullos, qui, quum interfuisent bello
 sacro, de quo supra exposuimus, et in templo magno tum talia ligna
 pulsata audivissent ad arcessendum in auxilium ecclesiae Andronicum,
 tum quoque simile quid nos agere suspicarentur.

Talia igitur mala nostra diurna fuere, e quorum numero infinito
 nonnulla certe commemorare voluimus; nec vero nocturna indigna
 sunt, quae cum illis componantur. namque sole ad occasum devecto,
 prudentem hominem sub tecto esse oportebat, porta rectibus obstru-

ἐποιεῖ, οὐδεὶς ἂν ἐγγύην ἐδίδου περιωσθῆσθαι τὸν ἄνθρωπον. ἀλλ' ὅτε καὶ κατ' οἶκον κρυβεῖς οὐκ ἔχοι σκότον, ἀλλὰ περὶ καταλάμποιτο ὑπουργῶν ἢ καὶ φωτί, ἔτερος τοῦτο κίνδυνος, περιούτων τῶν Σαρακηῶν καὶ εἴ τινας δὲ ἄλλοι κατ' αὐτοὺς κακούργοι (πολλοὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι), καὶ ἀνακρινόντων 5 τί ποιῶν ὁ οἰκοδεσπότης εἰς ὕπνον οὐ κατακέκλιται, καὶ κατακλώντων τὰς θύρας, καὶ εἰσηθῶντων ἔσω, καὶ δρώντων ὅσα ἂν καὶ εἶεν βουλομένοις αὐτοῖς. ἔχομεν δ' εἰπεῖν καὶ ὡς οὐχ οὗτοι μόνου ἐκακοῦντο διὰ πρόφασιν τὸ πῦρ καὶ τὸ φῶς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνεμπύρευτοι καὶ ἀφώτιστοι. ἀνεξέλεγκτα 10 γὰρ ἐπεισφροῦντες οἱ κακοί, καὶ τὴν νύκτα ὡσεὶ καὶ Αἶδου 302 κυνέην εἰς ἐπίκρουψιν ἀμφιβεβλημένοι, γυναῖκάς τε ἀπῆγον τῶν συνεύων, ἀφιέντες τὸν τοῦ γάμου ζυγὸν ἑτεροκλιῆ τῆ ἀρπαγῆ τῆς δυνάμεως, ἣν ὑπὸ ἡλίῳ διευκρινοῦντι κατασκευτόμενοι νυκτὸς ἀφῆραπαζον, καὶ νεάνιδας τῶν γειναμένων, ἀτε- 15 λείς, καθά τις ἔφη, τὰς τῶν τεκόντων ἐπ' αὐταῖς εὐχὰς τιθέμενοι. εἰ δὲ καὶ χρήματα συναπῆγον ὅσα καὶ προδικίας τινος, καὶ περιουσίας τουτὶ τὸ κακόν. ἦσαν δὲ οἱ καὶ ἐσφάτοντο ἐπὶ τῶν οἰκιῶν τηρικαῦτα, ἡλίῳ ἀμάρτυρον κακὸν πάσχοντες. καὶ τὸ αἴτιον ἢ νυκτιλόχος μανία ἢ ὅτι ἐξεβύων οἱ 20 κακουργοῦμενοι. ὅσοι δὲ τῶν βαρβάρων ἐπιεικέστεροι καὶ παιγνήμονες, οὗτοι δὲ ἀλλ' ἡγάπων θύραις ἐναλλόμενοι καὶ κόπτοντες ῥάβδοις αὐτάς, καὶ ἢ ῥιπτοῦντες καὶ εἰς φόρτον

cta, quoniam, nisi ita fecisset, nemo illum salvum fore spondere poterat. verum, intra parietes licet absconditus, nisi in tenebris esset, sed igne ob opus aliquod accendisset vel lumine illustraret demum, novum rursus periculum erat, siquidem Saraceni et si qui alii illorum similes homines scelesti erant (erant autem multi id genus), circumibant et quaerebant, quid aedium dominus negotii haberet, quominus somno se daret, fores effringebant, irrumpebant, et faciebant, quae ipsis placeret. atque affirmare licet, non solum illos propter ignem scilicet et candelam, sed etiam eos, qui nec igne nec lumine uterentur, vexatos esse. clam enim ingressi, et nocte tanquam galea Plutonis operti et occulti, tum uxores a maritis negotii haberet, iugo conubiali in alteram partem inclinato vi rapinae, qua auferabant, quam quisque in luce solis sibi elegisset, tum virgines a parentibus abstrahabant, et horum irrita faciebant, ut quis dixerit, pro illarum salute suscepta vota. sicubi bona simul auferabant quasi pro dote, erat id quasi quoddam auctarium calamitatis. fuerunt etiam, qui in aedibus suis tunc occiderentur, cladem passi a sole haud lustratam: cuius atrocitatis causa erat nocturna libido, aut quod exclamassent miseri. qui vero e barbaris modestiores erant et iocosi, ii pe-

ἀγοντες, ἢ ἄλλὰ γοῦν τοὺς κυρίους τοῦ τόπου ἀποστεροῦντες τοῦ ἕπνου.

Ταῦτα δὴ καὶ τούτων ἕτερα πλείω, καὶ μάλιστα τὸ γυμνιτεῦν καὶ ὁ λιμός, τοὺς πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων, 5 θροοῦντα καὶ διαταράττοντα ἕως καὶ εἰς θάνατον τὰς ψυχὰς, ἠρέθισαν κατ' ἀνάγκην (καὶ τί γὰρ ἄλλο ἐμηγνήσαντο ἄν;) ὑπαικάλειν τοὺς Λατίνους, ὑποτρέχειν, κολακεύειν, θῶπτειν, σαίνειν, δουλεῦν, πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ἂν καὶ ζῆσαιεν καὶ μηδὲ φόβον ἔχοιεν. κἀντεῦθεν εἰσὶν οἱ 10 προσέκοψαν εἰς τὸν ὕρθον δρόμον ἄκοντες. οἱ γὰρ μὴ ἔμφορες καὶ κατελάλησαν καὶ θησαυρῶν κατεμήνυσαν κρύψεις καὶ ἤρπασαν καὶ ἐσύλησαν. ἰχνηλάτησαν δὲ καὶ φυγάδας, τοῦ αὐτοῦ αἵματος τοὺς πολλοὺς, καὶ ἀγρεῦσαι τοῖς 15 κακοῖς θηραταῖς διδώκασι, καὶ πολλὰ ἕτερα ἐξήμαρτον, οὗτι ἐκόντες ἕς γε τὸ πᾶν, ἀλλ' εἶπεθ' καθωμιλημένως, ἐκουσιακούσιοι. τῶν δέ γε καὶ μεγάλα καὶ πρὸς ἀναίδειαν κατενεχθέντων τοῦ φυλετικοῦ γένους (κατηγοροῦνται γὰρ καὶ τοιοῦτοι ἐκβῆναί τινες) μήποτε μνησθεῖη διὰ χειλέων αὐτοῦ ὁ κύριος. ἐντεῦθεν οἱ αὐτόνομοι γάμοι· ἐντεῦθεν γυναικῶν 20 ἀπαρνήσεις ἀπανηγαμένων οὓς νόμος οἶδεν ἄνδρας. ἐντεῦθεν παρθένων φθοραί, τῶν μὲν οὔτι καθ' ἐκούσιον τῶν ἀρχηγῶν αὐταῖς τοῦ εἶναι, τῶν δὲ καὶ ἐκείνων προεμένων αὐτάς.

tulantia acti fores insiliebant et baculis percutiebant, atque incolas aut vexabant insultabantque aut somno certe privabant.

Haec et alia iusuper longe plura, nuditas maxime et fames, captivos plerosque, perterritos turbatosque animis ad mortem usque, necessitate cogebant (quid enim facerent aliud?), ut Latinis blandirentur, assentarentur, adularentur, praesto essent, operam darent, denique omnia facerent, quibus tum vitam tueri tum metu se liberare possent. atque hinc repetendum est, qui in cursum praecipitem propulsi sunt inviti. namque homines non satis sanae mentis linguae parum favebant, divitiarum latibula prodebant, rapiebant, spoliabant. investigabant etiam profugos, eiusdem plerosque sanguinis, capiendosque tradiderunt scelestis venatoribus, et multa alia peccabant, haud ultro quidem omnino, sed, ut dictione utar vulgari, nec ultro nec inviti. qui autem et ad magna facinora et ad impudentiam delapsi sunt e civibus nostris (namque tales quoque quidam evasisse arguuntur), eorum nunquam dominus recordetur labiis suis. hinc repetendae sunt nuptiae liberiores; hinc mulierum pervicacia, aspernantium quos lex illis iunxerat maritos; hinc virginum corruptiones, partim invitae vitae auctoribus patratae partim studiose ab illis adiutae; hinc matronarum stupra: quas ego multum dehortatus et cohortatus fru-

ἐντεῦθεν σεμνεία πεπορευμένα· ἐφ' οἷς ἐγὼ πολλὰ καὶ παρακλητεύσας καὶ παρησιασάμενος ἄπρακτος ἔμεινα, μηδὲ τὰς πυσχούσας τὸ ἐφάρμακτον ἐπιστρέψαι δυνάμενος, οἷα γεγευμένας ἤδη τοῦ γλυκυπέκρου καὶ πως ὑποφωνούσας μοι ὡς γαλεπὸν χορίου κύνα γεῦσαι. ἐντεῦθεν δαπέδων σάλιοι καὶ ἄνασχίσεις, δι' ὧν οἴκοι πάντες ἐξωρωρούχατο, ὑποτομευόντων τῶν βαρβάρων κατὰ λαγιδεῖς ἢ ἀσπάλακας ἢ καὶ χοίρους ἢ ἄλλο τι ζῶον ἕιζοφύγον γεωχαρές, εἶπεν δὲ καὶ ἄλλως, κατὰ ἀροτρείας. φαίνεται γὰρ ὡς καὶ ἀρότροις ἀνέσχιζον ἂν τὰ τῶν οἰκῶν, εἶπερ ἔχώρει τὸ κατ' αὐτὰς ἐμβαδόν. ἔναγχος 10 γὰρ τοι ἄσπερτα καὶ ἀνήροτα δρεψάμενοι κατὰ τι πεπαρομιασμένον θέρους χρύσειον, εἶτα καὶ ἀροτον οἶον τοῦτον διεχειρίζοντο, ἐξ οὗ αὐτοφυῆ τὰ καλὰ ἐκέρδαινον ἔρμαια. καὶ τοῖς ἀμφὶ τὸν ἥλιον μὴ ἀγαπῶντες πλουτισμοῖς ἐπεβούλευον καὶ τοῖς κατὰ γῆς. δοτέον μοι τοὺς αὐτοὺς καλέσαι καὶ χρυσωρύχους τὴν ἐπιβολήν, κατὰ γε τοὺς ἐνδόθεν μύρμηκας (τοι- 15 αὔτης γὰρ ὕλης ἔρωτι παρηνόχλου τῆ γῆ), τοὺς δ' αὐτοὺς καὶ τομβωρύχους μυριαχοῦ. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοὺς νεκροὺς ἀνεπιβουλεύτους παρέτρεχον, ὡς δὲ θησαυροφυλακοῦντας ἐλύπουν διασκαλεύοντες πλούτου χάριν, καὶ οὕτω τὸν Αἴδην 20 Πλούτωνα καὶ αὐτοὶ νοεῖν ὑπεμφαίνοντες.

Τί μοι πλείω γράφειν, ἔνθα οὐδὲ βίβλοι ὄλαι μακρὰ

16. Ἰνδόςθεν?

stra fui, nec potui flagitium expertas revocare, quippe dulcedine gustati semel veneni captas, adeo ut quaedam responderint etiam, haud canem a corio absterri uncto; hinc terrae concussiones ruptionesque, quibus omnes domus barbari subruerant, more cuniculorum, talparum, suum vel alius bestiae radicibus vescentis et cuniculos agentis, vel, ut aliter dicam, aratorum. videntur enim etiam aratris subruturi fuisse fundamenta aedium, si licuisset per naturam aereae. namque nuper ex agris, quos nec arassent nec sevisent, messe facta, auctum nacti qui in proverbio est aureum, mox etiam illam quasi arationem occupant, unde praeclaras illas lucrabantur ultro subnatas divitias. insidiabantur enim haud placide bonis tum soli expositis tum sub terra absconditis. concedendum est mihi, ut etiam novo cognomento auri fossores illos appellem, similes illis in India formicis: huius enim metalli cupiditate ducti terram vexabant: eosdemque fossores sepulcrorum impigerrimos; nam ne mortuis quidem insidiarum suarum veniam concedebant, sed tanquam divitiarum custodes vexabant, cuncta perscrutantes divitiarum causa, atque ita Ditem a se quoque Plutonem haberi obscure significantes.

Quid plura scribam, quando ne integris quidem et magnis vo-

ικανώσαιεν ἂν με εἰς αὐτάρκες διαγράφοντα τοῖς φιληκόοις
 ὅποια ἡμῖν συνέπεσε; δι' ὧν ὄψέ ποτε σὺν κακῷ ἔμαθον οἱ
 ἐν ἡμῖν κομποὶ τὴν νόησιν χρῆται τὰ θεόθεν σημεῖα λεπτο-
 λογεῖν, καὶ πρὸς αὐτοῖς διευκρινουμένοις ἔχει τὸν νοῦν, καὶ
 5 ποιεῖν τὰ δηλούμενα. εἰ δέ τις ἐνταῦθα ποθῶν φαίνεται
 προσιστορηθῆναι καὶ οἷα σήματα τῶν μελλόντων προυφάνη,
 ἀκουέτω βραχυλογικῶς καὶ ταῦθ' ἡμῶν εἰς ἱστορίαν ἐπι-
 θεμένων.

Ἐν πρώτοις μὲν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὀνειράτα, ὅποια καὶ ἡ
 10 ἱερὰ οἶδε γραφῇ μηνυτικὰ μελλόντων εἶναι, προσλάλουν οἷα
 πεισόμεθα. καὶ ἡμεῖς ἐγελῶμεν, ἐξουθενοῦντες τὰς καθ'
 ὕπνου δηλώσεις, καὶ διαστολὴν οὐκ ἐθέλοντες ἐξευρίσκειν
 ὁράματός τε καὶ τῶν λοιπῶν ἅπερ ὕπνος φαίνει. καὶ ἀπει-
 ναι δὲ τὸν μυροβλύτην τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως καὶ κατ' αὐτήν
 15 τὴν ἄλωσιν εἰσελεύσεσθαι οἱ αὐτοὶ ἐωράκασι. καὶ ἡμεῖς οὐ
 πεπιστεύκαμεν. ὥς γὰρ ὀχλοῦντες οἱ πιστοὶ πρὸς ἐπικουρίαν
 ἐνέκειντο, ἀνεκάλυψεν αὐτὸς προορατικῶς εἰς μάτην τύραννα
 δυσωπεῖσθαι. οὐ γὰρ ἄρτι ἀλλ' ἢ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐλεύ-
 σεσθαι. ἦν δὲ τετάρτη μετὰ τὰς τρεῖς ἡ τῆς πορθήσεως.
 20 καὶ συχνὰ μὲν ἐποινιώμεθα “ἔλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς, μὴ
 ποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἔστιν ὁ πολιούχος αὐτῶν;” ὃ δ'
 οὐχ ὑπακούων ἐξετόπιζεν ἡμῶν ἑαυτόν.

luminibus scriptor satisfacere poterit cognoscere cupientibus, quae nos mala affligerint? quibus sero tandem cum damno intellexerunt homines inter nos nasuti, qui signa divina contemnenda dicerent, oportere utique diligenter illa cognosci ac respici, et facienda esse, quae significarentur. si quis autem etiam narrari hic velit, quae tum extiterint rerum futurarum indicia, aurem ille parumper nobis praebeat illa quoque exposituris.

Primum igitur piorum hominum somnia, quibus etiam scriptura sacra significari res futuras novit, praenuntiabant, quae passuri essemus. verum nos ridebamus, et nihili ducebamus somniis facta indicia, nec visi et ceterorum, quae somnus ostendit, explorare sensum volebamus. viderunt illi autem, abesse ex urbe nostra sanctum unguenta exsudantem, et sub ipsam rediturum esse expugnationem: nec nos fidem habuimus. nam quum ii, qui fidem his habebant, instarent vehementius, ut auxilium ferretur, ille frustra dominationem abhorri declaravit; quippe non statim, sed post tres dies se esse rediturum; fait autem, tribus diebus praeteritis, dies quartus is, quo urbs expugnata est. atque multum tum precabamur “veni nos salvatum, ne gentes dicant, ubi est urbis eorum praeses?” verum ille non audiebat nos, sed procul aberat ab urbe.

Ἐδάκρυον ἅγιοι ἐν εἰκονίσμασι· καὶ ἔχαιρον οἱ κενέ-
 πιδες, λέγοντες δυσωπεῖν ἐκείνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἐλέγομεν
 ἡμεῖς “ναί, ἀλλ’ οὐκ εἰσακούονται, διὸ καὶ ἐπιμένουσι κλαι-
 οντες” καὶ ἠπίστουν ἡμῖν. καὶ αὐτοὶ μὲν ἦσαν ἐν ἐλπίσιν·
 ἡμεῖς δὲ εὖ εἰδότες τὸν ὄλεθρον ἐξ ὧν καὶ ἑωρῶμεν καὶ ἐλ-
 λόγως συνήγομεν, οὐκ εἶχομεν ὅ τι καὶ δράσομεν, λέγοντες
 καὶ αὐτοὶ μὴ τι πρὸς ἀγαθῷ εἶναι τιμι τὸ μέλλον εἰδέναι,
 303 ἔνθα τῷ φρονοῦντι μηδὲν ἢ γνῶσις λυσιτελεῖ· καὶ κατὰ τὴν
 τῆς ἱστορίας Κασάνδραν (ὄκνω γὰρ εἰπεῖν τὰ μεῖζω παραιο-
 κυκλήσας καὶ προφητικά) ἀληθιζόμενοι μὲν, ἀφιέμενοι δὲ λα-
 λεῖν εἰς ἀνήκοον.

Ἐδειξέ τι τέρας τότε οὐκ αἴσιον καὶ ἡ πάναγνος θεομη-
 τωρ, ἡ παρ’ ἡμῖν τοῦ ὀδηγεῖν ἐπώνυμος, δεικνύσα ὡς ἀπο-
 στέργει τὰ καθ’ ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐθέλει μεθ’ ἡμῶν εἶναι. προο-
 δεύουσα γὰρ ποτε τότε καθ’ ἡμέραν ἢ τὸ κῦρος ἔχει τοῦ¹⁵
 τοιούτου καλοῦ, καὶ περιελθοῦσα ἔνθα τῆς πόλεως ἡ ἀδελ-
 φότης ἦθελε, καὶ ἀποκαθισταμένη αὐθις εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς,
 καὶ ταῖς εἰσόδοις ἐγγίσασα, οὕτως ὤκνει τὴν εἴσοδον ὡς ἀνὰ
 πόδα χωρεῖν κραταιῶς βιάζεσθαι τὸν αὐτὴν φέροντα, καὶ
 ἐνιστάμενον βαρύνεσθαι ὅτι μάλα καὶ πρὸς τῷ καταπίπτειν²⁰
 γίνεσθαι, καὶ οὐ μόνον ἐκείνον ἀλλὰ καὶ ἄλλους, ὅσοι συνεπι-
 λάβοιντο. καὶ ἦν μὲν τὴν ἀρχὴν ὃ ἐκείνην ἀνέχων ὑποπτος
 ὡς οἴκοθεν τοιαῦτα τεχνώμενος, ὅποια πολλοὶ τερθρεύονται·

Lacrimabant sancti in imaginibus; atque dicebant, qui vana spe
 delectabantur, tristes illos esse nostra causa. “perfecto ita est, in-
 quiebamus; sed non exaudientur: ideo lacrimare non desinunt.” haud
 illi fidem nobis habebant, sed in spe erant; nos autem, praesagientes
 utique perniciem ex iis, quae et videremus et prudenter ratiocinare-
 mur, non habebamus, quid faceremus, sed dicebamus etiam, nullius
 boni esse futura nosse, quod sapienti haud prodesset cognitio, atque
 exemplo priscae illius Cassandrae (vereor enim maius quid dicere,
 et immiscere etiam prophetica) verum quidem sentiebamus, sed effari
 incassum nolebamus.

Ostandit tum portentum infaustum etiam deipara sanctissi-
 ma, quae a monstrosa via apud nos cognomen habet, declarans,
 se abhorrere res nostras nec nobiscum versari velle. namque quum
 obisset urbem, et reversa rursus ad templum accessisset ad fo-
 res, ita recusabat introitum, ut pedem referre violenter cogeretur,
 qui illam gestabat, et renisus aegre caveret, quominus procederet, id-
 que non solum ipse, sed etiam ceteri omnes, qui una cum illo ma-
 nus inferrent. atque ab initio quidem suspicio erat, eum, qui illam

ὡς δὲ καὶ ἱεροὶ ἄνδρες, ἀγαθοὶ τὸ ἦθος καὶ οἶοι μὴ παλαμᾶσθαι τὰ μὴ δέοντα, συνήρανοι ἐγκρατῶς, καὶ πάντες ἐλάττους ἦσαν τῆς τοῦ ἱεροῦ σίγνου ἰσχῦος, καὶ οὐκ ἐπέιδετο εἰσελθεῖν ἀλλ' ἦν ὡς εἰπεῖν ἀφόρητον, ὑπέρχεται φόβος ἀπαν-
 5 τας, ὅσον ἐχρῆν παθεῖν, ἐχέφρονας, καὶ ἀναπηρήσαντες δάκρυα ὑψωσαν κλαυθμόν, καὶ φωνὰς ἐπῆραν πρὸς τὸν ὑψιστον υἱὸν τῆς πανάγνου μητρός. καὶ οὐκ ἐνέδωκαν, ἕως τοῦ σημείου ἤδη διαδειχθέντος, εἶτα μόνος ὁ βασιτάζων ἀβάρυντος καὶ ἀπαραπόδιστος ἤγαγε τὸ ἅγιον μύρωμα ἔνθα ἴδρου-
 10 ται. καὶ ἐδόκει μὲν καὶ τοῦτο τοῖς γενναίοις φρονεῖν ἐλαφρόν· ἡμεῖς δὲ οἱ ἀσθενεῖς ἐβαρυνόμεθα, ὑπονοοῦντες ὅπου νεύει τὰ τοῦ πράγματος.

Ἀπεκρίναντο καὶ τὰ ἱερὰ λόγια ἐξ ἐρωτήσεως τὰ ἀποβάσεις τῶν ἐν τῷ μέλλοντι, τὴν ἄλωσιν, τὴν ἡμέραν αὐτῆς,
 15 τὸ κατακοπήσεσθαι ἡμᾶς. ὡς προφητικῆς εὐκρινείας ἐκείνης· ὡς ἀνεπικρύπτου ἀποφάσεως καὶ μὴ ἐπισυρομένης λῶξεσιν. καὶ ἡμεῖς ἐκομφεύομεν.

Ἦν τῆνικαῦτα καιρὸς, παρὰ τὰ τελευταῖα τῆς ἀλώσεως, καὶ περικοπᾶς εὐαγγελικᾶς ἐπ' ἐκκλησίαις ἐκφωνεῖσθαι, δι'
 20 ὧν τὰ τῆς Σιών στηλογραφοῦνται κακά. καὶ οἱ ἔσω φρενῶν ἱερολογίαν κατὰ τῆς πόλεως ὑπενόουν αὐτά. ἔδοξε τῷ ἀρχηγῷ τῆνικαῦτα, οἷα τῶν στρατηγικῶν ἀπεγνωκῶτι, διατάττεσθαι

gestabat, ultro ipsum ista comminisci, quemadmodum multi praestigiis delectantur; verum quum etiam sacri homines, morum probitate noti et qui patrare quod nefas esset non possent, opem ferrent pro viribus, et omnes infirmiores essent sacri signi potentia, nec illud moveri posset, ut intraret, sed, ut ita dicam, obstinate resisteret, prudentem quemque timor incessit, quid civitati patiendum foret, et lacrimas fundentes, vocem clamoremque tollunt ad summum matris sanctissimae filium; nec destiterunt, donec, signo cognito, is, qui eam gestabat, solus sine molestia et impedimento sacram imaginem loco suo collocavit. hoc quoque hominibus sciolis leve visum est; nos autem, homines scilicet infirmi, affligebamur, suspicati, quorsum res illa spectaret.

Docuerunt etiam sacra oracula, quae consulerentur, futura rerum eventa, expugnationem, eiusdem diem, aerumnas nostras. o propheticam illam perspicuitatem! o illam nec obscuram nec obliquam rerum praedictionem! at nosmet surdi eramus.

Erat tum, sub finem expugnationis, tempus, quo recitantur in ecclesiis capita evangelica, quibus mala Sion recensentur. sanae mentis homines sacram eam recitationem ad urbem spectare suspicabantur. visum tum est duci nostro, utpote de re militari desperanti,

τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ διεγείρειν ὡς οἶον ἀπονυστάζοντας, ἵνα φαίνοιτο τοῖς μὴ συνιεῖσι διὰ πάντων ἡμῶν καὶ προμηθέστατος. μὴνύεται γοῦν ἡμῖν παννυχίδας ἀγρυπνητὰς ἐπιτάξαι περὶ τοὺς μεγάλους ναοὺς, παίζων ἐκεῖνος ἀνταῦθα· τί γὰρ καὶ ἔδει προτρέπειν εὐχεσθαι ὅπερ ἐκεῖνος ἀπήνυχετο, τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως; ἦν δὲ οἱ ἐπίνοια δοιοῦσθαι τὸ εὐσεβεῖν καὶ ἐπικρύνπειν τὴν ὄρεξιν, ἵνα δοκῇ πάνν περιποιεσθαι τὴν πόλιν ἐφ' ἅπασιν εἴ γε θέλει καὶ εὐχὰς τὰς ὑπὲρ αὐτῆς· οἴμαι δὲ, καὶ ἐνδεικνύμενος οὕτω καταστῆσαι τὴν πόλεως ὡς εὐχῶν καὶ μόνων αὐτὴν δέεσθαι, ὅμοιον ὡς 10 εἰ καὶ λατρός κατεργασάμενος ἔκ τινος φανλότητος ἐπὶ θανάτῳ ἀνθρώπων, εἶτα ἐπιτάσσει προσκαλεῖσθαι ἱερέα ἐφοδιάσοντα ἤδη θνήσκοντα σωστικῷ ἀγιάσματι. οὐδὲ γὰρ ἦν ἐπιπόλαιος ἀλλὰ καὶ λίαν βαθὺς εὐτραπελεύεσθαι, ὅσα γε πειράσασθαι τοῦ ἀνδρὸς τοὺς δεινούς γνωματεύειν ἤδη τῶν οἷς 15 ἂν περιτύχῃσι. διὸ καὶ ταύτην προσεποιεῖτο τὴν θεοκλύτησιν, ὡς οὐκ ἂν τὸ θεῖον θεραπεύοιτο. ὅπως δ' ἂν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὃ μὲν εἶπεν, οἱ δ' ἐκκλησιαστικοὶ ἐπήκουον. καὶ δὴ χρεῶν προλάμπειν τοῦ ψάλλειν τὸν γλυκὺν μέλωδον Δαυὶδ, ἐπῆλθεν οὗτι κατὰ αἴσιον τοῖς δεησομένοις (ἦν δὲ βαθὺς ὄρ-20 θρος τότε, οὗ λαμφθέντος ἡλίῳ ἑάλωμεν) ἐπιλέξασθαι ψαλμὸν ἐκεῖνον οὗ κατάρχει μὲν τὸ "ὁ θεός, ἤλθουσαν ἔθνη εἰς

12. προκαλεῖσθαι T

de nostris rebus statuere, nosque tanquam dormitantes excitare, ut videretur hominibus imperitis prudentia prae nobis omnibus praestare. significavit certe nobis, ut lumina perpetua in magnis templis haberemus, ne id quidem non ludibundus. quid enim excitare nos debebat, ut precaremur, quod ipse deprecabatur, salutem urbis? at cupiebat ille simulare pietatem, dissimulare animi consilia, quo urbem omni modo tueri videretur, quippe qui etiam vota pro ea suscipi vellet. atque illud quoque, opinor, significabat, eo urbem iam deductam esse, ut solis precibus egeret, pariter ac si medicus, qui errore aliquo hominem in extremum discrimen vitae adduxerit, sacerdotem accersi iubeat, ut is moribundum sacro prosequatur viatico. namque homo minime simplex, sed admodum versutus erat, quantum quidem illum cognoverunt viri eximii ad perspicienda ingenia eorum, quibuscumque versantur. unde etiam dicis causa istam instituebat supplicationem, qua perfecto nemo coluerit numen divinum. ut autem res erat, imperabat ille, ecclesiastici obediebant. quum autem cantioni praeludere oporteret suavem vatem Davidem, incidunt precaturi haud fausto omine (erat autem tum multum mane, quo luce solis illustrato urbs capta est) in psalmum illum, qui ita

τὴν κληρονομίαν σου," ἐφέπεται δὲ τὸ "ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου, ἔθεντο τὰ θρησимаῖα τῶν δούλων σου" καὶ τὸ ἕξῃς, μόνον οὐ χρησιμοποιοῦντος τοῦ προφήτου καὶ θεοπάτορος δι' ὑποφητείας τῶν ἠθροισμένων εἰς δέησιν, καὶ λέγοντος "τί ἂν ἔτι δεοίμεθα προσβειῶν εἰς θεόν, ἔνθα ἐκείνῳ τὰ καθ' ἡμῶν ἀποπέφανται;"

Εἶχεν οὕτω ταῦτα, πλείοσιν ἑτέροις παρασπιζόμενα συγκροτήμασι τῆς τοῦ κακοῦ δηλαΐσεως. καὶ τοίνυν τῷ συχνῷ τούτων ἅπαντες ἀνεφρονοῦμεν, ὄψιμον συνάγοντες νοῦν καὶ 10 τὸ πρῶτον θράσος ἀποποιούμενοι (οὐ γὰρ ἂν ἐκεῖνο θάρασος εἶποιμι ἐλλόγως εἶχομεν), καὶ ἐνοοῦμεν οὐκέθ' ἡμῖν εἶναι φουκτά. οὐκ οὖν ἐφθησαν κατανηῆσαι εἰς πέρας αἱ τῶν ἐκκλησιῶν δεητήριαι ἀρμονίαι, καὶ ὁ πόλεμος, ἔτι τῶν ψαλμῶν εἰλουμένων ἐν τοῖς τῶν δεομένων στόμασι, θρήνους παρέβου- 15 σε, καὶ εἰς γόους οἰκτροὺς καὶ ἀλαλαγμοὺς Αἰδοῦ ἀντιπεριέστησε, καὶ εἰς φυγὴν αὐτοῦς ἀθροισθέντας ἔπτυρε, καὶ τοιαῦτα διέθετο ὥστε οὕτω μεμνήσεσθαι τοὺς ζῶντας ἐν περὶ οὐρανοῦ, εἶπερ οὐ τὰ ἡδέα μόνον προπίπτουσι τῆς καθ' ἕνα φαντασίας, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον καὶ τὰ φόβον ἐνδειξάμενα.

20 Καὶ οὕτως ἐξ ἰδίας ἔχθρας, τῆς τε κατὰ τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον καὶ τῆς κατὰ τὸν δούκα Δαυίδ, κοινὸν κακὸν κατέσκηψεν ἀνάπαλιν τῷ γνωματευσάμενῳ πολλῶ τῶν κοινῶν

orditur "deus, venerunt gentes in hereditatem tuam," deinde pergit "inquinaverunt sacrum templum tuum, stragem fecerunt servorum tuorum" et quae sequuntur, propheta et patre dei ore eorum, qui ad preces faciendas congregati erant, tantum non vaticinante, et ita dicente "quid etiam nunc preces faciamus deo, quum ille de rebus nostris decreverit?"

Haec igitur ita se habuerunt, multis aliis stipata indicibus instantis pernicii. quibus omnibus cuncti tandem resipimus, sero ad sanam mentem redeunt, pristinamque abiicientem confidentiam (neque enim fiduciam illam dixerim), modesti esse coepimus, et intelleximus, non iam nos effugere posse calamitatem. itaque ad finem nondum perductae erant in ecclesiis cantilenae supplices, quum bellum psalmis, qui adhuc in oribus precantium volvuntur, naenias immiscet, eosque in lamentationes miserabiles et eiulationes Stygias vertit, concione in fugam compulsa, et ita affecta, ut illarum rerum qui vivunt recordaturi sint etiam in somniis, siquidem non suavia tantum menti per somnum liberius evaganti, sed etiam ea, quae terrorem incutiunt, observari solent.

Ita igitur ex inimicitia privata imperatoris Andronici et Davidis, ducis nostri, communis calamitas civitatem invasit, contra illius sententiam, qui rem publicam saepe inimicitibus privatis restitui dixit,

κατά τινας ἰδίας ἔχθρας λαγγάνειν ἐπανόρθωσιν, καὶ οὐκ εὐ-
 φραδῆς ἡμέρα, ἢ τῆς πανωλεθρίας, κατερράγη ἡμῖν· ἦν
 ἤθελον μὲν ἐκ τῶν τοῦ καλοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναπληρωμάτων αὐ-
 304 τικά ἐκκοπῆναι, ὁποῖόν τι λελυπημένος καὶ ὁ καρτερικὸς Ἰώβ
 εὗξάτο. ἀλλ' ὁ ἐπιτάξας τῷ ἡλίῳ ὀρίζειν τὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ⁵
 καθ' εἰρμόν τὸν ἀπ' αἰῶνων ἐξουθενώσῃ πάντως τὸ τῆς εὐ-
 χῆς ταύτης, πεπαιδευκῶς ἄλλως εὐχεσθαι, ἀνθρωπικώτερον.
 τὸ γὰρ οὕτω γονυπετεῖν ἐν δεήσεσιν οὐκ ἂν εἴη ψυχῆς μὴ
 παραφερομένης οἷς παθαίνεται· ὅθεν καὶ συγγνωστὰ εἰ καὶ
 οὕτω λαλοῦμεν. λίθοι γὰρ ἐνταῦθα οὐκ ἂν παθῆναιτο, καὶ 10
 ὄσους κατ' αὐτούς. πῶς γὰρ ἄνθρωπος, ἔνθα καὶ τῶν πολε-
 μίων οἱ φαινόμενοι θεὸν εἰδέναι καὶ τι ἔχειν οἴκτου καὶ ἀθη-
 ριώτοι ἐδάκρυον καὶ κατεστέναζον, βλέποντες πόλιν τοιαύτην
 οὕτω κατηκισμένην καὶ ἐζημιωμένην καλοῖς, ἄπερ, εἰ διενε-
 μιθῆ, πλείστην ἂν τῆς οἰκουμένης εἰς εὐδαιμονισμόν ἐξήρτυ- 15
 σαν; οὐ γὰρ πόλις ἦν ἢ ἀπλῶς, ἀλλὰ μακάρων γῆ, ὅποιαν ὁ
 μαθῶν οὐκ ἂν ἔχοι λαθέσθαι αὐτῆς· ἢ θάλλουσα ἔσαιε τοῖς
 κατὰ κόσμον καλοῖς ἐξήνθησε τότε ἀτημελήτοις νεκροῖς, ὧν καὶ
 εἰσέτι σώματα ἀκηδέα κεῖται ἐν παραβύστοις, ἀνδρῶν, γυναι-
 κῶν, νηπίων ἀκμαίων, μεσαιπολίων, γερόντων, εἰπεῖν τὸ ἀνη- 20
 λέεστερον, παρειμένων ἢ καὶ ἄλλο τι σῖνος παθόντων ἀποτυχία
 φύσεως, καὶ αὐτῶν δὴ τῶν ὀνηθῆποτε νοσοκομουμένων, οὓς

diesque nobis illuxit nefastus, dies extremae perniciæ: qualem diem
 ex temporum suavi vicissitudine illico excisum velim, ut graviter af-
 flictus patientissimus ille Iob precatus est. verum is, qui solem anni
 deinceps vicissitudines absolvere indè a rerum principio iussit, aliter
 nos precari docuit, et ad nihilum utique redacturus est talis voti
 humanam imbecillitatem. namque ita flexis genibus precari mentis
 foret dolore abreptæ: unde etiam ignoscendum est, si ita loquimur.
 namque lapides fortasse et qui sunt lapidum similes hic non lamēn-
 tentur vehementius; homines autem quomodo abstinerint, quando
 etiam ex hostibus ii, qui deum sentire et habere aliquid misericordiæ
 et non plane ferarum instar esse videbantur, lacrimabantur et ingemis-
 cebant, quum urbem tam eximiam ita turpatam spoliataque cernerent
 opibus, quæ apte distributæ magnam terrarum partem beare posse vi-
 derentur? neque enim illa simpliciter urbs fuit, sed beatorum terra,
 quam qui semel vidisset, oblivisci nunquam posset. verum, quæ omnibus
 semper bonis terrestribus floruerat, obsita tum erat cadaveribus insepul-
 tis, e quibus etiam nunc multa in locis desertis dispersa iacent, virorum,
 mulierum, infantium, iuvenum, nati grandium, et, quod inprimis mise-
 rabile est, senum exhaustorum vel aliam miseriam expertorum propter
 infirmitatem naturæ, ipsorumque adeo hominum utcunque aegrotantium,

οὔτε τεῖχος εἶδεν οὐδ' ὄπλον ἔτριψε. τὸν γοῦν ἐκκλησιαστικὸν ξενῶνα εἰσδραμόντες οἱ δεινοὶ καὶ κατὰ σικιῶν ἀνδριζέσθαι πρῶτον εἰς αὐτοὺς ἀπησχόλησαν τὰ ξίφη, μετὰ δὲ κενὸν τὸ πῦν ἀφῆκαν ὧν ἐντὸς ἔστυγε, τῶν τε πρὸς ἰατρείαν
 5 καὶ οἷς οἱ τληπαθεῖς ἐσκέποντο. καὶ νῦν τὸ τοιοῦτον καλὸν οὐκ ἔχει τινὰ ξεναγωγεῖν, ἀλλ' οἱ πρὸς νοσοκομίαν ἀπνευόντες ἐρχόμενοι καὶ τὸ κένωμα βλέποντες καὶ τὸ πρὸς ὑγίειαν βοήθημα ὡσεὶ καὶ θανάτου καταγώγιον ἀποτροπιαζόμενοι, τύπτοντες τὰς αὐτῶν κεφαλὰς καὶ οἰμώζοντες ὡς ἐπιτελεύτια
 10 ἐπαναστρέφουσιν οἴκαδε, καὶ κείνται θανάτῳ ἐπιτρέψαντες ἑαυτούς. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἔστι θανάτις ἢ ψῆγμα τι νοσήλειον οὐδ' ἄλλοθι που τῆς καθ' ἡμᾶς ἐρημοπόλεως εὐρέσθαι, πάντων ὑπὸ τῶν καὶ ἀγροίκων καὶ ἀπηνεστάτων ἐξηφανισμένων, οἱ οὐδεμίαν χάριν μὴ ὅτι γε καταπλουτοῦντες ἀλλ' οὐδὲ οἷ-
 15 μαι εἰδότες, ἄνθρωποι ἀχαρίστεροι πάντων ὧν ἂν εἴποι τις, καὶ λόγον ἄλλον ἀπειρόκαλοι, καθότι τῷ χυδαίῳ τῆς πολιτεῦσεως καλοῦ παντός ἦσαν ἀπείρατοι, καὶ τῶν τοιούτων ἀπάντων ἀγαθῶν τὴν καθ' ἡμᾶς πῶλιν ἀπορφάνισαν, ὡς μηκέτι θανμάζεσθαι τί δήποτε αὐτοὶ κατ' ἀνθρώπων θάνατοι αὐτό-
 20 χροῖα ἐξέβησαν, εἰ δίχα τῶν τοιούτων καὶ ἀλόγων ἀφειδεῖς ἦσαν κατὰ μαρίαν τὴν καθ' ἡμῶν, καὶ ἀγγεῖοις ἐνύβριζον εἰς κατὰκλασμα, μέχρι καὶ αὐτῶν λαγύρων καὶ ληκύθων καὶ εἴ τι φραυλότερον.

quos nec moenia viderunt nec arma attriverunt. namque ecclesiasticum hospitium ingressi feroces, adversus umbras dimicaturi, primum enses illorum caede impediverunt, mox autem universum vacuum reliquerunt, quibus instructum erat ad miserum illos tum sanandos tum levandos. neque iam in pulcherrimum illud hospitium quisquam recipi potest, sed aegroti, qui cura indigent, quum accedunt et desolationem vident, illud olim praesidium valetudinis tanquam speluncam mortis aversantur plangentesque pectora et eiulantes tanquam moribundi domum redeunt, iacentque morti se commendantes. nam ne gutta quidem vel pulvis medicus in vastata urbe nostra usquam reperitur, rebus omnibus ab agrestibus illis et inhumanis hominibus deletis, qui gratia non solum affluentes, sed ne tincti quidem ulla, et opinione omnium duriores, quum ceteroquin immodici, tum propter administrationem temerariam commodorum omnium expertes erant, cunctisque illis bonis urbem nostram ita spoliaverunt. ut nihil iam mirum sit, visos illos esse ipsius mortis quasi viva effigies, quandoquidem non solum hominibus, sed ne brutis quidem animalibus propter odium nostri pepercerunt, vasisque insultarunt, frangendi quodam furore acti, ad lagenas usque ampullasque olearias, et siquid vilius est.

Οἱ δὲ καὶ ἄλλως εἰς τόσον ἀγροικικῶς εἶχον ὥς μὴδὲ ὀφθαλμοῖς ποτὲ διαλαβέσθαι δοκεῖν τὰ σπουδαιότερα. λινέ-
 οῖς γοῦν σπειράμασι καὶ σακκίοις καὶ ῥάκεσιν ἀγαθὰ καὶ
 πολλὰ καὶ τίμια ἐγκείμενα πρὸς ἔριν ἀναλεγόμενοι τὰ μὲν
 ἔνδον ἐξερρίπτουν, ἀνοίγοντες τὰ τῶν ἀγγείων σιόματα, καὶ 5
 συνεπάτου, τὰ δὲ ἀχρεῖα δοχεῖα εἰς κόλπους παρέβον, ὀβο-
 λιαῖα ὡς τὰ πολλὰ ὄντα. καὶ τοιοῦτοι μὲν οἱ πλείους τὰ
 πρῶτα ἐν ἀκμῇ τῆς ἀρπαγῆς· ἐπελθόντες δὲ οἱ μετ' αὐτοῦς
 καὶ οἱ μετ' ἐκείνους ἔτι ἐφορτίζοντο τὰ ἐκκεχυμένα καλὰ
 καὶ πλοῦτον συνέλεγον. ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ ἀγενεῖς ἀγροί- 10
 κοί, καὶ οὐδὲν ἀστεῖον πεπαιδευμένοι. τοῖς γοῦν κατ' ἐμπο-
 ρίαν παρατυχηκόσι, καὶ εἴτε ἰσχνότερον ἢ πρὸς πάχος δυ-
 ναμένοις κτᾶσθαι τὰ ἐμπολώμενα, βραχὺ τι λαμβάνοντες κα-
 τήλλαττον τὰ τῷ βίῳ τίμια. καὶ ἔστι μαθεῖν ὡς διπλοῦς μὲν
 ὁ χρυσός, ὁ δὲ ἀργυρός καὶ εἰς πολλαπλοῦν πονηροῖς εἰς ἄλ- 15
 λαγμα χαλκείοις προῖετο. βίβλοι δέ, ἅς ἀπολωλεκῶς τις δά-
 κνοιτο ἂν τὴν ψυχὴν διὰ βίον, καὶ φάρεα, οἷς πρὸ τῶν ἄλ-
 λων φιληδοῦσιν οἱ Σῆρες, καὶ λοιπὰ ἔργα ἰστοῦ, οἷς ἀρα-
 χνῶν μίτος ἐρίσειεν ἂν, καὶ ὅσα δὲ ῥίζαν γενέσεως φέρουσι
 σκώληκα ἐργάτην τρυφεροῦ μηρύματος, οὐδ' αὐτὰ ἐφορκᾶ 20
 ἦσαν τοῖς μὴδὲν εἰδόσι καλόν, ἀλλὰ παρερρίπτουντο εἰκαίον
 τιμήματος.

9. ἐγκεχυμένα T

Adeo illi rudes erant, ut ne oculis quidem discernere videren-
 tur praestabilliora. linteis certe fasciis, saccis pannisque conditas res
 eximias et pretiosas, studiose quum collegissent, ipsas, apertis sacco-
 rum ostiis, eiiciebant et conculcabant, misera receptacula in sinus
 condebant, vix teruncii pleraque. atque ita quidem plerique ab ini-
 tio in ardore rapinae faciebant; proximi autem post illos, et hos rur-
 sus qui secuti sunt, collectis, quae effusae erant, opibus divitias sibi
 comparabant. erant tamen hi quoque imperiti et agrestes, nec quid-
 quam urbanum noverant. certe quidem iis, qui mercandi causa forte
 adessent et sive vili sive magno pretio emere possent venalia, res pretio-
 sissimas concedebant, exiguum quiddam numorum nacti. sciendum est
 enim, duplici auri, multiplici argenti pondere redempta esse villia vasa
 aenea. libri autem, quos quis amissos per omnem vitam doleat ve-
 hementissime, et vestimenta, quibus prae ceteris gentibus Seres de-
 lectantur, et reliqua opera textoria, quorum vix aranea subtilitatem
 aemuletur, quaeque originem ducunt a vermibus delicatissimi filii ar-
 tificibus, ne haec quidem, inquam, homines illos omnium artium ex-
 pertes delectabant, sed proiiciebantur pretio vilissimo.

Παρ' οἷς καὶ ἰδὸς τριγέρον οἶνος διὰ τὸ ἀγλευκὲς ἐξουθε-
 νεῖτο οἷα καὶ τι φάρμακον οὐκ ἀγαθόν· οἷου δὲ οἶνον χρεῖα
 καὶ μάλιστα ἦν τὰ τε ἄλλα καὶ διὰ τοὺς ἐν πληγαῖς. ἐξε-
 χεῖτο γὰρ τὸ καλὸν ἐκεῖνο ὑγρὸν ὡς εἰς ποταμούς· ὅθεν
 5 οὔτε αὐτὸς ἦν οὔτε τι ἀκόλουθον μάλαγμα οὔτε ὁ καθ' εἰρ-
 μὸν κατάδεσμος. διόπερ οὐ μόνον κύκλω τοῦ τείχους τῶν
 νεκρῶν κειμένων, καὶ περὶ σύμπαν δὲ τὸ τοῦ τοιοῦτου κύκ-
 λου ἐμβαδόν, οὐκ ἦν ὁ θάπτων, ἀλλὰ καὶ οἱ πεπληγμένοι
 προσθήκην ἐποιοῦν τῷ Αἰδῆ καὶ πράγματα προὔξενον τοῖς
 10 θάπτουσι. ὡ γοῦν ὅσας ἐξεκένωσαν οἰκίας καὶ οἱ τραυμα-
 τῖαι, κατὰ πολυμερῆ ποσότητα ἐκλείποντες. καὶ οὕτω μὲν ὁ
 γέρον οἶνος ἐκφορὰν ἔπαθε, συντεθνηκῶς οἶον καὶ αὐτὸς τοῖς
 κινδυνεύουσι κατ' ἔνδειαν αὐτοῦ· ὁ δὲ νεογνὸς ὑπεσκίρτα
 ζέων καὶ βραττόμενος, καὶ τὸ βράσμα ἦν τοῖς προσιεμένοις
 15 καθὰ καὶ τι ἐμβόημα καὶ ἀπειλὴ βίου ὑπέξαγωγῆς. οἱ γὰρ
 τούτου ὑποπιμπλάμενοι εἶτα τοῦ τῆς λήθης ἔπινον πόματος,
 ὃ θάνατος οἰνοχόει, οὐ τοῖς ἡμετέροις μόνοις ἀλλ' — ὁ καὶ
 προσφέρων τῷ στόματι χαίρω — καὶ μάλιστα τοῖς Λατίνοις,
 οἷς μέγα τι καλὸν αὐτὸς ἐκρίνετο, ἅμα ἐκπιέζουσι χερσὶ στα-
 20 φυλάς καὶ ῥοφουσί χανδὸν τὸ νεόθλιπτον, ἵνα μηδὲ ταῖς λα-
 γύνοις πρωτείου ὑποδοχῆς ἐκχωρήσωσι. καὶ ὀφείλομεν ἡμεῖς 305
 τῷ τοιοῦτῳ βρασματῖα οἶνω χάριτας οἷα προσεταιρισαμένῳ
 κατὰ Λατίνων τὸν θάνατον· ὃν ἐπώτρυνεν αὐτοῖς καὶ τὰ

Ab iisdem vinum vetustius propter insuavitatem contemnebatur
 tanquam insalubre quoddam medicamentum: quo vino in primis opus
 erat quum ad alios morbos tum ad sanandos vulneratos. at liquor ille
 eximius tanquam rivis profusum fluebat: unde nec illa medicina, nec
 idonea levimenta, nec apta vincula nobis reliqua erant. quare, quum
 circa murum cadavera proiecta essent et per omnem aream muro con-
 tiguam, non solum nemo erat, qui illa sepeliret, sed etiam vulnerati
 cumulum tartaro addebant et negotium faciebant sepelientibus. quot
 enim domos vacuas fecerunt vulnerati, multiplici varietate pereun-
 tes! atque vinum vetustum quidem efferebatur, ipsum quoque quasi
 extinctum cum iis, qui propter illius periclitarentur penuriam; vinum
 recens autem effervescebat, aestuans atque fermentans, eratque fer-
 mentatio illa appetentibus quasi vox quaedam et minatio mortis. nam
 qui illo replebantur vino, quasi potum oblivionis imbibebant, a morte
 non solum nostris ministratum, sed — quod gaudio exultans dico
 — Latinis maxime, quibus illud bonum eximium videbatur, qui-
 que simul manibus uvas pressabant, et liquorem recens expressum
 avidè hauriebant, ne in lagenas e receptaculo priore effundendum
 esset. ac gratias debemus fermentanti illi vino, quippe quo Latinis

ἕνεια κρέα, οἷς τὰς γαστέρας πλησμίως ἔσαπτον. οὕτω δὲ καὶ τὰ ἐκ βοῶν καὶ τὰ καλὰ σκόροδα, δι' ὧν ὁ καθ' ἡμῶν κλη-
ρος ἐσώζετο, καταπύλλον καὶ καρπιζόμενος τὰ ἐς ζωὴν, καὶ οὕτω τινύμενος τοὺς φόνους οἷς ἐκεῖνοι τοὺς ἡμετέρους ἐνέ-
ριψαν, καὶ μακαρίζοντες οὐκ αὐτοὺς ἀλλὰ τὴν νόσον, ἥδη 5
δὲ που καὶ τὸν θάνατον κατὰ τοὺς ἀπὸ Γαδείρων, πρὸ οἷς ὁ Αἰδης ἐκτετίμητο, εἰ καὶ μηδεμίαν χάριν οἶδεν θάνατος κα-
τὰ τὸν τραγῳδόν.

Τὸν δὲ συχρὸν τοῦτον Λατινικὸν θάνατον αὐτὸς ὁ Ἄλ-
δουίνος ἐτράνωσε, περίλυπος φάμενος ὑπὲρ χιλιάδας τρεῖς 10
μεγάλων αὐτοῖς ἀνθρώπων ἐκ νόσου πεσεῖν. σωρὸς οὕτως
ἡδὺς ἡμῖν, εἰ καὶ μὴ ἀντεσῆκου πρὸς τὴν ἐξ ἡμῶν στοιβήν.
συναριθμουμένων δὲ γε καὶ τῶν ἐν πολέμῳ πεπτωκότων εἴ-
χομεν παραμυθίαν πλείονα· ὁ αὐτὸς γὰρ αἰτιώμενος ἄλο-
γον ἀντιστασίαν ἡμῶν καὶ ζημίαν ἐντεῦθεν τοῦ ῥηγός, ἐξε- 15
τραγῳδῆσεν ὑπὲρ τρισχιλίους πεσεῖν ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ τείχους
ἔξω καταπεμπομένων βελῶν, δίχα γε τῶν ἐν προνομαῖς πι-
πτόντων ἢ καὶ ἄλλως, ὡς ὁ τοῦ πολέμου κύβος ἔρριπτε καὶ ὁ
τῆς δίκης τροχὸς κατεκύλιεν, εὐστροφῶς περιφερόμενος. πολ-
λοὺς δὲ καὶ λιμὸς ἀπήγεν· ἐστενοχωρεῖτο γὰρ καὶ σφίσι τὰ 20
ἀναγκαῖα.

Καὶ οὕτως ἡμῖν ἐπεστυλάκτετο νέκταρ παραμυθίας τῆ

mors parata sit: quam iisdem etiam accelerabant carnes porcinae, quibus ventrem differciebant. similiter etiam laudanda sunt caro bubula et praeclarum allium, quibus ordo noster servabatur, celebrans et usurpans res ad vitam necessarias, atque ita ulciscens caedem, qua illi nostros perdiderant, et laudibus non illos ferens, sed morbum et ipsam adeo quasi mortem, Gaditanorum more, a quibus olim Tartarus colebatur, etiamsi nullam mors gratiam novit, ut apud fragicum est.

Frequentem autem illam Latinorum mortem ipse Alduinus declaravit, quum tristis narravit, plus ter mille Latinos validos morbo perisse. cervus iste nobis iucundus erat, etiamsi non compensabat densam e nostris pereuntium multitudinem. adnumeratis tamen iis, qui in bello ceciderunt, consolationem maiorem habebamus. namque idem ille renitendi imprudentiam nostram accusans, et inde repetens regis adversus nos severitatem, querebatur, ter mille amplius tellis de muro deiectis occisos esse, praeter illos, qui in eruptionibus aliasve perierant, prout tessera belli cadebat et rotaolvebatur iustitiae, facili ruentis impetu. multos etiam fames exstinxit: namque illi quoque angustiis annonae premebantur.

Ita igitur instillatum nobis est nectar solatii imminutione exer-

ὑποκαταβάσει τῆς πολεμίῳ στρατιᾶς, ἣν οἱ δεξιῶς φιλιωθέν-
 τες ἡμῶν Λαῖνοι (πολλοὺς γὰρ ὑπηγόμεθα, πραγματευόμενοι
 τὰ ἐκ Θεοῦ) ἐξεκάλυπτον, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα χιλιάδας πεζῆ
 ἐπελθεῖν· ὧν χίλιοι μὲν πεντάκις φερέγγυοι ἐμαρτυροῦντο
 5 ἵπποται εἶναι πενήκοντα χιλιάσι Ῥωμαϊκαῖς ἐναντία κατὰ
 τὴν ἐκείνων δόξαν ἀντιδραμεῖν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἵππο-
 τοξόται ἦσαν, οἱ δὲ ψιλῆται, καὶ ἄλλως δὲ μεθ' ὄπλων χρη-
 σιμοί. συνεπλήρουν δὲ τὸν πολὺν ἐν αὐτοῖς ἀριθμὸν καὶ ἄν-
 δρες, φασί, τοῦ ῥιζίκου, μήτε διάρια λαχόντες ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ
 10 ῥηγὸς μήθ' ὑπόσχεσιν, ἐπακολουθήσαντες δὲ τῷ λοιπῷ στρα-
 τῷ, εἴ πως τῶν ἔργων συναιρόμενοι τὰ ἐκ τύχης εὐροῖεν ἀγα-
 θά. καὶ τοσοῦτοι μὲν τὸ πεζόν, τὸ δὲ ναυτικόν — ἀλλ' αὐ-
 τοὶ δῆλοι κατ' ἀριθμὸν τὸν ὑπὲρ διακοσίας νεῶν, σὺν γε τοῖς
 πειραταῖς, οἱ καὶ αὐτοὶ μηδὲν ῥηγικὸν ἔχοντες τύχης δώροις
 15 ἐπέτρεψαν ἑαυτούς· ὑφ' ὧν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πιε-
 σάντων ἡμᾶς ἐξεθλίβημεν τῆς ζωῆς καὶ οἱ μὲν θανάτῳ κα-
 τεσπᾶσθημεν, οἱ δὲ, τοῦ Αἴδου τὸ στόμα συγκλείσαντος οἷς
 οἴμαι κεκόρεστο, ἡμιθνήτες ἐμείναμεν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα παρεκβεβηκότες καθ' ἰστορίας ἀνάγκη
 20 ἀναδραμονόμεθα πρὸς μικρὸν αὐθις, ἐκφῆσαι τὸ καὶ πτωχι-
 κὸν καὶ ὑπόπαχυν τῶν κατακλυσμοῦ δίκην παρασυράντων τὰ
 πολιτικά· οἱ τὰ μὲν τίμια εὐήθως καὶ ὡς οἶα βρεφικῶς

citus hostilis, cuius numerum Latini quidam, quorum callide nobis
 amicitiam conciliaveramus (multos enim in partes nostras pellicieba-
 mus de rebus divinis disputando), nobis prodiderunt, octoginta plus
 millia militum terra advenisse: e quibus, quinquies mille iusti nominis
 equites esse affirmabant, quinquagies mille Romanis ex ipsorum quidem
 sententia pares; reliqui partim equites sagittarii, partim sive levis
 sive gravis armaturae pedites erant. aderant autem, qui ingentem
 illorum numerum complebant, etiam viri, ut dicunt, rizici, qui ne-
 que stipendia a rege nec promissa accipiebant, sed reliquum exerci-
 tum comitabantur, si forte sibi rerum sociis fortuna aliquid oblatura
 esset. atque haec quidem copiae terrestres erant. classis autem ma-
 nifesto excedebat numerum navium ducentarum, cum piratis quidem
 qui et ipsi stipendium regium non merebant, sed donis confidebant
 fortunae. ab his igitur terra marique circumsessi, suffocabamur pae-
 ne, et partim morte abrepti sumus, partim semianimi, Tartari quippe
 faucibus satietate, opinor, oclusis, relictis sumus.

At enim a degresione hac pro necessitate historiae facta re-
 vertendum est parumper ad significandos tum mendicos tum praedi-
 vites quosdam, qui quasi diluvium quoddam bona rei publicae pes-
 sumdabant: qui res pretiosas stulte et quasi infantium instar prode-

Ἐδάκρουν ἅγιοι ἐν εἰκονίσμασι· καὶ ἔχαιρον οἱ κενέ-
 πιδες, λέγοντες δυσωπεῖν ἐκείνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἐλέγομεν
 ἡμεῖς “ναί, ἀλλ’ οὐκ εἰσακνοῦνται, διὸ καὶ ἐπιμένουσι κλαί-
 οντες” καὶ ἠπίστουν ἡμῖν. καὶ αὐτοὶ μὲν ἦσαν ἐν ἐλπίσιν·
 ἡμεῖς δὲ εὐ εἰδότες τὸν ὄλεθρον ἐξ ὧν καὶ ἐσωσῶμεν καὶ ἐλ-
 5 λόγως συνήγομεν, οὐκ εἶχομεν ὃ τι καὶ δράσομεν, λέγοντες
 καὶ αὐτοὶ μὴ τι πρὸς ἀγαθῷ εἶναί τινι τὸ μέλλον εἰδέναι,
 303 ἔνθα τῷ φρονοῦντι μηδὲν ἢ γνῶσις λυσιτελεῖ· καὶ κατὰ τὴν
 τῆς ἱστορίας Κασάνδραν (ὅκνω γὰρ εἰπεῖν τὰ μεῖζω παρεισ-
 κυκλήσας καὶ προφητικά) ἀληθιζόμενοι μὲν, ἀφιέμενοι δὲ λα-
 10 λεῖν εἰς ἀνήκοον.

Ἐδειξέ τι τέρας τότε οὐκ αἴσιον καὶ ἡ πάναγνος Θεομή-
 τωρ, ἡ παρ’ ἡμῖν τοῦ ὀδηγεῖν ἐπὶ ὄνυμος, δεικνῦσα ὡς ἀπο-
 στέργει τὰ καθ’ ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐθέλει μεθ’ ἡμῶν εἶναι. προο-
 15 δεύουσα γὰρ ποτε τότε καθ’ ἡμέραν ἢ τὸ κῦρος ἔχει τοῦ
 τοιούτου καλοῦ, καὶ περιελθοῦσα ἔνθα τῆς πόλεως ἡ ἀδελ-
 φότης ἤθελε, καὶ ἀποκαδισταμένη αὐθις εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς,
 καὶ ταῖς εἰσόδοις ἐγγίσασα, οὕτως ὥκνει τὴν εἴσοδον ὡς ἀνά
 πόδα χωρεῖν κραταιῶς βιάζεσθαι τὸν αὐτὴν φέροντα, καὶ
 ἐνιστάμενον βαρύνεσθαι ὅτι μάλα καὶ πρὸς τῷ καταπίπτειν²⁰
 γίνεσθαι, καὶ οὐ μόνον ἐκείνον ἀλλὰ καὶ ἄλλους, ὅσοι συνεπι-
 λάβοντο. καὶ ἦν μὲν τὴν ἀρχὴν ὃ ἐκείνην ἀνέχων ὑποπτος
 ὡς οἴκοθεν τοιαῦτα τεχνώμενος, ὅποια πολλοὶ τερθρεύονται·

Lacrimabant sancti in imaginibus; atque dicebant, qui vana spe
 delectabantur, tristes illos esse nostra causa. “profecto ita est, in-
 quiebamus; sed non exaudientur: ideo lacrimare non desinunt.” haud
 illi fidem nobis habebant, sed in spe erant; nos autem, praesagientes
 utique perniciem ex iis, quae et videremus et prudenter ratiocinare-
 mur, non habebamus, quid faceremus, sed dicebamus etiam, nullius
 boni esse futura nosse, quod sapienti haud prodesset cognitio, atque
 exemplo priscae illius Cassandrae (vereor enim maius quid dicere,
 et immiscere etiam prophetica) verum quidem sentiebamus, sed effari
 incassum nolebamus.

Ostendit tum portentum infaustum etiam deipara sanctissi-
 ma, quae a monstranda via apud nos cognomen habet, declarans,
 se abhorrere res nostras nec nobiscum versari velle. namque quum
 obisset urbem, et reversa rursus ad templum accessisset ad fo-
 res, ita recusabat introitum, ut pedem referre violenter cogeretur,
 qui illam gestabat, et renisus aegre caveret, quominus procideret, id-
 que non solum ipse, sed etiam ceteri omnes, qui una cum illo ma-
 nus inferrent. atque ab initio quidem suspicio erat, eum, qui illam

ὡς δὲ καὶ ἱεροὶ ἄνδρες, ἀγαθοὶ τὸ ἦθος καὶ οἰοὶ μὴ παλαμᾶσθαι τὰ μὴ δέοντα, συνήραντο ἐγκρατῶς, καὶ πάντες ἐλάτους ἦσαν τῆς τοῦ ἱεροῦ οἴγνου ἰσχύος, καὶ οὐκ ἐπέϊθετο εἰσελθεῖν ἀλλ' ἦν ὡς εἰπεῖν ἀφόρητον, ὑπέρχεται φόβος ἀπαν-
5 τας, ὅσον ἐχρῆν παθεῖν, ἐχέφρονας, καὶ ἀναπρήσαντες δάκρυα ὑψωσαν κλαυθμόν, καὶ φωνὰς ἐπῆραν πρὸς τὸν ὑψιστον υἱὸν τῆς πανάγνου μητρός. καὶ οὐκ ἐνέδωκαν, ἕως τοῦ σημείου ἤδη διαδειχθέντος, εἶτα μόνος ὁ βασιτάζων ἀβάρυντος καὶ ἀπαραπόδιτος ἤγαγε τὸ ἅγιον μόρφωμα ἔνθα ἴδρου-
10 ται. καὶ ἐδόκει μὲν καὶ τοῦτο τοῖς γενναίοις φρονεῖν ἐλαφρόν· ἡμεῖς δὲ οἱ ἀσθενεῖς ἐβαρυνόμεθα, ὑπονοοῦντες ὅπου νεύει τὰ τοῦ πράγματος.

Ἀπεκρίναντο καὶ τὰ ἱερὰ λόγια ἐξ ἐρωτήσεως τὰ ἀποβίσεις τῶν ἐν τῷ μέλλοντι, τὴν ἄλωσιν, τὴν ἡμέραν αὐτῆς,
15 τὸ κατακοπήσεσθαι ἡμῶς. ὡς προφητικῆς εὐκρινείας ἐκείνης· ὡς ἀνεπικρύπτου ἀποφάσεως καὶ μὴ ἐπισυρομένης λόξωσιν. καὶ ἡμεῖς ἐκωφεύομεν.

Ἦν τῆνικαῦτα καιρὸς, παρὰ τὰ τελευταῖα τῆς ἀλώσεως, καὶ περικοπᾶς εὐαγγελικᾶς ἐπ' ἐκκλησίαις ἐκφωνεῖσθαι, δι'
20 ὧν τὰ τῆς Σιών στηλογραφοῦνται κακά. καὶ οἱ ἔσω φρενῶν ἱερολογίαν κατὰ τῆς πόλεως ὑπενόουν αὐτά. ἔδοξε τῷ ἀρχηγῷ τῆνικαῦτα, οἷα τῶν στρατηγικῶν ἀπεγνωκότι, διατάττεσθαι

gestabat, ultro ipsum ista comminisci, quemadmodum multi praestigiis delectantur; verum quum etiam sacri homines, morum probitate noti et qui patrare quod nefas esset non possent, opem ferrent pro viribus, et omnes infirmiores essent sacri signi potentia, nec illud moveri posset, ut intraret, sed, ut ita dicam, obstinate resisteret, prudentem quemque timor incessit, quid civitati patiendum foret, et lacrimas fundentes, vocem clamoremque tollunt ad summum matris sanctissimae filium; nec destiterunt, donec, signo cognito, is, qui eam gestabat, solus sine molestia et impedimento sacram imaginem loco suo collocavit. hoc quoque hominibus sciolis leve visum est; nos autem, homines scilicet infirmi, affligebamur, suspicati, quorsum res illa spectaret.

Docuerunt etiam sacra oracula, quae consulerentur, futura rerum eventa, expugnationem, eiusdem diem, aerumnas nostras. o prophetica illam perspicuitatem! o illam nec obscuram nec obliquam rerum praedictionem! at nosmet surdi eramus.

Erat tum, sub finem expugnationis, tempus, quo recitantur in ecclesiis capita evangelica, quibus mala Sion recensentur. sanae mentis homines sacram eam recitationem ad urbem spectare suspicabantur. visum tum est duci nostro, utpote de re militari desperanti,

τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ διεγείρειν ὡς ὄλον ἀπονυστάζοντας, ἵνα φαίνοιτο τοῖς μὴ συνιέσι διὰ πάντων ἡμῶν καὶ προμηθέστατος. μὲνεται γοῦν ἡμῖν παννυχίδας ἀγρυπνητὰς ἐπιτάξει περὶ τοὺς μεγάλους ναοὺς, παιζῶν ἐκεῖνος κἀνταῦθα· τί γὰρ καὶ ἔδει προτρέπειν εὐχεσθαι ὅπερ ἐκεῖνος ἀπήνχετο, τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως; ἦν δὲ οἱ ἐπίνοια δαιουῦσθαι τὸ εὐσεβεῖν καὶ ἐπικρύπτειν τὴν ὄρεξιν, ἵνα δοκῇ πάνυ περιποιεῖσθαι τὴν πόλιν ἐφ' ἅπασιν εἴ γε θέλει καὶ εὐχὰς τὰς ὑπὲρ αὐτῆς· οἶμαι δέ, καὶ ἐνδεικνύμενος οὕτω καταστῆσαι τὴν πόλεως ὡς εὐχῶν καὶ μόνων αὐτὴν δέεσθαι, ὁμοιον ὡς 10 εἰ καὶ λατρὸς κατεργασάμενος ἔκ τινος φανλότητος ἐπὶ θανάτῳ ἀνθρωπον, εἴτα ἐπιτάσσει προσκαλεῖσθαι ἱερέα ἐφοδιᾶσθαι ἤδη θνήσκοντα σωστικῶν ἀγιάσματι. οὐδὲ γὰρ ἦν ἐπιπόλαιος ἀλλὰ καὶ λίαν βαθὺς εὐτραπελεύεσθαι; ὅσα γε πειράσασθαι τοῦ ἀνδρὸς τοὺς δεινοὺς γνωματεύειν ἤδη τῶν οἷς 15 ἂν περικύχουσι. διὸ καὶ ταύτην προσεποιεῖτο τὴν θεοκλιτήσιν, ὡς οὐκ ἂν τὸ θεῖον θεραπεύοιτο. ὅπως δ' ἂν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὃ μὲν εἶπεν, οἱ δ' ἐκκλησιαστικοὶ ἐπήκουον. καὶ δὴ χρεῶν προλάμπειν τοῦ ψάλλειν τὸν γλυκὺν μελωδὸν Δαυὶδ, ἐπῆλθεν οὕτι κατὰ αἴσιον τοῖς δεησομένοις (ἦν δὲ βαθὺς ὄρ-20 θρος τότε, οὗ λαμφθέντος ἡλίῳ ἐάλωμεν) ἐπιλέξασθαι ψαλμὸν ἐκεῖνον οὗ κατέρχει μὲν τὸ "ὁ θεός, ἦλθουσαν ἔθνη εἰς

12. προκαλεῖσθαι T

de nostris rebus statuere, nosque tanquam dormitantes excitare, ut videretur hominibus imperitis prudentia prae nobis omnibus praestare. significavit certe nobis, ut lumina perpetua in magnis templis disponeremus, ne id quidem non ludibundus. quid enim excitare nos debebat, ut precaremur, quod ipse deprecabatur, salutem urbis? at cupiebat ille simulare pietatem, dissimulare animi consilia, quo urbem omni modo tueri videretur, quippe qui etiam vota pro ea suscipi vellet. atque illud quoque, opinor, significabat, eo urbem iam deductam esse, ut solis precibus egeret, pariter ac si medicus, qui errore aliquo hominem in extremum discrimen vitae adduxerit, sacerdotem arcessi iubeat, ut is moribundum sacro prosequatur viatico. namque homo minime simplex, sed admodum versutus erat, quantum quidem illum cognoverunt viri eximii ad perspicienda ingenia eorum, quibuscum, versantur. unde etiam dicis causa istam instituebat supplicationem, qua perfecto nemo coluerit numen divinum. ut ut autem res erat, imperabat ille, ecclesiastici obediebant. quum autem cantioni praeludere oporteret suavem vatem Davidem, incidere precatum haud fausto omine (erat autem tum multum mane, quo luce solis illustrato urbs capta est) in psalmum illum, qui ita

τὴν κληρονομίαν σου," ἐφέπεται δὲ τὸ "ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου, ἔθεντο τὰ θησιμαῖα τῶν δούλων σου" καὶ τὸ ἐξῆς, μόνον οὐ χρησιμοῦντος τοῦ προφήτου καὶ θεοπάτορος δι' ὑποφητείας τῶν ἠθροισμένων εἰς δέσην, καὶ λέγοντος "τί 5 ἂν ἔτι δεοίμεθα πρεσβειῶν εἰς θεόν, ἐνθα ἐκείνη τὰ καθ' ἡμῶν ἀποπέφανται;"

Εἶχεν οὕτω ταῦτα, πλείοσιν ἐτέροις παρασπιζόμενα συγκροτήμασι τῆς τοῦ κακοῦ δηλώσεως. καὶ τοίνυν τῷ συχῶ τούτων ἅπαντες ἀνεφρονοῦμεν, ὄψιμον συνάγοντες νοῦν καὶ 10 τὸ πρῶην θράσος ἀποποιούμενοι (οὐ γὰρ ἂν ἐκεῖνο θάρσος εἶποιμι ἐλλόγως εἶχομεν), καὶ ἐνοοῦμεν οὐκέθ' ἡμῖν εἶναι φνκτά. οὐκουν ἐφθῆσαν κατατηῆσαι εἰς πέρας αἱ τῶν ἐκκλησιῶν δετηῆροι ἀρμονίαι, καὶ ὁ πόλεμος, ἔτι τῶν ψαλμῶν εἰλουμένων ἐν τοῖς τῶν δεομένων στόμασι, θρήνους παρέρβυ- 15 σε, καὶ εἰς γόους οἰκτροὺς καὶ ἀλαλαγμοὺς Αἰδου ἀντιπεριέστησε, καὶ εἰς φνγὴν αὐτοὺς ἀθροισθέντας ἔπτυρε, καὶ τοιαῦτα διέθετο ὥνπερ δῖο μεμνήσεσθαι τοὺς ζῶντας ἐν περ ὄνειροις, εἶπερ οὐ τὰ ἡδέα μόνον προπίπτουσι τῆς καθ' ἕπνον φαντασίας, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον καὶ τὰ φόβον ἐνδειξάμενα.

20 Καὶ οὕτως ἐξ ἰδίας ἔχθρας, τῆς τε κατὰ τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον καὶ τῆς κατὰ τὸν δούκα Δαυίδ, κοινὸν κακὸν κατέσκηψεν ἀνάπαλιν τῷ γνωματευσαμένῳ πολλᾷ τῶν κοινῶν

orditur "deus, venerunt gentes in hereditatem tuam," deinde pergit "inquinaverunt sacrum templum tuum, stragem fecerunt servorum tuorum" et quae sequuntur, propheta et patre dei ore eorum, qui ad preces faciendas congregati erant, tantum nou vaticinante, et ita dicente "quid etiamnunc preces faciamus deo, quum ille de rebus nostris decreverit?"

Haec igitur ita se habuerunt, multis aliis stipata indiciis instantis pernicietis. quibus omnibus cuncti tandem resipimus, sero ad sanam mentem redeuntes, pristinamque abiicientes confidentiam (neque enim fiduciam illam dixerim), modesti esse coepimus, et intelleximus, non iam nos effugere posse calamitatem. itaque ad finem nondum perductae erant in ecclesiis cantilenae supplices, quum bellum psalmis, qui adhuc in oribus precantium volvuntur, naenias immiscet, eosque in lamentationes miserabiles et eiulationes Stygias vertit, concione in fugam compulsa, et ita affecta, ut illarum rerum qui vivunt recordaturi sint etiam in somniis, siquidem non suavia tantum menti per somnum liberius evaganti, sed etiam ea, quae terrorem incutiant, obversari solent.

Ita igitur ex inimicitia privata imperatoris Andronici et Davidis, ducis nostri, communis calamitas civitatem invasit, contra illius sententiam, qui rem publicam saepe inimicitiiis privatis restitui dixit,

κατά τινας ιδίας ἔχθρας λαγχάνειν ἐπανόρθωσιν, καὶ οὐκ εὐ-
 φραδῆς ἡμέρα, ἢ τῆς πανωλεθρίας, κατεργάγη ἡμῖν· ἢ
 ἤθελον μὲν ἐκ τῶν τοῦ καλοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναπληρωμάτων ἀν-
 304 τικά ἐκκοπῆναι, ὁποῖόν τι λελυπημένος καὶ ὁ καρτερικὸς Ἰώβ
 εὐχάτο. ἀλλ' ὁ ἐπιτάξας τῷ ἡλίῳ ὀρίζειν τὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ 5
 καθ' εἰρμόν τὸν ἀπ' αἰῶνων ἔξουθενώσῃ πάντως τὸ τῆς εὐ-
 χῆς ταύτης, πεπαιδευκῶς ἄλλως εὐχέσθαι, ἀνθρωπικώτερον.
 τὸ γὰρ οὕτω γονυπετεῖν ἐν δεήσεσιν οὐκ ἂν εἴη ψυχῆς μὴ
 παραφερομένης οἷς παθαίνεται· ὅθεν καὶ συγγνωστὰ εἰ καὶ
 οὕτω λαλοῦμεν. λίθοι γὰρ ἐνταῦθα οὐκ ἂν παθῆναιτο, καὶ 10
 ὄσους κατ' αὐτούς. πῶς γὰρ ἄνθρωπος, ἔνθα καὶ τῶν πολε-
 μίων οἱ φαινόμενοι θεὸν εἰδέναι καὶ τι ἔχειν οἴκτου καὶ ἀθη-
 ριώτοι ἐδάκρυον καὶ κατεστέναζον, βλέποντες πόλιν τοιαύτην
 οὕτω κατηκισμένην καὶ ἐζημιωμένην καλοῖς, ἄπερ, εἰ διενε-
 μῆθη, πλείστην ἂν τῆς οἰκουμένης εἰς εὐδαιμονισμόν ἐξήρτυ- 15
 σαν; οὐ γὰρ πόλις ἦν ἢ ἀπλῶς, ἀλλὰ μακάρων γῆ, ὅποιαν ὁ
 μαθὼν οὐκ ἂν ἔχοι λαθέσθαι αὐτῆς· ἢ θάλλουσα ἕσαιε τοῖς
 κατὰ κόσμον καλοῖς ἐξήνθησε τότε ἀτημελήτοις νεκροῖς, ὧν καὶ
 εἰσέτι σώματα ἀκηδέα κείται ἐν παραβύστοις, ἀνδρῶν, γυναι-
 κῶν, νηπίων ἀκμαίων, μεσαιπολίων, γερόντων, εἶπεῖν τὸ ἀνη- 20
 λέεστερον, παρειμένων ἢ καὶ ἄλλο τι σῖνος παθόντων ἀποτυχία
 φύσεως, καὶ αὐτῶν δὴ τῶν ὀηδῆποτε νοσοκομουμένων, οὓς

diesque nobis illuxit nefastus, dies extremae perniciæ: qualem diem
 ex temporum suavi vicissitudine illico excisum velim, ut graviter af-
 flictus patientissimus ille Iob precatus est. verum is, qui solem anni
 deinceps vicissitudines absolvere inde a rerum principio iussit, aliter
 nos precari docuit, et ad nihilum utique redacturus est talis voti
 humanam imbecillitatem. namque ita flexis genibus precari mentis
 foret dolore abreptæ: unde etiam ignoscendum est, si ita loquimur.
 namque lapides fortasse et qui sunt lapidum similes hic non lamen-
 tentur vehementius; homines autem quomodo abstinerint, quando
 etiam ex hostibus ii, qui deum sentire et habere aliquid misericordiæ
 et non plane ferarum instar esse videbantur, lacrimabantur et ingemis-
 cebant, quum urbem tam eximiam ita turpatam spoliatamque cernerent
 opibus, quæ apte distributæ magnam terrarum partem beare posse vi-
 derentur? neque enim illa simpliciter urbs fuit, sed beatorum terra,
 quam qui semel vidisset, oblivisci nunquam posset. verum, quæ omnibus
 semper bonis terrestribus floruerat, obsita tum erat cadaveribus insepul-
 tis, e quibus etiam multa in locis desertis dispersa iacent, virorum,
 mulierum, infantium, iuvenum, natu grandium, et, quod inprimis mise-
 rabile est, senum exhaustorum vel aliam miseriam expertorum propter
 infirmitatem naturæ, ipsorumque adeo hominum utcunque aegrotantium,

οὐτε τεῖχος εἶδεν οὐθ' ὄπλον ἔτριψε. τὸν γοῦν ἐκκλησιαστικὸν ξενῶνα εἰσδραμόντας οἱ δεινοὶ καὶ κατὰ σκιῶν ἀνδρίζεσθαι πρῶτον εἰς αὐτοὺς ἀπησχόλησαν τὴ ξίφη, μετὰ δὲ κενὸν τὸ πᾶν ἀφῆκαν ὧν ἐντὸς ἔστεγε, τῶν τε πρὸς ἰατρείαν 5 καὶ οἷς οἱ τληπιθεεῖς ἐσκέποντο. καὶ νῦν τὸ τοιοῦτον καλὸν οὐκ ἔχει τινὰ ξεναγωγεῖν, ἀλλ' οἱ πρὸς νοσοκομίαν ἀπονεύοντες ἐρχόμενοι καὶ τὸ κένωμα βλέποντες καὶ τὸ πρὸς ὑγίειαν βοήθημα ὡσεὶ καὶ θανάτου καταγώγιον ἀποτροπιαζόμενοι, τύπτοντες τὰς αὐτῶν κεφαλὰς καὶ οἰμῶζοντες ὡς ἐπιτελεύτια 10 ἐπαναστρέφουσιν οἴκαδε, καὶ κέλνται θανάτῳ ἐπιτρέψαντες ἑαυτούς. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἔστι θανάτις ἢ ψῆγμα τι νοσήλειον οὐδ' ἄλλοθι που τῆς καθ' ἡμᾶς ἐρημοπόλεως εὐρέσθαι, πάντων ὑπὸ τῶν καὶ ἀγροίκων καὶ ἀπηνεσιάτων ἐξηφανισμένων, οἳ οὐδεμίαν χάριν μὴ ὅτι γε καταπλουτοῦντες ἀλλ' οὐδὲ οἷ- 15 μαι εἰδότες, ἀνθρώποι ἀχαρίστεροι πάντων ὧν ἂν εἴποι τις, καὶ λόγον ἄλλον ἀπειρόκαλοι, καθότι τῷ χυδαίῳ τῆς πολιτεῦσεως καλοῦ παντὸς ἦσαν ἀπείρατοι, καὶ τῶν τοιούτων ἀπάντων ἀγαθῶν τὴν καθ' ἡμᾶς πόλιν ἀπορφάνισαν, ὡς μηκέτι θαναμῶζεσθαι τί δήποτε αὐτοὶ κατ' ἀνθρώπων θάνατοι αὐτό- 20 χρημα ἐξέβησαν, εἰ δίχα τῶν τοιούτων καὶ ἀλόγων ἀφειδεῖς ἦσαν κατὰ μανίαν τὴν καθ' ἡμῶν, καὶ ἀγγεῖοις ἐνύβριζον εἰς κατάκλασμα, μέχρι καὶ αὐτῶν λαγύνων καὶ ληκύνων καὶ εἴ τι φανλότερον.

quos nec moenia viderunt nec arma attriverunt. namque ecclesiasticum hospitium ingressi feroces, adversus umbras dimicaturi, primum enses illorum caede impediverunt, mox autem universum vacuum reliquerunt, quibus instructum erat ad miseros illos tum sanandos tum levandos. neque iam in pulcherrimum illud hospitium quisquam recipi potest, sed aegroti, qui cura indigent, quum accedunt et desolationem vident, illud olim praesidium valetudinis tanquam speluncam mortis aversantur plangentesque pectora et eiulantes tanquam moribundi domum redeunt, iacentque morti se commendantes. nam ne gutta quidem vel pulvis medicus in vastata urbe nostra usquam reperitur, rebus omnibus ab agrestibus illis et inhumanis hominibus deletis, qui gratia non solum affluentes, sed ne tincti quidem ulla, et opinione omnium duriores, quum ceteroquin immodici, tum propter administrationem temerariam commodorum omnium expertes erant, cunctisque illis bonis urbem nostram ita spoliarunt. ut nihil iam mirum sit, visos illos esse ipsius mortis quasi viva effigies, quandoquidem non solum hominibus, sed ne brutis quidem animalibus propter odium nostri pepercerunt, vasisque insultarunt, frangendi quodam furore acti, ad lagenas usque ampullasque olearias, et siquid vilius est.

Οἱ δὲ καὶ ἄλλως εἰς τόσον ἀγροικικῶς εἶχον ὡς μηδὲ ὀφθαλμοῖς ποτὲ διαλαβέσθαι δοκεῖν τὰ σπουδαιότερα. λινέ-
 οἱς γοῦν σπειράμασι καὶ σακκίοις καὶ ῥάκσειν ἀγαθὰ καὶ
 πολλὰ καὶ τίμια ἐγκείμενα πρὸς ἔριν ἀναλεγόμενοι τὰ μὲν
 ἔνδον ἐξεργάζοντο, ἀνοίγοντες τὰ τῶν ἀγγείων στόματα, καὶ
 συνεπάτουσαν, τὰ δὲ ἀχρεῖα δοχεῖα εἰς κόλπους παρέβοντο, ὀβο-
 λιαῖα ὡς τὰ πολλὰ ὄντα. καὶ τοιοῦτοι μὲν οἱ πλείους τὰ
 πρῶτα ἐν ἀκμῇ τῆς ἀρπαγῆς· ἐπελθόντες δὲ οἱ μετ' αὐτοῦς
 καὶ οἱ μετ' ἐκείνους ἔτι ἐφορτίζοντο τὰ ἐκκεχυμένα καλά
 καὶ πλοῦτον συνέλεγον. ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ ἀγενεῖς ἄγροικ-
 οἱ, καὶ οὐδὲν ἀστεῖον πεπαιδευμένοι. τοῖς γοῦν κατ' ἐμπο-
 ρίαν παρατετυχηκόσι, καὶ εἴτε ἰσχνότερον ἢ πρὸς πάχος δυ-
 ναμένοις κτᾶσθαι τὰ ἐμπολώμενα, βραχὺ τι λαμβάνοντες κα-
 τήλλατον τὰ τῷ βίῳ τίμια. καὶ ἔστι μαθεῖν ὡς διπλοῦς μὲν
 ὁ χρυσός, ὁ δὲ ἄργυρος καὶ εἰς πολλαπλοῦν πονηροῖς εἰς ἄλ-
 λαγμα χαλκίοις προῖετο. βίβλοι δὲ, ἃς ἀπολωλεκῶς τις δά-
 κνυτο ἂν τὴν ψυχὴν διὰ βίον, καὶ φάρεα, οἷς πρὸ τῶν ἄλ-
 λων φιληθοῦσιν οἱ Σῆρες, καὶ λοιπὰ ἔργα ἰστοῦ, οἷς ἀρα-
 χνῶν μίτος ἐρίσειεν ἂν, καὶ ὅσα δὲ ῥίζαν γενέσεως φέρουσι
 σκώληκα ἐργάτην τρυφεροῦ μηρύματος, οὐδ' αὐτὰ ἐφοκᾶ²⁰
 ἦσαν τοῖς μηδὲν εἰδόσι καλόν, ἀλλὰ παρεργιπτοῦντο εἰκαῖον
 τιμήματος.

9. Ἐκκεχυμένα T

Adeo illi rudes erant, ut ne oculis quidem discernere videren-
 tur praestabiliora. linteis certe fasciis, saccis pannisque conditas res
 eximias et pretiosas, studiose quum collegissent, ipsas, apertis sacco-
 rum ostiis, eiiciebant et conculcabant, misera receptacula in sinus
 condebant, vix teruncii pleraque. atque ita quidem plerique ab ini-
 tio in ardore rapinae faciebant; proximi autem post illos, et hos rur-
 sus qui secuti sunt, collectis, quae effusae erant, opibus divitias sibi
 comparabant. erant tamen hi quoque imperiti et agrestes, nec quid-
 quam urbanum noverant. certe quidem iis, qui mercandi causa forte
 adessent et sive vili sive magno pretio emere possent venalia, res pretio-
 sissimas concedebant, exiguum quiddam numerum nacti. sciendum est
 enim, duplici auri, multiplici argenti pondere redempta esse vilia vasa
 aenea. libri autem, quos quis amissos per omnem vitam doleat ve-
 hementissime, et vestimenta, quibus prae ceteris gentibus Seres de-
 lectantur, et reliqua opera textoria, quorum vix aranea subtilitatem
 aemuletur, quaeque originem ducunt a vermibus delicatissimi filii ar-
 tificibus, ne haec quidem, inquam, homines illos omnium artium ex-
 pertes delectabant, sed proiiciebantur pretio vilissimo.

Παρ' οἷς καὶ ἰδὲ τριγέρων οἶνος διὰ τὸ ἀγλευκὲς ἐξουθε-
 νεῖτο οἷα καὶ τι φάρμακον οὐκ ἀγαθόν· οἶου δὲ οἶνον χρεῖα
 καὶ μάλιστα ἦν τὰ τε ἄλλα καὶ διὰ τοὺς ἐν πληγαῖς. ἐξε-
 χεῖτο γὰρ τὸ καλὸν ἐκεῖνο ὑγρὸν ὡς εἰς ποταμούς· ὅθεν
 5 οὔτε αὐτὸς ἦν οὔτε τι ἀκόλουθον μάλαγμα οὔτε ὁ καθ' εἰρ-
 μὸν καταδέσμος. διόπερ οὐ μόνον κύκλω τοῦ τείχους τῶν
 νεκρῶν κειμένων, καὶ περὶ σύμπαν δὲ τὸ τοῦ τοιοῦτου κύκ-
 λου ἐμβαδόν, οὐκ ἦν ὁ θάπτων, ἀλλὰ καὶ οἱ πεπληγμένοι
 προσθήκην ἐποιοῦν τῷ Αἰδῆ καὶ πράγματα προυξένουν τοῖς
 10 θάπτουσι. ὃ γοῦν ὅσας ἐξεκένωσαν οἰκίας καὶ οἱ τραυμα-
 τία, κατὰ πολυμερῆ ποσότητα ἐκλείποντες. καὶ οὕτω μὲν ὁ
 γέρων οἶνος ἐκφορὰν ἔπαθε, συντεθνηκῶς οἶον καὶ αὐτὸς τοῖς
 κινδυνεύσασι κατ' ἔνδειαν αὐτοῦ· ὁ δὲ νεογνὸς ὑπεσκίρτω
 ζέων καὶ βραττόμενος, καὶ τὸ βράσμα ἦν τοῖς προσιεμένοις
 15 καθὰ καὶ τι ἐμβόημα καὶ ἀπειλὴ βίου ὑπεξαγωγῆς. οἱ γὰρ
 τούτου ὑποπιμπλάμενοι εἶτα τοῦ τῆς λήθης ἔπινον πόματος,
 ὃ θάνατος οἶνοχόει, οὐ τοῖς ἡμετέροις μόνοις ἀλλ' — ὁ καὶ
 προφέρων τῷ στόματι χαίρω — καὶ μάλιστα τοῖς Λατίνοις,
 οἷς μέγα τι καλὸν αὐτὸς ἐκρίνετο, ἅμα ἐκπιέζουσι χερσὶ στα-
 20 φυλάς καὶ ῥοφουσί χανθὸν τὸ νεόθλιπτον, ἵνα μηδὲ ταῖς λα-
 γύνοις πρωτείου ὑποδοχῆς ἐκχωρήσωσι. καὶ ὀφείλομεν ἡμεῖς 305
 τῷ τοιοῦτῳ βρασματῖα οἶνω χάριτας οἷα προσεταιρισμένῳ
 κατὰ Λατίνων τὸν θάνατον· ὃν ἐπώτρυνεν αὐτοῖς καὶ τὰ

Ab ipsa dem vinum vetustius propter insuavitatem contemnebatur
 tanquam insalubre quoddam medicamentum: quo vino in primis opus
 erat quum ad alios morbos tum ad sanandos vulneratos. at liquor ille
 eximius tanquam rivis profusum fluebat: unde nec illa medicina, nec
 idonea leuimenta, nec apta vincula nobis reliqua erant. quare, quum
 circa murum cadavera proiecta essent et per omnem aream muro con-
 tiguam, non solum nemo erat, qui illa sepeliret, sed etiam vulnerati
 cumulum tartaro addebant et negotium faciebant sepelientibus. quot
 enim domos vacuas fecerunt vulnerati, multiplici varietate pereun-
 tes! atque vinum vetustum quidem efferebatur, ipsum quoque quasi
 extinctum cum his, qui propter illius periclitarentur penuriam; vinum
 recens autem effervescebat, aestuans atque fermentans, eratque fer-
 mentatio illa appetentibus quasi vox quaedam et minatio mortis. nam
 qui illo replebantur vino, quasi potum oblivionis imbibeant, a morte
 non solum nostris ministratum, sed — quod gaudio exultans dico
 — Latinis maxime, quibus illud bonum eximium videbatur, qui-
 que simul manibus uvas pressabant, et liquorem recens expressum
 avide hauriebant, ne in lagenas e receptaculo priore effundendum
 esset. ac gratias debemus fermentanti illi vino, quippe quo Latinis

ἄνεια κρέα, οἷς τὰς γαστέρας πλησμίως ἔσαστον. οὕτω δὲ καὶ τὰ ἐκ βοῶν καὶ τὰ καλὰ σκόροδα, δι' ὧν ὁ καθ' ἡμῶν κλη-
 ρος ἐσώζετο, καταψάλλων καὶ καρπιζόμενος τὰ ἐς ζωὴν, καὶ
 οὕτω τιννύμενος τοὺς φόνους οἷς ἐκεῖνοι τοὺς ἡμετέρους ἐνέ-
 ριψαν, καὶ μακαρίζοντες οὐκ αὐτοὺς ἀλλὰ τὴν νόσον, ἥδη⁵
 δὲ που καὶ τὸν θάνατον κατὰ τοὺς ἀπὸ Γαδείρων, παρ' οἷς
 ὁ Αἰδης ἐκτετίμητο, εἰ καὶ μηδεμίαν χάριν οἶδε θάνατος κα-
 τὰ τὸν τραγῳδόν.

Τὸν δὲ συχρὸν τοῦτον Λατινικὸν θάνατον αὐτὸς ὁ Ἀλ-
 δουίνος ἐτράνωσε, περιλυπὸς ἴφραμενος ὑπὲρ χιλιάδας τρεῖς¹⁰
 μεγάλων αὐτοῖς ἀνθρώπων ἐκ νόσου πεσεῖν. σωρὸς οὕτως
 ἡδὺς ἡμῖν, εἰ καὶ μὴ ἀντεσῆκου πρὸς τὴν ἐξ ἡμῶν στοιβῆν.
 συναριθμουμένων δὲ γε καὶ τῶν ἐν πολέμῳ πεπτωκότων εἶ-
 χομεν παραμυθίαν πλείονα· ὁ αὐτὸς γὰρ αἰτιώμενος ἄλο-
 γον ἀντιστασίαν ἡμῶν καὶ ζημίαν ἐντεῦθεν τοῦ ῥήγος, ἐξε-¹⁵
 τραγῳδῆσεν ὑπὲρ τρισχιλίους πεσεῖν ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ τείχους
 ἔξω καταπεμπομένων βελῶν, δίχα γε τῶν ἐν προνομαῖς πι-
 πτόντων ἢ καὶ ἄλλως, ὡς ὁ τοῦ πολέμου κύβος ἔρριπτε καὶ ὁ
 τῆς δίκης τροχὸς κατεκύλιεν, εὐστροφα περιφερόμενος. πολ-
 λούς δὲ καὶ λιμὸς ἀπῆγεν· ἐστενοχωρεῖτο γὰρ καὶ σφίσι τὰ²⁰
 ἀναγκαῖα.

Καὶ οὕτως ἡμῖν ἐπεσταλάττετο νέκταρ παραμυθίας τῆ

mors parata sit: quam iisdem etiam accelerabant carnes porcinae, quibus ventrem differciebant. similiter etiam laudanda sunt caro bubula et praeclarum allium, quibus ordo noster servabatur, celebrans et usurpans res ad vitam necessarias, atque ita ulciscens caedem, qua illi nostros perdidit, et laudibus non illos ferens, sed morbum et ipsam adeo quasi mortem, Gaditanorum more, a quibus olim Tartarus colebatur, etiamsi nullam mors gratiam novit, ut apud fragicum est.

Frequentem autem illam Latinorum mortem ipse Alduinus declaravit, quum tristis narravit, plus ter mille Latinos validos morbo perisse. acervus iste nobis iucundus erat, etiamsi non compensabat densam e nostris pereuntium multitudinem. adnumeratis tamen iis, qui in bello ceciderunt, consolationem maiorem habebamus. namque idem ille renitendi imprudentiam nostram accusans, et inde repetens regis adversus nos severitatem, querebatur, ter mille amplius telis de muro deiectis occisos esse, praeter illos, qui in eruptionibus aliasve perierant, prout tessera belli cadebat et rotaolvebatur iustitiae, facili ruentis impetu. multos etiam fames exstinxit: namque illi quoque angustiis annonae premebantur.

Ita igitur instillatum nobis est nectar solatii imminutione exer-

ὑποκαταβάσει τῆς πολεμίῳ στρατιᾶς, ἣν οἱ δεξιῶς φιλιωθέν-
 τες ἡμῶν Λατίνοι (πολλοὺς γὰρ ὑπηγόμεθα, πραγματευόμενοι
 τὰ ἐκ Θεοῦ) ἐξεκάλυπτον, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα χιλιάδας πεζῆ
 ἐπελθεῖν· ὧν χίλιοι μὲν πεντάκις φερέγγυοι ἐμαρτυροῦντο
 5 ἵππῳταί εἶναι πενήκοντα χιλιάσι Ῥωμαϊκαῖς ἐναντία κατὰ
 τὴν ἐκείνων δόξαν ἀντιδραμεῖν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἵππο-
 τοξόται ἦσαν, οἱ δὲ ψιλῆται, καὶ ἄλλως δὲ μεθ' ὄπλων χρη-
 σιμοί. συνεπλήρουν δὲ τὸν πολὺν ἐν αὐτοῖς ἀριθμὸν καὶ ἀν-
 δρες, φασί, τοῦ ῥιζίκου, μήτε διάρια λαχόντες ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ
 10 ῥηγὸς μῆθ' ὑπόσχεσιν, ἐπακολουθήσαντες δὲ τῷ λοιπῷ στρα-
 τῷ, εἴ πως τῶν ἔργων συναιρόμενοι τὰ ἐκ τύχης εὗροιεν ἀγα-
 θά. καὶ τοσοῦτοι μὲν τὸ πεζόν, τὸ δὲ ναυτικόν — ἀλλ' αὐ-
 τοὶ δῆλοι κατ' ἀριθμὸν τὸν ὑπὲρ διακοσίας νεῶν, σὺν γε τοῖς
 πειραταῖς, οἳ καὶ αὐτοὶ μῆδὲν ῥηγικὸν ἔχοντες τύχης δώροις
 15 ἐπέτρεψαν ἑαυτούς· ὑφ' ὧν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πιε-
 σάντων ἡμᾶς ἐξεθλίβημεν τῆς ζωῆς καὶ οἱ μὲν θανάτῳ κα-
 τεσπιάσθημεν, οἱ δὲ, τοῦ Αἰδου τὸ στόμα συγκλείσαντος οἷς
 οἶμαι κεκόρεστο, ἡμιθνήτες ἐμείναμεν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα παρεκβεβηκότες καθ' ἰστορίας ἀνάγκη
 20 ἀναδραμονόμεθα πρὸς μικρὸν αὐθις, ἐκφῆναι τὸ καὶ πτωχι-
 κὸν καὶ ὑπόπαχυν τῶν κατακλυσμοῦ δίκην παρασυράντων τὰ
 πολιτικά· οἱ τὰ μὲν τίμια εὐήθως καὶ ὡς οἶα βρεφικῶς

citus hostilis, cuius numerum Latini quidam, quorum callide nobis amicitiam conciliaveramus (multos enim in partes nostras pelliciebamus de rebus divinis disputando), nobis prodiderunt, octoginta plus millia militum terra advenisse: e quibus, quinquies mille iusti nominis equites esse affirmabant, quinquagies mille Romanis ex ipsorum quidem sententia pares; reliqui partim equites sagittarii, partim sive levis sive gravis armaturae pedites erant. aderant autem, qui ingentem illorum numerum complebant, etiam viri, ut dicunt, rizici, qui neque stipendia a rege nec promissa accipiebant, sed reliquum exercitum comitabantur, si forte sibi rerum sociis fortuna aliquid oblatura esset. atque haec quidem copiae terrestres erant. classis autem manifesto excedebat numerum navium ducentarum, cum piratis quidem qui et ipsi stipendium regium non merebant, sed donis confidebant fortunae. ab his igitur terra marique circumsessi, suffocabamur paene, et partim morte abrepti sumus, partim semianimi, Tartari quippe faucibus satietate, opinor, oclusis, relictus sumus.

At enim a degreditione hac pro necessitate historiae facta revertendum est parumper ad significandos tum mendicos tum praedivites quosdam, qui quasi diluvium quoddam bona rei publicae pesumdabant: qui res pretiosas stulte et quasi infantium instar prode-

ἀπεδίδοντο οὐδ' ἂν τις αὐτοῖς χειρίσειε, τῶν δὲ λοιπῶν οὐδὲν ἢ βραχὺ τι παντελῶς ἀνέθιστων τίμημα, καὶ μάλιστα τῶν ὅσα ἐξοπλίζει χειρομάχαν πληθύν. ἀλλ' εἶχον αὐτὰ εἰς χίμα προκείμενα αἱ λεωφόροι, τὰ ἐλαιώδη εὐώδη, τὰ στακτὰ εὐοδμα, τὰ ξηρά, τὰ κατὰ πόσων, τὰ πρὸς τρυφήν, τὰ πρὸς βα-5 φήν, τὰλλα οἷς διοικονομεῖται βίος καθάρσιος. ζύλον γοῦν εὐοδμον εὐρεῖν ἐκπελέκημά τι αὐτοῖς ἦν ἰδεῖν· ἡ εὐγενὴς ἀσταφίς ἄνθρωκος ἐσβεσμένου τμήμα ἐφάνταζεν ἐκείνοις· τὸ φέδεον στάγμα εἰς ὕδωρ ἀχρεῖον ἐτάσσετο, καὶ τὰ ἄλλα ᾧδὲ πη παρενοῶντο, ἵνα μὴ διασκευάζων εἰς πλεον θηριώδη ἄγροι-10 κίαν δοκοίην ἀπανθροπίζεσθαι. καὶ ἦν θανμάζειν ὡς κρικῶν μὲν σιδηρέων καὶ ἡλαρίων καὶ μαχαιριδίων καὶ πυρείων καὶ βελονίων ἐπιμελῶς εἶχον ὡσεὶ καὶ μεγάλων τινῶν, τὰ δὲ ἄλλως ἄδρά ποσὶν ἐδίδουν πατεῖσθαι. ἔλπε δὲ τὸ θανῆμα ἡ κατ' αὐτοὺς ἀπειρία καὶ τὸ πρὸς βίον ἡμερον καὶ πολιτικὸν¹⁵ ἀνέθιστον.

Ἐπεῦθεν οὖν κατὰ τὴν Κερκυραίαν παροιμίαν ἦν ἐπιλέγειν αἰσχυρῶς καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς πόλει τὸ ἀπευκταῖον ἐλεύθερον, ὡς ἐξὸν ὄν καὶ ἐν ταύτῃ ἀποπατεῖν, ὅποι ἐθέλει, τὸν βουλόμενον. οὐκ ἂν δὲ τις ἐπ' αὐτῆς ἀφνωῶς εἴποι καὶ ἐρη-20 μίαν μεγάλην εἶναι τὴν μεγαλόπολιν, καὶ ἐρημίαν οὐ Σκυθῶν, οὐ μὴν οὐδὲ Λατίνων τῶν ἐλόντων, ἀλλ' ἡμῶν αὐτῶν, οἱ ψυγέντες ἀμαρτιῶν βαρυντάτῳ χειμῶνι ἔρημον τηλικαύτην

bant pretio quocunque oblato, rebus ceteris autem, illis maxime, quibus multitudo pugnae cupida instrui posset, aut nullum aut admodum exiguum pretium constituiebant. itaque in plateis varia copia dispersa erat, olea fragrantia, odores suaves, suffimenta, medicamenta, instrumenta luxuriae, pigmenta, cetera, quibus vita delicata eget. ligna fragrantia certe si quis reperisset, assulas esse putabant; eximia uva passa particula carbonis iisdem videbatur; odores rosei pro vili aqua habebantur, atque ita reliqua omnia perperam iudicabantur: nolo enim amplius feram illam imperitiam depingere, ne ipse videar humanitatem exuisse. mirum autem erat, quam cupide annulos ferreos, clavulos, cultros, igniaria, acus, tanquam magnum quiddam, conquirent, res eximias et pretiosas pedibus calcari paterentur. sed mirationem tollebat magna eorum ignorantia ac vitae clementis et urbanae imperitia.

Possim hic turpe illud proverbium Corcyraense de libertate detestabili in urbem nostram transferre, in qua similiter licebat ventrem reddere, ubicunque placuisset. etiam haud inepte quis magnam hanc urbem magnum desertum appellaverit, desertum illud non Scytharum, nec vero eorum, qui illam expugnarunt, Latinorum, sed no-

πόλιν ἀφέντες ἐθέμεθα, καὶ τὴν Σικελικὴν Σκύλλαν ἐπηγαγό-
μεθα. εἶθε μὲν οὖν Σκύλλαν, ὀλίγαις ἡμῶς κεφαλαῖς ζημιώ-
σουσαν. ἄρτι δὲ Χαρυβδὶς ἡ κείθεν κατέσπακεν ἡμῶς, ὁλέ-
θριον ἀναρροιβδήσασα.

5 Καὶ ἦν μὲν ἐνταῦθά μοι τόπος θρήνων κατάρξαι καὶ
ἀποιμώξασθαι τὰ ἐφ' ἡμῶς κακά· οὔτε δὲ γέροντι τὰ τοι-
αῦτα προσευπορεῖται, καὶ οὐδὲ θεοῦ ἐπίσκοπος τοιούτοις λό-
γοις ἤρέπων ἐστίν, ἀλλ' ἡ μόναίς εὐχαριστίαις καὶ δόξῃ τῇ
εἰς τὸν ὑψιστον, ἐξ οὗ καὶ δι' οὗ τὰ ἡμέτερα. τί δὲ δὴ κο-
10 λυεῖ ἐν γούν τοῦτο μόνον εἰπόντα με πεπαύσεσθαι, ὡς εἶ τις
ἐρεῖ μὴ ἂν ἰδέσθαι πω τὸν ἥλιον ἄλλοθι μείζω πάθῃ, οὐκ ἂν
ἔξω λόγου ἀπισχυρίσαιο; καὶ εἶπερ εὐρήσω τὸν ἀντιπесоῦ-
μενον, ἀλλ' ἐνταῦθα οὐκ αἰδέσομαι εἰς λαλιὰν οὔτε τὸ βαθὺ
γῆρας οὔτε τὴν ἐπισκοπὴν, ἀλλ' ἐνοστήσομαι, καὶ ἐπαγωνισά-
5 μενος οὐκ ἂν πόρρω σκοποῦ τὸ τῆς ῥητορείας βέλος ῥί-
ψαιμι.

Τοιούτ' ἀπέβη τόδε πρῶγμα, εἴ τι χρὴ τραγωδικῶς συν-306
τελέσαι τὸν λόγον, ἔνθα τὸ πάθος τραγωδίας ἄξιον καὶ οὔτε
λόγῳ καθ' ὄλον οἶόν τε παραστήναι οὔτε κατὰ ἔργον φέρε-
1) σθαι. εἶη δὲ μέχρι τοῦδε λωφῆσαι τὸ πᾶν, μὴ καὶ ἀκούσω-
μεν καὶ αὐτοὶ ὡς οὐκέτι ὁ τοῦ θεοῦ καθ' ἡμῶν θυμὸς ἀπε-
στράφη, ἀλλ' ἔτι ἡ χεῖρ αὐτοῦ ὑψηλὴ καὶ οἶα τε κατενεχθεῖ-

2. εἶτε T

strum ipsorum, qui frigore peccatorum gravissimo oppressi urbem tam
eximiam deseruimus desolatamque reliquimus, Sicula Scylla introdu-
cta: imo vero fuisset illa utinam Scylla, paucis nos capitibus mulcta-
tura; sed ipsa nos Charybdis corripuit, in perniciem cunctos pessum-
dataura.

Atque est quidem hic locus lamentandi et miserias nostras de-
plorandi: sed nec seni talis molestia imponenda est, nec episcopum
tales decent declamationes, sed solae gratiarum actiones laudesque dei
omnipotentis, ex quo et per quem sunt omnia nostra. quid tamen
impedit, quominus hoc unum certe commemorem, haud perperam il-
lum iudicaturum esse, qui solem nullam unquam adspexisse miseriam
graviorem dixerit. cui quidem opinioni si quis obloqui voluerit, tum
vero a declamando neque senectute neque episcopatu prohiberi me
patiar, sed acriter repugnabo, nec a scopo me aberraturum esse telo
orationis confido.

Talem res illa exitum habuit, si quidem sententia tragica oratio-
nem concludi oportet, quoniam calamitas tragoedia digna est, neque
aut verbis prorsus attingi, aut re ipsa ferri potest. utinam autem
omnis hic miseria cessaverit, ne andiamus posthac, nondum vertisse

σα πατάξει εἰς θάνατον. οὐκ ἀκουσόμεθα δέ, μένειν θεοῦ καθ' ἡμῶν, εἴπερ διορθωσόμεθα. διορθώσεις δὲ ἡμῖν ἔσται, εἰ μεταβαλώμεθα τοῦ περιπονήρου βίου, δι' ὃν ἡμῖν ταῦτα ἠμάρτηματα γὰρ νοῦς πλανάτω φίλαυτος, ὡς οὐκ ἐνδίκως πεποινηλάτημεθα.

Πρῶτος οὖν ἐγὼ πρὸ ὀφθαλμῶν ἰσταμένους τοὺς τῶν ἡμῶν κακιῶν ἐλέγχους ἀναθεωρῶ, καὶ ποτηνῶμαι θεοκλυτῶν περὶ ἐλλείους θεοῦ, καὶ πως ἐκ τοῦ δικαίου ἔφεσιν πρὸς τὸ φιλάνθρωπον τίθεμαι, μὴ ἔχων ὑφίστασθαι, εἴπερ ἀνομίας παρατηρεῖ κύριος. μεταβλητέον οὖν ὅσον τάχος. οὐκέτι γὰρ οἱ πλείους, ὡς βλέπω, μεταβολὴν τὴν χρηστοτέραν ἠλλάγμαθα. μενοῦνγε φιλοτιμούμεθα καὶ αὐτοὶ λέγειν “ἰδοὺ καὶ πάλιν ἡμεῖς· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν,” ὡς μηδενὸς ἡμῖν φραῦλον ἐπιψηφισαμένου μηδέν; ὡς τῆς ἐν ἡμῖν δυσαισθησίας (μὴ μοι δὲ γένοιτο καὶ ἀναισθησίας εἰπεῖν) ἐν τῇ μὴ τὰ αἴτια καὶ κατασκέψασθαι καὶ ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι, ἀφ' ὧν ἡμῖν κατεβρέχθη κεραῦνια κακά, δι' ὧν ἐκτεφρωθέντες πληγὰς ἐνετριβήμεν ὥσπερ οὐκ ἂν οὐδ' εἰς μακροὺς ἐνιαυτοὺς ἀπαλαθυσόμεθα.

Εἰσὶ δὲ ταῦτα (οὐ γὰρ ὀκνήσω καὶ πάλιν τὸ τοῦ λόγου χεῖριστάμενος ἄροτρον ἀναπολῆσαι τὴν καθ' ἐμὲ πνευματικὴν ταύτην γῆν καὶ τὸν θεῖον σπόρον, ὡς εἰδίσται, καταβαλεῖν) οἱ φθόνοι, τὸ πρεσβύτατον κακόν, τὸ τοῦ καλλίστου ζώου

dei adversus nos iram, sed elatam etiam nunc paratamque esse manum eius ad prosternendos nos. non audiemus autem, irasci nobis deum, si restituti erimus. restitutio autem erit, si relinquamus vitam scelestam, propter quam ista nobis acciderunt. namque neminem fallat mens sui amantior, ac si immerito afflicti fuerimus.

Primus ergo ipse oculis obversantia peccatorum meorum documenta reputo, atque supplex rogo deum misericordem, et quodammodo a iustitia ad gratiam provoco, quippe qui subsistere nequeam, si delicta respiciat deus. mutanda igitur est mens quam citissime. namque plerique, ut video, nondum experti sumus mutationem salutarem. an dicere audebimus “en nos rursus: quis est dominus noster,” acsi nemo possit ullius nos peccati arguere? vae surdastras (absit ut dicere debeam surdas) aures nostras, quod non sentimus removemusque causas, unde fulmina in nos delapsa sunt terribilia, quibus contriti et plagis afflicti sumus, quas ne inultorum quidem annorum spatio prorsus sanare poterimus.

Sunt autem (neque enim cunctabor, orationis rursus aratrum capessens, hunc meum agrum spiritualem arare, et semen, ut solebam, coeleste serere) causae illae invidia, malum vetustissimum, et animalis

μέγα αἴσχος, τὸ δεινὸν τοῦ καταπεσόντος ἑωσφόρου θέειον, ὃ συνεφήψατο τῆς ἐν ἡμῖν κακοποιῶν κεραινώσεως· οἱ συγγέροντες τῷ φθόνῳ τῶφοι, ὡς οὓς ὁ ὡς εἶπεῖν τυφογέρων δαίμων ἀναβιβάσας ἡμᾶς, καὶ προσκνηθεῖς ὡς ἐπὶ βασιλείαις 5 τισὶν, εἶτα κατέρριψε κάτω βαλὼν τοὺς πολλοὺς καὶ εἰς τάρταρον· αἱ διαβολαί, αἱ τὰς θανασίμους καθ' ἡμῶν ἀπεύθυναν βολάς· τὸ βαθὺ ψεῦδος, οὗ ἕνεκεν ὁ τῆς ἀληθείας θεὸς ἀπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ ἡμῶν· τὸ φιλοχρήματον, οὗ κατ' αἰτίαν εὐδεδικαιωμένοι πάντων χρημάτων ἀπεγυμνώθη- 10 μεν, δίχα γὰρ τῶν καὶ εἰσέτι τῷ φωλεῶ τούτῳ ἐπωαζόντων, κακέϊθεν καταθραυσνομένων τῶν μὴ φωλεοὺς ἐχόντων ἐνθα κλινοῦσι τὰς κεφαλὰς (οἱ βλέπετωσαν μήποθεν ὄφεις, ὁποῖους χρὴ δεδίεσαι, ὑπερπύσας ἀχρειώσῃ αὐτοῖς τὰ τῆς φωλείας ὡς μὴ τελεσφορηθῆναι εἰς νεότευσιν)· αἱ ἐπὶ δίκη συκο- 15 φαντίαι, αἷς ὑπερμισήσας ὁ δίκαιος ἐδικαίωσεν ἡμᾶς, οἷς οὐκ ἂν συκοφαντίαν προσηγησαμένην ἐπικαλέσαιμεν· οἱ ἐπὶ δα- νεύμασι μετρίοις ἀσυμμετροὶ καὶ βαρεῖς τόκοι, οἷς οἱ ἀπάλαμνοι κατεπονοῦντο καὶ ἀπέριττοι καὶ ἀπεριουσίαστοι, οὓς ἐλεήσας ὁ τὰ ἐλαφρὰ φοριζῶν θεὸς καὶ τοὺς κοπιῶντας καὶ 20 πεφορτισμένους προκαλούμενος εἰς ἀνάπανσιν μάχαιραν κατηκόνησεν ἔξωθέν τε καὶ ἔσωθεν, ἀτεκνοῦσαν τοὺς τοῦ τοιούτου τόκου πατέρας, οἱ μὴδὲ τῆν ἀρχὴν σπαρῆναι πρὸς πατέρων ὄφειλον· εἰ δὲ καὶ ἐκ τῶν ταμειῶν φόβος τοῦ τοιούτου ἔσχε, καὶ οἶδαμεν καὶ οἶδασι.

praestantissimi magna turpitude, quasi horrendum fulminis delapsi sulphur, quo flagrabat fulmen nobis exitiosum; tumor invidiae coaevus, nos, ut ita dicam, inflavit daemon tumendi vetustus, adoratusque tanquam pro dignitate regia, mox plerosque in tartarum detrusit; calumniae, quae mortifera nobis tela intenderunt; mendacium reconditum, cuius causa deus veritatis avertit a nobis oculos; divitiarum cupido, propter quam merito damnati bonisque omnibus exuti sumus, praeter illos, qui etiamnunc nido huic insident, indeque despiciunt eos, qui non habent, ubi deponant caput: qui videant, ne serpens, quales timendi sunt, surrepat et nidi ova illis perdat, ut pulli provenire non possint; falsae in iudiciis criminationes, quas nimium detestatus deus iniustitiae ultor ultus est etiam eos, quibus falsas illas criminationes non tribuerim; pro credito modico fenus immodicum et grave, quo homines inopes, egeni et pauperes oppressi sunt, quos miseratus deus, qui onus leve imponit, et fatigatos onustosque invitat ad quietem, ense domi forisque destrinxit, quo liberi privantur talium foenorum auctores, qui ipsi omnino ne debuerant quidem patribus generari: qui tamen timuerintne sibi a praetoribus, tum nos scimus tum ipsi sciunt.

Προσλογιστέον τοῖς φαύλοις ἐν ἡμῶν αἰτίοις καὶ τὸ τῆς φιλίας εὐπεριφρόνητον καὶ οὐ μακρόβιον ἀλλ' ἐφήμερον· ὄθεν κεινημένοι τὸ ἄγριον βίεβαρον διέθεντο εἰς ἡμᾶς τὰ διὰ βίον θρηνηθῆσόμενα. συντακτέον τούτοις καὶ τὸ ἄχαριστον καὶ ἀπάσης χάριτος εὐεπίληστον καὶ οἶον θνήσκων τα-⁵ χύ, ὡς ἄμικ ἠλεῖσθαι τινα καὶ τεθῆναι τὴν χάριν κατὰ τὴν παροιμίαν· διὸ ἤρπασεν ὁ θεὸς ἀφ' ἡμῶν τὰς χάριτας, αἷς ἐκ μακροῦ τὸ καθ' ἡμᾶς λάχος ὠραίοστο. προσγραπτέον καὶ τὸ ἀνηλεὲς ἐπὶ τοὺς βραχύ τι προσκρούοντας, ἐξ οὗ τὸ καταρρῖψαν ἡμᾶς ἄρτι ἀνηλεὲς τὸ δικαιοτάτον, εἶπερ οὐ μικρά¹⁰ τινα ἡμεῖς ἀλλὰ μυρία προσκεκρουκότες οὐ τοσαῦτα τίνομεν. προσενθυμητέον οὐχ ἥμισυ καὶ τὴν τῶν θεῶν περιφρόνησιν, τὸ χειρίστον, καὶ τὸν ἐπ' αὐτοῖς γέλων, ἐξ ὧν περιπεφρονήμεθα οὐ πρὸς καταγέλων ἀλλὰ πρὸς ὄλεθρον. ἢ γὰρ οὐκ οἶδαμεν τοὺς ἐν ἡμῶν δρογλυφοῦντας τὰ τῶν ἁγίων, καὶ¹⁵ ὑποσπωμένους αὐτὰ εἰς κληρονομίαν, καὶ καυχωμένους ὡς ἐφ' οἷς θεὸς ὑπνοῦν προσοποιεῖται αὐτοὺς νηφαλίους ὄντας καὶ πρακτικούς;

Ἀναβάλλομαι περιηγήσασθαι νῦν κατ' ἐξαίρετον καὶ τὰ κατὰ τοῦ πολιούχου ἡμῶν μυροβλύτου, καὶ τὰς θρασείας²⁰ ἀναιδείας ἐκεῖνας, καὶ ταῦτα ἐπὶ πράγμασιν ἃ προυκαλεῖτο καὶ ἐγκαλύπτεσθαι, ὧν μάρτυρες ἀπυράγραπτοι καὶ πύλαι περίοπτοι, κολαφθεῖσαι ἄξιναις εἰς βαθὺ ποτε καὶ προτιλοῦ-

Annumeranda est vitiiis miseriae nostrae causis etiam nimis circumspecta et non totius vitae, sed unius diei amicitia: unde excitati barbari feroces facinora in nos ediderunt, quae per omnem vitam deplorabuntur. iungendum iisdem etiam vitium ingrati animi, omnis gratiae expers et mortis instar velox, ut simulac cui contigerit misericordia, emoriatur illa secundum proverbium: quare deus eripuit nobis gratias, quibus diu sors nostra ornata fuerat, addenda severitas adversus quamvis leviter peccantes: unde severitas, quae nos prostravit, iustissima est, siquidem non levia quaedam, sed infinita peccavimus, quorum poenas non pares luimus. nec minime huc referenda est rerum divinarum contemptio, vitium gravissimum, earumdemque dirisio: unde contemptum experti sumus non ad risum quidem, sed ad perniciem. an nescimus fuisse inter nos, qui bona sanctorum violarent traherentque in patrimonium, gloriantes illos, ut quibus deus indormire se simulat, sobriosque eosdem et circumspectos.

Gestio equidem enarrare nunc etiam accuratius de praeside urbis nostrae, qui unguenta exsudat, et insolentia ista impudentissima, idque in rebus quidem, quae opperienda erant, quarum testes recusari nequeunt et fores undique sunt conspicuae, securibus quondam alte

σαι θράσος ὑψιστον· ἔτι δὲ καὶ τὰς περιέργους συνδρομὰς καὶ καταδρομὰς, ἃς τὸ ἔναγχος οἶδε θέρος, εἰς οὐδὲν δέον.

Ἄλλ' ὥστε οὐ τοῦτο δὴ τὸ ἐλαφρὸν δη[λω]σαι δίκαιον ἄνδρα, οἷα δύσχρηστον τοῖς δυσαρέστοις, ἀλλὰ καὶ κρύψαι βεῖς γῆν· τὸ βαρύτερον προσεπιλεκτέον τοῖς αἰτιατέοις· καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλων ψιθυρισμοὺς ἐφ' οἷς οὐκ ἔχρη, οἱ βοῦς μάχης ἀφύκτου ἡμῖν ἐπέροησαν· τὰς ἐπὶ παραθήκαις ἀποστερήσεις, ἃν ἔνεκεν ἐπεπλουτίσθημεν, εἰ καὶ γελοῖσι κἀνταῦθα πάντες οἱ ἔτι ἄνδρες τοῦ πλούτου· τὰς τῶν γραμματίων ἀποπροσποιήσεις, ἃν σταυροῦ τιμίον τύπος προλάμπων εἶτα 307 καὶ μνήμην τῆς ἁγίας τριάδος τοῦ ἑνὸς καὶ μεγάλου θεοῦ ἐπεισάγει προγεγραμμένην πρὸς ἑκάστου τῶν οὕτω συναλλαττόντων, ὡσεὶ καὶ ὠμνον· ὅπερ κατ' ἐπιτοκίας ἔγκλημα ἔξεπολέμωσεν ἡμῖν φανερωῶς τὸν θεόν.

15 Τί μοι ἀναμετρεῖν τὰ πλείω αἰτία, ἔνθα μὴ πάνυ καιρός; ἀρκέσει μόνον εἰπεῖν ὡς δίκαιος ὁ θεὸς καὶ δικαιοσύνας ἀγαπᾷ. διὸ οὔτε μερίς αὐτῷ πρὸς τοὺς μὴ τοιούτους, καὶ οὐδ' ἂν ἀνήσει ποτὲ συχναῖς μεθόδοις μετερχόμενος τοὺς ὅσοι τοῖς ἀδικοῦσι συνεχετᾶζονται.

20 Δοκῶ μοι, ὃ πολῆται καὶ δι' ὄλων συναεθλευταί, καὶ ὑμεῖς δέ, ὃ νηλυδες, ἡκριβωσάμην διαγράψας τὰ καθ' ἡμῶς

percussae et audaciam summam expertae; praeterea de ineptis illis concursibus cursitationibusque, quas aestas proxima vidit, nihil illas utiles.

Verum ut haud oporteat ista quidem leviora commemorari ab homine iusto, quippe quorum mentio inutilis sit hominibus implacabilibus, sed etiam terra obtegi: gravissimum certe recensendum est in causis perniciosae nostrae, mutuae de rebus, de quibus minime decebat, susurrations, quae clamorem certaminis exitiosissimi nobis excitarunt; pignorum interversiones, quibus ditati sumus, quamquam hic illi ridet, qui etiamnunc divitiarum amantes sunt; infitiones pactionum, quibus praelucet venerabilis crucis imago, deinde subsequitur etiam mentio sanctae trinitatis unius et omnipotentis dei ab utroque perscripta paciscentium, pactionemque iureiurando confirmantium: quae res propter crimen periurii deum necessario nobis infestum fecit.

Quid causas miseriae alias multas persequar, ubi deest tempus? sufficiat monuisse, deum iustum et iustitiae amantem esse: quare nullam ille communionem habet cum hominibus, qui ingenio dissimili sunt, neque cessabit unquam variis viis insectari omnes, qui in numero iniustorum deprehendentur.

Videor mihi, cives tum rite nobiscum militantes, tum vos, recens conscripti, accurate et solerter exposuisse res nostras, et quasi imagine

τεχνικῶς, καὶ εἰκόνα ταύτην ἐν ἡμῖν ἀνεστήλωσα διδασκαλικήν ὧν ἐπάθομεν· καὶ ἔστιν ἀπὸ τῆς ἄρτι ὄφελος διαβαίνειν εἰς τὸν τῆ ζωγραφία ταύτη ἐπεντρανίζοντα, καὶ μὴν καὶ ἀγαπῶντα· ὡς ὁ γε τὴν ἀκριβῆ διαζωγράφησιν μεμισηκῶς οὐδὲν ἤττον, φασί, καὶ τὴν ἀλήθειαν συνεμίσησεν. οἶμαι δὲ καὶ ὡς εὐλαβητέον, μὴ τῆ περιφρονήσει τῶν ἐνταυτοῖ διαζωγραφημένων καὶ τῆ ἐντεῦθεν ἀπαλειφῆ τοῦ τυπώματος ὧν πεπόνηθαμεν, ἀνάγκη ἐστί καὶ ἑτέρῳ μεταχρονίῳ ἀρχιζωγράφῳ τῶν τοιούτων πινακογράφημα ἕτερον ἐφ' ὁμοίοις παθήμασιν ἐν ἡμῖν στήσασθαι. εὐ γὰρ ἴσπε πάντως ὡς οὐ μίαν¹⁰ πληγὴν θεὸς ἐντήκειν οἶδε τοῖς ἀνεπιστρόφως κακοτρόποις, οὐδὲ εἰσάπειξ, ἀλλὰ πολλὰ βέλη παρ' αὐτῷ ἢ μυνικῆ φαρέτρα κρύπτει, ἐξ ὧν αἰεὶ κατασκοπεύονται αὐτῷ καὶ βάλλονται, συνεκπολεμούσης αὐτῷ καὶ τῆς ἀρᾶς [τοῦ μυροβλύτου]. ἀλλὰ μὴ ἡμῖν, κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν.¹⁵ ἔξελοῦ [δὲ] θλιβομένους ἡμᾶς, καὶ οὕτω δοξαζόμενος κατὰ τὸ "καὶ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου ἐπικαλέσεις με, [καὶ ἔξελοῦμαί σε,] καὶ δοξάσεις με," τὸν ὄντως ὑπερδοξασμένον, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

quadam ostendisse, quae passi sumus; atque necesse est, procedere nos ab ea, quam modo proposuimus, tabula ad eum, qui tabulam curiose intuetur adeoque diligit: quippe qui oderit accuratam imaginem, pariter, aiunt, etiam rem ipsam oderit. cavendum est igitur, ne, quum contemnuntur, quae hic depicta sunt, et propterea deletur extinguendis coloribus imago eorum, quae passi sumus, mox ab alio talium rerum pictore primario tabulam alteram in simili miseria vobis proponi oporteat. bene enim nostis omnes, deum non semel nec nisi unam plagam infligere solere hominibus obstinate flagitiosis, sed multas conditas esse in pharetra eius sagittas, quas perpetuo intendit et emittit, provocatus etiam precibus sancti, qui unguenta exsudat; noli vero in nos, domine, noli in nos illas intendere, sed auge gloriam nominis tui, et libera nos a vexationibus, gloriosus secundum illud "die vexationis tuae profecto invocabis me, et liberabo te, et tu me gloriaberis," qui omnem gloriam exsuperas per omnia saecula.

AD

LEONIS GRAMMATICI

VITAS RECENTIORUM IMPERATORUM

FR. FRANCISCI COMBESII Ordinis Praedicatorum

Congregationis S. Ludovici,

N O T A E.

Leonis Grammatici an extet monumentum aliud aut memoria, me latet. fuisse eum supparem illis quorum res gestas prosecutus est, ipsa subscriptio clare indicat. num is ipse sit cuius meminit Cedrenus initio historiae, *Λέων ὁ Καρίας*, coniectura non levis fuerit, cum ipsum Leonis nomen, tum quod alia ac tantisper recentiori manu subiectum extat illi subscriptioni in Reg. cod. *Λέων πρόεδρος καὶ δοῦξ τῶν κιβυραιοῶν ὁ Τζικάνδαλος, καὶ οἰκεῖος ἄνθρωπος τοῦ κραταιοῦ καὶ πρώτου ἡμῶν βασιλέως*. adiectum enim hoc ad auctorem designandum sibi quis facile persuadeat. Cibyra Plinio Cariae est, etsi aliis Phrygiae, quae sunt regiones vicinae. at num magis istud Vaticano ac Barberino continuatori anonymo conveniat, quem et Cedrenus praecipue post Theophanem sublegit, haereo. is namque vere imperatoris, atque id primi, familiaris fuit, uti liquet ex prooemio, quo suam illi historiam ac recentiorum imperatorum vitas inscribit, nempe Constantino, qui et primus imperator, etsi eum Romanus ab eo imperator adlectus gradu deiecerat, primumque ipse locum ac gerendae reipublicae auctoritatem summam usurpaverat, ac praeter titulum vix aliud quod sit maiestatis Constantino reliquerat. at nihil vetat fuisse Constantino, ut

erat literarum amicus, domesticos plures seu familiares, quorum ipse studia foveret. vix quicquam Leoni grammatico ac anonymo illi continuatori commune ad usque Basilii Macedonis vitam, quae ipsa non continuatoris anonymi sed ipsius Constantini Basilii nepotis lucubratio est: in reliquis pleraque affinia, plerumque etiam iisdem verbis concepta, aut ex aliis alia facta tantisper mutatis vocibus, ut alterum alterius usum laboribus necesse sit. a fusioribus mihi Notis temperandum, iis duntaxat breviter, quoad licebit, expositis quae lectori moram iniicere possent, sua iam mole importuno fere volumine, ac cum futurum sit ut in sequenti eadem perplura recurrant, aut quibus haec essent illustranda. Leonis Armeni vita, subiecta Theophanis operi, incerto auctore ex Regio producta, prius ipsa recensenda, quae nec ipsa spernenda est.

1 *καὶ λοιπὸν Μιχαήλ*] ita ms cod. qui modus loquendi indicat esse haec ex pleniori historia, ad supplementum aliquod Chronologiae Theophanis, extracta.

2 lacuna facile sarcienda ex Theophane, qui et ipse primo Michaëlis anno coronatum ait eius filium Theophylactum die 25 Decembris: adeoque scriptum sit *εἰς τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστοῦ γεννῶν*, nisi auctor affectata brevitate sic locutus est, ut et infra p. 433 Leonem coronasse filium ait *φθασάντων τῶν ἑορτῶν*; iterumque eodem modo loquitur, cum de illius ficta crucis ac imaginis adoratione.

3 *ποισῶντες μαϊουμάδας*, *Maii kalendas tripudio celebrantes*: de qua profana celebritate Meursius, Lacerda etc.

4 *καὶ λοιπὸν ἰδόντες πάντα*] de hac Orientalium, eorumque Ducis Leonis Armeni defectione non omnes consentiunt. cum auctore facit Ignatius diaconus, ex quo forte acceperit ipse, ut et Cedrenus: *πρὸς τοὺς ἐπὶ Θράκην Οὐννοὺς πόλεμος τῷ βασιλεῖ συγκεκρότητο, ἐν ᾧ τῆς ἡτις Λέων πρωτεργέτης γενόμενος παντὶ τῷ στρατοπέδῳ τὴν μετ' αἰσχύνης φυγὴν ἐμαιεύσατο.*

5 *τροποῦνται*] *insidias hostibus struere*. familiaris vox Theophani eo sensu *τὸ τροποῦσθαι*. ipse elegantius Theophanes *λογισμοῦ τινος τρόπον*, ait rem Crumum existimasse, *insidiarum quandam struem*.

6 socer cuius deo invisum imperium ait Michaël, Nicephorus est, cuius erat Procopia filia Michaëlis uxor.

7 *ποιήσας ιδιόχειρον*] ita patriarcha enitebatur, sed non obtinuit Leonis astu deceptus, rem differendam praetextentis in tempus aliud commodius, ac ubi capessivisset imperium, uti multis Ignatius diaconus, nec non continuator Vaticanus.

8 *ἐπιάγουρον*] vocem *ἄγουρον* pro ephėjo atque iuvene in aula merente exponit Possinius in Anna Comnena, cuius Alexiad. l. 7 ea vox extat. at vocem *ἐπιάγουρον* iterum invenio in Leone grammatico p. 460 de Basilio Macedone dictam, cum robustus proceroquę corpore iuvenis Theophilizis comitatui adlectus est, quem Constantinus in Basiliĩ vita eiusmodi iuvenum, ac qui pulchri essent, *εὐεἰδεις*, ait fuisse studiosissimum non male hic P. Goar *virili*: at malim, *grandi robustoque*. ibi non placet *agrestem iuvenem*: potius *robustum, fortem, grandem*; de quo statim *ὄλον ἄγουρον νῦν ἀπελαβόμεν qualem nunc masculum comitatui adlegi?*

9 *τὸ πᾶν*] nihil est cur redundare existimetur: nec enim novum ut et superlativis adverbia eiusmodi adiungantur.

10 *κόψας καὶ τὴν σοῦδαν*] *vallum latum excisum opponens*. sic p. 416 Nicephorus ambustus dicitur in Bulgaria, *τῷ τῆς σοῦλας πυρὶ: igne valli*, inquit Anastasius nempe lignis illis quibus Crumus castrā circumsepiverat.

11 *τοῦ καὶ Καβαλίνο*] fecit Leonis haec diligentia ut et patres Constantini istam pseudosynodum accurate refutaverint; quae eorum refutatio, seu potius S. Nicephori eorum nomine, luculenta extat in uno cod. Regio, perquam digna luce.

12 *καὶ Κασυμαθᾶ μαθόντα τὴν γραμμ.*] ego sic reddam, *qui Casymatha ludimagistro grammaticam didicisset, senexque legisperitus ad Sphoracii aedes diversatus esset ac pueros docuisset*. liquet enim unum hic designari Sylaei sive Pergensem episcopum Antonium, qui omnibus his gradibus eam sit adeptus sedem, haeresimque iconomachorum promoverit, non tres diversos, quod sonant verba interpretis.

13 plura Ignatius diaconus de tota hac disputatione in S. Nicephori vita, eiusque exitu ac persecutione ecclesiae illata.

14 *τῶν ἐορτῶν*] amica auctori vox: qua ubique Christi natalem significet.

15 *στυλῆναι*] *vexari*. habetur ea vox Luc. 7 et 8.

16 *σταυρὸν ἔχων εἰκόνα*] *crucem in quo imago depicta esset*, forte ipsius Christi ex ea pendentis, quam ipsam iconoclastae improbabant. nudam crucem hactenus ii tolerabant, eo mitiores nostri aevi sectariis, non ita quae adiunctas vel appictas imagines haberet. crucem nuper ligneam ferente Graeco hieromonacho vidi, in qua tota fere euangelica historia subtili satis statuario opere efficta extabat.

17 οὐτε ἐπιδιατάσσομαι] ipsa est aliis verbis prima interrogatione S. Nicephori responsio p. 437: *nihil eorum quae etc. nova ordinatione evertō*. sic semper vetus fides unaque.

18 διεφορήθη] *diffлото humore aut sudoribus resolutio tantisper convaluit*.

19 τὸ σιγῶν] non *silenter* putem, uti redditum: non enim ita peragitur quod tumultuaria militum manu exequentium mandatur: sed *trahendo* apertaque vi patriarchio exportarent, necdum scilicet per aegritudinem ipsam incedere valentem.

20 ἀπέκτεινεν καὶ ἐθαλάσσωσεν] *interemit ac pelago mersit*, ex utroque scilicet ordine. quid velit de revocatis exulibus deficiente codice divinare non possumus.

21 τὸν χαλῆ.] uno verbo auctor anonymus τὰ ζῶδια τοῦ ἵπποδρομίου. draconem intelligo ad circi mare seu aquarum sinum ac fontem.

22 ὁ Ἀμορραῖος] non placet ea vox, nec quod emendatum, ὁ Ἀμοραῖος. melius continuator Vat. ὁ ἐξ Ἀμορίου. quod statim sequitur de remissa tantisper Michaële imperatore excitata a Leone persecutione, egregie Ignatius in vita S. Nicephori exponit, qui et navatam viro sancto operam ut Michaëlem ecclesiae addiceret pulchre describit, deterrendo nimirum ab haeresi decessoris exemplo, qui ita misere in templo vitam abrupisset. quaesitam item Michaëli ἀδιαφορίαν, et ut quod vellet quisque sectaretur, nec alii aliis obloquerentur; eaque silentii conditione Nicephorus sedem reciperet. verum haec tantisper expectanda, ut et laudatus continuator, qui ipse fuse prosequitur quae Leo velut solum acu notat.

23 ἀφ' ὧν] aliter emendem quam interpreti visum [omittit Goarus]; leviorique seu potius nulla mutatione, sed unius duntaxat elementi, quod festinanti scribae excidit, restitutione, ut ἀντι τοῦ ἀφ' ὧν, sit Ἀφρων: *cum haud ita pridem Afri ob peccata populi, eorumque qui rerum potirentur impietatem, coepissent res Christianorum in humile cogere, suaeque ditionis facere*. dictum hoc distinctione ab aliis Arabibus, qui pridem in Syria Aegypto ac locis aliis rem labefactassent Romanam. Cedrenus Arabes Hispanos vocat qui Cretam ceperunt aliasque insulas, ipsi nimirum qui et conederant in Africa ac utraque loca tenebant.

24 προσεκαλέσατο] isthaec eadem pluribus continuator Vat. et ex eo Cedrenus; qui hanc Theophili severitatem non tam iustitiae zelo ascribunt, quam ut ille sibi ab insidiis

caveret subditosque a violenta in principem manu deterret. Leonis grammatici ratio, ut voluerit ulcisci principem iconoclastam eidem ipse addictissimus haeresi, ieiunior est, cum nec pater illius ab ea abhorreret. summi Theophili rigoris iure dicendo exempla affert plurimumque laudat auctor orationis Dominica τῆς Ὁρθοδοξίας, nobis edita Auct. tom. 2; e quibus hic aliqua refert Leo et sugillat.

25. μετ' ὀλίγου δὲ καὶ μίγ.] paulo haec latius Leo quam continuator aut Cedrenus qui tamen alia addunt scitu digna.

26 illud μετὰ παρακλήσεως expronam ego *obsecrando*, velut scilicet pro iniuria excusando, cuius ille memoria noluerit sedem recipere ac dignitatem, Theophilo interim maioris ecclesiae oeconomi officium imponente; quae officia non minoris erant Graecis quam summa ipsa sacerdotia ac episcopatus, uti fere nostris cardinalitia dignitas atque purpura. gloriantur enim etiamnum clerici maioris ecclesiae velut et ipsi de latere sui antistitis; quem ideo proxime assectari debeant, ac provincialibus ipsis episcopis praecire.

27 τὸ φυλακτόν] est quod Cedrenus σταυρὸν appellat. sic ipse P. Goar p. superiori, δούς τὸ ἴδιον φυλακτόν. *propria cruce amuleti loco e collo pendente ipsi tradita*: non ita bene hic, *saluum conductum*, quod rem minus explicet. continuator Vat. καὶ μάρτυρας τῶν εἰρημένων τότε τοῦ βασιλέως ἐγκόλπιον καὶ τὸ χρυσοβούλιον ἐδίδου *auream bullam contradit*, seu tabellas eius sigillo obsignatas ac manu subscriptas, quibus nec expressa figura crucis deerat. aliud tamen ac peculiariter τὸ φυλακτόν, ἐγκόλπιον, σταυρός, semel et iterum ad maiorem sacramenti religionem Theophilo usurpatum. C τοῦτο ἐν μείζονι τιμῇ, ἢ τὸ πρῶτον κάθιστο. *quae res, sicque parva victoria fecit, ut in maiori quam prius honore haberetur.* τῷ προτέρῳ πλεονεκτήματι. hic deest vox aliqua; putem, πεποιθώς: *priore confisus compendio*: bene animatus ex superiori victoria Manuëlis auspicio.

28 Ζάπετρον] continuator ac Cedrenus Σωζόπετραν scribunt, amerumnis patriam, cuius excidii ulciscendi causa is Amorium postmodum excidit Theophili patriam.

29 διὰ τὸν τοῦ ἀμερουμνῆ ἐκεῖθεν] obscurum hoc. num διὰ τὸ τὸν ἀμερουμνῆ ἐκεῖθεν: *urbem tunc opulentam ac potentia claram, eo quod inde Amerumnnes oriundus esset*; ut subaudiatur, aut desideretur vox ὀρμασθαι. vel διὰ τὴν τοῦ Ἀμερουμνῆ ἐκεῖθεν πατρίδα. *quod esset illic Amerumnis patria*; an magis hiatus est? integre vero laudatus continuator: τὴν Σωζόπετραν ἐκπολιορκήσας πατρίδα τρυγάνουσαν τοῦ

Ἀμεραμονουῆ. ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμμαίων προ-
τρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

30 tria continuator adversus sacras imagines impiorum
imperatorum edicta profert, 1. a Leone Isauro, ut sancti
nomen nunquam illis appingeretur, aut id illae vocarentur;
quod dei proprium diceret, ut sit ac dicatur sanctus. 2. a
Michaële Theophili patre, ut non adorarentur. 3. a Theo-
philo τὸ μηδὲ χρώμασι ταύτας τυποῦθαι τε καὶ μορφάζεσθαι.

31 ἄγοντα] ad hoc interpres: *redundat*; itemque seq.
linea ad illud οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίους. mihi utrumque aptum
ac sensui necessarium. primum ita expressit continuator:
ὡς δ' ἡμάρτανεν αὐθις, καὶ τρίτον δὲ ἐκ στεροστερίας ψυχῆς
τὴν συνέχουσαν φάλαγγα τὸν βασιλέα διέκοψεν, καὶ πλησίον
ἐγγόνει τούτου, ὡς καὶ ἱμῶσι τὸν ἐπιφέροντα τούτου ἐπιδη-
σαι ἵππον καὶ αὐθις ὑπεξερύσασθαι ἐτύγγανεν. adeoque
exiit ἄγοντα τούτου ἐξάγων: *vehentem illum equam educens.*
alteri simile illud laudati auctoris: ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ἀνῆρ,
βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν
ἐχθρῶν ὑποπόδιον. Leo ita scribit, ut eo in praelio vulne-
ratam Manuelem exque vulnere brevi mortuum significet,
cum continuator calumniam subiungat huius ipsius officii oc-
casione ortam, qua coactus est ad Agarenos fugere, ac reli-
qua superius Leoni de illo enarrata. uter certiora monu-
menta secutus sit, haud facile sit divinare. non deesse ait
continuator qui hanc illius fugam ad Agarenos sub Michaële
Theophili patre ponant.

32 Ἴππος ᾧ ἐποχεῖται] hanc equi ablati historiam longe
aliter continuator ac Cedrenus narrant; eorumque vero si-
millior narratio. Manuelem in Persarum expeditione adver-
sus Amorium adhuc superstitem, postque ipsum Theophilum,
iidem faciunt; nisi iste alius atque iunior Manuël existit.

33 ὁ πρωτοσύμβουλος] hic quoque ipse amerumnus su-
premusque Arabum dux ac velut imperator sic appellatur.

34 hanc proditionem Boiditza auctore, et ut nihil astro-
logiae in ea intervenerit, sed sola indicatio partis illius mu-
rorum qua facilis esset ad urbem accessus, sagitta cum epi-
stola e muro in hostium castra emissa, solidius Vaticanus
continuator, quam vel Leo vel Cedrenus qui rem paucis per-
stringit.

35 Θεόφιλος] sunt hi turmae 42 martyrum praecipui
heroës, quorum certamen continuator Vat. describit. προ-
τοσπαθάριος εὐνούχος ὁ Κρατερός. unus haec Theodorus.

36 huius Constantini constantiam atque operam confirmando Theophilo pulchre enarrat laudatus auctor.

37 τὸ Σαξιμοδέξιμον] exponit continuator quid istud in eo fonte esset.

38 αὐτόν] melius αὐτοί, deestque vox aliqua, qua praeter subditos Persas alii significantur Theophobo addicti. Amastri consedissee μετὰ τινῶν ἐκκρίτων ἀνδρῶν habet anonymus, cum Theophilo suspectus ab eo discessit; qui ipsi videntur, per quos rerum summane in Theophobum transferatur timet Theophilus.

39 τῇ δὲ ἁ κυριακῇ] videtur hic hiatus, ut incipiat auctor referre historiam restitutionis imaginum prima illa dominica quadragesimae, quam multis continuator Vat. prosequitur; nisi compendio sic Leo scripsit, τὴν ἐκκλησίαν εἰρηνευσεν τῇ ἁ κυριακῇ τῶν ἁγίων νησιεῶν ecclesiae pacem composuit dominica prima quadragesimae. tum sequatur de Theoctisti expeditione: ἀπέστειλεν δὲ Θεόκτιστον.

40 καὶ τὴν φηγάδα sit καὶ τὴν φυγὴν δὲ προσχ.] fugamque expeditit, audiens Augustam alium imperatorem creasse: cui forte nupsisset, uti in superioribus et sequentibus non desunt quae sic assumptis in maritos imperii faces detulere; idque Theoctisto formidabile, qui puerulo imperatore, ac matre Augusta, summa in aula auctoritate polleret. nihil ergo necesse contra textus fidem reddere, Augustam urbe fugisse.

41 τὸν αὐτὸν πάλιν] nihil hic hiulcum, sed post vocem φανείς, ut fuerit descripta eius in urbem receptio, tametsi rem sic male in Creta gesserat; sequaturque iniuncta alia expeditio, in qua nihil felicius cessisse Theoctisto ipsa haec Leonis mutila indicant, ob illius severitatem odioque in eum quibusdam proceribus ad Saracenos deficientibus.

42 ἀπέχθειαν] anonymus ista suppressit, ut et Cedrenus viri forte reverentia, quem pene auctorem restitutarum imaginum agnoscent.

43 ὁ Κόμης] emendat P. Goar, non bene: is enim iam obierat, primis fere Leonis Armeni annis, ac dum ingentem illam expeditionem urbem eversurus parat, uti Reg. anonymus supra; eratque iam Baldimer illius nepos Bulgarorum princeps, ut Leo ipse iam dixerat. quem hic Michaëlem Bulgarum vocat, num ipse sit quem paulo ante Baldimerem appellaverat? ego sic puto occupato eum vocasse, etsi et illud postea nomen in baptismo accepit a Michaële impositum, uti habetur p. 462. quo etiam loco et ante baptismum eadem occupatione Michaël nuncupatus invenitur. Cedrenus Crumi

successorem, utique Baldimeris patrem, Crumi nepotis, Crytagonem vocat. quid si Leo quem et Baldimerem et Michaëlem dixerat, ex patris etiam nomine sic nuncupavit, scripsitque ὁ Κροντάγονος, ex quo imperitus librarius suum Κόμης expresserit, ut est facilis error in nominibus propriis? Bulgarorum principem ac dominum comitem appellatum me legisse non memini; nec aliter emendem quam exposui.

44 ἐπιάγουρον] *robustum, procero corpore ac stipato, non agrestem.* vide p. 431, ubi et de voce ἄγουρος. vulgari lingua est ἄωρος *immiaturus*, ut non omnino dissideat ista significatio ab altera, qua pro adulto robustique corporis iuvene accipitur hic et apud Nicetam.

45 εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο] forte mulierculam uxorem tradens qua scorto abusus esset, uti etiam inferius liquet fecisse Basilio. sic Plutarchus *λοιδορεῖσθαι εἰς δυσγένειαν*.

46 τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφθίρεται] *nempe repudiata, ut habet continuator Vaticanus ἀλλόγως καὶ ἀναίτιως uxore propria.*

47 ποιῆσαι παραίτησιν] *quo se ille munere abdicaret.* quod tamen minime consecutus est, obnitente Ignatio, donec per iniuriam depositus vique expulsus est. multis traegediam prosequitur Vat. continuator, ut et Nicetas, auctorque vitae Nicolai Studitae.

48 τῶν ἀθέων Ῥῶς] *narrat laudatus continuator, ex quo Cedrenus, brevi post missis legatis factos esse Christianos.*

49 κυρίαν αὐτὴν ἔχειν] *illi honorem ceu dominae haberet, eam observaret, nec tam sibi uxorem haberet quam Michaëli spurcissimo concubinam servaret; ex quo etiam pag. 468 dicitur Leonem suscepisse.*

50 βάσαντες] *vivifico nempe calice usi atramenti loco ad horrorem ac religionem sacramento conciliandam, quam tamen foede erant violaturi: quin neque alio animo iurabant quam ut deceptum iureiurando hominem urbe educerent, ac necarent. solus Leo hanc videtur historiam tetigisse: Vat. continuator Basilii forte reverentia pressit, in gratiam nepotis illius Constantini.*

51 ἐν ταξειδίῳ] *dicitur esse princeps, cum extra urbem vel animi causa vel exercitii sive etiam bellici apparatus moratur. producemus Pselli epistolas tomo altero ad imperatores aut eis comites, ἐν ταξειδίῳ; quibus nempe eorum temporum illustretur historia.*

52 τὸν χρυσοπέρικον χιτωνίσκον] *P. Goar ad Codini cap. 19 caesiam tunicam exponit, quae velut Caesaris insignis erat. videndi illic docti illius Commentarii.*

53 *διβιτίσιον καὶ τζαγγία*] *putem saccum imperatoris insigne cum calceis, quibus Basilius indutus dicitur a cubiculariis, superiniecta chlamyde; quo habitu Graeci imperatores passim induti cernuntur apud Chalcond. etc.*

54 *εἰσωγαγεῖν ἐν σάκκῳ*] *sacco indutum producere, tunica scilicet imperiali, uti etiam Iannes cum archiepiscopali pallio tumulo eductus est, ἅμα τῷ ὤμοφορῳ: ut his in Circo solenni ritu exuta cadavera vapularent ac tum cremarentur, uti factum est.*

55 *γενεσίου*] *generalis logothetae.*

56 *ὁ Πέρσης*] hunc Persam ipsa hac pagina *Eulogium* appellat, cuius suasu Artabasdu palatii fores Basilio aperuit vimque papiae fecit.

57 *Ἀπελάτης ὁ Πέρσης*] ipse qui superiori pagina *Εὐλόγιος* dictus est, ac paulo superius absolute *ὁ Πέρσης*. nec video ut vox *Ἀπελάτης* sana sit, aut quid ad rem [Goari] *Ἀπελάκης*. melius *Ἀπλάκης*, cuius est alibi mentio, non ut sit ipse hic Persa qui Michaëlem occidit. quid si *Ἀπελαθεῖς* δὲ *ὁ Πέρσης*?

58 *κίονα ὑποσυστημάτων*] *columnam compagem sustentantem.*

59 *ὁ δὲ Θυμωθεῖς*] causam abrogati Photio episcopatus mitius refert Constantinus; nempe *ut et verum sponsum ecclesiae et filiis patrem ex canonum ratione redderet*, cessare iusso incubatore Photio, donec alterum dominus ad se transferret.

60 *τὸ δευτέρον αὐτοῦ*] sic emenda. *τὸ δεύτερον: Ignatium patriarcham iterum constituit.* tum sequatur: *ἐγεννήθη δὲ αὐτῷ Ἀλέξ. οὗτος παῖς [αὐτοῦ.] fuit hic eius filius, ac legitimus;* reliqui scilicet Constantinus et Leo Michaële nati erant, Ingerina Eudocia ei pellice.

61 *εἰς Τιβριοκοῦς*] scribe ex Constantino *εἰς Τεφρικήν*, qui hanc clare expeditionem narrat. spectare Tephricem ad Armeniam ex eo colliges.

62 *ἐν τῇ Ἀφρικῇ*] emenda *ἐν τῇ Τεφρική*.

63 *ἐβάπτισεν τοὺς Ἑβραίους*] minus rem cessisse advertit Constantinus, plerisque eo defuncto ad vomitum reversis. durius in eos egit Heraclius, qui poenis ad baptismum adegit; Basilius beneficentia magis invitavit.

64 *τὸ μετόχιον*] *septum, ambitus, porticus*: nam et *μετοχή* etiam *ὁ περιβολος* redditur.

65 τῷ τοιοῦτῳ κτίσματι καὶ θεῶ] quod scilicet aedificium ad dei honorem susceptum tanti faceret, ut in sua statua eius substerni fundamentis ambierit.

66 Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαήλ] sic ingenue Leo, cum alii Basilii filium dicant. Cedrenus; Κωνσταντῖνος ὁ πρεσβύτερος τῶν τοῦ Βασιλέως υἱῶν ἐξέλιπε νόσῳ πυρετικῇ. Basilii filius hominum existimatione utpote Eudocia eius coniuge susceptus; idem tamen re ipsa Michaëlis, qui ea concubina uteretur.

67 λῶρον φορέσαντος] indumenti genus videatur, idque cultioris, quo imperator tanti templi a se extracti encaenia honorare voluerit. quid si τὸ ἐπιλωρίκιον explicatum ad Codinum de Officiis? *le saxe royal*. sceptrum ea voce significari non facile persuadeor: taenias, quarum etiam usus in habitu Augustali, num significet, cogitet lector.

68 γεγονότος ἀφανοῦς] nihil hic emendandum. *ac ubi disparuit, vidisse se eum arbitrabatur, non fuisse delusum*. sic passim quibus praestigiatos eiusmodi imponunt.

69 lego ἀκριβῶς μεμνημένος: *tanquam in Apollonii secta diligenter versatus, ac artis magicae valde peritus*. nota Apollonii Tyanaei conficta miracula atque magia.

70 ἐν τῷ τουβίῳ] Constantinus, τοῦ ὑποδήματος ἐπίς.

71 ἀποσυννοψίζει Λέων ὁ βασιλεύς] *paterna praesentia atque conspectu privatus erat*, nondum scilicet plene ei restituta paterna gratia, ad quam ei restituendam ea videtur lusa fabula, ut sicut proceres in convivio solvi carcere obtinuerant captata occasione ex psittaci Leonem memorantis ac velut deplorantis garrulo strepitu, sic populus in S. Eliae solenni processu, cui Basilii devotissimus esset, ac velut festi gratia indulgentiam absolutam paternumque successorii solium ambiat. illuc enim illa exclamatio collineat, *gloria tibi domine*, subintroducto Leone ac praesente sub ipso patris processu, eiusdemque ad eam responsio. eiusdem vocis vis aperitur et pag. 483, ubi de Damiano refuga, cum quo Leo vellet mitius agi, dicitur ἤθελεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυννοψισθῆναι αὐτῷ: exprimentque Cedrenus et Anonymus *συγγνώμης τυχεῖν αὐτόν. hanc ei mitissimam poenam imponi ut in conspectum venire non liceret. se retirer pour un tens de la cour*. sic sequentia eiusdem Anonymi declarant: ἐποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ ὄψεως μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ Καίσαρος καθήμενος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὄψεως καὶ ὀμιλίας κατηξιώθη. sic de ipso Leone ἐποίησεν ἀπὸ ὄψεως μῆνας τρεῖς: quos istud secutum est.

72 ἐκέλευσεν] iniqua sententia: unde et Constantinus solum metum ex cervo refert, reliqua ut odiosa Basilio, silentio premit; illius magis laudum orator, quam rerum ab eo gestarum certus enarrator.

73 depositio, quam Santabarennus poscit ut nudus sacerdotio posset poenis addici, argumento est antiquae traditionis, ut ante depositionem, quae erat sacerdotum, nihil sibi laica potestas in clericos, praesertim episcopos permetteret. cui rei vindicandae studet Illustrissimi archiepiscopi Tolosani Petri de Marcas labor et opera.

74 adulterii consuetudinem cum Zoë habuisse Leonem docet Cedrenus etiam vivente Theophanone, ut ea causa fuerit propinati viro illius veneni.

75 τὸ βασιλεοπάτωρ] titulus a Leone inventus, idem fere qui συμπένθερος seu etiam ὁ παραδυναστεύων: cui tanquam patri imperator deferret, cuius maxime consiliis rem publicam regeret.

76 Κακῶς διοικοῦντες] *indebitis vectigalibus gravantes.* de Symeone plura auctor vitae Lucae iunioris tom. 2 Auct. decerptae, ac propediem plenius Boëlando mense Februario producendae.

77 depositus est, vetito forte Leone cum ea contrahere ob praecedens adulterium; forte etiam viri Zoës homicidium, quae monstra etiam ecclesia Latina arcet a nuptiis.

78 τῷ βασιλεὶ Λέοντι ὁ Μουσικός] sic bene Anonymus: *accusati sunt apud Leonem imperatorem Musicus*

79 τοῦ τζυκανιστηρίου] *ad descensum sphaeristerii*, siquidem τὸ τζυκανίζειν Acmeti est pila ludere. sic vero ex equis ludebant; adeoque fuerit haec quoque Circi pars, seu quid illi coniunctum.

80 emenda κρατηθέντα: *captum Nicolaum Hetaeriarum in transitu, cum Ioanne urbe amandavit.*

81 μουσικός ὄν] de hac voce docte P. Goar ad Codicum pag. 599, ubi etiam militare vocabulum ostendit.

82 ἀνακομίσας] addit Cedrenus εἰς Ἐφέσου: ubi nempe creditus S. Mariae Magdalenae tumulus, uti Lazari in Cypro.

83 τῆς μεσοπεντηκοστῆς] est hic dies Christi disputationis memoria assertaeque illi divinitatis, Graecis celebris medio tempore pascha inter et pentecostem, in quem laudatorios sermones Auct. tom. 1 produxi. sic aperte continuator Leonisque codex, quicquid ex eo male exscriptum sit. quò forte modo erratum ignoratione vocis et in Cedreno, ubi editum πεντηκοστῆς plura enim nescivisse legere ex suo co-

dice eum qui primo edidit liquet: unde et stomachum facit, quod nulla maiori collatione cum mss codd. exque iis emendatione a nostris recusatus est.

84 τὴν ἑορτὴν] clarius Anonymus τὴν τοιαύτην προέλευσιν.

85 ἄστεπτος] Cedrenus: ἐβίω χρόνον συγχρόν μετ' αὐτοῦ ἀστεπής: *diu cum eo vixit nondum donata nuptiali corolla, aut celebratis cum eo nuptiis*: de hac enim, non de imperiali corona sermo est, quicquid sibi interpretes indulserit: de qua etiam postmodum subditur, deposito ministro qui coronare praesumpsisset, ipsoque Leone sacris prohibito, abhorrente scilicet a quartis nuptiis Graeca pietate, quae vix tertias indulget.

86 ἀπεσυνόμισεν δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως] horum interpretem alium nolim quam Vat. continuatorem, ex quo sic Leonem scripsisse omnino conicio, ἀπὸ συνόμεως ἐν τῇ κουρατωρίᾳ τοῦ βασιλέως. *egit menses quattuor aula exclusus in Bardae domo, quae imperatoris peculii ac fisci privati erat*. sic nempe confecto Barda eas sibi aedes Basilii addixerat; hocque est κουρατωρία, uti videre est p. 412 et 504. mirum quam excedant quae sibi interpretes commentus est. vide et notata pag. 474, ubi et relata Anonymi verba quibus hic nitor. vox μητατορίκιον P. Goar explicata in Euchologio et apud Cedrenum.

87 χιόνος] Cedrenus χρόνον legit, cum sic effert: οὐ πολὺ παρήλθε καιρός. etiam Anonymus, χρόνον δὲ ἐπικειμένον πολλοῦ. ubi restituenda negatio ex allato Cedrenus.

88 τοῦ ἔχειν ἄνδρας] Anonymus τοῦ ἔχειν γυναῖκα ἄνδρας. quid si utrumque sancire voluit, pariaque voluit feminae virique iura, tum nimirum virum tres quattuorve uxores posse ducere, tum uxorem totidem viros. non κατὰ ταῦτόν, simul et semel, quod male adiecit Cedrenus (ineptum hoc opinari de viro alioqui sapiente ac probe Christiano, cui et doctissimi viri astipularentur, ut ipse fatetur Leo, nempe Occidentales qui non respuunt quartas nuptias, aliique iis addicti ac sanioris mentis, quos non lateret Romani maxime pontificis auctoritas dispensandi in iis quae sunt iuris duntaxat ecclesiastici, nec id universalis, sed peculiaris in Oriente, uti istud de tertiis et quartis nuptiis vetitis) sed ita ut defunctis aliae aliis succederent, sive etiam alii aliis, lege illa universali praesidium quaerens quartis illis suis nuptiis, quarum nomine Nicolaus patriarcha anathemate ferierat; adeoque scripserit Cedrenus quod et Curopalata, κατ' αὐτόν perinde ac ipse, qui sic quattuor uxores duxerat. haeresim vocat Leo, uti fere Graeci calientiores, quicquid etiam eorum

disciplinae adversatur, nedum quod catholicae fidei contrarium est.

89 μετὰ τῶν Ἀγαρηῶν] delenda vox μετὰ, ac supple-
dum ex Anonymo ἀπεσκήρτησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδε-
ξάμενος.

90 πατλίου τρακτοῦ] *intra bacillum cerae candidae; intra cereum.* ὁ τρακτὸς κηρὸς Aëtio *cera alba*, et τὸ τρακταῖζειν V. Lexico ex Phavorino *dealbare* est, quod in cera pinsendo fit. de cinibari docte Stephanus in Appendice.

91 ὥστε μὴ δυνηθῆναι] μόλις δυνηθῆναι, ut quamvis aegre admodum, tamen affuerit atque oraverit κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον, *pro eo ac orare Romanos imp. erat usu receptum.* suppetunt ex Naudaeano, nunc Card. Mazarini codice tres eius orationes hoc argumento, Bibliothecae nostrae concionatoriae cum aliis eius inserendae.

92 χαρτοθεσίων τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. sic bene Anonymus. *oarmariis mnibus patriarchalis sacelli sive thesauri combustis.*

93 συναγοῦ στοιχειῶν] *apri simulacrum, velut ad coelestis signi rationem illi compositum.* στοιχειωματικοὶ dicuntur qui figuras eiusmodi astronomicas superstitiose efformant.

94 Συμεῶν παρασεσκευάζετο] foede haec mutila, ac nullo sensu, ex Anonymo et Cedreno supple: *εἰρήνης, ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὡσπερ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χωόμενος κατὰ Συμεῶν, καὶ καταπλήττειν οἰόμενος. τῆς οὖν εἰρήνης διαλυθείσης. Συμεῶν.*

95 δοικί τῶν σχολῶν] insolens titulus, nec nisi errore librarii ac textus mutilatione natus. emendandum ex aliis τῶ Δουκός, ἄλ. Δουκί, τῶν σχολῶν Δομεστικῶ Constantino ducis filio (sive etiam Duci) scholarum domestico.

96 ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ὑπεχώρησιν] Cedr. ἄρας ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον παραγίνεται. *se in Circum subduxit.* difficile mihi, uti et Xylandro, quomodo a Circi porta submotus, profectus inde in Circum venerit aut se in eum subduxerit. non enim congruit quod redditum est, *Circo se subducit*: nisi forte per aliam portam, maiorive impetu in Circum perrupit, tumque eo occupato ad Chalcem ipsam palatii portam penetravit, in qua gravis illa pugna conserta fuit. sic equidem existimo.

97 πολλοὺς τῶν ἐν τέλει] cum Anonymo, vel πολλοὺς τῶν συγκλητικῶν cum Cedreno.

98 καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον] sic etiam alii.

99 ἀντὶ στέμματος] addunt alii ὡς φασι, ut rem sola vulgi fama notam minusque exploratam ostendant.

100 de Patzinacibus, quamque eorum societas e re Romana foret, ipse multis Constantinus de Administrando imperio.

101 habet Cedrenus πρὸς τῷ Ἀγελώω φρουρίῳ: ex quo etiam Ortelius sibi oppidum facit in Bulgaria. Leoni consentit Anonymus: ex quibus totaque serie corrigendus Cedrenus, qui hanc cladem non Romanorum habet sed Bulgarorum: τρέπονται κατὰ κράτος οἱ Βούλγαροι. certe Ῥωμαῖοι, quorum et ipse stragem prosequitur.

102 ex Anonymo et Cedreno supplendum ac emendandum. Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὔτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνήρπασεν αὐτὸν — ἐφώνησεν, παραχρῆμα.

103 τὸ γὰρ ἄγον εἶχεν αὐτὸν] Anonymus ἤγεν: malim ἄγος, ut vocem εἶχεν retineamus; nec enim ita τὸ ἄγον aut τὸ ἀγών, quod emendat interpres, satis congruit: ut sit, eum enim tenebat rei religio, deterrebat piaculi conscientia, quod sic nempe in aulam irrumperet. explicat Cedrenus vix a suis potuisse adigi ut rem praestaret ac ad Bucoleonem cum classe accederet. sin τὸ ἤγεν placeat, sic exponam: qui res agit ac moderatur, eum incitabat; urgebat fatum, ut ita ad imperatorium apicem proveheretur; quod nec ipsum dissonat ab illa eius cunctatione ac trepidatione, quam dei decreto perurgente ita consilio superaverit.

104 Ἀδουμίου γενομένου] facta militum recensione. est enim, inquit Suidas, ἀπογραφὴ ὀνομάτων παρὰ Ῥωμαίοις.

105 ἑβδομάριον] minorem dicas cubicularium. erant enim hebdomarii iuvenes septimanatim cubiculo servientes, quibus praeerant οἱ κοιτωνῆται seu κουβικουλάριοι, his δὲ προκαθήμενος: superior omnibus erat δὲ παρακοιμώμενος. qua de re bene Meursius ex Codino ipsoque Constantino.

106 μετὰ τὴν τοῦ Ἀδρελαστοῦ τελευτήν] prosequuntur Anonymus et Cedrenus quae spectant ad Rentacium, ex quibus sarcienda erant quae librarii festinatione desunt in Leonis cod. Regio.

107 τὸ τοποτηρήτην] mihi suspectum, malimque cum Cedreno ταγματάρχην qui tribunus esset, non qui Pothi vicarius. huius Pothi cum laude meminit auctor vitae Lucjunioris.

108 *πρωτοκαράβου*] forte remigum principe, sive etiam *αρχιθαλάσσου*, quem admiralium vocamus.

109 *ὑποβιβάζει*] *superiore gradu deiicit*; secundarum partium imperatorem facit. sic enim multis Augustis penes unum prima erat ac suprema auctoritas, reliquis eidem subiectis.

110 *τῶν βασιλικῶν*] Cedrenus *τῆς βασιλικῆς ἐταιρίας*, non ita bene, quod et secutus interpres: aperte enim distinguunt Leo et Anonymus. sint nobis οἱ βασιλικοὶ quos peculiariter vocamus *domum regiam*, viros scilicet aulae ministerii regisque ipsius obsequiis addictos; quorum etiam partes non extremae, quoties rege praesente nostri Marte discernunt.

111 *ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ*] supple ex Anonymo *τῷ ὑπ' αὐτοῦ μοναστήριον ἀμειψθέντι*, quam ille in monasterium mutaverat: non enim in profana domo sepulta. Cedrenus *ἐν τῷ Μωριελίῳ*, quod eius monasterii nomen est, ut et ipse Leo paulo post vocat.

112 *curopalata* hic honoris titulus, non officium in aula.

113 ex Anonymo et Cedreno supplenda: *τοῦ οὗτος ἐπανομαζομένου Μωρολέοντος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Θυμολέοντος*.

114 *μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατρίκιον καὶ Ἀνθύπατον*] sic bene continuator et Cedrenus, ut tantus hic dignitatum cumulus invidiam provocaverit.

115 *ἰνδικτιῶνος γ'*] sic et Cedrenus. at melius continuator *ιγ'*.

116 *Ἀπολασάθ*] Anonymus *Ἀποσαλάθ*, Cedrenus *Ἀποσβλάθ*, quod affinius continuatori, exque eo tantisper depravatam.

117 *ἄρκλας*] velut *domunculas, tuguriola*. describit Choniates in Alexio Comneno.

118 *τὰ μηνιαῖα τριμήτια*] *menstrua trimitia*. trientes verterat P. Goar ad Cedrenum. liquet esse genus monetae apud Theophanem in Copronymo.

119 *τῇ δὲ ψυχῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφᾶν ἤδονῃ. οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν*] Anonymus. en quales lacunae: sed expectandus ipse auctor. sequitur in eodem de Romani erga monachos sanctitate celebres devotione, apud quos occasionem nactus cum lacrimis sua deponeret peccata. notavi in Copronymo eum pium morem ecclesiae Graecae, ut in ea vix alii *πνευματικοὶ* sint ac confessarii quos vocamus, quam monachi probatoris vitae.

120 ἐτησίως ῥογὰς ἔξαποστέλλων. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπείρων] haec hactenus, ne sic hians sit litera; expectanda pleniora.

121 Βουλγάρων τοῦ Συμεῶν] Anonymus μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν, ut nec illi vox ea redundet, uti P. Goar existimavit. Ioannes cum aliis Bulgaris Symeonis proceribus, qui scilicet bello et caedibus assueti Symeoni navassent operam, aegreque ferrent in tranquillum mutatum rerum statum Petro illius filio gentis principe, quem ideo amotum vellent, translato principatu in alterum fratrum Ioannem vel Michaëlem, cuius etiam omissam hic rebellionem continuator et Cedrenus prosequantur.

122 κοσμίτης ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηθῶν ἰσταμένοις ἐκεῖσε κίοσι ἐπικειμένων] Anonymus. Cedrenus ἐκ τῆς ἀπίδος ex fornice, qui et 60 occisos numerat, ubi alii sex duntaxat.

123 lacunam post vocem Ἀγαρηῶν ita expleas, quantum huic loco sufficit: καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἔγγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλαβεῖν. φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἕνεκεν ὑποθέσεως παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθεντος, πάνει τῆς ἀρχῆς, εἰκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἐπὶ δομεστικὸς ἀδιάδοχος τελέσας. Δομεστικὸς δέ. plura de eo aliisque expectata continuatione.

124 δῆμοι κατέπεσον] subgrundae ceciderunt in Circo. et comminuerunt subsellia et cancellos. τὰ βάρθρα Anonymo et Cedreno, quae Leoni μάρμαρα λεγόμενα στήθεα.

125 προειρημένη] Anonymus προηγουμένη: quod et congruit, velut dicat, cum de iisdem ex instituto in sequentibus disseram.

126 προτελευτᾷ] praemoritur, nempe Constantino genero, qui imperatorem adlegerat. eius reliquas res prosequitur Vaticanus continuator, qui et ipse in Romano Constantini filio filum abrumpit, sive eius totam historiam non absolvit, sive codex mutilus existit.

INDEX GRAMMATICUS

AD LEONEM.

- ἀγαθύνει 203, 22.
 ἀγκυλοκοπεῖν 278, 3.
 ἄγουρος 234, 20.
 ἀδελφοποίησις 234, 2.
 ἀδικητής 94, 7.
 ἀδούμιον 305, 1.
 αἰματεκχυσία 287, 2.
 αἰρετίζεσθαι 85, 14.
 αἰχμαλωσία 258, 4. 268, 12. 269, 1. 275, 5. 344, 13.
 ἀκυβέρνητος 206, 17.
 ἀλλάγιον 282, 17. 294, 12. 15. 320, 16.
 ἀλλάξει τινά vestibus aliis induere 254, 1.
 εἰς ἀμήχανον περιστῆναι 303, 1.
 ἀμφοτεροδέξιος 27, 21. 22.
 ἀναδρομή σώματος 101, 3. 125, 11. 137, 3. 143, 12.
 ἀναιρέτης 159, 9.
 ἀναμεταξύ 160, 21. 237, 9.
 ἀναρρηγάναι 128, 11.
 ἀνασκάψαι 172, 2. 358, 6. cf. 165, 13.
 ἀναφοραί 236, 1. 7.
 ἀναχρίεσθαι 221, 17.
 ἀνδρομανία 65, 14.
 ἀννόνα 265, 20.
 ἀνταρσία 126, 6. 13. 140, 1. 148, 5. 158, 20.
 ἀντάρτης 179, 11, 211, 19. 217, 7.
 ἀνταρχῆσαι 78, 1.
 ἀντιδηλοῦν 190, 14.
 ἀντιπερᾶν 178, 2. 183, 6. 232, 3. 268, 9. 346, 19.
 ἀπαθείας λόγος 172, 19. 173, 13. 189, 9. 217, 4. 218, 22.
 ἀπαραγνώστως 110, 5.
 ἀπληκεῦεν 244, 3.
 ἀπό ὄραν πέμπτην 232, 18. ἀπό τῆ πεντηκοστῆ 352, 4.
 ἀποκαβαλλικεῦσαι 343, 13.
 ἀποκαταστήναι 99, 5. 215, 8. ἀποκαθίστησαι 102, 11.
 ἀποκῶσαι περὶ τοῦ ἵππου 223, 11.
 ἀποκρούσαι 338, 20.
 ἀπολύσαι βέλος 342, 10. 343, 23.
 ἀπομερισμός 107, 5.
 ἀποσυνοψίζεῖν 260, 19. 278, 18. 279, 2.
 ἀποσχίζεῖν 77, 2. 198, 24.
 ἀποτάξασθαι 177, 1.
 ἀπρόϊτος 196, 16. 205, 13.
 ἀπώγων 139, 3.
 ἀργυροπράτης 121, 20.
 ἀρειανίζειν 91, 19.
 ἀριστοδέιπνον 128, 9. 360, 9.
 ἄρκλαι 319, 10. 14.
 ἄρματα 339, 7. 11.
 ἄρματούριον 170, 18.
 ἀρρενοφθόρος 128, 17.
 ἄς 354, 22.
 ἀσαλπικτί 189, 1.
 ἀσητήριον 140, 15.
 ἀσύμβουλος 132, 12.
 αὐτοκρατορεῖν 237, 7. 262, 17.
 ἀφιλάργυρος 206, 6.
 βαρηθεῖς 135, 8.
 βεβαιωθέντες i. q. πληροφωρηθέντες 216, 6.
 βέμβρανα 89, 2.
 βιώσας — ζήσας 69, 10.
 βομβών 166, 14.
 βουνευρησαί τινα 226, 9.
 γενέσιος 249, 7.
 γιγαντογενής 15, 5. 124, 3.
 γλωσσοκοπεῖν 198, 13. 361, 18.
 γλωσσοτομεῖν 156, 16.

- γεγραμμισμένος 87, 15.
 γουνάρια 321, 7.
 γυναικόπαιδα πολλά 345, 12.
 θαρμός 330, 21. 361, 19. 21.
 δεκαπέμπτη 324, 11.
 δεκατείαρη 323, 8.
 δεξιολαβηθέντες 175, 12.
 δηλοποιεῖν 108, 11.
 διαδεχθῆναι 261, 4.
 διακινήσων 220, 9.
 διαλαλήσαι δημηγορίαν 285, 7.
 διαλαλιά 170, 3.
 διαλεκτήσασθαι 93, 8.
 διαπεπάτηκεν 95, 5.
 διαπεφρονηθέναι 37, 6.
 διαχαυνοῦν 275, 12.
 διβίβισιον 246, 19.
 διδόναι i. q. πλήττειν 238, 19.
 245, 4. 251, 9. 275, 10. 19.
 ἔδωκεν εἰς φυγὴν i. q. ἔφυγον
 338, 4.
 δικαιοκρισία 163, 19.
 διμοιρία 99, 23.
 διοικεῖν 267, 3.
 δύο δύο, ἑπτὰ ἑπτὰ 11, 17.
 εἰς παρέξειε 220, 3.
 ἑβδομάριος 305, 7.
 ἔγγραφα 247, 20.
 ἔγγυιόμεναι 337, 8.
 ἔγκλις 189, 16.
 εἶδη χρυσά 121, 21.
 εἰς Μόφου κρήνην ἐτελεύτησεν 91,
 13. 102, 13. εἰσελθὼν εἰς τὸν
 βασιλέα 243, 2. 272, 6. πίν-
 νειν εἰς — 204, 24. εἰς βασιλέα
 προεχειρίσασθαι 100, 5. 104, 15.
 123, 9. 130, 18. 137, 14. 142,
 12. 143, 11. 198, 9. γαμβρός
 εἰς Ἀριάδην 115, 18. 215, 10.
 216, 23.
 ἐκείθεν τοῦ Ἰστρου 345, 23.
 ἐκλήπτω φόρων 172, 6. 173, 15.
 ἐκπροικίσει 125, 4.
 ἐκπροσωπεῖν 182, 12.
 ἐκταγή 164, 12.
 ἐπὶ τὸς παιδείας 113, 14.
 ἐκχοῦσματα 257, 2.
 ἐκχυόμενοι 203, 2.
 ἑλάται 290, 2.
 Ἑλλαδικοί 266, 22.
 ἔμπρακτος 236, 2.
 ἔμπυρξεν 344, 5. 7. 10. 345, 3.
 5. 7.
 ἔμφορος 122, 9.
 ἐν Βυζαντίῳ ἐλθὼν 65, 16. 17.
 85, 11. 14. 86, 1. 88, 1. 96, 11.
 98, 3. 99, 9. 110, 13.
 ἐνδομυχεῖν 243, 6.
 ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ 240, 7.
 ἐνστησίμενος ἀνδραγαθίας 222,
 17.
 ἐνυπόγραφος λόγος 217, 16. 219,
 7. 281, 19. 302, 9.
 ἐξαβυδίσαντες 178, 22.
 ἐξαθέσιμος 157, 12.
 ἐπιάγουρος 234, 14. 341, 17.
 ἐπιμελεῖται τὰ τίσιμα 164, 5.
 ἐπίξανθος 96, 6.
 ἐπιρροπητάριον 292, 10.
 ἐπισκοπή 103, 13.
 ἐπιτυχόντες τιμωρίαν 76, 17.
 ἐρειπίσας 69, 1.
 εὐμετάγωγος 110, 4.
 εὐπερίστροφος 125, 12.
 ἐφαπλοῦσθαι 190, 7.
 ἔχομεν νικήσαι 337, 22. 338. 11.
 343, 1.
 θῶσον 254, 13. 287, 11.
 ἦκασι 98, 6.
 ἡλιακός 271, 7. 298, 7.
 ἡμῶριν 359, 6.
 θανατικόν 127, 17. 167, 3. 185, 3.
 θαρρεῖν 272, 1. 4.
 θαυματοῦργημα 103, 3.
 θαυθῆναι 283, 1.
 θέματα 182, 13. 190, 11. 192, 8.
 καβαλλαρικά 171, 3.
 θεματίζειν 89, 22.
 θεμάτιον 89, 26. 152, 22.
 θνήσις 127, 23.
 ἱκανούσθω σοι 204, 16.
 ἱματιοφύλαξ 37, 8.
 καβαλῖναι 199, 6.
 καβαλλαρικοί 161, 14.
 καβαλλικεῦσαι 343, 20.
 καθολικὴ ἐκκλησία 258, 9.
 καθοσίωσις 329, 5.
 κατὰ adv. 286, 13.
 κακοπιστία 153, 20. 170, 9.
 καλήγιον 121, 1.
 καμαροειδῶς 114, 19.
 παράβιον 281, 1.
 καταβάσιον 273, 7.
 καταλαβὼν ἐν Χρυσόπολει 182,
 17. 244, 2. 302, 5. 309, 20.
 τὴν βασιλεύουσαν 289, 4. 291, 16.
 κατασυρξεν 354, 2.
 κατεπαρθῆναι 296, 12.

κατοφρουῦσθαι 65, 19.
 καυλοιομοῦν 128, 18.
 κενῶς 276, 21.
 κεφαλή 267, 19. 277, 3. 280, 16.
 κηροπωλείον 321, 7.
 κηρουλάρια 285, 8.
 κισσαῖον 171, 14.
 κλητῶριον 274, 4. 279, 21.
 κλιμακτήρ i. q. κίνδυνος 58, 19.
 80, 21.
 κοινωνῆσαι 141, 9. 240, 8. 254, 22.
 κόρη 244, 20.
 κόσμησις 282, 19.
 κοσμική συντέλεια 280, 12. ἐνέ-
 δυσαν αὐτὸν κοσμικὰ 283, 19.
 κουμερκεύειν 267, 3.
 κουραιωρία 318, 11.
 κουρσεύειν 235, 8.
 κῶδιξ 120, 9.
 λαβῶν i. q. πληγῆς 118, 10. 159,
 2. 276, 11.
 λαληθεῖς 297, 3.
 λανθάνει ἐμπρῆσαι 19, 17.
 λεκτικίον 109, 5.
 ληρρηδεῖν 127, 9.
 λιβάδιον 247, 5.
 λιχμήσας 93, 20.
 λόγῳ τῶν ἐκκλησιῶν 88, 24. 257,
 12.
 λοῦσμα 235, 22.
 λωρίκια 339, 8.
 μαγαρίσαι 282, 10.
 μαγγανικά 345, 18. 347, 15.
 μάκελ 113, 11.
 μαντίλιον 199, 6.
 ματαιωθεῖς 186, 3.
 μεγίστανος 149, 21. 238, 18.
 298, 4.
 μελίθριξ 107, 13.
 μεσοπεντηκοστή 275, 7.
 μετὰ 245, 5. 260, 3. 262, 4. 275,
 10.
 μεταθέσιμον 171, 14.
 μετόχιον 256, 21.
 μέχρι τὸν ὑπογαστέρα 326, 23.
 μιτατορικίον 279, 15.
 μιτατωριον 284, 4.
 μνημοράλιος 120, 20.
 μόλος 144, 15.
 μονοστράτηγος 238, 4.
 μουλτεῦσαι 340, 9.
 ναχοτάπητα 347, 5.
 νεκρότιες 3, 6.
 νηστευτής 136, 19.

νίκος 189, 1.
 νοσοῦντων τὴν πλάνην 19, 12.
 νύμφη uirus 240, 3.
 νυμφοστολήσαι 213, 10.
 ξιφίας κομήτης 287, 2.
 ξυλή 172, 1. 347, 2.
 ὄλονυκτέ 354, 7.
 ὄξυπαθήσαι 161, 12.
 ὀπισθάγκωνα 115, 7.
 ὀπισθοποδῆσαι 338, 18.
 ὄρεγόμενος τῷ ἀξιώματι 271, 22.
 ὄρθουακρμάρωσις 202, 14.
 ὄροφανή τμήματα 187, 5.
 ὄρῶναι 347, 17.
 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ 144, 16.
 ὄφρικιάλιος 271, 4.
 παγκόσμιος 128, 3.
 παιγνίδιον 351, 3. 360, 14.
 παραδυναστεῶν 200, 16. 322, 21.
 παραλῦσαι τιμωρίαν 7, 10. 19. 23.
 παραμυθησασθαι διβρωφ 70, 17.
 παράξενος 344, 19.
 παραστάσιμος 58, 23.
 παρεᾶσαι 359, 10.
 πεξοπορεῖσθαι 187, 3.
 πεξούλιον 233, 10.
 πενταγέφυρα 130, 14.
 περιούσιος λαός 163, 4.
 περίτειχος 48, 7.
 πιάζειν 344, 1.
 πιτάκιον 273, 5. 284, 14.
 οἱ πλείοι 339, 4.
 πλείονως χουσὸν κατεβάλετο 205, 6.
 πλωτ̄ τε και πεζῆ 186, 18. 187, 21.
 ποδαλγός 71, 5.
 ποιεῖν 233, 6. 260, 16. 263, 12.
 279, 4.
 ποινάλλειν 198, 16.
 πολυκάνδηλον 214, 10. 275, 10.
 287, 11.
 πολυλοίδορος 284, 1.
 πραιδεύειν 105, 9. 118, 21. 172, 15.
 προθυμοποιεῖν 297, 15.
 προνοητής 203, 11.
 προσαναγεοῦν 287, 8.
 προσευχάδιον 272, 18.
 προσκολληθῆναι 112, 15. 233, 8.
 πρωτοκάραβος 305, 21.
 πρωτομανδάτωρ 307, 3.
 πρωτοσύμβουλος 166, 5. 178, 3.
 203, 6.
 πτοηθῆναι i. q. κατενεχθῆναι
 121, 5.
 πτωχομάγιστρος 239, 13. 240, 1.

- πυρράκης 139, 3.
 ρινοκοπήσαι 156, 15. 166, 19.
 ρογεύσαι 219, 23. 346, 6.
 σάγισμα 252, 18.
 σάκρα 348, 19.
 σελλίον 245, 20.
 σιδηρενδέτος 348, 2.
 σκάλα 253, 12.
 σκαλωτής 227, 5.
 σκαραμάγγιον ὄξυ 241, 14.
 σκιαστής 349, 21.
 σοῦδα 348, 5.
 σπαθοκοπηθεῖς 254, 2.
 σπλάγγχρον πεποδημένον 317, 18.
 σταυρόν πήξαι 360, 20. 21.
 σταυροπάτης 357, 14.
 σταυρωτός 133, 3.
 στείλαι 61, 19.
 στεφανίτης 360, 4.
 στέψμιον 355, 5.
 στήκειν 337, 14. 20.
 στοιχείον 287, 5.
 στοιχηθῆναι 160, 20. 162, 18.
 στραγλομαλωτήρια 347, 5.
 στρατεύσας ἄλλους 336, 18.
 στραγγυλοπρόσωπος 341, 16.
 συγχωρηθῆναι τὸν θάνατον 275, 1.
 συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης 292, 3.
 συμφιλιούσθαι 229, 22. 235, 10.
 242, 6. 266, 13. 270, 10. 271,
 21. 299, 7.
 σύμφωνα εἰρήνης 318, 4. 316, 23.
 σύμψυχα τὰ σκάφη ἀπώλεσε 160, 8.
 συναιρεσιώτης 215, 2.
 συνοψίζειν 259, 4. 7.
 σύντεκνος 228, 17.
 σურτα καταβάσαι 358, 2.
 συσημάτιον 254, 18.
 σφυροκόπος 8, 15.
 σχολάριος 223, 13.
 σωκίζειν 108, 19.
 σώκιστρον 108, 18.
 σωρεῦσαι τὸν λαόν 340, 6. 346, 5.
 ταξатиών 235, 7.
 ταξείδιον 243, 21. 245, 11.
 τεκταίνειν 354, 15.
 τέτα 244, 8.
 τετραπέρατος ὁ κόσμος 55, 8.
 τετραψίδιον 276, 3.
 τζαγγάριος 350, 20.
 τζαγγία 246, 20. 249, 13.
 τζυκαριστήριον 273, 7.
 τιμῆσαι στρατηγόν 123, 2. 324, 19.
 τόμος ἐλευθερίας 216, 22.
 τοξοβολίστρα 171, 10.
 τοποτηρητής 305, 13. 322, 9.
 τούβιον 260, 5. 8.
 τούρμα 215, 8.
 τουρμάρχης 224, 21. 302, 4.
 τούφα 227, 3.
 τράκτος 282, 2.
 τριμήτια 319, 12.
 τύπος βασιλικός 58, 21. 125, 16.
 τυπούν 104, 5. 123, 14.
 τυραννήσας αὐτόν 231, 7.
 ὑδρόμυλος 85, 23.
 ὕδιον 215, 15.
 ὑέτιζει 21, 3.
 ὑπερθαύμαστος 132, 18.
 ὑπερσβεῖν 327, 10.
 ὑπογαστήρ 326, 23.
 ὑποπλαγιάσαι 108, 19.
 ὑπόσπανος 113, 12.
 ὑπουλεία 176, 1.
 ὑστέρωθι 13, 21. 21, 22.
 φακιομάρης 221, 9.
 φάτιλιον 282, 2.
 φειδεσθαι 243, 12.
 φιλοκτίστης 132, 6. 12.
 φυλακτιόν 217, 4. 219, 16.
 φωταγωγία 326, 17.
 φωταφία 287, 11.
 χαλκεπώνυμος 354, 18.
 χαμηλός 357, 15. 357, 12.
 χαρτιατικά 205, 7.
 χαρτοθέσιον 285, 9.
 χέμη 121, 9.
 χεῖρα βαλεῖν 337, 13. 16. 21.
 χειροκρατεῖν 185, 11.
 χελάνδιον 202, 22. 342, 18.
 χοιρόβιος 287, 6.
 χριστέμπορος 185, 17.
 χρυσοβούλλιον 282, 2. 301, 13.
 χρυσοπερσικός χιτωνίσκος 244, 18.
 ψευδαββάς 154, 3.
 ψευδοσύλλογος 361, 2.
 ψυχικά 272, 23.
 ἄρειον 171, 12.
 ὡς 118, 10.
- flexio nominum: ἔϊναν 301, 21. φά-
 ραγγαν 253, 13.
 Σκύθες 78, 14.
 not.
 verborum: κυριεύουν 359, 12.
 πεποδησαν 290, 22. εἰσ-
 ἤλθοσαν 327, 5. εἰ-

verborum : *δατε* 359, 10. *ἐκπεφυγόντων* 241, 11. *προσπέφυγεν* 290, 16. *τείυγεν* 255, 16. *ἐδιώκει* 109, 13. *ἐσύναγον* 339, 11. *ἐπροεφήτευσον* 33, 6. 16. 35, 4. 36. 1. 41, 23. *προεφήτευσον* 44, 17. 21. 37, 6. 45, 14. 276, 7. *ἐπαρώντο* 201, 10. *κατεάξας* 257, 21. *ἐξεώσασθε* imperat. 356, 5. *ἐξεώσαι* 318, 16. *ἐξεώσας* 209, 14. 270, 7. *ἀναιρήσωσιν* 237, 15. *ἐσώμεθα* 355, 15. *καταβάσωμεν* 354, 21.

verborum : *ἀγαγγώσαντες* 361, 2. *δῶσαντες* 342, 22. *παράδοσαντες* 361, 8. *διατιθεύσα* 335, 6. *εἰδρας* 233, 17. 252, 19. 284, 3. *ἐξέλθατε* 343, 1. *ἐπεισέλθατε* 337, 22. *κατησχυμένους* 103, 6. *στρωμένον χαλινωμένον* 343, 15. *πτωθῆναι* 180, 7. 11. *καταπιτωθῆναι* 123, 20. 178, 15. *ἀπέτιθη* i. q. *ἀπετίθη* 288, 6. *τοῦ ὄντος ἐπονομαζομένου* 309, 7. *περιορασάμενος ὧν* 287, 17.

Epilogus librarii.

Editore Berolini absente operae Bonnenses, correctorem nacti sociordiore, hoc Corporis Byzantini volumen mendis inquinaverunt. quod malum ne longius serpat cavebitur: nunc lege p. 6. v. 3. *καρπῶν* 7, 11. *εἶποι* 12, 7. *γενόμενος* 13, 23. *εἰσέει* 31, 16. *πολύν* 33, 23. *ζηλωτῆς* 46, 8. *ἀξιώσας* 49, 2. *καταλύεται ἡ* 50, 10. *Δημήτριος* 50, 23. *ὄντων* 51, 22. *στρατηγόν, δε* 63, 10. *Ἰωσήπος* 64, 9. *ἐκχωρήσαι* 68, 6. *Τραϊανός* 69, 10. *Ἀδριανός* 70, 21. 15|16. 73, 7. *διαδέξεται, καὶ* 74, 16. *᾽Οριγένη* 74, 17. *διατρίβοντα* 81, 8. *ἀλωθέντων, ὑπὸ* 86, 8. *ἀντιπέστειλε* 86, 10. *ἐπιγράψας* 88, 4. *ναῶ τῶν ἀγίων* 91, 11. *αὐτῶ,* 92, 16. *οὐκ* 103, 1. *Ἀνάστασις* 106, 22. , *εἰ* 110, 19. *πίσσεως, καὶ* 117, 5. *ἐτύγγανον* 118, 1. *γράφει* 121, 3. *τοῖς* 121, 22. *πενταν* 121, 24. add (i. e. addidit) 122, 23. 15|14. 123, 19. *Κωνσταντινούπολις* 124, 24. *κακὰ* 129, 23. 14|13. 130, 15. , *ἄπερ* 130, 20. *Βιθυνῆ* 132, 10. *πλατὺς,* 132, 11. *δέξυθμος* 133, 17. *βεβαιῶ* 133, 23. *ἀπορίαν* 142, 18. *κινδύνον* 145, 16. *γένονεν* 146, 12. *μεταξὺ* 147, 1. *κεφαλῆν* 147, 19. *ὄλιγον* 150, 22. *θεοῦ* 159, 2. *τοῦ* 159, 12. *ὡς ἀγένειος ἀπέλθων* 160, 16. *κεκοσμημένον* 161, 19. *ἡγμαλώτιζον* 163, 22. *τῶ* 167, 21. *ἐχθρῶν* 168, 8. *Ἄγγαν* 170, 14. *αἰσχρῶν* 171, 1. *εἰς* 172, 19. *τούτους* 173, 19. *ὠδέ* 174, 18. *μνοῦνται* 175, 8. *καὶ εἰς τὰ* 175, 21. *δν* 176, 10. *βασιλεῖας* 176, 13. *παιδόθεν* 179, 22. *νιδόν* 181, 7. *ἀγίων* 181, 14. *“οὐδὲν* 183, 1. *ὡς* 184, 3. *ἐπὶ* 185, 15. *ἐλευνην* 187, 8. *τῶν* 187, 15. *περικυκλώσαν* 188, 4. *ἀλλὰ* 189, 6. *μανθάνει, γράφει αὐτῶ* 190, 22. *θεμάτων Cramerus, θεαμάτων cod.* 192, 1. *παλατίου καὶ* 194, 15. *βασιλεὺς* 194, 17. *μηδ* 195, 25. *ἀθέων* 195, 26. *Κωνσταντίνου* 201, 14. *ἐπιτορχον* 201, 17. *καθαίρεισιν* 201, 22. *οὐ* 202, 3. *οἶκον* 202, 13. *δε* 203, 9. *προφήτης*

204, 16. <i>ἐκείνου</i>	205, 9. <i>υἱός</i>	206, 1. <i>ἀρχιερωσύνης</i>	206, 3.
<i>κουροπαλάτης</i>	207, 23. <i>εἶρ.</i>	207, 21. <i>ἀφορμῆς</i>	209, 1. <i>γοη-</i>
<i>τείαις</i>	209, 19. <i>ὑπεσχημῶνα</i>	211, 12. <i>ἀπαιδευσίας</i>	211, 20.
<i>ἀγυριώδη</i>	213, 8. <i>μητηρ</i>	218, 11. <i>Πειρωνᾶ</i>	220, 21. <i>κατὰ</i>
222, 9. <i>ἄχοντα</i>	223, 12. <i>αὐτόν;</i>	224, 16. <i>ἐκπορθήσεις</i>	225,
24, 1.—1.7.—10.	228, 4. <i>δυσεντεράς</i>	229, 16. <i>ἀπέχθειαν</i>	
240, 3. <i>Βάρδα</i>	240, 10. <i>πληγείς τὴν ψυχὴν τὸν</i>	241, 11. <i>τὸν</i>	
<i>κίνδυνον</i>	242, 23. ?] P.	243, 7. <i>συνεσχεύαστο</i>	246, 6. <i>Βα-</i>
<i>σιλείου</i>	248, 22. <i>μαγγλάβια</i>	258, 16. <i>κόσμῳ</i>	260, 5. <i>εἰπὼν</i>
265, 5. <i>ποιήσης</i>	268, 18. <i>Λέοντα</i>	271, 11. <i>παρτυχοῦσιν</i>	271,
15. <i>ἐξήγαγεν</i>	272, 23. <i>Ζωῆς</i>	280, 14. <i>τοιαύτην</i>	286, 10. <i>δια-</i>
<i>πραττόμενος</i>	294, 18. <i>δὲ] τὰ</i>	300, 12. <i>τὸν</i>	317, 13. <i>ὑπεῖξεν.</i>

INDEX GRAMMATICUS
AD EUSTATHIUM.

- ἀγριολαίνοι 464, 17.
 ἀγροπνητής παννυχίδας 498, 3.
 ἀδελφότης 496, 16.
 ἀδνούμιον 425, 8.
 ἀθροίωτος 500, 12.
 ἢ ἀλλὰ 374, 19. 413, 2. 453, 13.
 475, 17. 492, 22. ἢ ἀλλὰ 464,
 14. 493, 1. ἢ γοῦν ἀλλὰ 389, 12.
 τε — ἀλλὰ καὶ 415, 9.
 ἀμυρᾶς 472, 16.
 ἀναλλος 477, 11.
 ἀναπεσᾶς 454, 4.
 ἀνεμπύρευτος 492, 10.
 ἀηλιαστα τρυφερευόμενος 440, 7.
 ἀνθοπλίτης 395, 21.
 ἀντιμύξας 458, 11.
 ἀπεριουσιαστος 509, 18.
 ἀπλούχειρ 405, 3.
 ἀπὸ βράκας 440, 1. ἀπὸ σπάθης
 485, 19. ἀπ' ἱκανοῦ 423, 7.
 (ἐς ἱκανὸν 440, 6.)
 ἀποκοντοῦν 467, 20.
 ἀπολεοντοῦν 442, 4.
 ἀποπροσπολήσις 511, 10.
 ἀρχιωγράφος 512, 8.
 ἀρχιδεράπων 453, 16.
 ἀχαρίστεροι 501, 15.
 βαρυνενδεῖν 406, 18.
 βοργεῖσιος 449, 4.
 βραχυπορεῖν 392, 23.
 βροθύμιος οἶνος 481, 16,
 genitivus] ἀνδρες αἱμάτων 448, 5.
 κατορθωμάτων 446, 15. λαμ-
 πρότητος 478, 13 τοῦ πλοῦτου
 511, 9. σφαγῆς πρόβατα 475,
 15. οἱ τῆς πόλεως 448, 11.
 449, 5. οἱ τοῦ ναυτικοῦ 460,
 6. εἶναι τῆς τῶν Βεβρύκων
 392, 2. τοῦ ἐπιτροπεύειν 380,
 23. γενέσθαι τῆς ἀνω μοίρας
 373, 18. τῆς Ἰλλυριῶν ἠπει-
 ρώτιδος 423, 7. τοῦ κηπιδίου
 466, 24. τῶν κορηπιδῶν 480, 4.
 τοῦ οἴκου 384, 18. τοῦ πύργου
 373, 12. τοῦ σκοπευτηρίου 437,
 18. τοῦ τείλους 447, 9. τοῦ
 ὑπερφῶου 409, 14. αὐτοῦ 423,
 4. τοῦ Χάρωνος 370, 21. τοῦ
 ἐγκειμένου 481, 23. ἐτέρας πε-
 ριεργίας 403, 6. τῆς καθαρσιό-
 τητος 408, 3. τῶν ἀρι 380, 1.
 τοῦ ἀκούειν 448, 3. τοῦ ἀντι-
 χωρῆσαι 443, 11. τοῦ ἀφηγεῖ-
 σθαι 367, 14. τοῦ πολεμεῖν
 446, 19. καταστήναι τοῦ εὐγε-
 σθαι 436, 19. τοῦ οἴκτου 367, 12.
 γλαφύρωμα 452, 21.
 γλωχινοῦσθαι 456, 17.
 δαυτίζειν 447, 22.
 δεητήριοι ἀρμονοίαι 499, 13.
 οἱ δεσποινικοί 385, 9.
 διαζωγράφησις 414, 4.
 διάρια 505, 9.
 δραστηριοῦσθαι 441, 19.
 δυσσαριστεὺς 427, 21.
 δυσμύθεν 428, 3. ἐκκλησιασθεν
 390, 12. Λαζόθεν 410, 24. ξη-
 ρᾶθεν 431, 13. Σικελιασθεν 396,
 6. χορταῖθεν 436, 3.
 ἐγγραφήσθαι κόμητα εἰς βασι-
 λεία 421, 20. εἰς ἐχθίστην ἐνέ-
 γραψαν τὴν Ἄγαρ 415, 2.
 ἐθέλειν διέκδυσιν 409, 10. περι-
 σιολὴν 478, 7. πηγᾶς σακρύ-
 ων 368, 15. ἐθέλειν (μέλλειν)
 καταπράξασθαι 393, 12.

- ἐθελουψυχεῖν 425, 23.
 εἶθε γυμνοί 477, 8. εἰς ὄρος εἶθε 458, 13. τῆς εἶθε ὑστέφας ἀλώσεως tit.
 εἰματίζειν 486, 21. ἱματισμένον 478, 14.
 εἰς ἀνήνυτον 377, 12. εἰς ἀναπάλειπτον 390, 20. εἰς ὄσον 432, 2. 437, 11. 462, 17. 480, 18. εἰς πρόφασιν 445, 13. παρυσιάζοι ἐκεῖνον εἰς προδότην 433, 4. ἐγκαταστήσασα τὴν φαντασίαν εἰς βασιλέα 421, 13. περιεσώζειτο αὐτὸν εἰς τυφῶνα 429, 20. εἰς εὐεργέτην προσεποίησατο αὐτὸν 441, 22.
 ἔκουσιακούσιος 493, 15.
 καθ' ἑκούσιον πατέρων 493, 21.
 ἔκπτωτος 405, 22.
 ἐμβόημα 503, 15.
 ἐν κενοῖς 405, 23.
 ἐντήκειν πληγὰς 432, 16.
 ἐξ ὀμμάτων i. e. τυφλός 370, 22. 401, 15. ἐξ ὄφθαλμῶν 429, 2.
 ἐξάδελφος πρῶτος 381, 19.
 ἐπεντρανίζειν 512, 3.
 ἐπικόσμημα 483, 11.
 ἐπιτελεύτιος 501, 9. 458, 10.
 ἐρημόπολις 501, 12.
 εὐαπόφορος 378, 4.
 εὐρύλογια 415, 12.
 ἐχεφρονεῖν 406, 6.
 ἐχόμενα 430, 4.
 ἕως καὶ 432, 8. 451, 1. 456, 16. 459, 18. ἕως καὶ εἰς 400, 11. 424, 15. 428, 4. 432, 6. 451, 16. 457, 19. 464, 17. 493, 5. μέχρι καὶ εἰς 432, 13. 487, 16.
 ἦ γὰρ 369, 5.
 ἦμιστος τὸν λαόν 392, 3 ἦμιστοι — πλείστοι 451, 9.
 ἠλάριον 506, 12.
 ἦν ὅτε 369, 9. 379, 9. 405, 6. 475, 19. τεθέλῃται 389, 16.
 θέρους τι χρύσειον πεπαρομιασμένον 494, 11.
 θημωνία 371, 19.
 θριξ ἀνά μέσον 457, 5.
 inhiptivus) ἀνακίμψαι τὴν φράσιν 408, 4. ἀνακεφαλαιώσασθαι τὸ ἐπιχειρηθὲν 478, 7. ὡς οὕτως εἰπεῖν 392, 21. εἰπεῖν τᾶληθές 372, 20. ἄλλως 494, 8. τὸ ἀνηλεέστερον 500, 20. ἐν βραχυτάτῳ 387, 10. ἐτέρως 486, 13. εὐστόχως 401, 14. εὐφημότερον 389, 10. καθωμυλημένως 493, 15. κατ' ἐκεῖνον 413, 18. κατὰ τὴν γράϊαν 375, 6. μετριώτερον 384, 16. συνηθέστερον 466, 18. καθαρώτερον ἐκφῆσαι 441, 1. βραχυλογικῶς ἱστορήσαι 386, 15. μέτρια καθιστορήσαι 491, 20. ὀμάλως λέξαι 415, 11. παραθεῖναι τὸ ψαλλόμενον 469, 14. σκέψασθαι ἄλλως 254, 4. οὕτω φάσαι 395, 14. φάσαι τὸ πᾶν 446, 18. τὸν ἐκείνου λόγον 459, 11. κατὰ τὸν ἄνδρῶνικον 423, 11. τολμήσαντα 431, 22.
 ἐχνηλάτησις 491, 3.
 καβαλλίκευμα 458, 11.
 ἡ καθολικὴ 473, 15. 490, 11. τὸ καθολικὸν ἱερόν 490, 20.
 καινοπραγῆμα 470, 10.
 καρδιοκολάπητις 441, 4.
 καστροφυλακεῖν 442, 12.
 καστροφυλάξ 442, 13.
 κατὰ πληγῶν ἠπειλεῖτο 434, 5.
 κατακροαίνειν 422, 12.
 καταμένειν προκεντήσαι 397, 3.
 κατασκήρτημα 485, 16.
 κατατόπια 434, 13.
 κενεαύχημα 393, 20.
 κένελπις 496, 1.
 κεφαλαιώσασθαι τὴν ναῦν 437, 10.
 κεφαλαιωτής 422, 9.
 κεφαλαρχεῖν 403, 9.
 κομητάτον 417, 4.
 κόντος 466, 18.
 κοσμικὸς βασιλεὺς 421, 20.
 κραταιότης 397, 1.
 κώδωνες 491, 10.
 λαλαγεῖν 375, 13. 466, 7. 490, 6.
 λειμώνος Περσευφῆνης δράγματα 395, 13.
 λέντιον 478, 6. λεπτόν ὄρας 458, 8.
 λυμνίσαντες τὰς νῆας 451, 3.
 λογᾶς ἡ ἐκκλησιαστικὴ 385, 16.
 συγκλήτου λογίδος 394, 2.
 λόγῳ γυναικεῖον 429, 19. ἐργηγόρσεως 370, 11. καχεξίας tit. ὄσου 450, 4. σχετλιασμοῦ 406, 8. ἐν ἐπικλήματος λόγῳ 408, 12.

- μάγγυτες 413, 18.
 μακελλάριοι 413, 18.
 μεγούργε 508, 12.
 μήτι δὲ ἄρα 445, 15.
 μικροβασίλεις 413, 22.
 μικροκαλύβη 464, 3.
 μικρομεγεθής 431, 19.
 μικροτελέτης 417, 10.
 μογγιλαεῖν 456, 1.
 μόδιος 455, 11.
 μυάριον 464, 5.
 μυνική φαρέτρα 512, 12.
 μύρισμα οἴνου 467, 5.
 μυστηριασθέντες 403, 21.
 γαί δὲ 466, 15. γαί δὲ καὶ 415,
 4. 421, 5. 481, 18.
 οἰκοδεσποτία 446, 13.
 οἷς 370, 22. 374, 10. 375, 2. 376,
 5. 379, 17. 23. 384, 19. 396, 13.
 413, 11. 23. 417, 14. 16. 420,
 14. 20. 436, 12. 460, 10. 479,
 11.
 δίστοι πλοίων 455, 11.
 δλιοθαίτερον 372, 3.
 ὄρογλυφεῖν 510, 15.
 ὄσα καὶ 370, 4. 384, 13. 406, 13.
 420, 3. 471, 19. 492, 17.
 ὄτε παρήσουσιν 486, 23.
 ὄτε μάλα 421, 6. 496, 20.
 οὐ προσήνεα 415, 11.
 παιγνήμων 492, 22.
 παρακλητευόμενος 442, 8.
 παροιμιαστής 375, 21.
 ἢ πεδίνα λαλοῦσα γλώσσα 381, 18.
 πεσσοῦλιον 467, 1.
 πινακογράφημα 512, 9.
 πλουτιοποιία 406, 15.
 πλώϊμοι 451, 20. 457, 23.
 πριγαλεύς 441, 15.
 πολίτευσις 501, 16.
 πρηνεύειν 440, 6.
 πρόβα 426, 18.
 προβληματισθέντες 403, 17.
 προεισόδιος 368, 6.
 προσβάξασθαι 376, 3.
 προσεφάπτεσθαι 367, 22.
 προτιλοῦν 510, 23.
 πρῶην i. q. πρὶν vel πρότερον
 484, 8.
 πρωτοθεράπων 453, 6.
 δηγάτον 417, 4. 418, 21.
 δηγικόν 505, 14.
 ῥίζικον 505, 9.
 ῥωμαλεότης 446, 17.
 σαπρία 389, 16.
 σίγγον 497, 3.
 σικυήλατον 393, 5.
 συμβλοποεῖν 378, 6.
 σπερμοφάγος 461, 7.
 στάμα καὶ πέζευμα 458, 10.
 Στεντόρειον ἀναβοῶν 448, 24.
 συγγέροντες 509, 3.
 συμβάρβαροι 456, 12.
 συναεθλευταί 511, 20.
 τειχοσειστής 454, 23.
 τροχαλοῦσθαι 459, 6.
 τρώπται τοῦ τειγίσματος 452, 18.
 τυραννεῖν 489, 14. φόνον 371, 9.
 ὑπογλάφυρον 468, 12.
 ὑπολάξευσις 454, 8.
 ὑποποδιαία τράπεζα 467, 13.
 ὑπουλεύεσθαι 466, 6.
 ὑποφητεία 499, 4.
 Φανίου θύρα 402, 9.
 φιλενδεικτεῖν 393, 19. 405, 19.
 φιλοστασιαστής 403, 10.
 φρενοβλαβεῖν 486, 4.
 χοροβατεῖν 408, 11.
 ἐν χρῶ μάχης 430, 16. τῷ ἄερι
 478, 11. ψιλῆται 505, 7.
 ὠμβρημένον πῦρ 395, 19. (κατα-
 βρέχθη κακὰ 508, 17).
 ὡς οἶα 380, 13. 448, 21. 452, 13.
 479, 9. ὡς οἶον 427, 2.
 — ων) διέγγων 432, 17. κατέ-
 γνων 379, 22.

INDEX HISTORICUS

AD LEONEM.

- Abalbacae Agarenorum ad Leonem legatus** 282, 16.
- Abel occisus** 5, 7.
- Abessalon Arotrae filius excaecatus** 291, 3.
- Abia Samariae rex** 33, 12.
- Abraam quando natus sit** 18, 16. Saram ducit 19, 9. in Chananiam migrat 20, 12.
- Abstinencia sacrorum hominum in Graecia** 360, 10.
- Adami peccatum, poena** 5, 4 sqq.
- Adriani imper.** 68, 13.
- Adrianopolis a Bulgaris capta** 309, 5, 345, 14.
- Adrianus Chaldus rebellis edomitus** 308, 12.
- Adrianus patricius Helenae pater** 323, 5.
- Aetius dux martyr.** 224, 16.
- Agallianus Prasinus equitat** 249, 9.
- Agion Longobardiae dux Graecorum victor** 265, 20.
- Agrippa qui et Herodes Iacobum interficit** 61, 9. eius mors, 61, 20.
- Albae factionis ludus equestris** 249, 6.
- Alexander imperator, Basilii et Eudociae filius** 255, 4. suspectus aggressionis in Leonem ad S. Mocium 275, 7. Constantinum Leonis filium, e sacro fonte suscipit 279, 8. Euthymium revocato Nicolao eiicit 285, 18. sordidissimis hominibus magistratus credit 286, 10. Constantinum evirare quaerit ib. 15. Himerium Logothetam exulem agit 287, 12. Temu-
lentus perit 288, 1. procuratores Constantino constituit ib. 5.
- Alexander Persarum imperium evertit** 48, 24 sq.
- Alexandri episcopi cum philosopho disputatio** 88, 12.
- Alexandro imperatore annonae caritas** 74, 11.
- Alexius Armenius Musules gener Theophili** 216, 9. in Siciliam dux ablegatur ib. 13. verberibus carcerique addicitur 217, 7. pristinis honoribus restituitur 218, 3.
- Alexius Muzelaeus Drungarius mari mergitur** 306, 12.
- Ambrosius Theodosium ecclesia excludit** 103, 21.
- Ameras ad Strobylum mortuus** 294, 3.
- Amerumnes Agarenorum dux victor, Alexio Romano illius copii praefecto** 219, 3. 13. Zapetrum et Samosatam amittit 220, 18. Theophilum fundit 222, 3. iterum profligat Sude duce 224, 4. Amorium capit ib. 8. nobilissimos captivorum martyres fatit ib. 14. Leonem philosophum ad se evocat 225, 7.
- Anastasia, aedes unde dicta** 102, 16.
- Anastasia Michaelis soror in monacham detonsa** 237, 3
- Anastasius imper.** 118, 14. seditio plebis facta 119, 4. vivus sepultus 120, 19.
- Anastasius Gingylus in aulam accersitus** 292, 16. Leoni Phocae in Romanum socius 301, 5.

- Anastasius Sacellarius** in monachum detonsus 305, 15.
Andreas Hetaeriarcha Basilium comitatus adlegit 230, 19.
Andreas magister militiae Ioannem Chaldium palo affigit 253, 14.
Michaelis corpus pompa reducit 262, 16.
Andreas protovestiarius 300, 16.
Andreas scholarum domesticus Sautabareni accusatione officio motus 261, 2. in eundem, et **Photium** index a Leone datus 263, 6.
Andronicus dux ad Saracenos fugere coactus 280, 16. 18.
Anna Gabalae filia, uxor Constantini Augusta 322, 14.
Anna Michaelis soror in monacham detonsa 237, 3.
Anna Zoes filia Augustae loco coronata 274, 3.
Antigonus Bardae filius schol. domesticus 238, 3.
Antiochia Iustino Thrace imperatore terrae motu fere deleta 123, 19.
Antipater ab Idumaeis raptus 53, 2.
Antonini Pii imper. 69, 17.
Antonini philosophi imper. 70, 6.
Antonius Cleopatrae amore devinctus 55, 2.
Antonius Caulcas CP. episcopus 266, 13.
Antonius patriarcha Theophilum et Theodoram nuptiis copulat 213, 19.
Antonius Sylaei episcopus iconoclastarum haeresis instaurator 351, 6. 352, 5. 355, 5.
Apelaces Persa a vermibus exesus 253, 17.
Apocaps Melitines ameras CP. honore receptus 318, 1.
Apolasath Melitines dux honore CP. receptus 318, 2.
Apollonius Tyaneus magus Byzantium venit 65, 17.
Apostupes Pelopounesi dux proditor 258, 20.
Apsimarus imper. 167, 1.
Arabes Cpolim obsident 178, 4.
Arcadius imper. 104, 18.
Aristobulus sacerdotio et regno Iudaeorum potitur 51, 13.
Arpades Turcorum dux Leonis socius 267, 15.
Arsenius Honorii et Arcadii magister 102, 1.
Arsenius in Romanum coniuratus exul 305, 3.
Artabasus curopalata Copronymi sedit. movit et vincitur 182, 3.
Artaxerxes 47, 18.
Artemius s. Anastasius imperator 171, 1. cum Arabibus bellum gerit ib. 7.
Aso Samariae rex 33, 13.
Asyleas Basilii consobrini a domesticis occisus 253, 14.
Athenodorus, Augusti praeceptor, in patriam reversurus retinetur 56, 10.
Atbyra castrum dirutum 344, 15.
Augusti imperium 54, 20. ceusum instituit 57, 8.
Aureliani imper. 79, 9.
Aviti imper. 74, 5.
Baanes praepositus 253, 5.
Babutzicus coniuratus in Basilium 261, 11.
Baethel altare 33, 2.
Baldimer Bulgariae princeps Crumini nepos, pater Symeonis 231, 17.
Barachal montis monachi 320, 7.
Bardas Boëlas in monachum detonsus 309, 4.
Bardas Cordylis filius Romanorum trans Danubium dux 231, 13. a Damiano accubitore in urbem inductus 235, 10. tollit cum eo Theoctistum ib. 19. magister, ac scholarum domesticus institutus 237, 8. Theodoraë coniurationem evadit ibid. 12. curopalates instituitur, ac Caesar creatur 228, 6. 10. Bulgarorum principem ad pacem, ac dandum Christo nomen cogit ib. 15. Basilium occidere quaerit 242, 5. Damianum aula eiicit ibid. Basilius Michaelis favore eundem tollit 243, 2. 244, 17.
Bardas Phocas in bello Bulgarico dux 295, 4.
Barnabae apostoli corpus inventum 117, 16.

- Basiliscianus imperiales ocreas indui iussus** 249, 13. cum Michaële occisus 251, 8.
- Basilius Camaterus hetaeriarcha** 278, 3.
- Basilius Macedo ut primum Michaëli notus** 230, 14. eius initia, captivitas, reditus 231, 1. 9. Tzantzi adhaeret Macedoniae duci 232, 3. futurus imperator Nicolae Mansionario noscitur 233, 12. Theophilite Michaëli offertur 234, 4. Cephalas dictus ib. 13. Theodora extincturum genus ipsius praedicit ib. 18. protostrator constituitur 237, 18. accubitor factus Michaëlis pellicem Eudociam Ingerinam uxorem accipit 242, 7. Bardam Caesarem occidit 243, 10. 244, 4. imperator a Michaële creatur 246, 13. Symbatio illudit 242, 16. 243, 6. tumultuantem punit 247, 11. Michaëlem necat 249, 3. 250, 8. filium Stephanum solenni pompa baptizat 254, 6. Photium Sede pellit ac Ignatium restituit 455, 1. ab Agarenis Afris vincitur ib. 5. ab Abestacto Romani patre periculo liberatur ib. 8. Theclam Michaëlis sororem durius habet 256, 1. 6. Hebraeos ad baptismum cogit ib. 7. Syracusas amittit 257, 3. in Melitinem, et Syriam excurrit 258, 3. 10. Santabareno praestigiatori velut sancto afficitur 259, 18. Constantinam defunctam spectro videns eius nomine ecclesiam extruit ib. 12. Leonem in carcerem conicit 260, 11. coniuratos in se punit 261, 7. ceruo cornu petente moritur 262, 1. liberantem se occidit ib. 8.
- Basilius impostor Macedo manu altera truncatur** 321, 14. ferrea manu adhibita rebellionem auget 322, 1. igni traditur ib. 8.
- Basilius patricius Thessalonicam redimit** 293, 20.
- Basilius operarum praefectus a Samona proditus** 271, 18. Athenas exul relegatur 273, 11.
- Basilius Petinus Romanum eiicit** 328, 8.
- Baziltzes Sclavinus palatii opibus auctus** 286, 12. Constantini procurator 288, 5. aula ab Zoe eiicitur 292, 19.
- Belisarius Vandalos vincit** 129, 8. contra Chosroam Persam missus 131, 15.
- Boiditzes Amorii proditor** 224, 13.
- Byzantii a Severo expugnati moenia eversa** 72, 7.
- Cadmus quando regnarit** 28, 8.
- Caesar Orientis populos vincit** 52, 18. Antipatrum Palaestinae praeficit ib. 22. nominis explicatio 54, 1. a Bruto et Cassio necatus ib. 15.
- Caii imper.** 60, 13.
- Cain fratri interfector** 5, 7. aratri inventor 6, 17. a deo punitus 7, 4. eius genus et mors 8, 2.
- Calocyrys cubicularius** 272, 13.
- Calocyris monach. pacis ad Rom. legatus** 316, 4.
- Canis Andreae fabri miracula edit** 130, 1.
- Caracallae imper.** 73, 4.
- Caramali culpa captum Tauromenium** 274, 17.
- Castor asecretis aquis submersus** 247, 6.
- Catadutes coniuratus in Basilium** 261, 11.
- Cham quas terras acceperit** 16, 4.
- Chazari Leonis auxiliarii a Symeone naribus mutilati** 267, 10.
- Christophorus Basili gener Agarenorum victor** 255, 13.
- Christophorus Rom. filius hetaeriarches** 301, 4. imperator Constantini manu coronatus 302, 10. Mariam filiam Petro Bulgarorum principi coniugem locat 317, 2. ante Constantinum imperatorem acclamatus ib. 10. diem obiit 321, 8.
- Claudii imp.** 61, 1. eius timiditas ib.
- Claudius Constantii pater Aurelianus in imperium adscissit** 78, 12.
- Cleopatra** 52, 12.
- Colossus Rhodius deletus** 157, 19.
- Comersus Bulgarorum princeps** 342, 1.

- Cometa Xiphias dictus 287, 2.
 Comodi imper. 71, 1.
 Concilium Cpolitanum sub Theodosio 101, 12.
 Concilium Ephesium 107, 24.
 Concilium Chalcedonium 111, 13.
 Concilium quintum contra Severum 127, 3.
 Concilium Nicaeense contra Arium 86, 20.
 Constans, Heraclii nepos imper. 157, 5.
 Constantinaces Quaestor legatus ad Symeonem 268, 2.
 Constantinopolis a Constantino aedificatum et ornatum 87, 7.
 Constantinus Magnus 84, 17. Licinium bello persequitur 84, 21. pax cum Persis rupta 85, 19.
 Constantinus Chlorus 83, 10.
 Constantius, Constans et Constantinus imp. 90, 5.
 Constantinus Constantis fl. imper. 159, 6. cum Arabibus pacem init. 160, 12. Bulgaria annua tributa pendit 161, 19.
 Constantinus Copronymus imper. 181, 1. impius in ceteros sanctos et Mariam 181, 4. 188, 3. vincit Artabas dum 182, 3. eius exploratores a Bulgaria intercepti 189, 5.
 Constantinus, Heraclii filius imper. 155, 18.
 Constantinus Leonis fl. 192, 17.
 Constantinus Leonis et Zoes filius 279, 6. imperator sub patri, etc. tutela 285, 12. 288, 11. patruus evirare cogitat 286, 15. matrem Zoem in aulam reducit 298, 17. Romanum Leoni Phocae opponit 297, 1. 11. matrem aula eiicit, iterumque recipit 298, 14. Nicolaum patriarcham, et Stephanum magistrum adiutores asciscit ib., 12. Romanum magnum hetaeriarcham facit 300, 10. Helenam eius filiam uxorem ducit 301, 1. patrem imperatoris renunciat ib. 11. Leonis Phocae in eum turbas dissipat ib. 14. 19. matrem in monasterium relegat 303, 15. Caesaris dignitate, tumque imperiale Romanum auget 304, 7. filium eius Christophorum imperatorem coronat ib. 10. priore loco a Romano deturbatur 306, 3. a Christophoro secundus imperator acclamatur 317, 10. Romanum in Protelem insulam relegat 325, 15. 327, 17. Stephanum et Constantinum eius filios eiicit 329, 19. tumultuantes eorum causa severe punit 330, 16.
 Constantinus a Romano patre imperii corona donatus 314, 6. Helenae Armeniacae, tum Theophanoni coniugio iunctus 323, 5. patrem in monachum detonsum, relegat 328, 11. a Constantino ipse relegatur 329, 9. ib. 15. tumultuans adversus custodes occiditur 330, 3.
 Constantinus Boëlae filius monachus 315, 6.
 Constantinus maximo Basilii dolore mortuus 258, 12. vivum se ei ostensurum promittit Santabarenus 259, 18. spectro ille delusus monasterium aedificat nomine S Constantini ib. 16.
 Constantinus Gongylus in aulam accersitus 292, 16. Romanus ne excaecetur agit 296, 5. Leoni Phocae in Romanum socius 301, 6.
 Constantinus Andronici filius fuga se ad Romanos recipit 282, 15.
 Constantinus Eladicus patricius 289, 10.
 Constantinus Armenius Albus equitatus 249, 7.
 Constantinus Libs coniurati poenam evadit 291, 6. praelio in Bulgaros occumbit ib. 16.
 Constantinus mensae praefectus ab Agione profligatus 266, 2.
 Constantinus scholarum dux 288, 17. imperator in circo acclamatus, praelio corrui 289, 14.
 Constantinus Eulampii filius obtruncatus 291, 4.
 Constantinus ducis filius 278, 9.
 Constantinus Zoe charior, in monachum detonsus 283, 13. a Leone restitutus, et Accubitor factus ib. 14. 284, 18. a Zoe in

- aulam revocatus 292, 16. Leoni Phocae favens, a Romano dolo capitar 296, 19. 297, 17. domi se contineat Leoni scribere iubetur 300, 13.
- Constantianus asecretis Leoni Phocae in Romanum socius 301, 5.
- Constantinus palatii primarius sacerdos crucis lignum producit 294, 15.
- Corilyes militiae magister Rom. captivos recipit 231, 12.
- Cortices Armenius occisus 290, 9.
- Corum castrum ab Agarenis captum 269, 13.
- Cosmas Logotheta Ioannis mystici delator 314, 17.
- Crasas Russius equitat 249, 10.
- Greta capta ab Arabibus 213, 1.
- Crispus Phocae gener seditionem movet 146, 5. clericus factus 148, 10.
- Curcius protovestiarius coniurationem prodit in Basilium 261, 7.
- Cusanes Turcorum dux Leoni socius 267, 15.
- Cyclades captae ab Arabibus 213, 1.
- Cymenae montis monachi 320, 7.
- Cyrillus tribunus martyr 224, 18.
- Cyrus Persarum rex 46, 15.
- Cyrus praefectus moenia Cpolis aedificat 110, 16.
- Damianus patricius, et accubitor Bardam in urbem inducit 235, 10. eius suasu Theoctistum occidit ib. 16. ob Bardae Caesari negatum honorem in carcerem missus 241, 15.
- Darius Hystaspis templi aedificatores defendit a Samaritanis 47, 3.
- David rex creatus 20, 19.
- Deborra prophetat 28, 7.
- Decii imper. 76, 14.
- Demetrius oppidum 274, 1.
- Demetrius regii fisci notarius 305, 16.
- Diocletianus Maximianum regni socium assumit 81, 15.
- Domitiani imper. 65, 11. Domitianus Christianos persequitur 66, 8.
- Edessa inundatione submersa 124, 18.
- Imago Christi Edessena CP. recepta 326, 14.
- Egregoni gigantes procreant 10, 6. Eli 29, 16.
- Elisaei prophetae corpus Alexandriam delatum 115, 2.
- Epidamnus quando condita sit 38, 5.
- Equestris ludus factionis Venetae, Albae, Prasiniae, Russiae, 249, 6.
- Eudocia Ingeris filia, Michaelis scortum 230, 2. Basilio uxor traditur 242, 7. Michaellem deterrit ab iniuria in Basilium 249, 19. Michaelle occiso in palatium inducta 252, 10. Alexandrum filium suscipit ex Basilio legitimum 255, 4.
- Eudocia Decapolitae filia Michaelis uxor 230, 4. viro occiso ad parentes remittitur 252, 10.
- Eudocia Augusta Leonis tertia uxor ex partu mortua 274, 6.
- Euphrosyna mater Theophili 211, 16. filio sponsae optionem facit 213, 11. aula excedens vitam monasticam agit 214, 5.
- Eupraxias Mozilicis filius Siciliae dux 258, 18.
- Eustathius classis Drungarius in monachum detonsus 274, 16. Tripolitae urbem invadentis occursum refugit 276, 19.
- Eustathius patricius classis Drungarius 267, 17. pacis cum Leone intercessor existit 268, 11.
- Euthymius eiecto Nicolao CP. episcopus 280, 2. Alexandro imperatore ipse eiectus 285, 16.
- Euthymius Constantini procurator relictus 288, 4.
- Euthymius Sardius episcopus imaginum defensor praecipuus 209, 6.
- Faustinus Platypodis filius praelio in Bulgaros occisus 306, 17.
- Gabalas Annae Augustae pater 322, 14.
- Gabrielopulus Sclavinus palatii opibus auctus 286, 12. Constantini procurator ab Alexandro relictus 288, 4. aula ab Zoe eicitur 292, 19.
- Galbae imper. 63, 14.
- Galerius Persis bellum infert 82, 5.

- Galli et Volusiani imper. 77, 7.
 Gedeon Israelitarum liberator 28, 14.
 Gelimer a Belisario fugatus 131, 3.
 Georgius Crinitus 278, 3.
 Georgius Sursubules Symeonis filiorum procurator 315, 17. pacem inter Romanos et Bulgaros componit 316, 6. Mariam Petro Bulgarorum principi uxorem iungit ib. 13.
 Glacies ex Ponto Euxino Cpolim delata 186, 21.
 Gordiani imper. 75, 20.
 Gotholia Ochosiæ prolem extinguit 34, 4.
 Gothoniæ iudex 27, 10.
 Gothorum 4 gentes 110, 12.
 Gratianus imper. 100, 1. Maximis dolis interfectus ib. 7.
 Gregoras magister in Dalmatæ monasterio inclusus 290, 17.
 Gregoras ducis filius occisus 290, 8.
 Gregoras Hibertzes scholarum domesticus 281, 12.
 Gregorius Philemonis Papias factus 252, 9.
 Guber patricius iudex Photio datus 264, 6.
 Gumer Opsicii Comes publici cursus Logotheta 247, 10.
 Hebraica lingua antiquissima 13, 16.
 Helena Armeniaca Constantino Romani filio nupta 323, 5.
 Helena Romani filia Constantini uxor 301, 1.
 Heraclius Magnus imper. 147, 10, cum Persis bellum gerit 148, 12.
 Heraclonas imper. 156, 14.
 Hesith Arabum dux ab Hebraeis fraude circumventus 173, 19.
 Hugonis Galliae regis filia Romano Constantini filio nuptui tradita 325, 8.
 Hypsile castrum ab Agarenis captum 263, 14.
 Iacobus 21, 15 sq.
 Iaphet quas terras accepit 16, 1.
 Iacobitzes Persa Basilicianum occidit 251, 8. equo raptatus misere interit 252, 13.
 Ianis patriarchæ corpus igni traditum 248, 17.
 Icasia Theophili nuptias ambit 213, 14. sp̄ frustrata, monasticum statum assumit, ac multa docte scribit 214, 3.
 Ieroboam rex creatus 39, 12.
 Iesus Naue filius 26, 17.
 Ignatius Michaëlis cubicularius 250, 19.
 Ignatius Michaëlis curopalatae filius CP. episcopus 235, 3. Barda ob incestum excommunicato, in exilium trusus 240, 12. eiecto Photio a Basilio restituitur 255, 2. monasterium extruit, in quo et sepelitur ib.
 Ilicum bellum quando sit gestum 29, 7.
 Inachus quando Argis regnarit 26, 10.
 Ioannes in Patmum insulam relegatus 65, 15.
 Ioannes Agiopolita iudex Photio datus 263, 4. 264, 6.
 Ioannes Bagas Patzinaces in belli societatem adducit 293, 8. discordia cum Romano inutile eorum auxilium facit 295, 18.
 Ioannes Petri Bulgarorum principis frater in monachum detonus CP. adductus 320, 14. honesto illic coniugio sociatus 321, 1.
 Ioannes Biglae Drungarius 256, 15.
 Ioannes Chaldius in Bardam coniuratus 243, 10. Michaëlem occidit 251, 15. palo affixus moritur 253, 13.
 Iobas Chasæ filius Athenis occisus 294, 8.
 Ioannes Curcuas in Basilium coniuratus 261, 7.
 Ioannes Curcuas Drungarius 304, 1.
 Ioannes Curcuas scholarum domesticus perduelles in Romanum profligat 308, 15. Melitinem Agarenis deletis illi vindicat 317, 19. invidia in ipsum munere abdicatur 325, 1.
 Ioannes Eloda Constantini procurator 288, 4. Constantini ducis tyrannidem extinguit 298, 14. Alexandri domesticos aula eiicit 292, 17. morbo moritur 293, 2.
 Ioannes Garidas coniuratus in Leo-

- nem 273, 7. scholarum domesticus esse iubetur 298, 18. actissime Romano sociatur 299, 7.
- Ioannes Grapson excubiti praefectus in bello Bulgarico occisus** 295, 2. 296, 12.
- Ioannes in Patum insulam relegatus** 65, 15.
- Ioannes Lazares rector** 286, 10. ab Alexandro Constantini procurator relictus 288, 4. aula ab Zoe eiicitur 292, 17.
- Ioannes lector haeresis Symmystes Leoni Armeno** 209, 1. monumenta quaerit quibus impugnet imagines 350, 3. committit Leo cum orthodoxis 252, 9. 353, 11. 355, 3. Hylilas dictus quod est praecursor 349, 19.
- Ioannes mysticus pacis cum Symeone conciliator** 310, 8. tyrannidis accusatus monachum induit 314, 16.
- Ioannes Neatocomites coniurationem in Bardam detegit** 244, 6. Basilius verberibus caesum monachum facit 256, 4. magnae ecclesiae oeconomum constituit ib. 7.
- Ioannes presbyter Romani in aulam prodromus** 299, 12.
- Ioannes presbyter et rector ab imperatore secundus** 305, 5. a Bulgaris in fugam actus 306, 16. suspectus, aula relicta monachum induit 310, 11. Ioannem Petri Bulgarorum principis fratrem CP. adducit 320, 16.
- Ioannes patricius Rodenus res cum Agarenis componit** 292, 4. vincit Tripolitam 309, 16.
- Ioannes Romae episcopus** 309, 16.
- Ioannes Syncellus homo praestigiator CP. episcopus** 221, 9. a Theodora eiectus 228, 16.
- Ioannes Tubaces Leonem Phocam excaecat** 303, 4.
- Iosephus quid de Iesu narraverit** 59, 11.
- Iovianus imperator** 95, 1.
- Irene cum Constantino fl. regnat** 192, 17. simultas eius cum filio 196, 5. eius contra filium machinationes 192, 15 sqq. regno potitur 200, 3. exsul moritur 204, 3.
- Iuliani Didii imper.** 72, 1.
- Iulianus Apostata** 92, 18. bello Persico male rem gerit et occiditur 93, 12.
- Iustiniaui statuae collapsus globus aureus restitutus** 227, 3.
- Iustinianus Magnus** 125, 10. populi seditio 126, 6. Cpoli morbus letalis 127, 17. terrae motus per totum mundum 128, 3. eius de paederastis edicta ib. 17.
- Iustinianus imper.** 162, 17. Slavorum victorum auxilio fretus Agarenis bellum infert 163, 7.
- Iustinus Minor** 132, 5. per magistratum quendam iudiciorum integritatem restituit 133, 11. eius morientis ad Tiberium oratio 135, 8.
- Iustinus Thrax** 122, 18.
- Larpus astronomus propter praesagium a Domitiano in vincula coniectus** 66, 5.
- Lazari corpus ad Topos translatum** 274, 11.
- Leo Copronymi fl. imper.** 190, 6.
- Leo Isaurus imper.** 173, 18. ei iuveni praedictum imperium 174, 11. haeresin sectatur 176, 19.
- Leo Argyri filius vitae periculum fuga redimit** 307, 4.
- Leo Arsenii domesticus eius delator coniurationis** 305, 3. Hebdomadarius constituitur ib. 7.
- Leo Magnus Marcellus imper.** 113, 1.
- Leo chamelaeon a S. Nicephoro vocatus, homo versipellis** 336, 6. 340, 17. 341, 4. in Michaellem, qui dignitate auxerat, ingrattissimus 341, 7. detonsa Procopia Augusta, Michaelis filios caecatos relegat ib. 8. populantibus Rom ditionis loca Bulgaris, segnior qui scit 346, 4. Symbatium filium imperii collegam renuntiat ib. 19. captivos Romanos recipere negligit 348, 15. Crumo mortuo ecclesiae, ac imaginibus bellum indicit 350, 7 sq. ex antiquis libris haeresi praesidium quaerit 352, 14. patriarcham ad di-

- sputandum cum haereticis compellit 354, 14. Christi ad Chalcedem portam imaginem delicit 356, 12. adorare fingens imagines adversus eas cogit 359, 1. Nicophorum urbe eiicit ib. 7. 209, 13 Theodotum patriarcham praefici curat 359, 18. 360, 1. 209, 14. orthodoxos suppliciis urget 361, 5 209 18. Michaelis excubitorum praefecto Christi natalitiorum die occiditur 210, 5.
- Leo Catacalus scholarum domesticus a Symeone profligatur 269, 2. 5.
- Leo Catacutilizes caecatus 281, 10.
- Leo Catziliciz cum urbe Thessal. captus 277, 5.
- Leo Choerosphactus pacis ad Symeonem legatus 268, 12. in Dalmatae monasterio inclusus 290, 15.
- Leo Gemostius Macedo captivos Romanos Bulgaris eripit 232, 18.
- Leo ex Michaelis, et Eudocia Ingerina natus 249, 4. Martinacii filiam ducit 259, 19. Santabareni dolo ut Basilii insidiator in carcerem trusus 260, 2. cum Alexandro fratre imperator relictus 262, 10. Michaelis corpus pompa transfert ad SS. Apostolos ib. 17. Photio abdicato Stephanum fratrem patriarcham praeficit 263, 9. Photium, et Santabarenum reos maiestatis agit 264, 1. 3. S. Thomae ecclesiam incensam restituit 263, 15. vincitur a Longobardis 266, 4. castra Hypsilem, et Samum amittit 263, 13. 266, 8. Zautzae affectum, in Bulgarici belli se angustias conicit 266, 10. Turcorum auxilia corrogat 267, 15. pacem, captivis restitutis, componit 268, 10. profligatur a Symeone 269, 9. Zoem scortum pompae sociam adducit ib. 17. insidiis a Zautzae cognatis appetitur ib. 19. Zoem Zautzae filiam uxorem ducit 270, 16. benedictionis nuptialis minister depositus ib. 17. insidias Samona detegente evadit 271, 18. oppidum Demetrias, Tauromenium, aliaque amittit 274, 4. 15. ecclesiam in honorem S. Theophanionis uxoris construit ib. 11. S. Lazari monasterio extracto, eius in eo corpus, ac S. Magdalenae recondit ibid. 13. vulneratur ad S. Mocium 275, 7. vitae annos residuos Marcus oeconomus praedicat 276, 4. Zoem quartam uxorem ducit ib. 12. Constantinum filium ex ea suscipit 279, 6. Thomas nuptiarum minister depositus, Leo excommunicatus ib. 9. Nicolaum patriarcham subrogato Euthymio eiicit ib. 16. Andronicum, Samonae insidiis appetitum deficere ad Saracenos cogit 280, 15. 281, 13. filium Constantinum coronat 283, 6. vincitur a Saracenis 285, 3. Alexandro fratre successore obit ib. 9.
- Leo musicus Zautzae domesticus in monachum detonsus 271, 10.
- Leo philosophus insignis coniector, et astronomus 224, 10. eum in urbe ludo praeficit Theophilus 225, 10. Thessalonicensis metropolita creatus ib. 12. Bardae Caesari necem praedicat 243, 20. fornicis S. Mariae ruinam praesagit 254, 11.
- Leo Phocas domesticus 295, 3. victore Symeone fuga semel, et iterum labitur 298, 1. cogitanti imperium Romanus obsistit ib. 11. ne res novas moliat admonetur 300, 15. Romanum opprimendum praetextus, Constantini sacris publicus hostis declaratur 225. 2. captus oculis caecatur 303, 6.
- Leo Romani Argyri frater in bello Bulgarico dux 296, 18.
- Leo Romani cognatus Leonem Phocam excaecat 303, 6.
- Leo asecretis 246, 5.
- Leo Tripolita Leonem in angustias conicit 276, 18. 277, 4. Thessalonicam capit ib. 5. ne evertat, Symeon asecretis pri-

- mus pecunia redimit ib. 15. Ioannes Radinus in fugam agit 309, 16.
 Leontius Imper. 165, 22.
 Lycurgus quando leges scripserit 35, 6.
 Macrinus mortem fortuna fugit 73, 7. eius imperium ib. 19.
 Maecenas ab Augusto amatus 55, 22.
 S. Magdalenae corpus ad Topos translatum 274, 11.
 Maniaces excubiarum Drungarius 236, 11.
 Manicophadus amorii proditor 224, 14.
 Manuel Curtices Romanum eiicit 328, 9.
 Manuel militum in Oriente spectatissimus ad Saracenos fugere coactus 218, 17. accepta fide, Iusisque Saracenis reversus 219, 16. Agarenorum victorem Theophilum facit 220, 17. Theophilum iterum strenue tutans, cadit 222, 4.
 Marcianus imper. 111, 4. quomodo imperium adeptus sit 112, 5.
 Mariae vestis inventa 114, 4.
 S. Mariae vestis sub Michaelae urbi praesidio 241, 8. sub Romano 311, 2.
 Maria Basilii uxor repudiata 242, 6.
 Maria Christophori imperatoris filia Petro Bulgarorum principi nupta 316, 13.
 Maria Theophili filia Alexio Musulae nuptui tradita 216, 10. extinctae tumultus urna argentea decoratus, ac locus asyli factus ib. 17.
 Marianus exmonachus Romanum, filiosque eiicit 328, 8.
 Maruli filius Icanati praefectus 295, 3.
 Mauricius imper. 138, 11. infans deformis natus 139, 7. Mauricius exercitum hostibus tradit 139, 21. eius poenitentia 140, 11. cum liberis et uxore interfectus 143, 20.
 Maximi imper. 75, 11.
 Maximini imper. 75, 1.
 Melchisedek 25, 17.
 Melias cum Armeniis socius in bello Bulgarico 294, 17. Ioanni Curcae adiutor Agarenos Melitimes profligat 318, 6.
 Melissenus dux martyr 224, 16.
 Methodius monachus, eiectione Ioanne CP. episcopus 228, 17.
 Ignatio successore moritur 235, 3.
 Michael imperator 206, 4.
 Michael excubitorum princeps Amariensis, Leone occiso imperator 210, 5. 211, 7. mitior in catholicos haud ipse catholicus ibid. Theophilum filium donat corona imperii ibid. 17. Thomae tyrannidem comprimit ib. Cretam, Siciliam, etc. amittit 213, 1.
 Michael Bulgariae princeps Christianus 238, 11.
 Michaelis characti culpa captum Tauromenium 274, 17.
 Michael Christophori imperatoris filius clericus 330, 4.
 Michael Diabolicus coniurationis delator 330, 17.
 Michael Gregorae consobrinus occisus 290, 8.
 Michael heteriarca coniuratus in Basilium 261, 11.
 Michael Moroleontis filius praelio occisus 305, 11.
 Michael Stypiotes patricius pacis auspex cum Symeone 310, 8.
 Michael Theophili et Theodora filius 222, 18. a patre imperator coronatus 227, 8. cum matre imperium suscipit 228, 10. Theoctistam adversus aegram emittit 229, 12. venationi, circi ludis, aliisque inhonestis deditior ib. 18. uxorem Eudociam filiam Decapolitae ducit 230, 4. Basilio afficitur ib. 14. Theoctistum Bardae suavis occidit, matremque aula eiicit 235, 16. sorores in monachas detondet 237, 6. coniuratos in Bardam punit ib. 14. Basilium prostratorem instituit ib. 18. Bardam avunculum creat Caesarem 238, 7. Michaellem Bulgarorum regem Christianum facit ib. 10. in Basilium effusior 239, 9. Rus-

- sos suburbia infestantes, cum veste sanctae deiparae supplicans ab urbe depellit 241, 1. Basilium accubitorum facit 242, 4. Eudociam Ingerinam pellitem suam illi uxorem iungit ib. 7. Basilii machinatione Bardam Caesarem occidit 243, 10. imperii collegam Basilium coronat 246, 11. Symbatium, et Peganem comprimit 247, 7. Constantini Cabalini corpus, et Ioannis patriarchae comburit 248, 17. a Basilio temulentus occiditur 249, 15. 250, 4 coniurati in Michaëlem, eiusque auctores necis deo ultore puniti 253, 18.
- Michaël Toxaras copias in Thraciam trahit 294, 14. Midas Phrygiae rex 36, 17. Moameth 152, 15. Moroleo Adrianopolis dux a Symeone occisus 309, 5. Moses 24, 4 sq.
- Mundarus Saracenorum princeps baptizatus 119, 20. Myro Manuelis delator 222, 2. Myxares coniuratus in Basilium 261, 11.
- Nabuchodonosor, Babyloniae rex 37, 18. 45, 1. ib. 13.
- Nazarus Bucellariorum dux amaram vincit 239, 1.
- Nebad, Aegypti rex, Hierosolyma aggreditur 37, 13.
- Nebrod turris aedificandae auctor 12, 16.
- Neronis imper. 62, 4.
- Nervae imper. 67, 1.
- Nicephorus imper. 201, 9. Irenen in exilium mittit 202, 7. Arabes missis literis placat 203, 4.
- Nicephorus Caminas drungarius 278, 5.
- Nicephorus Maleinus Symbatii tumultum dissipat 248, 3.
- Nicetas protospatharius Elladicus Thessalonicae excidium pecunia redimit 294, 1.
- Nicetas patricius Romani consocer Nicolaum patriarcham verberibus affectus aula eiicit 300, 5. in monachum ipse detonsus 318, 11.
- Nicetas asecretis, tum protonotarius profugus 289, 9.
- Nicetas Xylintus mensae praepositus in monachum attonsus 257, 5. sub Leone magno ecclesiae oeconomus ib. 7.
- Nicolaus Cubatzas coniuratus 305, 17.
- Nicolaus ducis filius a Bulgaria praelio occisus 296, 16.
- Nicolaus hetaeriarca coniuratus in monachum detonsus 273, 12.
- Nicolaus Mansionarius Basilio Macedoni imperii vates 233, 13. vaticinii praemio oeconomi et Syncelli dignitate auctus 256, 13.
- Nicolaus imperatoris mysticus CP. episc. 274, 1. Constantinum Leonis filium baptizat 279, 9. deponit ib. Leonis nuptiarum ministrum, illo excommunicato deponit ib. 11. in exilium pelitur ib. 19. ab Alexand. revocatur 285, 16. Constantini ab eo procurator relictus 288, 3. Symeon Bulgarus venerabundus alloquitur 292, 7. a Zoe aula eiicitur ib. 19. a Constantino administrationis adiutor assumitur 298, 13. expellitur a Niceta Romani Consocero 300, 4. Constantino et Helenae nuptiales imponit corollas 301, 3. sublata discordia eius, et Euthymii occasione orta 304, 11. Symeon Bulgarus ad colloquium deposcit 310, 6. cum Romano ad Blachernas procedit 311, 4. diem obit 314, 12.
- Noe arcam aedificat et servatur 11, 5.
- Obviationis festum celebrari coeptum 123, 14.
- Oenates Peloponnesi dux 258, 19.
- Olympus mons monachis celebris 320, 7.
- Onias sacerdos propter precationem lapidatus 51, 15.
- Ooriphas praefectus urbi praesidio relictus 240, 15.
- Pancratucas Armenius Thessalonicae proditor 293, 18.
- Pantherius patricius Romani affinis domesticus 325, 2.

- Pardus excubiarum drungarius** 273, 3.
- Paschalius protospatharius Longobardiae dux Romani ad Hugonem legatus** 325, 6.
- Patzinaces in belli societatem a Zoe asciti** 293, 9. Romanorum ducum discordi ab auxilio deterriti 295, 19.
- Paulus interfectus a Nerone** 63, 2.
- Paulus cubicularius Michaelis corpus sepelit** 252, 14.
- Paulus Manglabita coniuratus exul** 305, 4.
- Paulus Orphanotroph. exul** 304, 19.
- Paulus Sacelli praepositus** 256, 16.
- Pentapyrgium Theoph. opus** 217, 3.
- Pertinacis imper.** 71, 13.
- Petronas Theodorae frater a Theophilo viduam ulciscente severius punitus** 216, 5. Theophobo Persae caput abscindit 228, 1. Orientis Magister militiae Ameram vincit 238, 19.
- Petrus interfectus a Nerone** 63, 6.
- Petrus Bulgarus in Bardam coniuratus** 244, 5.
- Petrus Bulgarorum princeps Symeonis filius** 315, 16. Mariam Christophori imperatoris filiam uxorem ducit 317, 4. fratrem Ionnem in monachum detonsum CP. transmittit 320, 14.
- Petrus Pauper magister verberibus affectus** 238, 13.
- Phalek nominis significatio** 14, 5, divisiones eius aetate factae ib.
- Philippi imper.** 76, 4. Christianorum amans ib.
- Philippicus s Bardanus imper.** 170, 1. sub eo Bulgari usque ad Cpolim penetrant 170, 10.
- Phocas imper.** 143, 10.
- Phoroneus Argivorum rex** 26, 12.
- Photius secretariorum primus eiecto Ignatio CP. episcopus** 241, 6. S. Mariae vestem Russis opponit ib. 8. Michaelae et Basilio fidem Bardae obstringentibus, Christi corporis et sanguinis sacramenta obtendit 243, 16. Basilium imperatorem coronat 246, 14. in eum ut homicidam conclamans, eiicitur 254, 20. mortuo Ignatio iterum revocatus, iterumque eiectus in exilio moritur 258, 6. Theodorum Santabarenum Basilio commendat 259, 18. exorat ne Leo excaecetur 260, 12. abdicare se throno cogitur 263, 6. maiestatis accusatur 264, 7. Pilatus se interficit 58, 23. Polyuctus monachus CP. episcopus 327, 19. Pothus Argyri filius scholarum domesticus 385, 10. fuga salutem a Bulgariis expedit 387, 4. Prasiniae factionis ludus 249, 9. Probi imper. 80, 6. Victorinum in Britanniam misit 80, 11. Procopius Bardae protovestiarus 244, 7. Procopius protovestiarus sociorum proditione occisus 258, 20. Ptolemaei reliqui 50, 14 sq. Ptolemaeus Lagi 49, 18. Ptolemaeus Philadelphus divina scripta vertenda curat 49, 23 sq. Pulcheria regina Theodosii soror 109, 4. in matrimonium ducta a Marciano 111, 10. Pulcheria a Michaelae in monasterium detrusa 237, 5. Rabduchus Dyrachii dux 258, 19. Raedestus castrum eversum 345, 4. Rendacius Michaelis protovestiarus 245, 15. Rhoboam 32, 15. Rhodonatus regius clericus 316, 9. Rhodophyles Thessalonica expugnata captus 277, 7. Roma quando condita sit 35, 10. Romanus episcopus deficit et Francis se adiungit 177, 19. Romanus Argyrus in bello Bulgarico dux 295, 3. Romanus iunior Hugonis filiam uxorem ducit 325, 7. Romanus patricius et drungarius ex discordia cum Baga inutile Patzinacium auxilium reddit 295, 16. Constantinum accubitorem dolo capit 297, 12. in palatium velut praesidio futurus Constantino irrumpit 299, 4. Nicolaum patriarcham aula eiicit 300, 5. magister creatus, et magnus he-

- raeriarcha ib. 10. filiam Constantino locat, paterque imperatoris declaratur 301, 1. Leonis Phocae conspirationem dissipat ib. 5. 302, 14. Zoem Augustam aula eiicit ib. Caesaris dignitate augetur; tumque imperiali corona donatur 304, 5. ecclesiae CP. dissidium sedat ib. 14. Constantinum priore loco deturbat 306, 4. a Bulgaris clades accipit ib. 14. rebelles comprimit 308, 14. Agarenos vincit 309, 18. Symeonis animum ad pacem inflectit 310, 12. 311, 8. filios Stephanum, et Constantinum imperatores creat; Theophylactum iuniorem filium clericum facit 314, 5. 7. cum Petro Bulgarorum principe nuptiarum foedera consociat 316, 7. cum Melitinis Amera pacem init, tum Melitinem subigit 318, 2. pauperum famem relevat ib. 6. 319, 17. Ioanni Petri fratri Bulgarorum domini CP. abducto uxorem locat 320, 16. Basilium Macedonem impostorem igni addicit 321, 14. 322, 4. Turcos Thraciam populates depellit ib. 16. Russos infestantes profigat 323, 13. 324, 13. filiis Stephano, et Constantino uxores locat 322, 13. 323, 4. Romano Constantini filio uxorem Hugonis filiam ex Gallia asciscit 325, 7. in Prote insula relegatus sanctorum monachorum solatio titur 327, 17. ib. 20. filiis exprobrat ingratitudinem 329, 18. Constantino prior moritur 331, 1.
- Russiae factionis ludus equestris 249, 6.
- Russi CP. suburbia devastant 240, 19. S. Mariae praesidio quassata eorum classis 241, 10.
- Russi Thraciam vastantes, semel, iterumque victi 323, 7. 324, 11.
- Sactices strenue adversus Bulgaros pugnans occumbit 307, 16. 308, 1.
- Salomo rex 31, 22.
- Samonas, cubicularius ex Agarenis Leoni charus 271, 19. fidei praemio protospatharius factus 273, 18. fugiens ad suos, adoratum se crucem ad Siricha profectum fingit 278, 14. Constantinum Leonis filium e sacro fonte suscipit 279, 6. fit accubitor ib. 15. Andronicum per calumniam ad Agarenos fugere cogit 280, 16. 281, 8. propensum in Agarenos animum patri ostendit 283, 1. ib. 4. variorum reus criminum, in monachum detondetur 284, 16.
- Sampson 29, 7.
- Samuel 29, 18.
- Samus castrum captum a Saracenis 266, 8.
- Saul rex creatus 30, 6.
- Sclerus dux, in belli societatem Turcos trahit 267, 13.
- Scythae Gallo imperatore in Romanas provincias invadunt 77, 12.
- Sem quas terras acceperit 14, 13.
- Sergius Leone Isauro imperatore in Sicilia seditionem movet 179, 3.
- Sergius monachus Cosmae frater Photii nepos Romano coniunctissimus 327, 9.
- Serpens vivus in aenea statua 257, 14.
- Seth quinque planetis nomina dat 9, 10. hebraicas litteras invenit. ib. 12. eius genus ib. 16 sq. Severi imper. 72, 7.
- Similus ab Adriano honoribus ornatus 69, 4.
- Simo magus a Philippo baptizatus 60, 19. repudiata fide Christiana ut deus colitur 61, 12.
- Socrates quando vixerit 48, 13.
- Sophia ecclesia aedificata 92, 3.
- Stauracius imper. 205, 10.
- Stauracius Zautzae domesticus in monachum detonsus 271, 14.
- Stephanus Amascae metropolitae eunuchus CP. episcopus 314, 14.
- Petrum Bulgariae principem, et Mariam sponso sociat 317, 4. moritur 318, 16.
- Stephanus Basilii filius solenni pompa baptizatus 254, 5. ab-

- dicato Photio CP. episcopus 263, 9. post sex annos sacerdotii moritur ib. 13.
- Stephanus Calomariae filius Photii accusator 263, 19. in monachum detonsus exul 304, 20.
- Stephanus magister Constantini procurator 288, 3. ad pacem cum Symeone componendam adhibitus 292, 4. ne Romanus excaecetur apud Zoem impedit 296, 9. Constantinus aulae adesse iubet 296, 12. Romano violentef ingrediente, palatio exit 300, 4.
- Stephanus a Romano patre imperii corona donatus 314, 5. Annam Gabalae filiam uxorem ducit 322, 14. in patrem insurgit 328, 4. a Constantino in clericum attonsus ib. 8. 329, 14.
- Stupiores scholarum domesticus 261, 4. ad Tarsum victus munere abdicatur ib. 5. Pardum consiuratum capit 273, 3.
- Sudes Agarenorum dux spectatissimus 224, 4.
- Symbatius a Leone patre imperii collega adlectus 346, 4. occiso patre monachus detondetur 208, 14.
- Symbatius Basilio amicitia coniunctus 242, 16. Michaellem in Bardam irritat, eumque occidit 243, 3. 10. in Basilium tumultuans in ordinem redactus 247, 14.
- Symeon Bulgarorum princeps Leonem bello petit 266, 14. Crinitem, et Corticem Rom. duces occidit 267, 7. Turcorum auxilio infestantibus Romanis, pacem componit ib. 3. 287, 18. Romanos ingenti clade fundit 290, 12. urbem expugnare non valens in pacem consentit 291, 20. Adrianopolim proditione capit 293, 19. Romanos profigat 295, 10. Pegarum palatia aliaque succendit 306, 9. 307, 5. Thraciam depopulatus ipsam urbem invadit 310, 3. Nicolai patriarchae colloquium expetit ib. 5. cum Romano collocutus pacem inquit ibid. 14. 314, 6. diem obit 315, 16.
- Symeon Caniclei praefectus Leonis Phocae turbas dissipat 302, 2.
- Symeon Ionae filius a Chersonitis occisus 269, 12.
- Symeon asecretis primus Thessalonicae eversionem auro redimit 277, 5.
- Symeon Theodori paedagogi frater in exilium actus 303, 18.
- Syracusa ab Agarenis capta 257, 3.
- Tatzates rebellis oculis caecatus 308, 12. 309, 3.
- Thales quando sit mortuus 36, 7.
- Thecla Michaelis soror a fratre in monachum detonsa 237, 3. a Basilio sublatis divitiis verberibus caesa 256, 6.
- Theoctetus officii notarius 305, 17.
- Theoctistus Canicleo praepositus Iosannem eiici curat 228, 15. cum ingenti damno exercitus Creta regreditur 229, 8. Damiani Bardanae insidiis a Michaelae occiditur 235, 16.
- Theodoretus cubicularius coniuratus exul 305, 16.
- Theodora Paphlago a Theophilo in uxorem deligitur 213, 17. cum filio Michaelae suscepto imperio ecclesiae res restituit 229, 4. Theoctistum adversus Arabes mittit ib. 3. Eudociam Decapolitae filiam uxorem filio iungit 230, 4. Basilium ipsius genus deleturum praedicat 234, 19. Theoctisto sublato, aula eiicitur 235, 19. 237, 4. in Bardam coniurat ib. 12.
- Theodora Romani uxor Augusta 304, 8. moritur 307, 8.
- Theodorus Atramyntinus 173 1.
- Theodorus abbas Santabarensis ut sanctus Basilio commendatus 259, 3. ei Constantinum filium spectro obiicit ib. 12. Leonem accusat ut patri insidiantem 260, 2. accusat et Andream scholarum domesticum 261, 2. a Leone oculis privatus in exilium eiicitur 265, 16. annona revocatus ex nova ecclesia donatur ib. 18.

- Theodosius Abuces monachus pacis conciliator 316, 9.
- Theodorus archiepiscopus Crithinus dictus, data fide Alexium reducit 247, 2. eius violatae Theophilum arguens, exilio multatur ib. 3. restitutus se episcopatu abdicat 218, 6.
- Theodorus Matzuces Romani in aulam prodromus 299, 12.
- Theodorus magister pacis conciliator a Symeone missus 292, 3.
- Theodorus Constantini paedagogus Romanum drungarium provehit 296, 17. in palatium tutorem Constantini accersit 299, 13. rapitur in exilium ut in eum machinatus 303, 11.
- Theodorus protospatharius craterus dictus martyr 224, 16.
- Theodorus oratione pro imaginibus defunctus in exilium eiectus 209, 14.
- Theodorus frater Theophanis inscriptus iambis faciem, in exilio diem obit 226, 16.
- Theodotus Melissenus Cassiteras dictus CP. episcopus 208, 10. 209, 14. dissoluti hominis mores, ac inscitiae ibid. 16. Constantini Caballini probata synodo, imagines proscribi ibid.
- Theodosius Magnus imper. 101, 1.
- Theodosius Minor 106, 13. bellum Persicum 108, 9.
- Theodosius protovestiarius a Symeone praelio occisus 269, 7.
- Theophanes Phalganus Theoctistum necat 235, 13. 236, 14.
- Theophanes Poëta vultum iambis inscriptus 226, 15. sub Michaeli et Theodora Nicaenus episcopus 227, 1.
- Theophanes protovestiarius imperii administrator 315, 11. in Petri Bulgari et Mariae nuptiis pronubus 317, 22. componendo cum Turcis, prudentiae laude excellit 322, 19. Russorum classem semel, iterumque dissolvit 323, 13. 324, 13. accubitoris dignitate augetur ibid. pacem cum Turcis ad annos quinque componit 325, 5. Christi im-
- gini Edessense obviam procedit 326, 2. Romanum restituere molliens, in exilium eicitur 330, 11.
- Theophano Leontis uxor, eo cum scorto procedente ad Blachernas intenta precibus 269, 17. defuncta claret miraculis 270, 12. in eius honorem extracta ecclesia ad sanctos apostolos 274, 9.
- Theophilites Basilium tradit Michaeli 230, 12.
- Theophilus Michaelis filius imperii collega a patre adlectus 211, 17. Theodoram coniugem deligit 213, 17. Icasiae nuptias respuit 214, 3. Leonis Armeni necis reos capite plectit ib. 16. Theophobo Persa cum suis recepto, turmam Persarum dictam ex eis constituit 215, 5. sibi eum levirum facit ib. 9. Petronam viduae iniuriam severissime punit ib. 20. Alexium Musule locata Maria filia generum facit 216, 9. suspectum in Siciliam amandat ib. 13. revocatum, contra fidem verberibus, et carcere affligit 217, 5. 8. Mariae filiae tumultum, locum asyli facit 216, 16. Theodorum archiepiscopum exilio punit 217, 2. Manuelem ducum fortissimum ad Persas fugere cogit 218, 12. revocatum honoribus auget, eoque expeditionis socio Arabas vincit 220. 221. Veneto colore et habitu in circo ludit 222, 1. iam in Arabum venturum manus, vitae suae periculo Manuel eripit ib. 11. Michaeli filium auscipit ib. 18. aequi, iurisque tenacissimus 223, 1. ab Arabibus profigitur 224, 1. imagines abolet 221, 14. Ioannem Syncellum Magiae addictum CP. episcopum praeficit ib. 15. Amorium amittit 224, 8. Leonem philosophum ludo praeficit 225, 7. plura extruit in palatio ib. SS. Theophanem Poëtam, et Theodorum fratrem iambis ad faciem inscribit 226, 15. Michaeli filium coronat 227, 10. Theophobum Persam necat 228,

2. dysenteriae morbo animum proicit ib. 4.
 Theophilus patricius martyr 224, 15.
 Theophobus Persa cum suis a Theophilo susceptus, eiusque levir factus 215, 5. ab eodem capite truncatus 228, 2.
 Theophylactus Abestactus Basilium periculo liberat 255, 8. fundum regalem mercede accipit ib. 12.
 Theophylactus dominicus hetaeriarcha, Nicolaum patriarcham aula pellit 293, 1.
 Theophylactus patricius stabuli comes 303, 18.
 Theophylactus a Romano patre clericus, tumque subdiaconus, ac Syacellus factus 314, 6. dilatus ob aetatem eius patriarchatus 318, 18. 321, 14. patriarcha praesentibus legatis Rom. pontificis creatus 322, 9. Christi imaginem Edessenam solenni supplicatione in palatium infert 326, 14. Romanum patrem restituere molitur 330, 7.
 Thomas nuptiarum Leonis, ac alterius Zoes minister, depositus 279, 10.
 Thomas primicerius coniuratus exul 330, 12.
 Thomas tyrannus a Michaele compressus 211, 18. 212, 13.
 Tiberii imperium 58, 14. Thrasylli astrologi auditor ib. 15.
 Tiberius a Iustino adoptatus, imper. 137, 1.
 Timotheus Domitiano imperatore martyr. 65, 14.
 Titi imper. 65, 1.
 Traiani imper. 67, 12.
 Trypho monachus dum adolescit Theophylactus, CP. episcopus 318, 16. depositus, in suo monasterio moritur 321, 10.
 Valens imper. 98, 22. a Gothis victus 99, 5. Arianus orthodoxos excruciat ib. 12.
 Valentinianus imperator 96, 1. legem fert de matrimoniis ib. 9. Valentem fratrem assumit regni socium ib. 19. eius iustitia 97, 13.
 Valerianus imp. cum 400000 militibus a Persis captus 78, 5.
 Veneto colore in circo victor Theophilus 221, 4.
 Venetae factionis ludus equestris 249, 6.
 Vespasiani imper. 64, 14.
 Vitellii imper. 64, 7. astronomos ex Italia pellit ib.
 Xerxes Persarum rex 47, 17.
 Zeno imper. 116, 6.
 Zautza Stylianus hetaeriarcha Leonis excaecationem impedit 260, 13. fit magister, et logotheta publici cursus 263, 3. imperatoris pater creatus 266, 10. belli Bulgarici causa existit ib. 15. secundus ab imperatore cum filia procedit 269, 16. insidias in eum struit ib. 19. moritur 271, 15.
 Zoe Zautzae filia Leoni turpiter amata 266, 10. illi comes solenni processu 269, 17. defuncta Theophaone Augusta, coronatur 270, 15. benedictionis nuptiarum minister deponitur ib. 17. moritur; eiusque inscriptio tumuli 271, 1.
 Zoe altera, quarta Leonis uxor 276, 14. Constantinum filium suscipit 279, 6. benedictione nuptiali donatur, ac Augusta declaratur ib. 10. Constantino filio flagitante in aulam reducitur 292, 15. Alexandri domesticos aula eiicit ib. 18. Nicolaum patriarcham rebus amovet ib. 7. a Symeone Bulgaro ingenti clade afficitur 295, 12. Romanum, ne excaecetur, liberat 296, 5. aula eiecta Monialis efficitur 303, 17.

INDEX HISTORICUS AD EUSTATHIUM.

- Alduinus comes 482, 13. 504, 9.
 Alamanus 416, 14. Alamani 450, 2.
 Alani 446, 6.
 Alexius Comnenus Manuelis f. 381,
 7. 382, 2. 391, 13. 410, 1. 411, 9.
 Alexius Comnenus protosebastus
 381, 7.
 Alexius Comnenus protostrator
 382, 2. 383, 1. 418, 4. 12. 465,
 10.
 Alexius Sicuntenus Philadelph.
 419, 8.
 Andronicus Comnenus 381, 15.
 388, 1.
 Andronicus Palaeologus 430, 19.
 Angeli 393, 19. 398, 11. 401, 8.
 Anna Alexii, mox Andronici uxor
 411, 18.
 Antiochiae principes secularis et
 ecclesiasticus 416, 6.
 Armenii 480, 15. 481, 1. 400, 7.
 Bagentia 419, 16.
 Basilius Camaterus patriarcha
 408, 3.
 Basilius Tzyscus 453, 3.
 Boleas clericus 462, 1.
 Bulgari pedites 276, 2.
 canes Thessalonicenses 470, 1.
 Chalcedon 392, 2.
 Chamaedracon 456, 19.
 Chonnabitaë 449, 8.
 Christus *ὁ γαλιλαῖος* 410, 13.
 Chumnus 430, 19. 443, 6. 452, 9.
 cicadae Italicae 270, 6.
 Cladon 415, 19.
 Constantinus Cecaesmenus 488,
 19.
 Constantinus Patrenus 405, 1.
 Costostephanus magnus dux 398,
 15.
 Corcyraeorum proverbium 506, 15.
 Crania 480, 15.
 Dalasenus 415, 18.
 David Comnenus dux 375, 2 sq.
 Diomedes 461, 15.
 S. Diomedes medicus 401, 1.
 Dyrrachium 423, 9.
 formicae Indicae 494, 13.
 Gaditani 504, 6.
 Genua 415, 16.
 Germanorum princeps 416, 13.
 Gidus magnus domesticus 430, 18.
 Gulielmus Nicaenus 465, 11.
 Gulielmus Siciliae rex 417, 7.
 Hectoris *χοῦρα* 487, 4.
 Herodotus 451, 5.
 Hierosolymorum rex 416, 8.
 Iberes 446, 6.
 Illyricum 423, 7.
 Ioannes Branas 424, 3.
 Ioannes Comnenus Andronici f.
 minor 381, 19. 411, 13. 413, 7.
 Ioannes Ducas 382, 4.
 Ioannes marchio Manuelis Comne-
 ni gener 382, 7.
 Ioannes Maurozomes 445, 9. 463,
 15.
 Irene Alamanica 382, 6.
 Isaacius Angelus tit.
 Iudaei 480, 15.
Λαμναρχιδιόν τε 415, 17.
 Lapardas 383, 6.
 Latini cornu Cpolitani accolae 394,
 11. Latinorum prior sub An-
 dronico ad Thessalonicam ex-
 peditio navalis 426, 13. Lati-
 norum numerus 506, 19. 505, 12.
 Lazicum capitis tegmentum 411, 1.
 Leo Cutalas 459, 14.
 Leo Hagioeuphemita 450, 15.

- Leo Mazidas 435, 15.
 lignum in ecclesiam vocat 491, 12.
Λογγθαρδοι 415, 17.
 Maleinus 415, 18.
 Manuel Abudimus 449, 13.
 Manuel Camytzes 430, 19.
 Manuel Comnenus 380, 11. 417, 16.
 Manuel Comnenus Andronici f.
 maior 381, 19. 411, 12. *σεβα-*
στοκράτωρ 429, 17.
 marchio 416, 14.
 Maria Comnena Manuelis f. 382, 6.
 S. Maria *ἡ ὀδηγήτρια* Thessalo-
 nicensis 496, 11.
 Messinae episcopus 421, 15.
 Michael Hagiotheodorita 405, 6.
 406, 4.
 Nicæa 415, 2.
 Nicætorus paracosmomenus 431,
 1. 388, 19.
 S. Nicolaus 451, 15.
 Ozolæ 468, 3.
 Panormi episcopus 421, 15.
 papa 416, 11.
 Paphlagonæ 394, 10.
 Paphlagonia 389, 3.
 Phosphorium 394, 12.
 Pisa 415, 16.
Πρεβερισίου 426, 4.
 Prusa 415, 2.
 Pseudo-Alexius 419, 15.
 ranae Seriphiae 470, 6.
 Rogerius Siciliae rex 417, 4.
 Romanus Andronici gener 423, 14.
 Salomon 447, 13.
 Saraceni 492, 4.
 Serbi 452, 2.
 Serica vestis Latinis ignota 502, 14.
 Siciliae rex imperatoris Cpolitani
 dux 421, 1. Siciliae reges tres
 416, 19.
 Sinope 390, 10.
 S. Sophia 364, 8.
 Stephanus Hagiochristophorita
 405, 6.
 Sultanus 416, 4. 383, 7.
 Tauris 418, 6.
 Theodorus Maurozomes 406, 2.
 Theodorus Pantechnes 382, 16.
 Theodorus Synadenus 390, 7.
 Theodosius patriarcha 381, 2.
 382, 17. 385, 8. 389, 20. 399,
 7. 408, 4.
 Theophanes Probatas 450, 12.
Thesi xovpá 487, 4.
 tondent Graecos Latini 486, 19.
 Tusci 415, 16.
 Ungriae crales 416, 15. vacca ex
 adverso Cpoli posita 388, 11.
 vinum vetus a Latinis contemni-
 tur 503, 1.
 Xene Manuelis vidua 380, 16.
 394, 14. 400, 19.
 Zabareum 444, 4.
 Zemenicus 480, 16.

